

Vincit patientia Verum.

GHEESTELYCKE
DICTEN,

VERSCHeyDEN PERSOONEN
ENDE
STAETEN VAN MENSCHEN
TOEGHESCHREVEN.

DOOR
H. VVILHEM VANDER ELST
PRÏSTER PASTEVR.

*Tghetal van desen naem die t wel by een can vinden.
Sal effen twintich twee en seshnien-hondert vinden.
De M een dusent telt, D maectt vyf-hondert goet,
Elck L v vyftich gheeft, elck V vyff, I een doet.*

TANTWERPEN
By Hieronymus Verdussen.

Mit gratie en priuilegie voor ses iaeren.

1634.

Guel. van Nisulant. fec.

WILLEM VAN HOVCKE,

PRIESTER RELIGIEVS VANDE
ABDYE VAN SONNEBEKE,
DEKEN DER CHRISTENHEYT,
PASTEUR DER STEDE
ENDE HEERLYCKHEYT
VAN
WATERVLIET,

BEERVEERDE HEERE,
Ken meyne niet dattet onder
de weerdigheyt van mijnē staet
sal vverden genomen, dat ic tot
verscheyden personen ende staten van
menschē met Vlaemisch Dicht geschre-
ven hebbe: overmits het inhoudt onses
roeps niet alleenlijcken is met vvoordē,
maer ooc met geschreven oft gedructe
letteren, na den eyfch vande sake, dē on-
geleerden (voor wien desen aerbeyt ge-
daen is) te leeren, en tot beter leven den
sondaer te lichten. Het gene dan ick nu
sesthiē jaren, als onweerdigh Pastoor,

geleert en gepredict hebbe, door het in-
geven ende doordrijven van andere, die
dit tegewoordigh werc behaeght heeft,
heb ten gemeynē besten tselve in druc
uyt laten gaen, verhopende dat dē goet-
willigen Leser daer smaec in vinden, en
profijt uyt halen sal; vvant het inhoudt
van mijn vertoogh voor het beste ende
meerderen deel genomen ende getroc-
ken is uyt de H. Schrifture, en met vele
schoone exemplen uyt de selve beve-
stight. Ende om den Leser tot het lesen
te vervvecken, hebbe in tkort vele ma-
terien verhandelt, schrijvende tot ver-
scheiden Staten van menschē met suy-
vere en klaer Dicht, schouwende alomme
onnutte propoosten, duyfter en harde
vvoorden, die den Leser in het lesen ver-
achteren, ende tot diepen voortganck
meerder vvalginghe als moedt en voor-
deel geven. Welcke voorf. Dichten, hoe
flecht ende ongeleert sy zijn, hebbe de
stoutig-

houdigheyt genomen de selve uwe Eer-
vveerdigheyt op te offeren ende toe te
eygenen; soo ick 't selve oock vvel tvvee-
faren voor desen met vvoorden ende in
therte gedaen hebbe. De redenen die
my daer toe bevvegen zijn groot, maer
uvve deughden vele meerder: die een
ander van dieper begriip en vvel spre-
kender tonge op sijnen tijt uyt spreken
sal. Dit alleē is my genoegh, dat ghy my
en mijne konst bemint. Zijnde daer by
oock vvel verskert dat in onse Landen
van contributien uyt de vveerdigheyt
van uvven naem, een-yder mijnen aer-
beydt aengenamer vvesen sal. De Stede
ende Heerlijckheyt van Watervliet en
vvert toch niet alleen door uvve goede
leeringe geleert, ende door u goet leven
gesticht, maer ooc de onliggēde plaet-
sen met haer. Ia onse naeste ghebueren,
andersins inde Katholijcke Religie van
joncks ondervvesen, door u goddelijck
vertoogh

vertoogh, ende vvel-gemanierden han-
del, in de geest tot vvel te doen beroert,
Gods Priesterdom in u, en door u in an-
dere Priesters tot den dagh van heden
altijt hebben geëert, ende groot geacht.
Ick gae onder stil-swijghen voor-by het
over-groot ghewin der sielen, het welck
ghy onder de selve, gedurende het Stil-
stant van wapenen, door uwe ongebro-
ken neerstigheyt hebt gedaen. Omme
welcke ende meer andere loffelijcke re-
denen, hier te moeyelijck te verhaelen,
sijne Eervveerdigheyt den Bischop van
Brugghe, over sekere jaren metten tijtel
ende last van Deken der Christenheyt
u vereert ende besvvaert heeft; hebben-
de seventhien Prochie-kercken en soo
veel Pasteurs in uvve regeeringhe ende
bewaernisse geset. Welcke hoe ghy gee-
stelijcken spijs ende voedt, by daghen
ende nachten besorghende gade-laet,
hier kleyne kinderen, ende stomme
men-

menschen spreken. Met reden dat alle volck u voor eenen Apostel eert ende viert: bemint ende ontfiet: als straffer van het quaedt, vergelder van het goet. Maer overmits soo goeden naem, ende vviyt-vlieghende faem by uwen Prelaet van Sonnebeke niet verborgen en konsten blijvê, is ter selver oorsake tusschen hem ende alle goede parochiaenen van Watervliet voorseyt een goddelijck onderschil geresen ende op-gestaen: voor soo veel toch dese aerbeydt deden om tot verscheyden reyfen als Herder hunner sielen u daer te behouden, den voornoemden Heer Prelaet u altoos viergher aensocht, jae ten lesten oock bevel ende last gaf om meerder eere in het Huys van uwe Professie te komen ontfanghen: aanbiedende ende presente-rende, oock niet de voisen ende stemmen van de Religieusen, ende approbatie van sijne Eerweerdigheyt den
Bisshop

Bifchop van Ypre, onder zijn gebiet, de volle geestelijke ende tijtelijke regeeringhe van het voorseyt huys ende Abdije. Het vvelck foot vernomen hadde den Eerweerdighsten Heere Antonius Triest, nu Bifchop van Gent, doen van Brugghe, en merckende dat den voornoemden Heer Prelaet van zijn voornemen geenfins te verſetten was, heeft om dat te beletten, tot meerder ſiel-ghewin ſijns Biſdoms, voor de hoogſte en onghehoorde middelen, brieven van ſijne Hoogheyte ſaliger en hooger ghedachten, verſocht, en verkregen, door welke den voorſeyden Eerweerdighsten Heer met oorlof ende danck van uwen Prelaet tot den dagh van hedē u te Wātervliet, met blijſchap van de gemeeynte behouden heeft. Welcke ſaken van byſonder aenmerckingen, een yder klaerlijck voorhouden dat ghy tot vvelvaert ende ſaligheyte van vele menſchen geboren,

boren, ende van Godt verkoren zijt,
ende dat u meerder eere ende Staeten
noch verwachten. Ick hope dan, Eer-
weerde Heere, dat onder den schilt van
uwen naem dit boeck vry in tlicht ko-
men sal, ende door u toedoen oock aen
den Leser aengenaem te wesen. Bidden-
de overfulcks uwe voorseyde Eerw. de-
sen mijnen aerbeydt in dancke te ne-
men, ende in eene kleyne ghifte des ge-
vers groot herte gelieven te aensien: be-
lovende eene eeuwige bekentenisse des
selfs, en altijd te blijven die ick ben

Vvver Eervv. ootmoedigh dienaer

WILLEM VANDER ELST,

Pasteur van Bouchaute.

EERDICHT.

T O T

DEN SELVEN.

I.

Ervveerdigh Heer Paster, Paster en vveerdigh
Deken,

En mijn bysonder Heer : den lof van uვენ naem,

De kloeckheyt uवं's verstant, en uवं vveerde faem.

In alles ongefchent, en fuyver van gebreken,

'k En vveet vvaer by al dit fal vverden vvel geleken.

Ick houd' u toch alleen in alles foo bequaem

Al of de gaven all' bevvoonden u te faem;

Soo yder die u kent, met vvaerheyt oock fal spreken.

Ia niet alleen bequaem, maer die oock metter daet

Vवं gaven altermael ten besten gade-flaet :

Die u bevolen kudd' by dagen en by nachten

Met goddelijcke spijs seer neerftigh voedt en spijft,

Met vvoorden en met vverck den vvegh des levens

vviijft,

En op het eeuwvigh goet leert fetten de gedachten.

T is toch genoegh bekend vvat hertelijcke suchten
NIEVKERCKEN heeft gesucht, vvat droef heyt, vvat gequel,
Vvat groot gerucht gemaect, vvanneer ghy door bevel
Des Bischops troct van daer, om diergelijcke vruchten
Te **VVATERVLIET** te doen: vvaer ghy nu met genuchten,
 En vreught van u gemoet (als een behaegh'lijc spel)
 Soo schoonen aenflagh doet als voor u niemant el
Ter plaetsen heeft gedaen. Ghy doet toch verre vluchten
 Den ingeboren aert genegen tot groot quaet,
 Daer haer in 't vvoefte Lant de jonckheyt in misgaet.
 En boven dees schoon' vrucht, elc merct de goe' manieren
 En handel van u volck: hoe yder nu met vreught
 Vvv' rechte stappen volght, en vliet dat niet en deught.
 Soo dat sy u met recht voor een Apostel vieren.

I I I.

Van **SONNEBECK** svvijgh' ick: alvvaer ghy jonck van jaeren
 Vop-geoffert hebt gevillighlijck aen Godt,
 En uvven vrijen vvil gesloten in het slot
Van onderdanigheyt: om beter te vergaeren
De denghden al by een: en saligh te bevvaeren
 Tot uvver sielen baet soo vvil gevallen lot
 Het vveld den krancké mens houdt vast aen Gods gebodt,
 En doet den goeden vvil met Godes vvil blij paeren.
 't Is soo beproeft in u, beproeft en vvil bekend,
 Hoe ghy u leven daer tot heden hebt geënt,
 En uvve jonghe jeught aen Godt soo opgedregen
 In oeffeningh der deught, gehoorfaem ende stil;
 At of ghy vvaerlijck vvaert geboren sonder vvil,
 En uyt u eygen hoeft tot alle goet genegen.

C E N S U R E.

Als ick dees Dichten sagh, gemaect tot recreatie,
Heb sonder langh gewagh, gegeven approbatie.
Te meer, dat die Persoon', die door dees zijn geëert,
En worden hier ten thoon, met weerd' gecelebreert:
Alsoock 't geheel Gedicht, mits Rethoriïcke konst,
My dochten dat in 't licht, moght komen met miin ionst.
Vwant ick daer niet en vondt, 't welck oft de VVaere Leer,
Oft d' Eerbaerheit weerstonds: Maer yder tot sijn' eere.
Dus laet de selve gaen, om tot een' recreatie,
Te mogen komen sijn, in druck met Approbatie.

Pangebāt & censēbat

L. B E Y E R L I N C K,
Canonicus, & Archipresb. Antwerp.
Censor Librorum.

TOT

TOT
DEN LEZER.

Let hier mijn eerst begin/ ghy Lefcr en beminder
Der Vlaemfche Poëfij : maer doet aen 't Dicht
geep hinder

Al wijcket fijwaerts af. Let dieper op de jonft:
Als op het grof bedrijf van d'onbolmaeckte
konft.

Al kom' ick toch in 't perck der Konftenars getreden/
Die toonen wie fy zijn met Dichten wel befneeden/
De ftoutigheyt vergeeft ; ick weet te wonder wel
Dat ick noch qualijck ben een Leer-kint in dit fpel.
't Is waer/ ik heb my gepooght te doen na mijn vermogen:
Te volgen mijnen geest foo hy wiert opgetogen
Tot veelderley gebicht; maer fiet/ den krancken mens/
Hoe fcer hy hem vermoeyt/loopt achter zijnen wens.
Die tot den hooghften trap van wijfheyt zijn geklommen/
En door verheven geest tot wetenfchap gekommen/
Self hebben veel te doen eer fy met klaer befluyt/
Hun wercken altemael volmaect lijck geben uyt.
Den ingebozen aert/verargert en gefchommen/
De kranckheyt van den mens foo verr' heeft overwonnen/
Dat pder/wie het zy/ oock in fyn' kloeckfte daet/
Of fomwijl hem vergeet/ of pbers in misgact.
Gods Enghelen alleen/ in 't alder-hooghft gefeten/
De waerheyt foo fy is/ ons fupber laten weten :
Maer zijn van ander ftof/en geestelijcken aert/
Geen lichaem hunnen geest gelijk het ons befwact.
Wy/die van aerde zijn/en diep daer inne wzoeten:
Met elcken ftap en ganck/die treden met de voeten:
En als het fwacke riet verwaepen met den twint/
Oock in klaer sonne-fchijn/zijn dickwijls fiende blind.
Wat dienter meer gefeyt dan dat volmaecte ftricken
Pa pders fin van pas/hier niemant kan doen dzuken :
Want wat men doet of niet/ met aerbeyt/en met pijn/
Niet beter kan het werck als fijnen meester zijn.
Den onbolmaecten mensch en kan in fijne faken/
Oock doende wel fijn beft/volkomen dinghen maken.

Daer hayert alrijt wat/te kort/of veel te lanck:
 Die krepel is van joncks/ blyft slim in synen ganck.
 Hier dooz ben ick verflout/ dees ongeshaefde Dichten/
 Noch rou/ noch plomp/ noch grof/ noch minder van gewichten
 Als d'edel konst bereyft/ te bzinghen dooz den dagh;
 Hy doet noch wonder veel/ die doet dat hy vermach.
 Maer die de rechte wet van dichten soect te leeren/
 Tot Heinlum en Cats pzoftijt lijck hem sal keeren.
 Dees twee/ nu langh vermaert dooz Mannen van verstant/
 Doen daer van schoon vertoogh aen heel het Nederlandt.
 Het is toch pzijsens weerd/ dat niemant kan volpzijsen:
 En 't geeft wel goet bewijs/ dat alles kan bewijsen:
 Dus die met goeden wil hun' Dichten leest en eert/
 Heeft meer als hem behoest om hoogh te zyn geleert.
 Leest Harduinum oock/ die naer een groot verlanghen/
 Gegeven heeft in druck veel Dichten en schoon' sanghen:
 En onse Vlaem'che tael met opgetogen geest/
 Paer dieper ondersoek verbetert aldermeest.
 Doch laet vergeten niet/ maer liever setten boven/
 Dat Jonckheer Zimmeloort ons weerdigh maect te lobben:
 Een werck dat open doet wat in sijn Meester steect/
 En ons met kloecken Dicht tot eygen spraeck verweet's
 Hy set toch een Gedingh van peys en krijgh dooz oogen/
 Waer in hy synen gheest seer rijckelijck komt toogen:
 Bellona pzijs den twist/ Aetrea soete rust/
 Welck onderschil wel groot/ met korte Dichten blust.
 Daer hy sal voegen oock/ dat Nieuw' landt heeft beschreven/
 En binnen onsen tijt lof weerdigh af-gegewen
 Met tael/ met konst/ met Dicht: niet in een inckel stuck/
 Maer in verscheyden werck met eben schoonen pluck.
 Het welck ons klaer bewijst/ dat hy niet is herbaeren
 Alleen lijck met 't pinceel: om daer- met te bewaeren
 Sijn' eer' en synen naem: maer dat oock boven dien
 Geert dient/ en geacht/ sijn Dicht hy alle sien.
 Oock wil ick dooz seer goet/ een-yder voozts aen-pzeken/
 Dat ons Guillam Caudron dooz wozcht heeft en besteken/
 Met geest/ en mette konst: verhaelende den noodt
 Daer Rosimond in was: haer leven en haer' doodt.
 Want dat geleerde doen/ geholpen met de moeder
 Van taelen en van konst/ Latijn/ het welck als poeder

TOT DEN LEZER.

De sinnen gants ontfteect/ by daer seer verre van/
 Doet dat den Latinist met soq veel voozdeels kan.
 Nu/die de soete stem/ en volle melodije
 Van een schoon liedt bemint/ moet gaen tot in d' Abdije
 Van Affligem; mits dat mijn Heer den Pzoost aldaer/
 Met ongewoon geklanck dat boven al singht klaer
 Met aengenaem soet Dicht in sijn' beschreben boecken/
 Dat voozeen weerdigh pant elck minnaer wijs gaet soecken.
 't Is nu toch yders wensch/ en yders blij onthael/
 Een Liedeken gedicht in d' Affligemsche sael.
 Dees Schryvers/ wel bekennt/ en and're weert geprefen/
 Pu onlancks opgestaen/ als vander doodt berrefen/
 Seer konstigh leggen ypt hae ymiant dichten moet/
 Of hoe 't geschryp inde Vlaems den Dlaminc schande doet.
 't En is toch geenen noot/ iet vanden Wael 't ontleenen
 Of van den Latinist: wy seggen toch en meenen/
 Dat Nederduytsche spraeck/ als vuytbaer ende rijck/
 Men ander niet en gelt: maer ryym die is gelijk.
 Hoe wel ick desen twist geensins ym aen wil trecken;
 Een ander sal sijn geest daer liever toe berpecken.
 't Ick laete Konstenaers hun' dobbel konsten doen/
 En meesters hier in sijn/ die 't boven my bezoen.
 Mijn voozmeem is alleen mijn. sinen wat 't berfetten
 Tot desen nieuwen bondt: en op de konst te setten
 In plaets van tijt-verlies. Der anderingh van locht
 Heeft menigh mens behaeght/ en dickwijls goet gedocht.
 Dus neemt de jonst in danck: en willet wel beleven/
 Dat ypt een jonstigh hert werdt rijckelijck gegeven.
 Men mach 't gegeven peerd/ na 't seggen van de lieu/
 Of 't out is/ ofte jonck/ niet in den mont bestien:
 Zoo oock siet hier maer aen den geber in sijn gaven/
 Besuert/ en achterhaelt/ met aerbecpdt en niet slaven/
 Yp dagen en by nacht. Wat geeft toch ymiant meer/
 Van dat verkreghen is met yjnen en groot seer!
 Doozwaer met allen niet. De fouten wilt dan decken/
 Die ick ontwetens doe in veel verschapden plecken
 Van dit beschreben boeck. Te veel waer'rym toch leet/
 Te sien heracht te sijn mijn' sorgen en mijn' sweet.

ODE.

Ophet geleert en geestigh Vertoogh, gedaen aen
verscheyden personen ende Staten van menschen,

BY

HEER ENDE MEESTER

WILLEM VANDER ELST,

BACELIER FOR. INDER GODHEYT,

PRIESTER PASTEUR VAN BOVCHAVTE.

Oet Dichter die de konst bemint,
Siet aen 't groot voordeel dat ghy vint,
In desen ELSTBOOM hoogh verhevé,
Met konstigh Dicht u voor-geschreven.
Voorvvaer 't is hier toch al te sien

VWat dient voor kleyn' en groote lien :

Geleerd' en ongeleerde menschen,

En sullen boven dit meer vvenschen.

Den goeden vint hier in het goet,

Den quaden vvat hem hinder doet :

Het opent vvegen ende straeten

VVel vvijt tot allerhande staeten.

De kind'ren, knechten, vrouvven, mans,

Hier vverpen een' gelijcke kans :

Den Eeldom, Priesters, ander' Heeren,

Den Paus, de Bischops, groot in eeren,

Bevinden in een kort Gedicht

VWat elck hem in het sijn vvel sticht.

De Doot, het Oordeel, d'Hel, Gods leven,

En d'eeuvvigheyt, die't al doet beven,

Oock

Oock vvoorden elck een voor-gefet
 Voor Gods beschreven hooghte vvet.
 Dit boeck dient dan met recht gepresen,
 Dat ons niet voort en bringht te lesen
 Een' fabel ofte vvreemde kluyt ;
 Maer yders les met goet besluyt.
 Nu, die de Poësi**j** beminnen,
 En daer op letten met goe' linnen,
 Hier vinden hunnen rechten vrient,
 En alles wat tot dichten dient.
 VVt desen ELST fiet elck toch vloeyen
 VVar kan in duysent hoofden groeyen:
 Dat HEINSIVS, dat CATS ons geeft,
 Geleert en konstigh oock beleeft.
 VVat oude Dichters, nu Poëten,
 VVat and're geesten hoogh geseten,
 Ons drucken uyt in Vlaemische tael,
 De dees begrijpt hy altemael.
 En dat een ander uyt moet spreken
 Met duyst're vvoorden, vvreemde treken,
 Doet desen even klaer en licht
 In dinghen van seer svvaer gevlicht,
 Met reden sal men hem dan vieren,
 Die d'edel konst soo komt versieren,
 En geven in soo vloeyend' handt
 Den hooghten prijs van 't Nederlandt.

FR. LEON. ARENS *Ord. Prem.*

TER EEREN
VAN
HEER ENDE MEESTER
G V I L L E L M V S
V A N D E R E L S T ,
P R I E S T E R E N D E P A S T O R
I N B O V C H A V T E ,
B A L A D E .

At baet den cypres-boom, dat hy is opgerefen
Steylen hoogh vander aerd', geen' vruchten
uytgelesen

En komen toch daer van, alsoo men vveet
gevis;

't En is maer eenen schijn, niet anders daerenis.
Insgelijcks menigh geest die hem paert by de vvijsen,
Bringht luttel vruchten voort, het vveck men mach mis-
prijfen.

Maer ghy, ô Vromen ELST, toont uwen rechten aert:
De gaven u gegeven, geen'sins alleen bevvaert,
Niet latende de self sonder profijt verdroogen:
Want u goet-jonstigh hert wilt hier sijn' liefde toogen,
Den goeden tot een' eer, en tot loffaeme deught;
Elck sondaer dat hy schout, het quaet en ijdel vreught;
Voor ygelijck een' leer, in 's werelts woeste banen:
Op dat sich selven elck sou kennen, en vermanen,
Seer schou vende de sond', omhelfen de deught vast,
Vernieuwen in den geest eer ons de doot verrast,

Stichtende uwen naesten, met vierigh verfanghen,
Door geestelijcke Rhijtmē, en schoone lof-sanghen :
Op dat Godt zy gecert, sūyverlijck onbesmet.
Gaet toch geduerigh voort, als een Christen trompet :
Vervverft d'hemeliche kroon, vreughdigh naer dit leven,
Om dat ghy u talent besteedt, tot 's deughts aenkleven:
Een' kroon die voor de goede, uyt liefde is bereydt,
VVelcke dueren sal tot inder eeuwigheyt.

Vernuste geesten die som lichtveerdigh, dicht,
Komt siet dese diepsinnige wercken, an,
tBegrijp dat in dit boecksken weerdigh, licht :
VVant sulcks totter deught, elck stercken, kan
Als eenen spiegel voor leecken en klercken, dan :
tIs voor beminders, boven honich-raten, soet :
Goet onderwijs, mācher ygelyck mercken, van :
Stichtinge totte deught, de menschen baten, moet.

Xenophon t'Athenen, veel boecken gemaeft, liet
De Muse Attique een verstandigh helt
Minerva voor wijsheyt ongelaeft, biet
VANDER ELST, die seer soet-geurigh stelt
Volgende redenrijcke, vry ongequelt
Voor alle staren, eerlijck in Vlaemsche tale,
Schouwende vrende termen, die nu menigh relt,
Soo Maro eertijts dede, inder Griecken zale.

Uwen naem sal hier door onsterflijck, zijn :
Uw' jonste wildy vrienden gemeyn, schincken .
Phebus lauwer-krans, met onbederflijck, schijn
Doen sulcke geesten uyt Cristalis fonteyn, drincken
Wie de lief hebbers, tot konste alleyn, vvincken
Verachtende Zoyli dienaeren alle-gadere,
Die door haet en nijt dees bloeme reyn, krincken :
Dwaes zijn se die goet onderwijs zijn versmadere.

A. A. N. A.

T O T Z O Y L V M,
R E T R O G R A D E.

V *Liet, Zoylet, af-jonstigh, lico, Resorciu, floeren*
Openbaert, zy wreugh, snel ygelic. stichende
Siet, Momus, onkonstigh, gaet, Lara, passerer
Verklaert, blij deught, wel, onbedrieghlick, loofsende

A. A. N. A.

SON-

S O N N E T.

TER EEREN HEER
WILHEM VANDER ELST,
PRIESTER PASTOR
VAN BOUCHAUTE,
OP SYN BOECK VERSCHEYDEN
PERSOONEN TOEGESCHREVEN.

Soo wetenschap, en konst, den mensch tot eere leydt,
Wat eere wint hy dan die stichtelyk gaet leeren?
En door sijn' schariften soect den mensch tot deught
te keeren?

Voorseker hy verdient d'eer der onsterflijckheyt.

De wijsheyt men verkrijght, soo d'oude Plautus seyt,
Door geest, en niet door tijt, die d'outheyt doet vermeerē,
De deught en niet den schijn, doet hier den mensch ver-
eeren,

Den deughdelijcken geest baert konste vol wijsheyt.

Heer *Wilhem vander Elst*, ghy zijt die door uw' Dichten,
Den mēsche tot de deught door uwe deught gaet stichtē:
Ghy zijt die d'eere wint van wijsheyt, konst, en deught.

Ghy zijt die kloeck van geest voorkomen hebt uw' jaren,
Geleertheyt, konst en deught heeft u een werc doen bare,
Daer niet den mens alleen maer hemel van verheught.

GVIL. VAN NIEUWELANDT.

Anagram.

DIENT UVVEN AL.

S. O O N . N E T

Op de Gheestelijke Dichten

V A N

HEER ENDE MEESTER

WILLEM VANDER ELST,

P A S T E V R D E R P R O C H I E

V A N B O V C H A V T E ,

ENDE HEERLYCKHEYT

V A N

W A T E R D I J C K .

I Cheb tot desen dagh-gehouden voor waerachtigh
Dat 't geestigh Mufen huys stondt by het hoogh gebou
Van Pindus graenen bergh: van waer een' schoon' landou
Gesien diert met vermaec, waer inne wel eendragtigh
Haer' wooningh waste sien: maer soo ic word' indachtigh
Dat sy aen Vander Elst soo mild zijn en getrou,
Verandert ben van sin, en segge nu wel hou
Dat by Neptunus vloet sy i' samen zijn woonachtigh
In 't Ambacht van Bouchaus: want dit geperelt Dicht,
Wi haere boesems vloeyt in yders klaer gesicht.
O Maroos sielen geest: een Ciersel deser eeuwen,
Weest wilckam by ons met u gewoon vertoogh
Verresen by de zee in eenen Elstboom hoogh,
Die over Hollandt siet, en over 't landt der Zeeuwen.

ABRAHAM MVELLENAERS Auct.

DEN

DEN AVCTEVR

TOT

DEN DRUCKER.

VERDVSSEN Vaer en Soon, (t'Antvverpen bey
vvoonachtigh,
En in des Druckers Konst door in-geboren
aert

Van over ouden tijdt hiervaren en vermaert)
Staet my met eeren toe te vvesen hier indachtigh:
Ia-uyt des herten grondt, voor soo veel ic ben machtigh,
Tekennen hunnen dienst met desen Druce verklaert:
Aen my: op dat mijn naem sou' vworden ooc gepaert
Met hunnen hoogen lof: en niemant vallen klaghtigh,
Van Lett' ren, Prent, Pappier: van hun vverck of van
t' mijn;
Mits dat vvy onder een hier in geminghelt zijn.
Doch hun verdoogh is klaer: vvant elck sal geerne liiden:
Als datter niet en manct (behoorlijck ondersocht)
Van 'tgeen door 's Druckers handt dient in dit boec
gevvrocht:
Stondt: toch mijn' saeck soo schoon, mijn' pen moght
haer verblijden.

DEN

DEN SELVEN
TOT DEN GEEST-RIJCKEN
GVIL. VAN NIEWELANDT,
CORRECTEUR
VAN
DES EN DRVCK.

Gelijck ick niet en konst VERDYSSERS Druick vergeten/
Maer met een dankbaar Dicht moest kussen handt
en boec/

Wes geneet die soo veel tot nijner eeren doet,
Hoo kan ick utwe jonst/ utw' sozghen sugemeten/
Hier stille niet hoor-lyp. Te past waert toch geseten
Om dit oneffen stuck te maechen effen/ goet:
Te vziën van den schimp/en van verdiende boet.
Den Drucker in den Druick geholpen elcken heer/
Om sijn werck met het mijn te geven lof en eer.
Wat segh' ick/ sijn en 't mijn! Ja die nu willen wesen/
En inder waerheyt oock sijn meester's van goet Dichte/
Tot utw' Konst-rycke pen/ geleert en schalck gesichte/
Self nemen hummen blucht eer dat sy sijn vol-pressen.

TAFEL,

T A F E L,

Inhoudende negen-en-dertich Eer-dichten aen verscheyden personen, en twee-en-tseventich Dichten aen verscheyden Staeten van menschen geschreven.

Eerdichten geschreven aen verscheyden Personen.

1. **E**er-dicht tot den doorlichtighsten en Eer-vroedighsten Heer, Heer HENRIJVS FRANCISCVS VANDER BURGHE, Aartsbisshop en Hertogh van Camerijc, Prince des Ich Rijcks, Grave van Cambresie, &c. foli 3.
2. Eer-dicht tot de doorlichtighsten ende Eer-vroedighsten Heer, Heer JACOBVS BOONEN, Aartsbisshop van Mechelen. 4.
3. Eer-dicht tot de Eer-vroedighsten Heer, Heer IOANNIS MANDERS, Bisshop van Antwerpen. 4.
4. Eer-dicht tot sijnen Eer-vroedighsten Heer, Heer ANTONI TRINOT, Bisshop van Gendt. 5.
5. Eer-dicht tot den Eer-vroeden Heer, Heeren Meester ANTONIJS SMETS, Licentiaet inder Godtheyt, Canonic vande Hoofkercke van Sint Ians te Gendt, Aemstier der selver stadt, Deken der Christenheyt, en Visitator der boecken. 16.
6. Eer-dicht tot sijnen Eer-vroeden Heer ende Neve, Heer HENRIJVS CVILLENS, Licentiaet inder Godtheyt, onse Deken der Christenheyt, ende Pasteur van Geerdsbergen. 17.

7. Eer-dicht tot sijnen Eer-vroeden Heer Neve, Heer en Meester IAN CVILLENS, Pasteur van Campenhout. 18.
8. Eer-dicht tot sijnen Eer-vroeden Heer Neve, Heer en Meester IAN SCHULLEKENS, Pasteur van Cerps. 19.
9. Eer-dicht tot den Eervv. Heeren Meester LEGIER CARDON, Baccelier inder Godheyt, Pasteur der stede ende prochie van Affenede. 20.
10. Klagh-dicht tot den selven Heer Pasteur op sijn vertrectorde Dekenij ende Pastorijc van Hulst. 21.
11. Klagh-dicht op het vertreck van Heer PIERVS MANILIJS AB AVSTRIA (oudsten Religieus vande Abdijc van den Eechoute te Brugge) vande prochie van Sint Ians ten Armen tot de Pastorijc van Meeterkerke. 21.
12. Eer-dicht tot de eervroeden Godvruchtighe Heeren BERNARDVS CROY, Priester Religieus van de Abdijc van Grimberghen, &c. ende Heer LEONARDVS BOOTS, Priester Religieus vande voorst Abdijc. 22.
13. Eer-dicht tot den eerw. Heer, Heer ende Meester IAN ONDERMARCO, Pasteur van Bassevelde. 22.
14. Eer-dicht tot den Eervv ende Godvruchtighe

- vruchtigen Heer FRANCOYS VAN DER MEULEN, Priester, Religieus ende Prioer vande Carthuylers der stad Brugghe. 26.
15. Eer-dicht tot den eervv. ende Godvruchtigen Heer PIETER BLONDELIVS, Priester Religieus ende Prioer van de Carmeliten tot Engien. 28.
16. Eer-dicht tot sijn Heer Neve, Frater SIMON ROBYNS, Priester Religieus van het Klooster der Bogarden tot Brussel. 29.
17. Tot den edelen en vveerden Heer IAN IAQVES DE BRABANT, Heere van Haverie, Raedt des Konings in sijnen Provinciaelen Raede van Vlaenderen. 61.
18. Tot den edelen en vveerden Ionckheer ABRAHAM VAN GHEMER, Schiltknaep, Heere van den Leenhove van Bassevelde, &c. 61.
19. Eer-dicht tot den edelen en vveerden Ionckheer CHARLES VANDEN ECHOVTE-ANGHEREBELIS, geseft Ghrimberge, Schiltknaep, &c. 62.
20. Eer-dicht tot den edelen en vveerden Ionckheer IAN VANDEN ECHOVTE-ANGHEREBELIS, gheseyt Ghrimberge, Schiltknaep, &c. 62.
21. Eer-dicht tot den edelen en vveerden Ionckheer MARTEN VANDEN HOVRE, Gouverneur vande rijke ende vermaerde Aem-kamer der Stadt Ghend. 63.
22. Eer-dicht tot den edelen en vveerden Ionckheer GYRBO LAVRYN, Schiltknaep, Baillu van den Ambachte van Bouchaute. 66.
23. Eer-dicht tot den vveerden en voorsienighen Ionckheer GYLLIAM DAMMAN, Burgermeester der stad Geerdsbergen. 67.
24. Eer-dicht tot den vveerden ende voorsienighen Ionckheer GIELIS VAN WAESBERGEN, Licentiaet in beyde Rechten. 67.
25. Eer-dicht tot sijn broeder IAN VAN WAESBERGE, oock Licentiaet in beyde Rechten. 68.
26. Eer-dicht tot den vveerden ende voorsienigen Meester PHILIPS DE RANTERE, Licentiaet in beyde Rechten, &c. 68.
27. Eer-dicht tot den vveerden ende voorsieniged Heer IUSTVS VAERHEIL, Onsfanger vande Casselije vander Auderburgh. 69.
28. Eer-dicht tot den vveerden ende voorsienighen d'Heer IAN WIELANT, Burgermeester van het Ambachte van Assenede. 69.
29. Eer-dicht tot den vveerden ende voorsienigen GYLLIAM HERCKE, Burgermeester vanden Ambachte van Bouchaute. 70.
30. Eer-dicht tot den vveerden ende voorsienighen d'Heer PIETER DY BOSCH, Baillu van de Heerlijckheit van Waterdick. 70.
31. Eer-dicht tot sijn bysondere vrienden IAN DE DONCKERS, Meyer van Onkerzeel, sijn PETER DE DONCKERS, Burgermeester van Waterdick. 71.
32. Eer-dicht tot sijn liefhebbers vande Vlaemsche Broden. 71.
33. Eer-dicht tot sijn Ghelofstijgen Gode van HILSONSTUANDT, Koningh Dichter ende Schiedler binnent Aertwerpen. 72.

34. Vermaen-dicht tot sijne suster en dienstmaeght CLARA VANDER ELST. 80.
35. Eer-dicht tot den Eervveerden en voorsienigen d' Heer Ios RANST, invvooende Poortere tot Gendt, ende sijn huysheer aldaer. 83.
36. Eer-dicht tot den vveerden ende voorsienigē d' Heer LIEVENPRIJS-BIER, Deurvvaerder van den Rade in Vlaenderen. 84.
37. Vermaen-dicht tot sijnen dienaer INGHEL CAPO. 89.
38. Eer-dicht tot sijnen broeder JAN VANDER ELST. 104.
39. Eer-dicht tot sijnē broeder MARTEN VANDER ELST, Drossaert en Rent-meester van de Baronije van Leeftael. 105.

Andere Dichten tot verscheyden Staten.

1. Tot den Alder-heylyghsten Vader GREGORIVS de XV. Paus van Romen, fol. I.
2. Tot den Bischoppē in 'tgemeyn, 2.
3. Tot den Priesters in 'tgemeyn, 5.
4. Tot Priesters Pasteurs, 10.
Ander Dicht tot Priesters Pasteurs, 13.
5. Tot Diaconen en Subdiaconē, 23.
6. Tot Religieusen, 24.
7. Tot Katholijcke Leeraers en Predicanten, 30.
8. Tot valsche Leeraers ende Predicanten, 33.
9. Onderfoeck op de leeringhe van eenen seeckeren Predicant, die onlanghs gepredict heeft, dat Romen en het Roomsch Rijck als Sodoma

- en Gomorra vergaen sal in 'tjaer M.DC.LIY. 46.
10. Tot Geestelijke personen in 'tgemeyn, 54.
11. Tot Koninghen en Princen, 56.
12. Tot den Edelman, 57.
13. Tot alle Rechters ende Princelijcke Officieren, 64.
14. Tot den Houvvelijcken staet, 72.
15. Tot Gehoude mans, 75.
16. Tot Getroude vrouwen, 76.
17. Tot Bedroefde Vveduyven, 77.
18. Tot de Maeghden, 78.
Andermael tot de Maeghden, 79.
19. Tot Vaders en Moeders in 't gesagh van hunne kinders, 81.
20. Tot den Kinderen, ende van hunne gehoorsaeemheyttot vader ende moeder, 85.
21. Tot Heeren ende Meesters in het gesagh van hunne dienaers en onderfaten, 87.
22. Tot Dienaers ende Onderfaten in het gesagh van hunne heeren ende meesters, 88.
23. Tot den Godvruchtigen, 91.
24. Tot den Godvreesenden, 93.
25. Tot den Ootmoedigen, 94.
26. Tot den Bermhertigen, 95.
27. Tot den VVijfsen mensch, 97.
28. Tot den Armen mensch, 100.
29. Tot sijn naeste Bloedt, 102.
30. Tot den Medecijn-meester, 106.
31. Tot den Siecken, 107.
32. Tot den Landtman, 108.
33. Tot den Soldaet, 109.
34. Tot Sanghers en Speel-lien, 110.
35. Tot den Koopman, 111.
36. Tot den Sorten mensch, 113.
37. Tot beleefde ende danckbare, 115.

38. Tot

T A F E L.

<p>38. Tot den godloofen mensch, 116.</p> <p>39. Tot den boofen ende ongodlijcken mensch, 122.</p> <p>40. Tot den scandaleufen, of ontfichtigen mensch, 124.</p> <p>41. Tot Oor-blafers ende Dobbeltongh-fprekers, 125.</p> <p>42. Tot Toveraers en VVaerfegghers, 127.</p> <p>43. Tot den meynedigen, Vloockers, ende Swveerders, 129.</p> <p>44. VVaerachtige Gefchiedeniffe van Antheunis Haeck, door de ftraffe Gods verkeert in aſchen; ſoomen meynt om ſijnen valſchen cedt. 131.</p> <p>45. Tot den VVoeckeract, 136.</p> <p>46. Tot den ſelven, 136.</p> <p>47. Tot den Doodt-flager, 137.</p> <p>48. Tot onbeletfde ende ondanbare menſchen, 138.</p> <p>49. Tot VViefe menſchen, 140.</p> <p>50. Tot den Hypocrijt, 141.</p> <p>51. Tot den Schimper, 142.</p> <p>52. Tot den Leugenaer, 144.</p> <p>53. Tot den Dief, 145.</p> <p>54. Tot den Hooverdigé méns, 146.</p> <p>55. Tot den Rijcken ende Gierigen, 148.</p>	<p>56. Tot den Onkuyſchen, 150.</p> <p>57. Tot den Nijdigen, 153.</p> <p>58. Tot den Grammoedigen, 155.</p> <p>59. Tot Gullighaerts en Dronckaers, 157.</p> <p>60. Tot den Toubac-drinckers, 159.</p> <p>61. Tot den Gebranden-vvijn-drinckers, 162.</p> <p>62. Tot Tuylſchers en Speelders, 163.</p> <p>63. Tot den Luyxer, oft Tragen, 166.</p> <p>64. Tot dé Sondac in 't gemeyn, 168.</p> <p>65. Tot den Bekeerden ſondaer, 172.</p> <p>66. Tot den ſelven: den Vijftichſten Psalm, <i>Miferere mei Deus, &c.</i> Dicht-vvijs overgeſet, 174.</p> <p>67. Van de vier Uyterſte, ende van de Eeuwigheyt, tot alle Chriſten menſchen: ende eerſt vande Doot, 176.</p> <p>Der Kercken Sangh voor den dooden, <i>Dies ira, dies illa, &c.</i> Dicht-vvijs na den ſin overgeſet, 180.</p> <p>68. Van het Oordeel, 183.</p> <p>69. Van de Helle, 187.</p> <p>70. Van de Hemelſche blijſchap, 194.</p> <p>71. Vande Eeuwigheyt, 195.</p> <p>72. Den Kerckelijcken Lof-fangh <i>Te Deum laudamus, &c.</i> Dicht-vvijs overgeſet, 198.</p>
---	--

GEESTELYCKE DICHTEN.

Verscheyden personen ende
staecten van menschen toe-
geschreven ;

*Door Heer ende Meester WILLEM VANDER ELST,
Priester-Pastoor van de Prochie van Bonchasse,
ende heerlijkheyt van Waterdijck.*

EERSTE GHEDICHT.

TOT DEN ALDER HEYLIGHSTEN VADER
GREGORIVS DEN XV.

PAVS VAN ROMEN.

Als GREGORIVS den naem soo wy u noenten/
En u geensins en wilt met Petrus naem berde-
men/
Pochtans hy komt u toe : die met ghelijcke
kracht
Bedient in synen Stoel de volhepd van syn
macht.

Want ghy zijt oock den steen daer wy ons op betrouwen/
En Christus syne kerck heeft vast lijk op-ghelouwen
Tot dat de werelt epndt. Al is dan Petrus doot/
In u/ende hem volghet/dees macht blijft eben groot.

Ioan. 28

Matth. 16.

Ioan. 20.

Matth. 22.

De sleutels van Gods Rijk aen Petro eerst ghegheben/
 En zijn als Petrus stierf met hem niet doot- ghebleven;
 Maer volgen u met recht die hier sijn plaats behout/
 En nu self Petrus zyt/ waer op dat Christus bout.
 Zoo dat dees grootte macht/ die wy aensien met wonder/
 Alth Petro niet en is ghegheben in t bysonder.
 Tot dienst van sijn persoon: maer heeft de die bekrft
 Voo? Christus waere Kerck/ die nimmermeer en sterft.
 Al zyn der dan met hem deel Pausen nu ghestorven/
 Daerom en is dees macht in t minste deel bedorven/
 Maer blijft in haren standt: en wort daer voo? bekend
 In elcken Roomschen Paus tot dat de werelt ent.

TVVEEDE GEDICHT.
TOT DEN BISCHOPPEN
IN T GHEMEYN.

a Tim. 3.

Die naer een Bisdom staet met wijs- bedachte sin-
 nen/
 Begheert een deughtsaem werc / t welck hy met recht
 mach minnen/

En neerstigh volgen in tot dat hy t vonden heeft;

Behoudens goede sozgh hoe dat moet zijn beleeft.

bidem.

Want soo ons Paulus leert / een Bishop dient te wesen

Dan leven onberispt / van deughden hoogh- gheprezen.

Piet gierich tot ghewin van ghelt oft aerdsche goet:

Piet hoogh oft trots van moet: niet tooznigh/ maer seer soet.

Tit. 3.

Voorts hepligh/ lieflyck/ stil: berciert met goede seden:

Gheleert/ rechtveredigh/ wijs/ verstandigh in sijn reden:

Tot die in noot zijn/ mild: tot yder hospitaal:

Verduldigh/ eerbaer/ cejn/ en sober eicke mael.

Tot yghelijck beleeft/ soet- hertigh/ goedertieren;

Met heel sijn huys ghesin ghestichtigh van manieren:

Op dat die huypen zijn/ en leven hier en daer

In aberecht gheloof/ sijn leven nemen waer.

Die

Die toch sijn eyghen huys teer deught niet kan ghestichten/
 Hoe sal hy hem die doot toe reedwigh leven lieden
 Het hoeft dat moet toch zijn den leydman in Godts haen/
 Den stierman tot de deught/sou't wel niet lichaem gaen.

E E R . D I C H T .

TOT DEN DOORLVCHTIGHSTEN

ENDE HERVVERDIGHATEN HEER.

H. HENRICVS FRANCISCVS

VANDER BURCH.

Aertsbisshop ende Hertoghe van Camerijck,
 Prince des H Rijcks, Grave van
 Cambresies, &c.

Doorluchtigste Prelaet en Priins, hy sou seer salen
 Die hem liet bozen staen te tellen al het sant
 Van eenen hoogen bergh: oft dooz ontwijs verstant/
 Hoe langh dat eeuwigh duert wou nemen te verhalen:
 En oock/die in klaer' dagh der sonne stercke stralen
 Sou pooghen te weer-staen; mits sy elcks ooggh vermant/
 En hindert het ghesicht dooz haeren schijnen byant.
 Soo sou hy van ghelijck te buyten gaen sijn palen/
 Die met gheleerde pen uw' deughtden quaein ontrent:
 Wie winter toch beghin in 't geer dat met en ent
 De werelt staet verbaest/en merckt met 't meeste wonder
 't Groot wonder dat ghy doet. De gaben die wy sien
 Bedeelt van Godt den Heer in dupsent and're lieten/
 Betwoonen uwe siel soo vruchtbaer in 't bysonder.

E E R - D I C H T.

TOT DEN DOORL^{ten} ENDE EERW^{ten} HEER,
H. IACOBVS BOONEN,
 AERTSBISCHOP VAN MECHELEN.

Doorluchtighst Heer en Prins, en hooft van onser Kerckē/
 D'ic naer oock ghedooght dat hy u konne by
 Met dit beschreven Dicht; en daer in sette by
 Den lof van ulven naem/en hoogh-verheben wercken
 Ten vollen nu bekennt: en yder doen te mercken/
 D'inghedelijck ghesicht/u wesen soet en bly/
 D'liefghetal onthact. Waer elck/wie dat het zy/
 Hem gheerne nader voeght/om synen gheest te stercken
 Met beter onderwijs dat uyt ulv' woorden bloeyt/
 En in ulv' edel siel dooz goede wercken bloeyt.
 Wat dient er meer gheseyt daer niet en valt te segghen?
 De hooghedyt die u volghet/sock nimmermeer versocht/
 Veel lebender vertooght de deught dooz u gewrocht/
 Van ons des menschen tongh na weerde kan uylegghen.

E E R - D I C H T.

TOT DEN EERWEERDIGHSTEN HEER,
H. IOANNES MALDERVS,
 BISCHOP VAN ANTWERPEN.

Eryveerdighste Prelaet, ick ben noch wel indachtigh
 D'onsprekelycke deught/en t'voordeel wonder groot
 Te Leuben my geschiedt; wanneer ick naect en bloot
 Van leeringh die ick socht/soo langen tijt viel klachtigh/
 Tot dat ulv' weerdigheyt my maecken oock deelachtigh
 Van woon-plaets / die ick bandt bereedt in haren schoot/
 Met 't gene meer behoeft een leer-kindt in de noot.
 Ick ken 't is onberdient ontsaen/noch opnt ven machtigh
 Het selve te voldoen. Dus bidde/ dooz de daet/
 Ontfanght den goeden wil/ die hier ter kennis staet.
 Dooz waer toch daer en valt iet nieuws u meer te gheben/
 Die dooz gheleerde schryft/ en boecken van ghewicht/
 De werelt deur en deur ghehouden wort een licht
 Van onse Roomsche Kerck: en sit in 'thooghst verheben.

Tot den Priesters in 't ghemeyn:

EER-DICHT.

TOT DEN EERWEERDIGHSTEN HEER,
H. ANTONIVS TRIEST,
BISCHOP VAN GHENT.

Ervveerdighste Prelact en Bischop/ wel ghebozen
Wt tedel Pups van Triest: maer beter na de deught/
Die meest den edelbom bereerlijcht en verheught;
En u oock dickwijls heeft tot hoogher staet verkozen.
Want sos de vzeese Gods den mensche gheeft de spozen
Tot wijsheyt en verstandt/ en ghy van jongher jeught
Schiep daer in aldermeest uw blyschap ende vzeught/
Dat u by recht quam toe/ en was bereydt te dozen/
En konst vertoeben langh. Dus zyt met vzoegh beghin
Altye gheklommen op met woeker en ghetwin
Tot daer de hooghepdt rust. Ja siet/ g hebt hoorder sprongen
Dan daer oock komin doen: want na elcks goet gheboel/
Het welck den hemel gaf/ viel oock den Brughschen Stoel.
Dw deughden veel te klyen: die u tot Ghent noch dronghen.

DERDE GEDICHT.

TOT DEN PRIESTERS
IN 'TGHEMEYN.

Is Priesters werden staet/ twee dinghen in 'tsonder
Een-pghelijck aenmerckt met wonder boven wonder.
Dooz 't eerste/ dat sijn macht haer voer tot sonden streect/
En/ dat sy krachtigh woozt den bant der sonden breect.
Soo dat sy staende voer den sondaer woozt vergheben
Al wat hy teghen Godt misdacn heeft/ en bedzeven/
Behoudens dat hy toogh berou: en niet ootmoet
Tot kernis van sijn schuldt Gods Priester vall te voer/
En

En open doet sijn hert/en met bekeerde sinnen
 Verklaer' met goet bescheet wie dat hy is van binnen.
 Het welc soo 't woort volbrocht/ geloofst Gods woorden vast/
 Den sondaer woort terstont van sonden heet ontlast/
 En wederom gheset Gods yziendt als vante bozen ;
 Ghesupbert schoon en wit/en na den gheest herbozen :
 En vooz den grooten Godt sooliefghetal bekent/
 Al of hy nopnt en had sijn straf ghebodt gheskent.
 Want/dat den Priester doet in sulcke plaets gheseten /
 Houdt Godt vooz godt en vast. De sonden vooz vergheten
 Die hy bergheden heeft. Dus al wat hy ontbindt
 Hier in dees aerdsche pleyn/den sondaer 't selve bindt
 By Godt in 't alderhooghst soo waerclijck ontfonden/
 Al of hem Christus had ontslaghen van sijn sonden
 Ghelijckertwijs hy heeft de sondaresse ontslaen /
 En and're die hy vandt met 't sondaers-pack belaeen.
 't En zy dan niemandt byemt / dat wy dees wonderwercken
 Tot onser sielen baet in 't Priesterdom bemercken :
 Want/soo het is gheseyt/'tis Godt/en niemandt el
 Die dooz den Priester werckt: en hy dooz sijn bevel
 Is Rechter hier ghestelt: en wy/ghespraemt/bedwonghen/
 Dooz Christi straf ghebodt/met handen toeghetonghen/
 Met arbejdt/en met pijn/met traenen en met sweet/
 Bekennen onse schuldt/en sprecken ons groot leet.
 Dit is dan d'eerste macht des Priesters: hem soerepghen/
 Dat niemandt/als Godt self/den sondaer kan ghedreyghen
 Tot ymandt el te gaen. Oock waer 't verlozen moeyt/
 Want ynt eens anders mont geens ins dees macht en bloeyt.
 Gods Priester heeft alleen dit Rechters-ampt ontfanghen;
 't Welck elck gheballen mens ghelijckelijck konnt pranghen
 Op sijnen tijdt en stont. Noch vooz-deel ymandt heeft/
 Van die met supber' siel hier sonder sonden leeft.
 Den Paus van Rom en self/ sijn' edel' Cardinalen
 Met gants het gheestelijck Hof/ oock moeten klaer verhalen
 Al wat verborghen leyt. Den Koningh groot van trijn /
 Ghelijck sijn dienaers al / hier ondersaet moet zyn.
 De tweede Priesters macht vooz-waer en is niet minder /
 Al is de dese groot; dooz dien wy wonder hinder.
 Dan 't Katholijck gheloof/ ghelooben dat hy 't broodt
 Verandert in waer vleesch dat levend is/niet doodt.

Want

Want op den selven stondt als hy in 't consacrerem

Alleenlijcken seght / doo? Christi vast begheeren/

Dit is mijn Lichaem: siet/het vzoedt en blijft niet meer

Als van te vozen/vzoedt: maer doo? wel vzendden keer

En Goddelijcke kracht / verandert heel het wesen

Van vzoedt in waerlijck vlees: ick segg' / in 't hoogh-geprezen

Ons' s' Heeren lichaem: soo/dat Christus voo? ghelwis/

Warrachtigh Godt en mens/ daer teghenwoozdigh is

Alsoo hy heeft gheleest/ en soo hy is gheseten:

Ter rechterhand sijns Vaers. Dooz? wilt daer by ooc weten:

Dat/soo den Priester Gods oock consacreert den wijn /

En seght/Dit is mijn Bloed: dat dan/ al blijft den schijn

Van wijn noch in den kelck (ghelijck oock van te vozen

Den schijn van 't vzoet noch bleef) nochtans is heel verlozen:

Het wesen van den wijn: en is in Christi bloet:

Verandert en verkeert; en dat op staende voet:

Soo 't krachtigh woort gheschiedt. O wonderlijcke wercken!

Die wy van vzoedt en wijn ghelooven/ en niet merken!

Want onder de ghedaent van vzoedt/ gheensins en blijft

Heer vzoet/ maer warlijck vlees: gelijckerwijs verdozift:

Het bloet geheel den wijn. Soo dat wy in 't aenschouwen

Den schijn alleenlijck sien: maer voozder niet en houtwen:

Van 't wesen datter was: Alkens / ghelijck doen God:

Veranderde wel vzent de eygen vzoet van Lot:

Gen. 19.

In een groot sout-steens-beelt/wat doen de menschen saghen

En was noch vlees/ noch been/noch iet dat vrouwen dzaghens

Maer sout/en anders niet: mits sy verandert was

Vaer in/na Godes woort. Nochtans op 't selve pas

En vder klaerlijck sagh (op dattet wel sou blijcken

Wiens vzoet sy had gheweest/en doen noch konst ghelijcken)

Het schijnsel van Lots vzoet: want haer' ghedaenten al

Van aensicht/handen/voet/soo lanc/soo vreedt/soo smal/

Het sout-beelt bleven by. Het scheenen vzoetwen handen

En voeten/en ghesicht/en menschelijcke tanden:

Warrachtigh vzoetwe vlees uptwendigh in den toon/

En Lots ghetroude vzoet, soo leelijck oft soo schoon

Als sy te vozen was. Maer nae de waere reden

Het was een soutsteens-beelt: bescheenen en besneden

Met eender vzoets persoon. Soo oock gaet hier de saeck

In dit groot Sacrament: want g'hebt alleen den sinaeck/

't Coleur/

8
Derde Gheue
t Coleur/ t ghesicht/ den reuck/ en watmer konst vergaeren
Eer iet verandert was: en dat soo langh belwaeren
Als die ghedaente blyft. Dus t ghene datmer siet
Schijnt hzoet en wijn te zyn als booz/ en anders niet:
Maer onder dees ghedaent/ en onder dees coleuren/
En onder al den schijn/ en onder al de gheuren/
En is noch hzoet/ noch wijn/ noch iet dat daer toe doet:
Maer Christus God en mens/ met vlees/ met siel/ met bloet.
Is t datter ymandt seght/ dat dit zyn wonder dinghen/
Die oock een kloeck verstandt niet wel by een kan byngghen/
Of vaten hoe t gheschiedt/ en moghelyck kan zyn
Dat Christus onsen Heer / al onder eenen schijn
Van luttel hzoets en wijns waerachtigh daer sal wesen
Ghelyck hy vander doot is levende verresen?
Dat onder kleyn ghedaent / die qualijck oock is wat/
Verbozghen leyt by een soo kostelijcken schat?
En/ hoe het kan gheschien/ dat Christus onghespleten/
In plaetsen wyjt van een ghedzoncken wordt en gheten
Op eenen tijdt en stondt: Oock/ hoe hy ongheschendt/
Werdt daghelijcks ghenut tot dat de werelt endt?
Dooz antwoord hier op dient/ dat wy seer gheerne lijden
Dat swaere dinghen zyn; nochtans dieniet en strijden
Of bechten teghen recht / of winnen Godes macht;
Hoewel den plompen mens daer inne gants versmacht
Soo hy t begripen wilt; en diepe gaet bespeuren
Wat datter dooz Godes macht gheschiedt/ en kan ghebeuren.
Want/ die oock in het kleyn seer dickwijls staet verblent/
Wat wonder is t dat hy de Godtheit niet en kent?
Die self wat dat hy is niet konnen sou versegghen:
Het schepsel van sijn siel gheensins kan overlegghen:
Wat wonder is t dat hy noch daer is berre van
Wat dat den grooten Godt al doen en maken kan?
Het moet ons zyn ghenoech dat kan alsoo gheschieden:
Dat niemant aen Godes doen heeft heeten oft verbieden:
Dat Godt/ het groot en t kleyn/ oock sonder onderschil/
Op eenen ooghenblich volkomt na sijnen wil.
Den hemel sien wy aen: maer hoe hy is gheschapen
Van niet/ en kan gheen mens/ of Enghel Godes betrapen.
Den loop van son en maen/ van sterren kleyn en groot/
Van t water van de zee/ en heel des hemels kloot

Men

Aenmercken wy verbaest. Den blixem met den donder
 De bevingh vander aerd/en watter is tot wonder
 Piet al te wel verstaen: maect dit ghelooften vast/
 Dat yder in het sijn staet op Gods wil ghepaff:
 Ghelijckerwijs dan wy dees dinghen niet en vaten/
 Maer moeten ons verstandt in Godes wijsheyt laten;
 Soo moeten wy alleens ons honden hier gherust
 In Godes almoghentheyt/die alle saecken sust.
 Doozts/is den Priester doek bysonder macht gheghebet
 Om gheesten groot van kracht dooz hem te doen staen beben:
 Te jaghen wpt den mens dien sy besitten hier/
 Tot daer huir wooningh is/beneen in 'teulwigh vier.
 Soo dat sy meer ontsien Godes Priester met sijn krachten
 Wanneer hy hen besweert/ als al dees aerdsche machten
 By een ghebrocht te saem: want dooz sijn straf bebel/
 Hoe sterck/hoe boos sy zyn/hy dwinght-se tot de hel.
 Ons' nieuw Reformateurs de Geuvsche Predicanten/
 Den sullen wel ontsien te komen aen de kanten
 Daer sy in wooningh zyn. Te seer zjirtoch verbaert
 Van gheesten sonder been/daer 't lichaem niet en paert.
 Dus gaet des Priesters macht verr' boven macht der menschen:
 Ja boven alle kracht die menschen sonden wenschen.
 De sonden hy verghheeft alleen: hy consacreert
 Alleen: en hy verjaeght den vbandt die ons deert.
 Den stecken doek verblijdt/en komt hem hepligh maken
 In sijnen lesten noot/soo saen hy hem sal raken
 Met olie groot van kracht. Dus staet in sijn ghebiet
 De siele van den mens/die hy van als versiet.
 O hepligh Priesterdom! O Priester groot van weerden!
 Bekent uto' groote macht ontfanghen opder eerden:
 Want 't ghene ghy hier doet/ gheen Engelen en doen/
 Ja met hun kloech begriyp noch qualijck dat bezoen.
 Dus siet wel wat ghy doet/en toont dooz hepligh leven
 Dat ghy in dese pleyn in 't hooghste zyt verheven.
 Bezoght dat dese macht/die niemandt el en heeft/
 Tot sichtigingh van het volck zy denghdelijck beleeft.

fac. 5.

VIERDE GEDICHT.
TOT PRIESTERS
PASTORS.

Gelijcke-
nisse.

Een Herder goet en sijn by daghen en by nachten/
Sijn schapen altemael met neerstigheyt sal wachten/
En gade-slaen den wolf waer hy hem keert en went/
Die byant en groot dief van schapen is bekend.

Dus soo hy hem bespiedt/en merckt sijn loose ganghen/
Om een uyt heel het luttel bedeckelijck te vanghen/
Terstont stelt hem te weer/en toont dan dooz ghewis
Dat hy in sulcken noot den rechten herder is.

Joan. 10.

Het leste van sijn bloedt sal stont te koop toch setten
Om al des wolfs bedryf pzoofijr ijck te beletten:

En stellen hem soo langh in 't midden van den hoop
Tot dat dooz groot bedwanck den wolf hem set ten loop.

Dit doet een' epghenaer/als herder van sijn schapen;
Dooz welke sozgh en anghst beschaemt ghehuerde knapen:

Die dickwijls soekten meer hun winst en epghenbaet/
Als/wat den dienst bereyft/en hoe t met 'rhudde gaet.

De welbaert bande kop' hen sterck en dier bevolen/
Woont bypten hun ghedacht. Dus watter wort ghestolen/
Berooft/ghecheurt/ghedoot/ghebrocht tot groot verdriet/
Zijn dickwijls siende blindt: t verlies en achten niet.

Komt spieghelt u hier aen/ die Herders van de sielen
Van Godt hier zyt ghesielt: want soo men siet vernielen
De schapen van den wolf/ soo wordt de stel ghesocht
Van haeren byant oock/ en dickwijls omghebrocht.

1. Pet. 5.

Hy briescht toch als een' leeuw/ en loopt rontom de weggen
Verscheuren die hy bindt tot boose daet gheneghen.

De nacht is voor hem dagh/in 't doncher siet hy klaer:
Is eeuwigh op sijn hoe' om die te nemen waer.

Een' byandt sonder rust: ter middernacht oock wacker:
Op elcken hoeck en kant met beenen eben wacker.

Die allen sijnen haet met innerlijcken wensch/
Alleen verbroeghen heeft op Godt/en op den mensch.

De

De reden dan bereyft dat herder's sullen waken
 Met wonder scherpe macht; besozghen dat dees' salen
 Wel werden aenghe dient te doen dat wel behoort:
 Op datter niet en volgh' der sielen droeve moort.
 Dus sullen t' hummen last twee dinghen wel bemercken;
 'Werlts/ oock van een' siel: en 'sdruppels' snode wercken.
 Want wat de werelt heeft/ hoe schoon/ hoe bly/ hoe soet/
 Gheleken by de siel/ daer 't minste niet toe doet.
 'En haet toch niet den mens dat hy boogh is gheslommen/
 En 's werelts meeste goet met slaven heeft gheslommen
 Tot overloecht van weint; indien hy naecht en bloot/
 Verhupsende van hier met sondacs moet ter doot.
 Wat sozge dienter oock (het tweede gaen ick segghen)
 Om 's byants groot bedrogh ten beste te werle gghen
 De boosheyt is toch self/ en boben and' te boos:
 De loosheyt is hy oock/ en boben menschen loos.
 Op hem dient dan ghelet: op hem en sijn' practycken;
 By wien gheen' mens en is in kloechheyt te ghelijcken.
 Dees' toeficht dan voorwaer den herder raecht wel meest;
 Die noynt mach sijn verbaert van desen boosen gheest:
 Maer droegh en laet bereedt de sijn' al' te bezijden/
 Om uyt den droeben noot te bzinghen tot 't verblijden.
 Dus sal wel gade-slaen of uyt het groot ghetal
 Niet een ghesozonghen is te verre buyten stal/
 En komen in den mond van die 't met diepe rijpen
 Met alle sijn' gheluck ter hellen soecht te grijpen.
 Voorwaer dit dient besozght. gheen' herder zy hier moe/
 Die nimmermeer te veel kan wesen op sijn' hoe'.
 Sijn' eerst' en leste sozgh met alle sijn' ghedachten/
 Moet op het kudde sijn by daghen en by nachten;
 Op dat het altemael zy ehenwel bezijdt/
 En 't minste niet en blyf' in desen sielen-strijdt.
 Die schiltwacht is ghestelt op muren of op besten/
 Sijn' ooghen dichtwijls slaet van Osten tot den Westen
 Oft hy gheen' byant siet: want soo hy iet bezoot/
 Is ooslaeck ende schuldt van al' t' vergoten bloet
 Indien hy niet en roept: maer hebbende ghegheben
 Het merck van 's byants komst/ behouden heeft sijn' leben
 Al blijster byant doot die daer op niet en past:
 Want teecken dat hy gaf/ heeft hem ghenoech ontlaf.

Gelijke-
nisse.

Ezech. 39:

Soe doch voldoet doo? Godt een-pder siel-bewaerder /
 Indien hy die misdoet met goet vermaen komt naerder :
 Maer anders werdt van hem/wel t' sijn'er leedt/verhaelt/
 De siel/die doo? sijn' schult ter hellen nederdaelt.

Wee/wee den Herders al' die meer hen selven boeden/
 Van gade-flaen het quaet by' tijde te verhoeden.

Die hier/Godt gade neen/ met neerste soecken meer.

Ezech. 34.

Pun' welbaert en ghemack/ als siel-ghewin en eer.

Die kloeker volghen in de wolle van de schapen/
 Het vet/de soete melck/en watmer kan van rapen/

Als wat het schaep behoeft; mits' alken humnen byt
 Is meer op eyghen baet/ als op t'schaeps welbaert upt.

Ibidem.

Dat krank was/ seght den Heer/en quandy niet verstercken:

Dat sieck lagh totter doot/ ghenesen met goe' wercken :

En t'ghene datter was ghezoken totten been/

En hebby niet besozght te boeghen stracks aen een.

Den noot/den lesten noot/en quandy niet saen stelpen/

En/ t'welck u stontd te doen/elck een waerachtigh helpen.

Het gheen' verwozpen lagh/wierdt niet te hoop ghezocht/

Doch dat verlozen was/ soo t'wel behoort/ghesocht.

Ibidem.

Daeromme sal den Heer wijdt open doen sijn' boecken/

En upt des Herders handt t' verlozen schaep versoeken/

En ryphen het verlies van een' soo weerden pant/

Van hem/als van een' dief/oft goddeloos' tranwant.

Ontweerdigh dat hy zy boozts herder meer te wesen/

Die niet en heeft besozght sijn' schapen hoogh-gheszen.

Te helpen na sijn' best : maer oock in haren noot

Sijn' boze maecte vet/en liet-se gaen ter doot.

Wees woorden/dit vermaen/Gods' blyem ende donder/

Die sielen-last besozght hem aentreck' in t'bysonder :

En dincke hoe moet sijn' bewaert soo grooten schat/

Wiens' weerdigheyt geen' mens' of Enghel Gods' en vat.

Wilt dan/o Herders al' ! wel neerstelijck bedincken

Den last die g' hebt aendeert : en hoe ghy eens sult blincken

By Godt in 's' hemels' thoon/soo derr' ghy u ghetal

Bewaert en gade-flaet van sond' en quaden val.

ANDER

ANDER DICHT.
TOT PRIESTERS
PASTEURS.

I.

O Priesters Gods van goeden aert!
De stem des Heeren wijt-vermaert /
Die 't volck by een tot dencht vergaert/
Dees woorden uyt mijn' mondt betwaert.

II.

O weerde Dienaers van Gods saken!
Schoon rancken die sijn' wijngarct raken /
Dat heyligh is/wilt heyligh naken/
Soo suldy blij Gods wijnen smaken.

III.

Ghy zijt Dooz-vechters van Gods wet/
Dooz 't huys des Heeren sterck beset :
Het sout/het licht/en Herders met :
Den wet-steen die 't al effen wet.

IV.

Verdonckert licht wien sal 't verstouten :
Bedorven sout wat sal 't wel souten :
Doet dan den Leeraer selve fouten/
By schiet doozwaer verlozen houten.

V.

Dus wandelt recht alrijt de haen/
En blijft vast in goet leven staen/
Om als goedt Herder dooz te gaen
In dinghen die wel zijn ghebaen.

VI.

Ghy zijt toch 't licht dat elck moet lichten:
Den Leeraer die sijn volck moet stichten :
Den spiegel dooz soo veel ghesichten:
't Welck dinghen zijn van swaer' ghewichten.

VII.

Het ghene toch Gods Priester doet /
Poudt 't cleecke volck dooz recht en goet.

En t'ghene by verbiedt op boet/
 Hem daer van wacht op staende boet.

VII.

Soe ghy dan Verder zyt verhozen/
 En houdt u niet als stont ghebozen/
 Maer spzeecht enleert / gheeft elck de spozen:
 Als lepd'sman gaet een-pder bozen.

IX.

't Ghelooigh volck dient onderhoort
 Daer siel en lichaem menighbort/
 Oft andersins de liefde stont/
 En achter-naer den mens verhoort.

X.

Dus moet den Leeraer dachtwijs pzeken/
 En onderwijssen 't volcks ghezeken:
 Maer hoe/wat/waer/dat hy sal spzeken/
 Met wijsse sinnen moet besteken.

XI.

Elck weet wat staet Gods Prieester heeft/
 Hoe veel oock aen sijn leven heeft;
 Dus weest by pder mens beleest/
 En utwe gaben gheerne gheest.

XII.

De Sacramenten hoogh-verheben/
 Daer d'edel siele moet by leven/
 Siet die om niet aen 't volck te gheben/
 Op dat elcks op-spzaeck zy verzeben.

XIII.

Doch/die Gods Prieester upt den gront/
 Daer naer/oft op den selven stont/
 Dooz dienst en arhepdt voozdeel jont/
 Dat komt hem toe als eyghen bont.

XIV.

Maer weest althijt seer reyn van binnen
 Als ghy Gods diensten gaet beghinnen
 Op soo groot stuck let wel de sinnen /
 Om prijs en lof daer van te winnen.

XV.

XV.

Beleest met eeren uwe macht:
 Tot eerbaerheyt zo u gheacht:
 Van quaet exempel u wel wacht/
 Soo werdt des Priefters staet gheacht.

XVI.

In kleeren/woorden/spraek/en ganghen/
 En laet u van gheen menschen vanghen:
 De tonghe wilte doozsichtig pranghen/
 Soo heeft eick tot uw spraek verlanghen.

XVII.

Soek leeft als in wel ghemaniere/
 Het denghden nae de siel vertiere:
 Eick een tot beter leven siere/
 Soo werdt Godt self in u ghemiere.

XVIII.

Die sterke Gods seer groots machigh/
 In woorden/en in wercken krachtigh/
 Dees lesse weest toch wel indachtigh/
 Soo leeft ghy nae Gods heet waerachtigh.

M

EER-

-EER

E E R - D I C H T.

TOT DEN EERWEERDEN HEER,

HEER ENDE MEESTER

ANTONIUS SMETS.

Licentiaet inder Godheyt, Canonick vande Hoof-
kercke van Sint Ians te Gendr, Aertspriester
der selver Stadt, Deken der Christen-
heydt, ende Visitateur van
de boecken.

Mijn heer Eerweerdighe Heer / mijn Heer / en mijnen
Deken:
Mijn Deken dien ick heb bepoeft in alle pijn
Een' trooster nae mijn hert / een' vaste medecijn;
De noot my noch eens praemt / bees' dichten grof besteken /
Besteken sonder konst / besmet met veel ghebreken
Te legghen dooz' Hiere: want soo sp maer en sijn
Mensien van u ghesicht sp krijghen and ren schijn/
En werden niet by t' mijn / maer by goet Dicht gheleken.
Eck weet toch wie ghy zijt: hoe ghy bliickt binnen Ghent
Aerts- priester vande stad. utw' deughden sijn bekent /
En utw' gheleertheit oock. g' hen zijt toch niet verheben
Tot soo vereerden staet dooz' dooz- deel / dooz' gheluck /
Dooz' vrienden / of gheloop: maer een' soo schoonen pluck
Ghedaen heeft utwe deught / utw' wijsheyt / u goede leven.

EER.

EER-DICHT.

TOT SYNEN EERW. HEER ENDE NEVE,
HEER ENDE MEESTER

HENDRICK CVELENS,

Licentiaet inder Godtheyt, oudt Deken der Christen-
kerk, ende Pasteur van Gheerdsberghen.

I.

Heer Eerw. / weerdigh. Heer / te Geeraerdsbergh geseten
 Nu ses-en-twintich jaer een' Herder van de Stadt;
 Dat uwe goede saem niet stont op 't schoonste blad
 Van mijn beschreben boec / had mi niet recht gespoten.
 Ick sou toch onbeschaemt mijn naeste bloet vergiffeten,
 Waer van ick groote deught / en bystandt heb ghehadt /
 Met leeringh die mi noch komt daghelijcks te vat.
 Ja die mi booz groot deel gheleert heeft en doot weten
 Het ghene dat ick kan. Nochtans ben niet van sin
 Uw deughtden / uwen lof / hier diepre volghen in.
 Alom werdt uwen naem gheleert : g'hen moet niet wesen
 Van mi ghecontersept. uw' boecken wijt-vermaert /
 Die booz een kast'lijck pandt de werelt nu betwaert /
 Ten elck doen goedt bescheet hoe hoogh ghy zyt gheresen.

II.

Oock Gheeraerdsberghen sal tot uder eentwigheden
 Versegghen uwen lof / hoogh prijfen sulcken dagh
 Die u daer alder-eerst booz Herder komen sagh
 Kloeck dalen vanden bergh tot in de stad beneden ;
 Om daer uw' jonghe jeught soo deught'lijck te beseden
 Als wel de daet bevrucht / en als opur' Paster plagh.
 Soo dat een pder by de weghen kuffen magh
 Die ghy tot siel-ghewin hebt dwyflatmael betreden.
 Oock die nu Gheerdsbergh' siel / en weet wat dattet was
 Dooz' uwe komst aldaer / bemerckt den gulden tas
 Van deughtden daer gheresht : wonder-worck bedreben
 Dooz' god'lijck onderwijs : hoe 't volck verandert is /
 Verbetert en bekeert. Soo dat nu booz ghetwis
 Al ander' menschen zijn van zeden / en goet leven.

III.

III.

Het gaet dan boven my u leven te verkonden/
 Of in 't bysonder hier te segghen utwen lof:
 Uw' siel is toch soo vol van kosteltiche stof/
 Dat ick aen 't minste niet/ al had ick gulde monden/
 Kan gheben sijn eysch. Dus dient hier toe ghebonden
 Gheen mens/ dooz aerdschen aert ghetworden rou en grof/
 Maer een volmaeckten gheest/ ghebact upt 's hemels Hof:
 Die/ dat gheen mens en dat/ is machtigh te doozgronden.
 Gheleertheyt toch en deught/ een Goddelijck cieraet/
 Beswoonen utwe siel met opghehoopte maet:
 En in welc'z' kentheyt/ oock in verscheyden talen/
 In leeringh die ghy doet op stoel als P'edicant/
 Alwaer ghy schijnt te zyn een hemelschen Ghesant/
 En weet niet wie u sal ghemackelijck achterhalen.

EER-DICHT.

TOT SYNEN EERW. HEER NEVE,

HEER ENDE MEESTER

I A N C V E L E N S,

PASTEUR VAN CAMPENHOVT.

Heer Neve/ soo ick had ghedaen verscheyde ganghen
 Tot dit begonnen werck eer dattet was volbzocht/
 't Heeft seer van my begheert/ en hertelijck versocht/
 Dat ick oock utwen naem daer inne sou verbanghen.
 Het welck seer gheerne de/ dooz dien ick groot verlanghen
 Te bozen daer toe had; en oock alree ghetwocht
 Het ghene my daer in dooz 't alderbeste docht/
 Om by utw' s'broeders faem/ oock utwen naem te hanghen.
 Ghy zijt toch alle bep' mijn' recht-sweers/ 't naeste bloet:
 En alle bep' daer toe Pasteurs/ en P'iesters goet.
 En/ die meer blijck's versoecht/ mach Campenhout byz' b'aghen
 Die Heer Ian Cuelens is: en sal bevinden waer
 Dat ghy met schoonen dienst den besten wel volght naer:
 En u seer eerelijck weet over- al te b'aghen.

EER-

EER-DICHT.

TOT SYNEN EERW. HEER NEVE,

HEER ENDE MEESTER

IAN SCHELLEKENS,

PASTEUR VAN ERPS.

Ich weet dat ghy oock komt upt Cuelens bloedt ghesloten
 Van moederlijke sij/en in den tweeden graet
 Ghelijck de Cuelens doen/mij eben naer bestaet.

Dus doet ghy met goet recht oock vaste staen ghesloten
 In desen mijnen boeck : en op de selve roten
 Daer Cuelens staen/gheset. Soo naer doch t' maeyken gaet
 Als doet den lieben som: mijns t' een het ander slaet :

En/soo het spreek-waordt luydt/bep' met een say begoten.
 Doozts/seggh ick by alhier/hoe ghy niet haergh beghin
 D' vierigh hebt ghepsoght te doen groot siel-ghewin
 In t' midden van u Landt. Want daer utw' vrienden woonen
 Houdt ghy utw' woon-plaets oock. Den arbeyt en de deught/
 Die wy aen hzende doen/ghy t' utwer lof en hzeught/
 Men al u naefte bloedt veel lieber wilt behoonen.

EER-

EER-DICHT.

TOT DEN EERWEERDEN HEER,

HEER ENDE MEESTER

LEGIER CARDON,

Cancelier inder Godheyt, Pasteur der Stede
ende Prochie van Assenede.

Mijn goeten woerdigh Heer/ ic kom met wacker boete
Tot u als mijn ghebuer/ als alder-naest Pasteur/
Als mijn verhozen hieue/ en lieffelijcken gheue.
Om met dit effen dichts u jonstigh te begracten.
Want/ soo ghy mijn verbziet seer dichtsijls komt verfoeten/
En doet in blyde deught verand uen mijn gheueur/
Soo koep ghy oock ghedoen dat 't gheue ick hier heb veue.
Dooz' traecken van uen pen zy byp van alle doeten.
Ghy en zyt toch niet alleen Pasteur/en woerdigh Heer/
Ghy leert/ verstantigh/ wete/ vermaert van deught en eer/
Maer daer en hoben oock seer loffelijck herbaeren
In Vlaemsche Doets/ om 't werck recht na de konst
Te maerken op sijn maet. Dus thout aen my uen jonst/
Op dat ick dooz' uen hulpe sijt oock mach bewaeren.

Oock Assenede sal naer u in alle tijden
Versegghen uwen lof/en inghebozen aert/
Ghenegghen tot het goet/en van het quaet verbaert.
En hoe ghy waert bereedt te bechten en te strijden/
Te storzen 't leste blaet/en groot verbziet te lijden
Om siel-ghewin te doen. Hoe wel ghy hebt bewaert
Al u bevolen volck: en dat seer frap ghepaert
Met Godt en met de deught. Elck een tot groot verblijden.
Derder nae Gods hertl dol-prefen in sijn stuck:
Assenede siet en kent het groot ghehuck
Soo langh u bleven by. Met waerheyt kan toch segghen
Dat sijn Eerweerdigheyt van Ghend/ verschepden keer.
Hem vierigh heeft aensocht rontfanghen meerder eer
In plaetsen wijt-vermaert daer sp hem socht te legghen.

KLAGH-

KLAGH-DICHT.

Tot den selven Heer Pasteur op sijn vertreck tot
de Dekeneye ende Pastoreye van Hulst.

Ick moet Eerweerdigh Heer/ bedroeft alhier beschreyen
W d'roef vertreck van ons. Beschreyen: ja wel seer
Van uyt des herten gront. En sal toch immermeer
In 's doots-boeck staen gheset dat yder mach verbyeyen
Alomme by van u. Doch p'mant sal't beneyen
Van die de machypt haet. G'hebrtoch tot deught en eer:
Ons altermael vermaent met Goddelicke leer/
En met ghesichtigh werck. Ick laet hier noch beseyen
De stad van Allene: die ghy/ oock bruyten noot/
Ghebroedt hebt met goe' spij's der sielen: kleyn en groot
Bemint/ ghetroot/ ghelaeft. Veel aerbeyds aenghenomen
Tot op den lesten dagh. De kerck die lagh verplet/
Ghebrocht in haven standt/ verciert seer schoon en net.
Soa dat ghy binnen Hulst met grooten lof sult komen.

KLAGH-DICHT.

OP HET VERTRECK VAN HEER
PETRVS MANIEIVS AB AVSTRIA,
(Oudsten Religieus vande Abdeye vanden Eechoute
te Brugge) vande Prochie van Sint Ians ten armen tot
de Pastoreye van Meekercke.

Goet Heer/ ick hou' u by: maer met bedroef der ooghen
En traenen als ick plagh. Het gaet my toch te naer
Dat ick nu sie en hoor/ en werde droef ghewaer:
Doewel het selve moet stil wijghende ghevooghen.
Ick sie toch hoe ghy u met noot hebt moeten pooghen
Te laten die ghy mint als gheseligh goet Daer/
En sngbenaem Pasteur van al 's volck te gaer;
Dat nu met kercken troost de tranen moet af-bruooghen
Om u betreck van daer. Wel wietende hoe ghy
Met soogh en groosten angst hen hebt ghedieven by
Ghedienighen getron. Ghedaen dat kan volbruygher
Een Herder groot by God. Want/ als wel rukker leet
Du d'voogh u verduyft/ blijft ewentwel bereet
Om siel-ghewin te doen/ u elders in te dringhen.

EER.

EER-DICHT.

Tot de Bervveerde ende Godtvruchtighe Heeren, Heer
GERNARDVS CROY, Priester Religieus vande Abdeye
van Grimberghen, Pateur van Ruysbroeck: ende Heer
LEONARDVS BOOTS, Priester Religieus van
de voorf. Abdeye, ende Pateur van Eykevlit.

Hoe soud' ick twee Pateurs van deughden en van eer/
Van wijsheyt/vā verstant/en die ic langh hoor desen
Wet in de school' ghekent/hier laten onghepresen
Op soo vermaert ghetal? Neen/neen/ick gheselde meer
Aen soo Godtvruchtigh bloet. Dus sal oock desen heer.
Hun deughden spreken upt: enthooenen dat sy wesen
En vryjs/en eere weert. Wiens namen elck mach lesen
Wel vry in desen Dicht/en die verheffen seer.
Te Ruysbroeck staet ghy toch Croy: en dat tot heden
Als goet Pateur bedient met leeringh en goe seden.
En ghy Heer Lenaerd Boots in 't Doop van Eykevlit
De selve vruchten doet. Hoewel de wooningh t' sament
Te Ruysbroeck is gheset. Van waer/nae 't wel betamen/
Sijn kudd' elck gade-flaet/en na de siel versiet.

EER-DICHT.

TOT DEN EERVV. HEER, HEER ENDE MEESTER

I A N O N D E R M A R C Q,
P A S T E V R V A N B A S S E V E L D E.

Vat kan ick min gedoen om mijnen dienst te quiten/
Eerweerdigh Heer Pateur/als met een korp verhael
Te seggen uwen lof: die hier soo menighmael
Is in een pders mondt. Niet schimpigh om te bijten/
Gheltich den schimper doet. iEn moet toch niemandt spijten
Dat uwo' ghepresen deught/gheltich het root.cozael
Blinckt midden in u volck: of dat ghy wel ter tael
Gods woorz ghestichtigh preeckt/wie kan u dat berwijten/
Of qualijck nemen af: als die de waerheyt haet/
En liever 't supber goet/als leughen-tael verlaet.
Ick weet op d'z jaer tijts/ oock is 't ghenoegh te mercken/
Hoe seer ghy Basseyck hebt salighlijck herkeert/
En hoe het meer'd ren deel sijn' welbaert heeft gheleert
Wt u Godtvruchtigh woorz/en upt uwo' goede wercken.

VYFDE

VYFDE GEDICHT.
 T O T D I A C O N E N
 E N S V B D I A C O N E N.

A En siet wel het beghin van soo bereerde staten
 Daer ghy u toe-begheeft, op dat-s' u mogen baten.
 Dooz'zacht u-selven wel/wie ghy van binnen hant:
 Of ghy soo't dient ghedaen/de weerdigheyt bekent
 Van een soo groot verfoeck. Hoe deughd'lyck hy moet leven.
 Die tot soo weerdigh ampt werdt in de kerck verheven.
 Van Priesters niet alleen werdt hepligheyt verfocht/
 Maer van u-lieden oock (die wyl het volck ghebzocht
 Tot goddelijcken dienst met manghelingh van steden)
 De eerbaerheyt staet toe met alle goede seden;
 Mits tot veel meerder eer dit is den eersten trap.
 Zy verre dan van hier onnuttigheyt van klap/
 Ghebepynstheyt in de spraek/de dobbelheyt der tonghen/
 Den averechten ganck met menigheyt van sronghen
 Tot tijtelijck ghewin: gheneghentheyt tot d'ranck/
 Of tot oneerbaer werck/en dierghelijcken stanck;
 Waer dooz een gheest lyck mens' sou' wyl en leelijck stincken/
 Die midden van het volck als een cieraet moet blincken/
 Gheperelt met de deught. Een hert gheruft in God/
 Een siele sonder smet/maecht hier het beste lot.
 En/die hem soo bezoeft in deughdelijcke saken/
 Hem selven (sulckx te doen) sal woortx bequamer maken
 Tot meerder datter volght. Om/van den neersten graet
 Te klimmen hoogher op tot Priestertlijcken staet.

Tim. 3.

Ibidem.

SESTE GHEDICHT.
TOT RELIGIEUSEN.

D En Religieusen staet met reden dienggherzefen/
Als Godes edel saet hier nedertwaerts gheresen.
Sijn bloem-hof/ sijn pzeel vol alderley vermaeck/
Waer in te pzoeben is dat lekker is van smaeck.
Des gheests drechte bzeught hier binnen is te vanghen:
En daer een supber sieltochtrijghen kan verlanghen/
Met overbloedt daer bindt. Het aldersoetst gheklanch
Van een volwaecht musijck/en goddelijcken sanck.
De siel leeft daer in rust/verr' buyten 's werelts sozghen/
En houdt by haer den schat der deughden wel verbozghen.
Daer is haer' spzaeck met Godt van 's hemels saligh goet/
En tusschen beyden pzoeft een duppel wonder soet.
Dus werdt sy maer verweckt haer daer met te versaden/
En 's werelts valschen schijn en lussen te versnaden.
Daer leert den krancken mens' sich selven kennen meest:
En met klare' ooghen siet hoe dat alleen den gheest
Sijn' bzeughtden bindt in God: niet in dit al der traenen/
Waar in hy loopt verboolt vooz' 's werelts' woeste baenen
Alwaer de meeste bzeught met dzoefheyt is verfaemt:
Die achternaer den mens' met bitterheden pzaemt.
Danckt Godt van die daer zyt in sulcken staet gheseten/
Van een soo groote goet/vol rijckdoms onghemeter/
Dat uyt den hemel bloept: want 'tis Gods' rechterhande
Die yder (wie het zy) daer in uyt jonste plant.
Een' gabe groot' voozwaer: die meerder is te achten
Van al dat d' oogh hier siet van ghelt/van goet/van machten.
Veel mer/veel meer voozwaer als 'r aerderijck verleent
Van silver/van sijn gout/van kostelijck ghesceent.
Voozwaer 'tis al veel meer als d' aerde kan bethoonen/
Al konst oock een' alleen de werelt heel betwoonen:
Want/die in 's werelts' goet is eyghenaer gheeft/
Dzaeght daer van niet met hem/ooch als hretijcke sterft.

Maer

Daer t'ander is een goet/ t'welck Godt sijn' Wtberkozen
 Ghenaelijcken gheeft: en nimmer gaet verlozen
 In menschen goet van wil: die uyt oprechten gront
 Godt dancken dagh en nacht/die sulcke gaben jont.
 Doch soo dees aerdsche vlyen/niet is eerrrecht verblijden/
 Maer meer gheheeten wort een woon-plaets om te stryden;
 Waer opghen vleys en bloet in maken groot ghetier/
 En aendoen groot ghewelt dooz ons inwendich bier/
 Bidt Zoeders/bidt den Heer/dat hy u kom' verstercken
 Met goddelijcke kracht: op dat ghy in dees percken
 Ghereden tot den kamp/menght vaste blyben staen:
 Den byandt die u soeckt/verpletten/en verstaen.
 Maer/om dit wel te doen/en sekerlijck te winnen
 In een' soo swaren strydt; de saeck wilt wel booz-sinnen:
 Want boven vleys en bloedt (een byandt wonder sterck)
 Den duyvel met sijn' macht komt stercker noch in t'perck.

Ephes. 6.

Dus moet u wel bersten van wapenen die blincken
 Van uytberkozen deught: die allen byandt krincken
 En byinghen onder voet/hoe sterck hy gaet ten strydt.
 Doch eerst de lendenen schoyst op: toant wie ghy zijt;
 En treckt daer bobat op t'pansier van goede seden:
 Van onder tot op t'sop vol van rechtveerbigheden.
 Doozts doet schoon' schoenen aen van peys en liefde soet:
 De rechte melodij van binnen in t'ghemoet.
 En houdt den stercken schilt van goet gheloof daer tusschen/
 Soo sulc ghy kloeck en sterck/repn konnen uytgheblusschen
 Dirs byands vierigh pijl. Daer naer op t'hoofst bast set
 Den helm der saligheyt; soo werdt hy meer verplet.
 Ten lesten neemt het sweert des gheests/en becht daer mede;
 Soo woont ghy in uw' rust/en in wel soeten byede.
 Met sulck pansier en sweert/met sulcken helm en schilt/
 Den byandt treeckt van u soo verr' als ghy self wilt.
 Dit moet den aenflagh zijn van die hem gaet begheben
 Tot soo volmaecten staet: en daer in soeckt te leben
 Tot sijnre sielen baet. In teeken dat hy Godt
 Wt gantscher herten mint/dit wesen moet sijn lot.
 t'En kan niet t'samen staen twee Heeren te ghelieven
 Heel van verscheyden sin. Het sal toch d'een misgriegen
 Dat wel den and'ren past: en wat den eersten prijst/
 Den tweeden niet alsoo: maer andersins dat wijsst.

Matth. 5.
 Luc. 16.

t'komt

't Komt qualijck ober een/wel Gode te behaghen/
 En na de werelt soek hem werelijck te draeghen.
 Gode minnen wytter hert: de werelt eben wel/
 Is aberechte kans: veranderingh van 't spel.
 't Is oock en raselij/ niet werelijcke saken/
 En 't samen soek met Godt hem eben wel vermaken.
 Dus is niet wijs beraen/ die midden sijn Convent
 Wat dat de werelt doet/ hem daer niet onderwent.
 Doozwaer 'tis groot bedrogh/ en quelligh in de sinen/
 De werelt ende Gode van pas te willen winnen.
 O Godes Religieus! O enghel Godes saet!
 Alleen op uwen dienst/ u hert en ooghen slaet.
 Weest neerstigh op uwe hoe: en zijt alijt indachtigh.
 Den eedt dien g hebt gedaen aen God met woorden krachtigh/
 Niet voor ghesetten tijdt: maer/ die soo langh ghy leeft/
 Op sijnen eersten doet/ de selve sterckheyt heeft.
 G hebt dyp ghelosten groot/ belooft wel t onderhouden;
 Dooght 't selve soote doen/ en wacht u van verploutwen:
 Maer draeght u dagh op dagh ghehoosfaem ende stil/
 En dinct wel dat ghy hebt verlopen uwen wil
 Niet ooghendam van goet. Doozwaer eerbaer weest in werckcu/
 In troeden/ in gheueus: soe sal den heer u stercken/
 En seghenen uwe siel met eenen seghen groot/
 Die gheen en brande tint/ oock niet den meesten stoot.
 Godes alder-soetsien troost versoeten sal u lijden
 In eiken droeben stijdt: en eren' lyeck u verbliden
 Daer dese herte wijl. Hier boelen wy tochdeet/
 Maer naermackelijck de trooght/ die afvacghe alle sweet.

E E R - D I C H T.

TOT DEN EERWEN GODVRVCHTIGEN HEER,
 FRANCOYS VANDER MEVLEN,
 Priester Religieus ende Prioer vande Carthuy-
 fers binnen de Stadt Brugghe.

O Godes heyligh saet! O licht van klaere lichten!
 O Enghel opder aerd! O spiegel der ghesichten!
 Wie sal den tael-man zijn om hier te spreken wyt/
 Oec niet een konstigh Dicht uwe werckē van gewichtē.

DW

Dw' inghedozen deught/ het Goddelijck schoon fruyt/
 Ghegroeyt in uwe siel: Wie sal hier goet besuyt
 Der segghen na den eynd/ en na sijn' Weerde lobben/
 't Goet leven dat ghy leyt: Want uwer deughtden duynt/
 Der kregghen inden strijdt hier in des' aertsche hoven/
 In 't vpan't klaer aensien/ gaet ons verstande te boven:
 Ghenoegh is 't toch bekent/ hoe ghy om siel' ghewin/
 Zijt upt des' werelts vaen ghevloghen/ en verstopden/
 Van uwe teere zeught. Ontsteken doo: de min'
 Van 't saligh hiemels goet/ socht toch niet v' degh beght
 Te volghen Bruno naer: te houden de manieren
 Die hy doo: Godes' gheest/ verstandigh/ en met sin/
 Heeft inghestelt om Godt volmaeckter hier te vieren/
 En d' edel siel daer- met veel schoonder te vercieren
 Doo: 't p'zamen van het vlees/ en van het gulsighe bloet/
 Dat dickwijls teghen haer wilt opstaen ende tieren.
 O Goddelijcken roep! O weert-gheszen voet/
 En reghel tot de deught/ en tot het eeuwighe goet!
 O Gods' verkozen deel! gheset in dese weghen
 Doo: sijn' ghesalfde hande: waer in met kloecken moet
 Elck een soo wandelt vast. O segghen boven segghen!
 Dat ghy tot desen dagh veel stercker blijft ghenegghen
 De deught te volghen in: het lichaem met ghevelt
 Te houden in den bant: te d'winghen metten deghen
 Der goddelijcke vrees; waer doo: sijn' kracht versmelt/
 En onder het ghebiedt des' gheests doek woort ghestelt.
 Hier toe en hoeven blijck/ of woorden om te spreken:
 G' hebt toch van 't eerste jaer de stappen al ghetelt
 Die Bruno heeft gheset. V' leven is ghebleken
 Te wesen sonder gal/ en sup' ver van ghebreken.
 Dus wiert doo: p' ders' stein en voys/ al waer dy teer
 Van jaeren en van kracht/ by d' ontsie saen gheleken
 In wijsheyt en in deught/ en langh doo: ulven keer
 Moest Procurator zyn; tot dat gh' in meerder eer
 Zijt naderhandt ghestelt/ en hoogher opgheresen.
 Want soo ghy menigh jaer te Lier hadt meer en meer
 Dijn kloecken gheest betoont daer in/ doek is volp'zesen
 Den handel van u werck. Elck toch verbaest aensagh
 Den aenslagh dien ghy deedt: en hoe ghy soet van wesen/
 Een- p' der trocht tot u met vriendelijcken lach/

D God gheoffert op ghehoorzaem ende stil:
Als goet Religieus volbzocht een-anders wil:
En in 't schoon hemel-goet ghenomen u behaghen.
Deers deughden allegaer/ seer kostelijck ghewzocht/
D hebben met goet recht tot hoogher staet ghezocht:
Doen klimmen tot op 't hooft: een Over-hoofst doen wesen.
In 't klooster van Enghien: **A**lwaer ghy heden leeft
Ghekleedt met 't bzylof-kleedt dat schoonen luyfter gheeft/
En dat den mens alleen maecht hoogh en weerd ghelycken.
Neemt dan dit Dicht in danck/al is 't wat rou en grof/
Tot quyttingh wijner schult. **H**et spzeckt toch utwen lof.
Wt een goet-jonstigh hert: en willet daer vooz lesen.

E E R - D I C H T.

TOT SYNEN HEER NEVE,

F R A T E R:

S Y M O N R O B Y N S,

Priester Religieus van het klooster vande Bo-
 gaerden binnen de stadt BRVSSSELE.

Mijn Heve/Heer Robijns, hoe soude ick konnen laten
 Mijn groetenis te doen aen u: te noemen hier
 De woonplacts utwer bzeught; daer ghy dooz god-
 lych wer/.

Wiert bzeogh ghedreven toe om 's werelts dienst te haten/
Tot winningh van meer goets in gheestelycke staten:
Die utwe siel versocht verr' buyten sijnen stier/
Derr' buyten sijn ghebict/en al sijn sot ghetier:
Siet/dit was utwen roep: en soo ghy wel konst baten/
Wis' baders blyschap oock: die/als een deughtsaem mens/
Altht heeft desen staet ghehad in sijnen wens:
En niet soo seer ghesocht als God te moghen jonnen.
Een soon Religieus in 't klooster daer ghy woont.
Dus desen goeden roep met een goet leven kroont:
Ghy sulctoch met Gods hulp ghemackelijck dat konnen.

SEVENSTE GEDICHT.
TOT KATHOLYCKE
LEERAERS EN PREDICANTEN.

DEn Leeraer die sijn volck ter saligheyt wils leeren:
 De menschen van een quaet tot beter leven keeren:
 Het onderschil van goet/en quaet/te wijsselaen:
 Wat dat hy leert/en doet/wel nau moet gade-slaen.
 En mach hem sijn ghensegh/de waerheyt wyl te legghen:
 Gods ongheschonden woort soot wel behoort te segghen:
 Geen' leughens/ghen bedroggh/ghen aberrechten houdt/
 Of iet dat valsheyt luydt/te laten wyl sijn mont:
 Maer moerbooz alle werck besogghen dat sijn leven/
 Sijn laten/en sijn doen te kennen elck kan gheben
 Dat wel komt ober een sijn doen en sijn leer:
 Dat't een in't misste niet het ander en verkeer'.
 Dat niet alleen de tongh de woorden kan vertieren:
 Den Leeraer met sijn stem luyt roepende tiaren:
 Te doen een goet vermaen in hupsen of in kerck:
 Maer't gheve dat hy preecht/volkontme met goet werck.
 De maerheyt sijns woorts/leert in sijn doen/en laten:
 Des volcks ghesichtigheyt/ is wyl sijn werck te baten.
 Soo dat den Grooten Paus Gregorius wel seght/
 Dat niemant Gods woort ten rechten wyl en leght/
 Dan/die met goet betoogh/merklaer bescheedt/en reden/
 Men vlecke volck dat doet mer luyfset van goe seden:
 Die niet alleerlijck leert niet woorden soet en schoon:
 Maer/die by't goet vermaen sijn leven set ten woon.
 Die niet alleen en heeft gheleertheyt in de kaken:
 Maer oock daer by wel hoeght ghesichtigheyt der saken:
 En neerstelijck besoght te voeghen by den naem/
 Manierelijck betoogh/en deughdelijck saem.
 Den Leerner staordant soe/te leeren en te stichten:
 Met woorden en met daetsen hant elck te lichten.

Homil. 17.
in Lucam.

Hy is doch hier van Godt ghestelt een licht seer hoogh;
Op dat op al sijn doen het volck sou setten d' oogh;
Doozsten al sijn beduyf/ sijn handel/ sijn manieren:
Sijn goddelijcke leer hoogh- pnyen ende vieren.
Siet Leeraer wie ghy bent: hoe veel u werdt betrouwt:
Den Heer heeft u ghenoemt des werelts licht/en sout.
Wat licht verduckert licht: quact sout wat kan t welc souden?
Eplaes: met allen niet: maer t doet seer groote souden.
Ghelijck den quaden boom in plaes van goede vrucht?
Het ghene dat hy gheeft/ is druck/en onghenucht:
So gaet de saeck alleens met groote Predicanten
Die leven na den bleesch het leven van tranthanten:
De vrucht toch/die sy doen met woorden wijs-bedacht/
Is luttel ofte gheen: hun segghen werdt veracht.
Al waer het beste bleesch met quact sout overspronghen/
En dupsentmael daer in ghewentelt en ghewonghen/
De haet sou wesen kleyn: want binnen korte stonde
Sal t heel bedorven zyn van boven tot den grondt.
Sout van ghelijcken oock de kranckheyt van de menschen
Met so ghelerde tongh als ghy sult konnen wenschen/
Op dat sy van den stanck der sonden zy bevrijt:
t Is arbeydt te vergheefs/en al verlozen strijdt
Wanneer het beste faelt. Het sout/siet/moeter wesen
Van leven onberispt/van deughden hoogh-gherisen.
Want beter werdt de siel niet goet verhooght betaelt/
Als met gheleerden pzaet dooz buylen mondt verhaelt.
Maer/daer dees twee by een ghestichtelijck versamen/
Des Leeraers leven goet/met leeringh na t betamen:
Daer zyn de vruchten veel: t pofyt niet overbloet:
Al watter werdt gheseyt/valt op der aerden goet.
Elck woort dat uyt den mondt des Predicants sinckt nedee/
Sijn vruchten veelderley hoogh opghehoort bringht weder:
En yder werdt gheleert: in deughtsaemheyt ghesicht:
Den sondaer van t swaer packt der sonden werdt verlicht.
Den ongheleerden mens/die doolt in s werelts hoecken/
Tot sulken Leeraer gaet het aes der sielen soecken:
Den krancken in t gheloof/en die in deught gaet manck/
Tot hem neemt sijnen keer en eenen rechten ganck.
De deught/de rechte daet/komt klaerelijck ghetunghen
Dat uyt het goet verhoogh de waerheyt is te sijnghen

Matth. 5.

Matth 7.

Luc. 6.

Ghelijc-
keniffc.

Deet

Veel meer als uyt de spzaeck. De deught toch meer berboecht
 Als 't gheue dat op stoel booz waerheyt woxt ghepzecht.
 ● Leeraers groot en kleyn! alsoa come aenghetreden
 Tot u bevolen volck: en stelt elck een te vreden
 Met segghen en met doen. De woorden sonder daet/
 Veel achten booz bedroggh/ of onghelerden pzaet.
 Den krancken swachen mens seer neerstigh sal aenschoutwen
 Wat dat den Leeraer doet: en hem daer op betrouwen
 Veel meer als op sijn woort. Hem dunckt het gheen hy doet/
 Dat dat moet sijn ghevolght recht op den seluen boet.
 Gheensins en kan bezoen/ dat hy booz deught sal pzijsen/
 Het gheen hy metter daet sal andersins bewijsen:
 Of segghen/ dat is quaet/ en teggen Gods bebel/
 Het welck hy selue doet veel meer als ymant el.
 Dit set den mens verfelt/ en jaeght hem bupten sinnen:
 Dit doet hem qualijck doen: de waerheyt niet benuimen.
 Dit maecht hem heel verhardt/ verbittert/ obstinaet:
 Te volghen sijnen fin in ondeught/ en groot quaet.
 Want meer werdt hy onstelt/ verorghert/ en gheschonden/
 In een onstichtigh werck/ als hy met hondert monden
 Sal werden van de sond' tot beternis gheskiert/
 Of booz een goet vertoogh weer anders ghemaniert.
 Dus is in desen staet veel weerdigher te achten
 De hoogh ghepzen deught vol alderlepe krachten/
 Als een vergulde tongh met sprekentheyt bereert/
 Die dooz een schoon ghelaet den wegh der waerheyt leert.
 't Is waer/ gheleerde spzaeck is noodigh in veel sonden:
 Maer boven al/ de deught werdt noodigher bevonden.
 En/ die niet dese twee schoon' mantels gaet bekleedt/
 Alrijt dzaeght ober hem goetd goddelijck bescheedt.
 Sijn woort booz/ Godes woort seer gheerne werdt ontfangen/
 En elck een siet hem aen met ijver en verlanghen:
 Soo saen iet werdt gheseyt/ soo saen werdt dat volly zacht:
 De daet werdt dan uyt 't woort volkomelijck ghewozcht.
 ● gulden Pzedicant! blaest soo met uwer trompetten/
 En hoorschapt aen het volck Gods wegghen ende wetten:
 Spreecht stout den sondaer toe: weest niet van hem verbaert:
 Seght pder sijn ghebzeck: den rijcken niet en spaert.
 Vermaent den hooselwicht sijn wegghen te verlaten:
 Den onrechtveerdighen d' onrechtighheyt te haten.

Den quaden smeect t/en bidt/te schoutwen weghen kwom:
 Te keeren banden wegh daer hy is in/weerom
 Tot sijnen Heer en Godt; vol van vernedertigheden:
 Die niet en wilt sijn' doot/maer meer dat hy noch heden
 Doe afstandt van sijn' quact: en sijn' groote schuld
 Bekenne met berou/met liefde/met ghedult.
 Seght dat den Heer hem sal ontfanghen in ghenaden/
 En woopen ber' van hem de sonden die hem laden/
 En aendoen groote smert/en pzenen aldermeest:
 Piet onder in het lijf/maer boben in den gheest.
 Waer van den goeden Godt hem troosten sal/en stercken:
 In hem verand' ren heel dooz goddelijcke wercken/
 Sijn segghen/en sijn doen/sijn leven/en sijn' doot/
 Sijn hert/sijn quaden wil/en wat hem bzocht in noot.
 Dit is des Heeren woort: 'twelck niet en dient verholen/
 Maer neerstelijck aen 'tvolck ghepredickt en bevolen:
 Want Paulus ons vermaent/en scherpeelijck belast/
 Dat die het selve raecht/sal daer op staen ghepast;
 Spreekt/seght hy t' aller stont: wijst elck de rechte weghen:
 Tot siel-ghewin/tot deught/maect elckentijt gheleghen.
 Berispt/smeect/ende straft: maer watter werdt gheseyt/
 Slaect-gade dat ghebeur met alle lijdsaeemhept/
 En goddelijcke leer. Wt liefde wilt besuren
 De welbaert utweg volchs al blijft den aerbepdt duren.
 'tWelck doende/suldy u/ en die ghy hebt bemint/
 Eens leyden tot de bzeught/die ons aen Godt vast bint.

Ezech. 33.

2.Tim. 4.

ACHTSTE GHEDICHT.

TOT VALSCHE LEERAERS

ENDE PREDICANTEN.

O Menschen! wacht u wel van valschaers en Propheete/
 Die averechte leer' vooz waerhept laten weten.
 Dan buipen soet bekleet met 't schaeps onnossel kleet/ *Math. 7.*
 Dan binnen als den wolf/ grijpachtigh/ stuer/en *Rom. 16.*
 weect.

Van bypten in den toogh gants sebaer in manieren /
 Gheneghen om hun' spraeck ghestichtichte vercierren
 Met seden en met konst van onvertwacht bedzogh ;
 Doch stozen in de siel seer quaet bentjnigh sogh.
 Een-yder die-se siet / of hoorz met leeghe kouten /
 Sou segghen dat hun doen waer bypten alle fouten:
 De Schyft / Gods louter woort / met wat daer meer aenkleest.
 Tot blyck van syne deught sulck Leeraer by hem heeft.
 t Schijnt verr' van hem te zyn / iet byzems te willen leeren :
 Den goeden van het goet met listen te verkeerren :
 Het decksel van sijn doen / den mantel van sijn were /
 Sal nemen upt Gods woort / soo 't schijnt / seer klaer / en fere.
 t En schijnt niet dat hy komt om ymande te bedrieghen :
 Of dat hy wetens sou een' klepne leughen lieghen
 Doch om het meeste goet : sijn yver schijnt soo groot /
 Dat hy om siet / ghelwin sou loopen in de doot.
 Sheensint toch aerbeydt spaert om sondars te vermaenen
 Tot afstandt van de sond' / en van verkeerde baenen
 Onsaligh in te gaen : vooz is wat hy spzeect en seght /
 Met wonder snoonen bondt te bozen dat beleght.
 t Dertoogh van supber' deught / van goddelijcke saken /
 Wozt aen het leetke volck soo vooz-gheset te smaken :
 Want watter wozt gheset / het heet te zyn Gods woort /
 Sheen leughenaer soo groot / of komt daer mede voozt.
 Merckt wat den visscher doet als hy den visch wilt vanghen :
 Hoe loos / en hoe bedeckt den haeck weet te behanghen
 Met soet en lieflijck aes , soo dat hy niet en siet
 Het ghene dat hem haecht / en bynght in sijn verdriet.
 Siet dock den vog taer aen / hoe konstigh hy sijn netten /
 Sijn' gaerens / sijn ghetuygh sal sprepen ende setten.
 Tot voozdeel van den vanch : hoe hy hem dupket en stopt /
 Tot dat het voghelken lept in het net ghestropt.
 Het aes den voghel lockt : die hem licht laet bedrieghen /
 Niet merckende t bedzogh vooz dat hy wilt gaen vliegghen.
 Den visch van / soo men siet / onwetens hem verstickt
 In 't water aen den haeck : den voghel als hy picht.
 Vooz 't aensien van het aes / het welck hem soet laet eten /
 Wanneer 't hen niet en dunckt / eplaes' zyn saen verbeten.
 In 't aes lept toch 't berghif / de snoothet van den vont :
 Het woztet toch ghelept / maer niet te wel gejoint.

Soo gaet et van ghelijck met valsche Predicanten /
 Die met het lecker aeg van heplighoeyt / als Santen /
 Den mens schoon komen aen uptwendigh in den schijn /
 Niet roonende waer leyt ghestopt hun quaedt benijn.
 Sy hanghen upt den haeck van wol vercierde woorzen /
 Waer mede sy de siel bederven en vermoorden /
 En bzinghen in het net van hun verkeerde leer ;
 Waer inne soo sy komt / verweret meer / en meer.
 Hun vuchten wijzen upt wie dat sy zijn van binnen ;
 Hoe dat sy met bedrog / en met verbeten simen /
 Den draghen ober al ; want hunnen boosen aert
 Is ober langhen tijdt ghenoegh veropenbaert.
 Te wel zijn ons bekent d' ongoddelijcke stucken /
 Die upt de ketterij elck een heeft kommen plucken.
 De wonden zijn noch versch : de sake noch heel jonck ;
 Het lest ontfekent vier leyt noch in synen vonck.
 Den blyck / het klaer bescheedt / is in gheen vzeinde hoeken /
 Poch verre van den man in Indiën te soeken.
 't Is by ghenoegh beproeft / waer upt elck kan bezoen /
 Wat nieuwe Leeraers zijn / wat vuchten dat s' oock doen.
 Europa toch alleen niet waerheyt mach verklaren /
 Wat datter is ghebeurt dees leste hondert jaeren :
 Wat aenstoot / wat ghemelt / wat schadelijcken roof /
 Wat wonderbaeren strydt gheleden heeft 't ghelsof.
 Maer wie sal tael man zijn / die konstigh sonder faelen /
 De boose daden al sal nemen te verhaelen /
 Die elcke ketterij ghebrocht heeft in het Landt /
 Endaghelijcks noch bzinght met d' een of d' ander handt
 Hoe dickwijls het ghelsof van menschen is verhandelt ;
 Hoe 't heben desen dagh de selve weggen wandelt ;
 Hoe dickwijls dat de Schrift verdraept is en verkeert ;
 Hoe nimmermeer het self ghestadigh wort gheleert ;
 Hoe ketterij onder hen ghedurighlijcken kijven ;
 En nimmer aen het woorx dat sy eens spraken / blysen ;
 't Is wonder toch om sien / hoe elck sijn leeringh puyft ;
 Hoe stout dat enen leert / den anderen verwyft.
 't Gaet boven elcks begrijp het gheer sy doen en laten ;
 Want dat den eenen mint / den anderen sal haten.
 Hun dinghen gaen niet twiift / niet konter ober een ;
 Den eenen seght stout ja / den anderen stout neen.

Doch elck bzingint vooz den dagh vooz nieuw-gebonden trecken/
De Schijft Gods louter woort; waer sy alleen uyt spreken.

Gheen Leeraer soo verwaent/ soo onghelert/ en bot/

Die hem niet stout en roemt sijn leer te zijn van Godt.

Gheen leughens die men tast/ gheen lessen soo onbonden/
Of worden uyt Gods woort/ oock klaarelijck ghebonden.

Spreect met een Calvinist, spreect met een Lutheraen,

Of een slecht Mennonist, sy komen ons soo aen.

Gommarus doet het self met alle Gommaristen/

Arminius met hen ghebruyckt de selve listen.

Sy gaen toch altemael op Godes woort wel vast/

En op sijn waeren gheest staen sekerlijck ghepast.

Wonderlijcke saeck! dat dese nieuwe gheesten

Afineten ons den voet op onghelijcke leesten.

Groot wonder is het toch dat niemant en bezoot

Wat werken Godes gheest in dese gheesten doet.

En kan toch niet bestaen dat dese Leeraers t'samen/

Met tweedzacht en gheschil in sijnen gheest versamen/

Die waer is/ en maer een/ ver blypen al gheschil:

Die een is/ en gheen twee/ van inspraect en van wil.

Die heden niet en leert/ en seght te zijn waerachtigh/

Het welck hy moezghen roept te wesen leughenachtigh:

Die heden ier vooz goet/ en vooz de waerheyt spreect/

En binnen korten tijdt dat met de voeten steect/

Ghelijck dese Leeraers doen: niet eenen uytghestecken

Die eendzacht in 't gheloof blyft langhe daghen precken.

Pochtans het moet soo zijn. Ens waer/ is waer altoos.

't Gheloove gaet heel vast/ 't gheloof en is niet vooz.

't Gheloove niet en booght/ of Godt sou moeten booghen:

't Gheloove dan en kan veranderingh ghedooghen.

De waerheyt komt van Godt/ die niemant en bedrieght;

Soo oock het waer gheloof ten gheenen tijde lieghet.

De waerheyt houdt altoos haer selve rechte passen;

't Gheloove dan en kan of minderen/ of wassen.

Wanneer dan dat men siet dat mindert ende wast

Der ketteren gheloof/ bekent dat staet orvast

Ghebout op quaden grondt/ die niet en deught met allen:

De waerheyt houdt toch standt/ de leughenen verballen.

Let op de saeck dan wel: vooz-sekerlijck ghy siet/

Dat elcke ketterij komt achternaer te niet.

Dan

Van d' ourste ketters cerst/ sal ick mijn stuck goet maken/
 Om soo van boven af/ beneden te gheraken:
 Want soo den outsten nu gheheel vervallen is/
 Soo valt den nieuwen oock vooz seker en ghelwis.
 De leughentaefe mach een weynigh haer bedecken/
 Maer soo de waerheyt komt/ ter stont moet sy verrecken.
 Sp wint toch dooz haer kracht des leughens haet en nydt/
 En maect dat sy verliest ghedurigh inden strydt.
 De sterckste ketterij is soo dooz haer verdwenen/
 Wanneer sy niet haer licht haer valsheyt heeft beschenen.
 Dzaeght nu naer Valentijn, naer Arrium vermact/
 Diemet sijn valsheyt heeft de werelt gantz verbaect.
 Waer is Eunomius niet alle sijn vermaenen/
 Waer oock Pelagius niet sijn Pelagiaenen.
 Iovinian is doot/ en Nestor van ghelijck/
 En vele noch met hen vergaen als dreck/ of slijck.
 Hun boecken oock niet hen zyn sonder eenigh leven;
 Niet soo veel als een kleyn dat ober is ghebleven.
 Sp zyn verdwenen al: noch boeck noch meester leeft:
 Niet een van heel den hoop die ewigh voozdeel heeft.
 Dat Schryvers Katholijck/ hen hadden oock vergheten/
 Men sou/ gh. leest het vast/ van een van die niet waeren.
 Ghelijck roock ende damp/ of eenigh vzeint gheluyt/
 Zyn heel en al vergaen/ Oost/ West/ Noort/ ende Zuyt.
 Wel anders staet de sacck niet d' oude Katholijcken/
 Wiens nanten ende schryft/ noch nu/ noch opnt beswijcken.
 De deught heeft hen ghejont onsterfelijcken naem/
 Die ewigh blijft ghepaert/ met hoogh verheben saem.
 Sp leven na de doot/ sen weten van gheen stryden/
 Daer d' ander' altemael zyn komen tot bederven.
 Als Valentinus boeck ghelcomen is in d'uck/
 Heeft Irenaeus oock upt laten gaen sijn stuck/
 En setten hem dat vooz/ en liet hem daer in klycken/
 Op dat sijn valsch verhoogh aen yder klaer sou blycken.
 Als Arrius verwaent sijn raserije schreef/
 Quam Athanasius, die- s' upt de werelt dreef.
 En als Eunomius de Kercke quam bespringhen/
 Basilus niet lof we'er stont sijn vzeinde dinghen.
 Doen oock niet nieuwen bondt quam voozts Iovinian.
 Hieronymus wel kloeck hem sagh men weder staen.

En als Nestorius sijn opset quam vervooghen/
Cyrillus and ven blyck hem brocht ter stont vooz ooghen.
Du merckt wat wonders hier/het dunckt my wonder toch/
Dat die sijn langhe doot/daer dese leven noch.
Hun boecken oock met hen ghestorven en begraven/
En komen niet meer voozts/maer blyven in doots haben:
Der Dad ten schriften sijn noch altemael bewaert/
De waerheyt heeft-se toch te hoop by een bergaert/
En dooz onwinnbaer kracht die ketters verr verstorven/
Hun boecken oock te gaer verbzandt in eenen oven.
Sy wijst ons t'vonnis upt dat niet met al en deught/
Daer ketter oudt of jonck/hem groot ticks in verbeught.
t'Is waer/den joncksten wilt in t'eerste schoonder blincken/
Maer met ghelijcken stanck sal oock op t'leste stricken.
Want niemandt doet hy deught/noch ymant beter leert/
Maer/soo den onden doet/de waerheyt oock verkeert.
Dus gaet de sacck ghelijck/wat secten dat-se kiesen:
Want als t'tenijpen gaet/syt samen al verliesen.
Lutherus eerst toch scheen met recht te sijn gheacht:
Calvinus koozts naer hem een man van ander macht:
En Mennon siet eens aen/scheen nederwaerts te daelen
Wt's hemels Paradijs tot op dees aerdsche saelen.
Dees dyp dan quamen by met eenen meutwen toon/
Die van te bozen was de werelt onghewoon.
Hun onghelwende tael wiert vooz seer goet ghevonden/
Ghepresen boven al van die t'hen soo verstonden.
Den hondt quam voozts te baen als een waerachtigh licht/
Wt Godes waeren mondt ghesproken en ghedicht.
Want wat sy rechten upt als sorten ende diwaesen/
t'Scheen shadden t'al van Godt/die t'hen hadingheblaesen.
Al macchten sy van twit/peck-swart in t'openbaer/
Het wiert van veel ghelooft: de leughen scheen noch waer.
Wat hen viel in den sin vooz waer/dat moghten segghen:
Wat onghelijck dat was/dat niemandt quam weer-legghen.
Eic qua als Godes Gesant/Gods Leeraer/Gods Propheet/
Die upt den hemel brocht ghesegghelt sijn bescheedt/
Om d'oude Roomsche Kerck/die hen seer bocht te lissen/
Als nieuw Verbeteraers te straffen/te berispen.
Dit was dan hun beghin/doen sy op Godes woot
In t'widden van het volck als Leeraers quamen vooz.

Doch

Doch wierden hofts daer naer bekent booz die sy waeren /
 Soo t'schadelijck benijn hem ghingh veropenbaeren.
 Als 't maske wiert gheweert / 't welc 't aenghesicht verblent /
 Doen wierden s' alle d'z booz ander volck bekent.
 Hun' leeringh saen gaf upt wat saet sy quamen saepen /
 Met wat verkeerden bondt de werelt quamen paepen :
 Hoe dat sy niet bedroggh / met leughens sonder maet /
 En niet bedorven leer stont lepen achter straet.
 Hun' wercken deden blijck vol schadelijcke blamen /
 Wie hen ghesonden had / van waer oock dat sy quamen :
 Dat Godes waere Gheest / fonteyn van alle goet /
 De waerheyt / en den wegh / ons leven wonder soet /
 Den niet en had ghesleert / bevelen oft ghesonden /
 Om soo vervalste leer' booz waerheyt te verkonden.
 De daer oock achter-naer ghetuyghens boocht met haer /
 Dat van hun gantschen praet was qualijck een woort waer.
 Lutherus van de sijn' is dickwijls roch bersteken :
 Sijn' boecken en sijn' schrift betooght vol van ghebzeken :
 Sijn' leeringh na sijn' doot verandert menighmael :
 Soo dat den Lutheraen nu spreect een' ander tael.
 En Mennon niet de sijn' bedwonghen woort te swijghen :
 Sijn' onghelert vertoggh gheen' overhandt kan krijghen.
 Hy wort gheacht booz slecht / sijn' leeringh booz een spot /
 En die hem volghen naer / zijn' onghelert / en dot.
 By niemant wel ghesien / van yghelijck misprezen /
 Booz seer ghebevonden hoop / sijn' aenhanck langh verwesen.
 De Calvinistery' oock t' eenemael versant /
 Arminius niet kracht haer steken wint van kant.
 Van andere niet hem beschimpt wort en bestreden /
 Veracht / verjaeght / vervolgh / niet voeten overreden.
 Sijn' eerste rupt' rij hem is ghewcken af /
 En bert' den meesten hoop om naer te volghen / las.
 Want r'ghene dat booz waer / Calvinus heeft ghesproken :
 Wort van Arminius booz leughenen ghebzoken.
 Den desen wort ghelooft / den anderen verfoept /
 Calvinus gants verdoocht / Arminius nu bloept.
 Ja Calvinisten selfs huns meesters naem verachten /
 En sullen boden al hen wonderlijck wel wachten
 Meer soo ghenaeemt te zijn. In tecken dat hy stinckt /
 Den naem van Calvinus plaes! in d'aerde stinckt.

Was eerst al' hinnen roem met desen naem te strjden/
 En niemandt was beschaemt hem daer in te verblijden :
 Ja namen't al in danch; en 't docht hent' elcken heer
 Alsoo begroet te zijn/te wesen seker eer :
 Maer soo de Roomsche Kerck/ich segh' /de Katholijcken/
 Met waer/en goet bescheedt/ sijn' lenghens deden blijcken/
 En hebben sijne leer' verwesen en verdoemt /
 Met Calvins wippen naem hem niemandt meer beroemt.
 De naem is niet den man ghestorven en verghten/
 Sijn' leeringh/ sijn' gheloof/ in stucken oock ghespleten.
 Sijn' aenhanck nu vervolght ghenaeint te mooghen zijn
 Met ons/ goet Katholijck: maer 'tis' verloren pijn.
 Dien hoogh- gheprezen naem sal toch gheen mens' ontfanghen/
 Van die met goeden wil/ en innerlijck verlanghen/
 De Roomsche Kerck omhelst. Niet een van hun ghetal
 Dennaem van Katholijck/ een dagh vrp boeren sal.
 Al sweghen wy doch stil/ een ander sal't misghagen/
 Dat pmandt buppen ons' sou desen tijtel dragen.
 Gheen Lutheraen sal toch ghe drooghen sonder pijn/
 Dat desen werden naem soukonien op Calvijn.
 Een Calvijnist sal oock/ eer stozten dupsent traenen/
 Eer dat hy dit bewijs sou doen aen Lutheraenen /
 Of aen een Remonist. Arminius en magh
 Met sijnen nieuwen ranch gock leven sulcken dagh /
 Al schijnt hy boven al de waarheyt nu te treffen/
 En wat onessen was/ ghemaectt te hebben effen.
 Want soo een ander heeft seer korten tijdt ghehadt /
 Soo sal hy oock boozwaer haest zijn ghesmeten plat.
 De waarheyt nimmermeer sal blijven langh verholen /
 Maer toonen dooz haer licht waer' saltemael in dolen.
 Arminius moet oock de werelt vluchten upt :
 Sijn' saeck sal met de rest haest hebben kleyn beslypt.
 Dat and' ren is gheschiedt/ dat moet hem oock gheschieden /
 Den van van sijne leer' kan nimmermeer ontvlieden :
 Gheensins mach hy ontgaend dat aende rest ghebeurt/
 Want gheene kerckerij' / of haest heeft sp' ghetreurt.
 De Roomsche Kerck alleen/ gaet op haer' oude ganghen/
 De waarheyt blijft haer by/ gheen' lenghens haer en vanghen.
 Soo sp' ons heden leert/ soo heeft sp' t opnt gedaen;
 Waer' woort dat sp' eens' sp' reect/ in eenwigheyt houdt staen.

Gelijckerwijs dat Godt eens spreeket/ alsoo moet blijven/
 Sijn woort verandert niet/ de waarheyt moet beklijven:
 Soo oock dat 't recht ghelooft der Katholijcken leert/
 Blijft soo nu/ en altoos/ noch innumert verkeert.
 Dees vastigheyt is groot/ en boden al te pissen;
 Die d'oude Roomsche Kerck alleenlijck kan betwijffen.
 Gaet wandelt hoogh en leegh / de werck wandelt ront/
 Den Katholijck alleen spreeket waer met eenen mont.
 Wat een goet Katholijck geloof/ gelooven t'samen/
 Die in het self geloof de werck door versamen:
 Niet soo veel als een punt by hen is in geschil /
 't Eensoudigh waer geloof houdt hen in eenen wil.
 Dees eenighcyt en is by ander' punt gebonden /
 Die tweedzacht en bedroggh verscheynt heeft en versonden.
 Maer 't gene datgher siet is grooten haet en nijdt:
 In saken van 't geloof gedurelijcken strijdt.
 De leugens niet alleen de waarheyt sterck bestrijden:
 Het Katholijck geloof berispen/ en vernijden:
 De Roomsche waere Kerck bebecchten stout in als:
 Maer oock dees Leeraers/ siet/den and'ren maken vals.
 Men siet-se dagh by dagh toch krijden ende tieren:
 Den eenen niet en wilt in 't minst den and'ren bieren:
 Elck roept/elck leert/elck preekt/dat hy het best heeft vent;
 Soo blijfster in 't geloof by hen een' groote schein.
 't En gaeter dan niet wel: maer 't zijn mismaecte saken/
 Dat vzienden onder een soo groote twisten maken.
 Doch tot soo quaden val/en ongeluckigh spel/
 De ketterij bzinght den mens/en niemant el.
 De waarheyt van 't geloof/ daer hy af is gheweken/
 De leugenen vertooght haer' fouten en gebreken:
 Alom is sy toch een/vreedsamigh ende soet:
 Maer tweedzacht en verschil de leugentael hem doet.
 Hier siet elck in klaer dagh / wat al bedorven vruchten/
 Een vrent geloof bzinght voort met hondert durpsent suchten.
 Van buyten in den toogh/schoon/aengenaem/gesont/
 Van binnen gants vergalt/en bitter in den mont.
 Dus die met grooten lust haer' soetigheyt wilt smaken/
 Supghet in sijn' siel vernij/ seer quathijck upt te vzaaken.
 Soo toch den kanker krupt/en 't lichaem haest verwinnt/
 De ketterij krupt voort/ daer sy beginsel vint.

2. Tim. 2.

Dus Christus onsen Heer/De waerheyt/en het leven/
Heeft altemaet de sijn' ge waerschout/ en beschreven/

Dat sy eerst en booz al/wel gade souden staen

Waer wezede wolven zijn / die 't schaeps-kleedt hebben aen.

Shy sult-se/seght hy klac/ 't en helpt hoe sy hen wennen/

W' t gene dat sy doen/ enuyt hun' v'zuchten kernen.

Math. 7.

Hun' leeringh is een' v'zucht/waar van nu is geseyt.

De tweede/na mijn best/wozt by de dees' gelept.

De Landen hier te booz/ doen sy in deughden rusten/

Hun' swaerigheden haest niet soete liefde blusten.

De menschen goet van aert/booz' t alderbeste lot/

In een ghemeyn geloof/ hoogh-p'zen hunnan Godt.

De vierigheyt was groot tot beelderhande deughden :

De herten sp'onghen op niet goddelijcke v'zeughden.

Gods eere boven al/ met aerbeydt en niet sweet/

Wiert midden in het Landt noch dagelijcks verbreedt.

Veel kercken schoon gebouwt/ veel geestelijcke buyten.

Seer rijckelijck gesicht: en hier en daer kleyn' kluyfen.

Tot s' Heremyts' gebuyck: die lieber soo alleen

Godt dienen dagh en nacht/ dan met het volck gemeen.

Den maeghdelijcken staet/ haer' repnigheyt verheben/

Der' buyten s' werelts lust/ woon-plaetse wiert gegeven.

De P'zinen van het Landt/ den Edeldom geheel/

Met gants' het lecke volck/ trock daer toe 't selve seel.

Geen gelt en wiert gespaert: schoon' kloosters' saghmer bouwen.

Waer in veel dochters' haer booz' eeuwig' wilden houwen

Tot dienst van haren God: om werelt/ vrees/ en bloet/

In een' besloten plaets' te hingen onder voet.

Gods P'riesterdom was oock by elck in groote weerde.

Elck P'riester groot geacht als Enghel opder eerde.

Het Geestelijck getal kreegh wasdom meer/en meer/

En boven alle man geset in staet/ en eer.

De kercken sagh men oock/ om p'zys en lof te winnen/

Met kostelijck cieraet seer frap bertiert van binnen.

D' Nutaren altemaet van repnigheyt seey net/

Met silber met sijn' gout aen elcken kant beset.

Al' t gene dat men kan van grooten p'zys' gedincken/

Sagh p'der doen ter tijdt in alle kercken blincken.

De groote vierigheyt tot God/ en tot de sijn'/

W'zocht alle dese deught npt liefde/sonder pijn.

Deel kassen van sijn gout geperelt met gesteentek/
 Sock waeren doen te sien vol hepligo gebeenten.
 De kappenbande Chooz/d'habjten van de kerck/
 Gewoicht en gebozduert met alderley schoon werck.
 Daer by was oock te sien ons Ouders eersten pber
 Wnemende seer groot, soo dat sy t' samen lieber
 Tot Goddelijcken dienst/met raenen en oostmoet/
 Van tot hun eyghen baet besteedden al hun goet.
 Het meeste swijgh ick noch: hoe sy in 'therte pzenten
 Den hepligen dienst Gods: sijn hooghe Sacramenten.
 Het vasten/het ghebiedt/ aelmoeffen wonder groot/
 De geestel' thappen kleedt/was verr' hun dagh lijck's bzoot.
 Het slapen op den steen/ te waken gantsche nachten/
 Dat sagh men vooz gemak/en weelde/doen groot achten.
 Het katholyck geloof/den gront van alle bzeught/
 Ons Ouders gaf de spooz tot sulcke groote deught,
 Hun hert was vol van Godt: tot Godt hoogh op-getogen:
 En hadden dat goet say upt 'recht geloof gesogen.
 Genegen tot de deught/sy wandelden heel recht:
 Tot valsheyt en bezogh/ommosel ende slecht.
 Dit was ons Ouders liedt/dat sy seer geerne songhen/
 En hebben tot het self verweckt hun' liebe jonghen/
 Al singen's al niet soo. De kans is tuch verdraept:
 Den pber tot de deught verblogen en verwaept.
 Het katholyck geloof/ons Ouders weerdste panden/
 By veel wozt toch veracht/ gebannen upt de Landen.
 Maer daer de woztel wozt gewiert/daer faelt de bzuucht;
 Soo daer 't geloohe faelt/ 't goet leven neemt de blucht.
 De deught is met 't geloof verkeert/bergaen/berhandelt:
 Den mens die eerst ginghrecht/gants' overecht nu wandelt
 Vooz nieuwe bzemde leer: die dese bzuichten/och!
 Bzinght dagelijcks te mercht vooz goet en kost lijck sogh.
 De eendracht in 't geloof is verre toch te soecken:
 De bzuickertij is vol van alle snoode boecken:
 De vierigheyt tot Godt/en tot sijn hepligh Hof/
 Is bryten's menschen hert verblogen als het stof.
 Gods Hepligen zyn nu tot spoot en geck gekomen:
 De eere die hen komt/als quaet oock afgenomen.
 Den maeghdelijcken staet/die Gods hemel licht/
 Gewozen by dat volck van geen/of kleyn gewicht.

De klooster / schoon gebout / (soo huyten / als in steden)
 Bedorven / gerafeert / ongoddelijck betreden :

De magghden reyn daer in tot Godes dienst versaemt /
 Tot groote leelijchheit / en tot oneer gepaemt.

De Tempels zijn berooft van alle schoon / juweelen /
 Geschonden en vermaecht: gelaten als bordeelen.

Gods Priesters ver / verjaecht / gebonden en gekoozt /
 Gehanghen en verwooght / gerabzaect en bermoozt /
 Gedolven en verbrandt / verhooghert / en doozschoten :

Hun bloedt met emers vol gestozt / en uyt gegoten.

Dit is gheveest 't begin van daer is geschiet /

Met wel oners daer toe / daer 't seggen van verbiert.

Seer klaer is dese saeck / en 'recht waer haest gewesent:

De wonden en zijn toch op deel-naer niet ghencken.

Deel kercken kintten noch: gebroken en gheskent:

Geset nyt haren standt; die ymandt qualijck kent:

Haer selven niet gelijck: verandert van colouren

Van boven tot benen. Met reden dat sy treuren.

De kloosters' noch alsoo zijn komen tot den val /

Die eertijts' schoon ghebout / hoogh leken boven af.

De kassen / haer cieraet / haer' kasselijcke steenen /

Gestolen en berooft / noch schrepen ende weenen.

Het Priestertijck habijt / en was daer meer toe dient /

Met sulcken handel / siet / geraeckte by goot vrient.

Het diende toch tot stof van mans / of' schoone vrouwen /

Om in de haaghtste seest den staet wel 't ondershouten.

Hier toe noch loert geboeght het' kostelijck geskent /

Watvande gulden was der kercken werck ontrent.

Noch hier dat geenen roof: want' diende tot paruyphen /

Die vrouwen op het haest doen wisten te geschuyphen.

Maer noch en waerd' demoedt daer mede niet gelust /

Of' heel en al holdaen den in-gebreven lust /

Dooz dat sy Godes dienst / en wat kan heyligh maken /

Noch quamien sonder vrees verfoepen en verlaten.

De vierigheit des greefs / het' kassen / 't huyten kleedt /

En wat haer meer toe dient / verachtende booz' leedt.

Soo is den tijdt doozhy / soo zijn ons' Onders' ganghen /

Den Goddelijcken dienst / en soo deel' schoon' lof-sanghen /

Met dat betoerde gebuyck der' Katholijcken slagh /

Geboudt / te niet gedaen / met eenen dullen slagh.

Hun

Dun' vuchten siet van aen/en sult met waerheyt leeren/
Dat ketters wolden zyn/bedeckt met schapen kleeren.
Leert uyt dees vuchten oock/dat elcke ketterij:
Is arger als de pest/en stinckt als reene py:
Dus Paulus wel vermaent dees Leeraers all te schouwen/
Die ons sou groot bedroggh der sielen komen vrouwen.
En seght dardenschen zyn verwozpen van 't geloof/
Derargert van verstandt/en tot de waerheyt doof.
Ia tot noch naerder blyck/hy noemt-se niet dees naemen/
Die elck vals Predicant/recht eben wel betaemen:
Onzedelyck tot peys/wreedt/stuer/en trots van moedt/
Onkupsch/ondanckbaer/boos: vervolgers van het goet:
Gods lasteraers/verraers/hooghveerdigh/oygeblasen/
Duyl krijgelaers van sin/die altyt blyven rasen.
Die van de supber deught niet hebben dan den schijn:
Die binnen in het hert/geen schacp/maer wolden zyn.
Die altyt leeren boozts: maer minnereer geraken
Tot daer sy moeten zyn/en daer wy al' naer snaken.
En mits sy weder staen de waerheyt ende Godt/
Oock dolen meer en meer/en blyven boos en bot.
Soo Iannes quaet van aert/en Mambres dyl van sinnen/
Weerstonden Moyses woozdt dooz grooten nydt van binnen/
Soo doet een ketter oock: want hy met langen strydt.
De waerheyt tegenstaet met woozden van verwydt.
Waer uyt wel klaerlyck volghet/dat yder hem moet spoepen/
Det groote neerstigheyt dees Leeraers te versoepen:
En rijpelyck boozsien wanneer sy komen aen;
De saken van 't geloof booz leugens af te slaen.

1. Tim. 4.
 2. Tim. 3.

1. Tim. 3.

NEGENSTE GEDICHT. O N D E R S O E C K

Op de leeringhe van eenen seeckeren Predicant, die onlanghs gheleert ende op Stoel gepreect heeft, dat Rommen ende het Roomfche Rijck als Sodoma ende Gomorra vergaen fal in 't jaer Duyfent ses-hondert vier-en-vijftich.

En oudt man / Predicant / om leugens te vermeeren /
Heeft verben in de kerck stout booz de waerheyt leeren /
Dat Room / en 't Roomfche Rijck / niet langh sal blij-
ven staen;

Maer dooz de straffe Gods moet jammerlijck vergaen
Soo Sodoma vergingh; en dat in korte jaeren
Van dertich ende ses / na dis boozfepdt verklaeren.

Wits hy als waer Propheet / en weerdigh Predicant /
Die dooz de wolcken fiet / en Godt heeft metter handt /
Sulcks leert en propheteert dooz waeren geest gedzeven /
Om dat hem niemant boozs sou poogen daer te leben.

Maer blieden van de straff / die hy ons waerlijck taelt
Als hemelschen Gefant / die niebers in en saelt.

By eenen aerdschen mens en dient hy toch geleken /
Die boven ons begrijp de hemels heeft dooz-keken
Tot aen den hooghstenthoon / ver' bypten ons gesicht;
Waer hem dit visioen eerst komen is in t'licht.

O groot Euangelist! die soo verbozgen dinghen
Tot heden onbekent / komt nyt den hemel bringhen.

Noch Luther / noch Calvijn / noch Leeraers opnt booz hem /
Mer hebben aengebzocht een soo verbozgen stem /

Als dees van 't Roomfche Rijck. Dus dient op hem te letten
Op wat verheben plaets sal boven ander setten /

Als wel by hem verdient. Het geeft toch veel te doen
Een soo verholen saeck na weerde te bezoen.

Noch

Noch certijts zijn gefien veel Leeraers en Propheeten/
 Met leugenaers by hoop/die wonder wilden weten:

Maer nopnt de werelt fagh soo kloeck gebozen helt/
 Die leugens die men tast vooz propheetij vertelt.

Ich dool in fijn verftand: ik en kan t niet met mijn begripen:

Hy gaet toch boben hen/die leugens konnen ftijpen/
 En maken bot en fwart/foe effen ende klaer/

Dat hen selfs namaels dinct dat leugentael is waer.
 Dus is hy een groot man van feden en manieren/

Een man dien pder-een behoorden groot te vieren/
 En boegen by de reft/die in den felven aert/

Hen hebben ober-al vooz leugenaers verklaert:

De ftappen volght toch in van alle fijn voozfaeten/
 Die nopnt tot heden toe/de leugens wilden laeten.

Dat Luther heeft gedaen/dat Mennon/dat Calvijn,

Dat andere niet hen/doet defen fonder pijn

Soo fray als een van die merliffen en pachticken/
 Om t flecht onnosfel volck moetwillens upt te ftrijcken.

De faeck is klaer betooght/en na fijn beft volbzocht.

Met dese propheetij: niet welke neerftigh focht

Het volck te lacchen toe/te ketelen/te vleyen/

De fchapeen upt den ftal bedecktelijck te lepen.

En om dit niet te doen/ich dinct hen maecte wijs/

Dat hy als Paulus is geweest in t Paradijs/

En daer van Godt verftaen niet maeren en fecreten/

Dat Room/en t Roomfche Rijck fal wesen haest verbeten/

En ballen heel te niet;niet dat Godts louter woort

Vaer qualijck wort geleert/en fchadelijck vermoort:

Dat oock Godts fhsoghsten dienst in t Roomfche Rijck blijft daren:

Godts Hepligen geëert/en meer gelijcke kuren

Soo hy dat noemt/gefchien. Het welck hy feer beflaeght/

Om dat de waerheyt hem upt diepen grondt misghaeght.

Ich weet toch dat hem spijt/dat in die groote Landen

Het nieuw verftert geloof elck een verfcheurt niet tanden:

Dat daer het eerfte Hoofd van Chriftus waere Kerck/

Wie t lief is/oftc leedt/houdt fijne wooningh fierck.

Dit feght ick/maect hem gram/dit doet hem droevigh treuren/

Dit quelt hem boben al/dit doet hem t herte fcheuren.

Dit doet hem groote pijn/en t alder-meefte leedt/

Dit perft hem in de fiele niet traenen en niet fweet.

Dit doet hem seggen uyt booz waer / met groot vermengen /
 Dat anders niet en is als een' versierde leugen.
 Tot spijt van t'Roomsche Rijck / en soo verheven Hof /
 Noemt waere prophecy / een leugen groot en grof.
 O averechten vondt! O Averaer v'er ghwelken
 Van t'Katholijch geloof. O averechte recken
 Tot groot en klager bedrogh! O schandelijche leer!
 Die hem / geloofet vast / eens pijnigen sal seer.
 O dwaersheyt die ick klaeggh met toegeboude handen!
 O valsheyt die ick knaeggh / en schent' met all' u'rijn tanden!
 O smert! O bitter pijn! dat ymandt leert en pzeecht /
 Dat tegen reden recht / dat waere leeringh vzeecht.
 Dus wil ick hem als vriendt / niet desen Dicht betoonen
 Dat hy de waerheyt spaert: en / hoe men hem moet loonen
 Die lasteringhe saept: die groote leugens lieght:
 Die met soo vrenden roep den goeden oock bedzieght.
 Nu seght my dan / wanneer / en waer / u Godt quam groeten
 Met dese Prophecy: die ghy met wacker' voeten
 Liept seggen in de kerck. Dit punt dient toch bespeurt /
 Tot blyck en goetd' bescheedt van datter is ghebeurt.
 De sake spzeecht recht uyt: is t'waer: of zyn t'maer sagen!
 Ick soeck toch effen grondt: op dat dooz dit herbzagen /
 Oock t'alder-jonghste kindt dat hem in wiegen roert /
 Mach met klaer' oogen sien de wapens die ghy voert:
En wat verwaten geeft op Room soo vrees' rijck' dondert
Waer in soo menigh mens' verbaest staet en verwondert.
 Een stoutaert moet ghy zyn: die Roomen soo verbaert:
 En een soo machtigh Rijck soo korte wijlen spaert.
 Dus opent utwen schat / en konit met waerhepts stichten
 Het wonder visioen dat ghy soo frap kont dichten /
 Hoe datter is geschiet. Ick laet' u vyz van hier /
 Seght waer van dat ghy weet dat Room van moet te vier
 Als Sodoma vergaen! seght waer ghy dese maeren
 Verstondt / om die aen t'volck booz waerhepte verklaeren!
 Noemt plaetsen / dagh en uer / noemt wie u was ontrent /
 Als ghy soo nieuwe sacck hebt eerste-mael bekent!
 Wat woorden heeft Gods Geest in utwen mondt geblaesen /
 Ter dat ghy dese maer' liept in de kercke raesen!
 Seght / hoe sprack God u aen! hoe saeght ghy dit geschien?
 Was t'klaer / of doncker nacht! alleen! by veel! by wien?

Doet alsoe leeringh goet: geeft trecken/geeft bereyden/
 Dan u verholen woort, als hebbeude de seiden
 Van een berouecht Propheet. Ich soech' toch dat ghy seght
 Of ghy de waerheyt spreect/en die niet gants verlegt
 Of waerom dat ick moet u hremt gekijdt gelooben/
 En beter niet en mach mijn' oogen bep' verdooben/
 En wijcken ver' van u/en van u' d'zoouen oock.
 't Is toch al sot geraes / 't is stof/en lichten roock.
 Verantwoordt van de waegh: ick sal u hoopen spreken;
 't En mach toch zijn genoegh met oecrober trecken
 Al wat ghy d'zoont/ of dat he re d'zingen voer den dach
 Dooz waer propheet/ daer elck met hondt den lach
 Noch ymant en geloof't van die berouft van sinnen/
 Vergetende Gods' waerheyt/ van lengens' minnen.
 Soo valsch' Leerers' doea: want 't is by hen al goet
 Waerdeert de Roomsche kerck/en elck's' wonder' doet.
 Doch schieten ver' van 't wit: ick soeck' toch meer gonggert
 Ter desen valsch'en roep de waerheyt kan doen byggen.
 Het seggen is een kleyn: 't en geeft noch eer' noch prijs
 Want waere Propheet' moer hebben klaer beghis.
 Dus toont volkomen blijck/ om soo verhoogen salck
 Pa reden ende recht' hehoorlijck goette maken.
 Den mond't werdt toegestopt met goet en waer bescheidt/
 Waer niemant't tegghen kan/ wie 't lief is/ ofte leedt.
 Dit deden eertijts soo/ Gods' Leerers' en Propheeten/
 Als sy dooz' sijn bevel ter wonders lieten weten.
 Dooz' grondt/ dooz' leest de Schyft van 't oude Testament/
 Waer inne ghy al dit/ wel klaer beschreuen bent.
 En van gelijcken oock/ bestet wat groote wercken
 Dooz' d' eerste Fondateurs van Chriestelijcke kercken
 De werelt dooz' en dooz' geschiedt zinnen volbrucht/
 Tot klaeren blijck dat Godt dees' dingen dooz' hen wrocht.
 S' en spreecten niet soo seer met woorden/ als met daden;
 Waer toe sy Godes' macht dooz' 't waer geloof' verbaden.
 Tot kennis dat Godt self met hurre tonghen sprack/
 Met teekenen en macht/ in noot hen noopt gebzack.
 Maer dese Leerers' / siet/ bedeckt in groote hoopen/
 Ons komen nu alleen niet woorden overloopen.
 En roepen ober-hijdt dat sy gesonden sijn
 Om Godes' louter woortte gheuen schoon den schijn

Om d' Oude Roomsche Kerck/ die hen seer docht te lippen/
Als nieuw' Verbeteraers' behoozlijck te berispen.

Dus elck/ dooz sulcken bondt/ veracht/ en verr' verjaeght/
Wat hem upt quaden lust/ of eyghen baet misghaeght.

Lutheras; t eerste Hoofst van ketters' die nu leven/
Wiert dooz des vyants raedt om sulcks te doen/ ghedreben;

Want wat hem goet of quaet viel eerstmael in den sin /

Hielt dooz Gods louter woort/ en dooz een goet beghin

Van sijn begonnen werck : en die hem quamen volghen /

Oock hebbon t self verijn seer gulsigh in-geswoelghen.

De boeiken wijsen t upt die Calvijn heeft gemaect /

En veel van sijners aert : want all' hun' dinghen snaect /

Verbittert en vergalt; als doet dees' Propheetje.

Die leugenachtigh rieckt/ en stinckt ghehelic een' pyje.

Maer soo tot heden toe/ oock in den meesten noot /

Doont sulck volck heeft betoont mirakel kleyn of groot /

Tot d'lych dat hunne leer' van Godt soois ontfanghen /

Soo blijft aen desen tacht/ oock desen Leeraer hanghen

Derwerret en verdoept. Hy snaertert en veel klapt /

Maer Godes wonder' handt woort niet by hem betrapt.

Ick dinc' hem is bekent/ hoe certijts sijn' voorszaten

Begonsten onder t volck in t heymelijck te praten

Van teekenen en macht/ die Godt dooz hen sou doen /

Op dat een pder sou hun' leeringh bet beproen;

Maer bleben al in t vuyt; en slachten de Propheeten

Die Baal riepen aen/ en bleben staen vergheten.

3. Reg. 18.

Der Afgodt toch was doof; ghemaeckt van steen of hout;

Dus was t verlopen moept/ te roepen menighvout.

t Is aerbeydt oock verghes' dooz die zyn afgeweken

Van d' oude Roomsche Kerck/ en elders hen in steken /

Te roepen Godt tot hulp in saken die zyn quaet.

Want hy tot gern bedrogh/ gheeft teekenen of raet.

In Luther is t beproeft/ om onse saech te rechten /

Als hy verdoosen gheest stont aen-quam en bebeckten

In een beseten mens; met vrees' toch en gekrijt /

Spauck self te deuren upt/ en bleef na in den strydt.

Calvynus van gelyck/ eens' wou het leven gheben

Nen die hem veynde doot; maer t leven wiert verdreben /

Eplaes' wel t sijn' verledt; van die soo lagh ten thoone.

Gods' veyndliche handt gaf hem toch sijnen loon.

Godt

Godt thoont dat hy alleen de waerheyt mint en seghelt:
Piet Luthers dwaes verdoogh/niet Calvyns ongereghelt
 En goddeloos geloof. De Roomsche Kerck alleen
 Klacrer-blinckt met dit cieraet/en kostelijcken steen:
Op dat elck soude sien/ en vastelijck doozgronden/
Waer dat de waerheyt woort hy 'recht geloof bevonden:
 Waer Godt/de waerheyt self/die niebers inne lieght/
 Sijn segel druckt en hanght/en niemant opnt bedzieght.
O menschen hier op let! komt boelen ende kijcken/
Waer met de Roomsche Kerck haer recht geloof doet blijcken/
 En van gelijcken doet. De woorden acht ick niet/
 Die elck dzoont en versiert/elck na sijn sin bediet.
Siet/siet/dees Kerck dan aen: niet Leeraers Calvinisten:
Piet Luthers mallen hoop: niet viese Gomaristen/
 Of een Arminiaen. Veel min wat Mennon seghet/
 Die niet sijn slecht getal schier slechter is als slecht.
Want wat dees t samen doen/of elck oock in 't bysonder/
Om 't Katholijck gheloof/konst zyn/te bzinghen onder/
 Is aerbeydt te bergeefs: 't houdt toch den selven pas
 Daer t over dypsent jaer/en soo veel meer in was.
Aensiet daer by 't geschil noch desen dagh te mercken
Met kijbvingh ende twist in alle d'ander Kercken.
 Den eenen toch groot-acht al wat Gomarus blaest/
 Den anderen hem sot met d' Arminiaenen raest:
 Den derden staet verstelt met soo veel neutwe saken,
Piet wetende wat doen/wat booz Gods woort te raken:
 Want Mennon wilt noch staen/ Calvinus voelt de scheur/
 Den ouden Lutheraen/seght dat hy 't best heeft veur.
Elck siet/elck hoorz hem slecht: t gaet elcks verstant te boben:
Dar dese gheesten doen. Doozwaer h en kan niet loben
 Soo ongeschichte daet: want met een groot gedruys/
 Het volck kijft onder een/op straten en in hups;
Ja met den Leeraer self/verstout hy hem te segghen/
Dat sy/soo 't wel behoort/de Schrift niet upt en legghen
 Van booz tot achter toe. Elck een hem toch houdt vast
 Men d' inspraeck van Gods Geest: die hy voelt/ende tast/
In 't kieser sijner leer/in 't wijser van de weghen
Die hy moet volghen in/en daer niet segghen teghen.
 Soo dat Gods waere gheest/fonteyn van alle goet/
 Tot elcke ketterij de menschen gheeft den voet/

Houdt dese leeringh standt. **O** verr' verdoolde menschen
 Onwysfelyck bedacht die wat sy doen of wenschen/
De Godheyt schyden toe. **O** alder-meeste quaet!
Te seggen dat van Godt komt inspzaeck ende raet
Tot beelderley geloof dat eventwel sou baten:
Dat hy sijn epghen werck son minnen/ en sock haten.
Want Luther anders leert als meester Jan Calvijn;
Hoe kan dan eenen Godt elcks rechten Leeraer zijn;
Gommarus anders leert als doen d' Arminiaenen/
Hoe volghen dan dese twee recht eenes gheestes vermaenen
In een soo groot geschil dat tot de doot toe vecht/
Is't dat sy beyde zijn van Godt selfs onderrecht?
Den eenen Memonist den anderen sal schoutwen
Tot vele secten toe; hoe kan hem elck dan houtwen
Of steunen op Gods gheest; die een is/ ende ware:
En't ghene hy ons leert/ maecht niet de waerheyt klac:
Kent dan dat meren is den waeren gheest des Heeren/
Die u ghesonden heeft die leughenen te leeren:
Maer dat het helsch serpent/ dat valsheyt mint en sacyt/
Dw' ooghen heeft verblint/ uw' sinnen gants bedraccyt/
Op dat ghy meer/ en meer in duysternis soudt dolen/
Ver' buyten' trecht gheloof/ ver' buyten waere scholen.
Dus betert u in'tzies/ en spzeekt uw' groote schult:
Bekent dat ulven gheest den vyant heeft verbult
Met leugens en bedroggh/ met valsheyt/ en boosheden;
Waer met ghy als Propheet zyt komen aen-ghetreden
In't midden van u volck: en seght booz ulven blijck/
Dat ghy't soo hebt ghedroomt/ of droojen is ghelijck.
Kent dat ghy menigh mens hebt listelijck bedrogghen:
Dat dese Propheetij/ zyn leugenen gelogghen/
En lasteringhen groot/ die Godt misghaghen seer.
Dus wat ghy doet of laet/ verbetert dese leer'.
Want Romen sal noch staen bezijdt met sterke wallen/
Als alle ketterij sal byzjelen en vallen.
Het edel Roonische Rijck sal dan noch honden staet/
Als ketter jongh en oudt/ sal wesen langh vermant.
Wat dat ghy dan al raest niet all' uw' met-gesellen
Begoten niet dit sap/ wat duppel vander hellen/
Room sal soo niet vergaen. **S**' is alte vast gebout
Op Petrus stercken steen; waer op sy haer betrouet.

ECCLÉSIA ROMANA

Joan. 31.

Dus

Dus wat ghy doet of niet/ met kloppen en met steken/
 Den steen is hiet hart/ den steen en sal niet brenen
 Op soo veel jaren tijts/ maer is van brenen byp:
 Bezyder van Christus self/ die sijne kerck blijft by
 Tot dat de werelt eyndt. Doet dan gheen' moeyt verlozen/
 Om sijne liebe Duydt/ sijn' kercke soo verhozen/
 Te brenghen eerst tot niet: want tot den lasten dach
 Sal hauden haeren standt/ sijn alle vrent belilagh.

TOT DEN SELVEN.

Goet Vriendt, neemt dit in danck: ick hebbet toch
 geschreven

Wt een goet-jonstigh hert, en willet soo beleven.

Mijn' meyningh en is niet uvy' eere te misdoen:

Maer wel, dat ghy in tijts dees dingen foudt bevroen.

Het is toch groote sond', en schand', iet vvaerte seggen,

Dat yder met kleyn' macht kan brenen en vvoorleggen.

De vvaerheyt leert en spreekt, de leugentarle schout:

Hy v vandelt toch met God; die op de vvaerheyt bout.

En mijs ick niet en ben rot uven schimp geuegen,

Heb uven naem en plaers in desen Dicht versvvegen.

'k Heb mijn gemoet voldoen, vvanneer ic heb betoont,

Dat yder in het sijn, na recht moet zijn gheleont.

THIENSTE GEDICHT.
TOT GHEESTELYCKE
PERSOONEN IN 'TGHEMEYN.

Ghy/die daer zijt ghestelt een licht hoogh in de wolcken/
Om als een' klaere sterre' te lichten alle volcken
Tot alderhande deught; siet dat ghy soo klaer licht/
Dat heel het leecke volck tot wel doen werd' gesticht.

Math. 5.

Den handel van u doen verciert met goede reden;
De woorden die ghy spreekt gheeft voetsel upt uw' seden:
Den goddeloosen straft/ en dooz goet leven leert
Hoe verre hy van Godt is achterwaerts gekeert.
Een gheestelijck persoon moet toch den spiegel wesen
Daer in een sondigh mens moet sijne fouten lesen/
En sien wie dat hy is: hoe verr' hy sijnen voet
Geset heeft vande deught/en van het beste goet.
Soo sal hy Godt den Heer/ den Vader van hier boven/
(Tot betekenis' gezocht) van sulck een voetsel loben.
Siet dan wel neerstigh toe: neemt sackels in de handt/
Ontsteken dooz het vier der liefde/dat heet vrandt:
De lendenen schoofst op tot alle eerbaerheden:
Tot alle deughtsaemheyt u leven wilt besteden.
Weest sober in het kleeft/in spijs/en in den dranc:
Schoozlyck gemaniert in spzaeck en in den ganch.
Een-pder gheeft de spoor tot een ghestichtigh leven:
Soo werdt den hooghsten staet/ den hooghsten prijs ghegeven.
Want/als het hooft is sieck upt eenen quaden gront/
Tot aen de voeten toe is 't lichaem onghesont.
De handen/beenen/rugh/ soo groote pijn ghevoelen
Als boven in het hooft/en in de hersens woelen.
De reden/het verstandt/en oock den vryen wil
Eyn altermael in 't hooft/als in haer' plaets/stil.

1. He. 12.
Ephes. 6.

1. Pet. 5.

G helijcke-
nisse.

De sinnen van ghelijck/uytwendigh/en inwendigh/
 Zijn in den stoel des hoofts elck tot het sijn behendigh :
 En wat daer onder is/ staet onder sijn ghebiet;
 Werdt dan het hoofd ontfelt/ de rest valt in verdriet.
 De saeck gaet oock alsoo met hoogh' en leeghe staeten;
 Het leegh moet toch van 'thoogh' sijn' beste gaven baten.
 Als dan het gheestelijck in goede seden manct/
 Het werelts' volck veel meer tot wel te doen verkrant.
 De deughden selden doet/ of 't siet-se vooz gheschieden;
 Want 'thoudt meer van 't vertoogh/ als van het straf gebieden.
 De sake gaet dan wel/ als gheestelijck persoon/
 Het licht van sijn goet werck/ een ander set ten toon :
 Als by het volck gaet beur : maer meer met rechte stappen /
 Als met behanghen tongh die wonder wel kan klappen.
 De daedt bewijset klaer/ hoe vele daer aen kleeft;
 Men bindt toch 't beste volck/ daer 't Gheestelijck wel leeft :
 En gheen-foo ongheschickt van wereltsche personen/
 Dan daer onghemaniert de Gheestelijcke woonen.
 Daer 't altyt doncker is/ en nimmer son' en schijnt/
 Gheen' vrucht soo schoon/ soo groot/ of achter-na verdwijnt :
 Daer nimmer oock het licht van woorden/ en van wercken /
 Den wanckelbaeren mens' in deughden komt verstercken/
 Al waer den goeden wil op 't beste goet gebout/
 Allenghskens by vergaet/ en heelen al verflout.
 Dus siet wat dat ghy doet : siet dat ghy na 't betamen
 Altyt de wercken voeght by uw' verheben namen :
 Siet dat ghy dooz wel-doen vooz pder dien toch zyt/
 Die ghy uytwendigh rooght te zyn in u habijt.

Matth. 5.

Ghelijcke
nisse.

ELFSTB

ELFSTE GHEDICHT.
TOT KONINGHEN
ENDE PRINCEN.

Ghy Princen van het Konink/ die d'aerde schier doet beven
Wantte ghy konz het bloet tot grauschap werdt ghe-
tyden/

Psalm. 2.

Der factum' groote macht. Het oordeel konnt' toe
Van u bevolen volck; dus zijt wel op uw' hoo'
Met vrees dient den Heer: werdt daer in onder wesen:
Op dat ghy dooz goet recht vol-cert werdt en vol-pzesen.
Kenbeert dan metter spoet de leeringh die u dient:
En maecht u in u' Ryck een-pders rechte vrient.

Sap. 6.

De wijsheyt beter is als sterckheyt en als krachten:
Een wijs man sal men oock meer als een sterck man achten.
O Koningh hier op let! uw' hoogheyt wel ver-saet/
Die boven al u volck als in de wolcken gaet.
Want t'ghene ghy besit dat hebby al ontfanghen
Van uwen Heer en Godt: die t'self noch eens sal hanghen
In sijn' gebikke waegh rechtveerdigh van gewicht:
Tot blijk hoe ghy u volck/ als Koningh hebt ghesticht:

Ibidem.

Hoe ghy het groot getal van Landen/ en van steden
Zwaert hebt met goet recht/ geboedt met goede seden:
Of ghy gewandelt hebt alrijt de rechte baen:
De waerheyt ende Gods met diekwijls afghegaen.
Dit sal den hooghsten Heer en Dorst eens onder soecken/
Als hy sal open doen sijn' onbekende boecken/
En bzinghen dooz den dagh al watter is gheschiedt;
Entosnen dat hy t' is/ die niemant en ontser:
Die Koningen verwijst/ en slijt ter aerde neder/
En als t'hem weer bekeft him' Rycken hen gheeft weder.

Dan. 4.

Nabuchodonosor ons dit getuygen sal/
Die naer een' vzemide straff/ Gods macht hief boven al.
Soo sullen s' altiemael seer groote straffen liden/
Die hier hoogh zijn gestelt/ en laten t'recht besiden:

Die

Die nemen hunne vzeught te pzenen tot bedwanc
 De natien des volcks/ daer sy toe hebben ganc.
 Een doordeel swaer en strangh/en boben maet verbaerlijck
 Die sulcken staet misbruyct/sal hem toekomen waerlijck. Cap. 61
 Den kleynen die men siet ver steken als een hont/
 Sal werden van den Heer barmhertigheyt geont:
 Maer Princen groot van macht/de meeste Potentaten
 Met d aldermeeste pijn sijn straffen sulcken baten.
 Dooz dien Godt niet en is upniet van persoon
 Die ymants staet ontfiet/aen elck geeft rechten loon.
 Siet dan wel neersfigh toe ghy Heeren van de werelt/
 Die met den diamant uw kroonen hebt beperelt/
 Wat dat ghy doet en laet goet telt doet boben al:
 Welck u sal houden staen van overechten val.
 Dus die daer werdt bekent vooz Prins en recht bewader/
 Gheluckigh sijn met hem sijn Landen allegader. Eccl. 10.
 Hy sal toch wesen groot hier in sijn Koninghrijck/
 En naermaels meerder noch/soo hy Godt werdt ghelijck.

TVVAELFSTE GEDICHT.

TOT DEN EDELMAN.

V Dy moeten mi alhier van 'edel bloet oock spreken/
 En wat dat Geldom is/ met neersfigheyt besteken.
 Want/ soo nu menigh mens' heidt daer met seer be-
 roemt/

En/die geen Edelman is/ oock Edelman hem noemt;
 Daer dient wat van geseyt/waer hy is in geleghen:
 En/waerom dat men moet den edeldom swaer wegghen.
 Daer isser toch seer veel/die houden vooz getwis/
 Oft dat all Edmans sijn; of niemant Edelman is.
 Dus werdt'er ondersocht/of 't moghelijck kan wesen
 Dat ymant dooz geboort vooz Edelman zy gepresen?
 En seggen dat het vlees/gebeenten/ende bloet/
 Het saet van ba'er en mo'er/ daer niet met al toe doet.

Wat

Dat menighmael gheschiede/ die Selman is geboren
 Oock in des Princen Hof/ doch hy merck heeft verloren;
 In dese sijn' geboort' als een slecht boeren-kint/
 Dat meer gelucks en eer in sijn' gheboorte vint.
 Als/ supberder van bloet/ van lichaem en van leden:
 Volmaectter allesins van boven tot beneden.

Zoo dat den Edeldom ten hooghsten wel geacht/
 En mach upt bles of bloet/ niet trecken sijn' gheslacht/
 Of wesen dat hy is. 't Waer toch verloren soecken
 Te meynen dat hy leyt ghebonden in 's kints' doecken.
 Doorts/ seggen oock daer hy ('t wech goede berwe gheeft)
 Dat hy oock in de siel sijn' woon-plaets niet en heeft.
 Dat/ dien men Selman seght/ sal dickwijls leelijck faelen
 Moet hy den edeldom upt sijne siel gaen haelen:
 Mits dat men stet en mercht dat een vertoppen boer
 Is eelder in sijn' siel als een' schoon' edel boer:
 Dat niet de siel vereert/ of edel en kan maken/
 Genomen allesins/ als Goddelijcke saken.

Want had den Selman oock wat boozdeels in dit stuck/
 Als eelder na de siel; 't waer hem te groot geluck.
 Den Edeldom dan en leyt in 't gene dat wy mercken
 Wtwendigh in den mens: noch oock hem kan verstercken
 Van binnen in de siel. Noch lichaem/ noch het kleedt/
 Noch bles/ noch bloet/ noch siel/ hier van te spreken weet.
 Want/ wat een Selman heeft/ en wat wy van hem seggen/
 Een ander heeft et oock/ want wy't wel overlegghen.
 Een Selman is hy goet/ een ander van gelijck:
 Heeft hy groot goet en gelt/ een ander is oock rijk.
 Is hy van lichaem schoon/ ghestadigh van manieren/
 Met gaben overgaest/ die sijn' persoon verciereen;
 Het selve soo volmaectt seer dickwijls is te sien
 In bozgher ofte boer/ of in de slechtste lien.
 Of wildy dat de saeck werd' andersins ghenomen/
 Noch sal het evenwel hy d' eerste reden komen.
 Is bozger/ ofte boer/ oneffen ende bot/
 Een Selman dickwijls oock/ is ongeschicht/ en sot.
 Of is een boeren-kint seer leelijck in 't aenschouwen/
 Een Selman dickwijls oock sal meerder letsel houwen.
 Laet dan het lichaem zijn' volmaectt/ of heel geschent/
 Noch Selman/ noch oock boer/ en weter upt gekent.

Dus moeten 't edel bloedt noch dieper in bekijken
 Eer ons met goet bescheedt de waerheyt sal vol-blijcken
 Wie dat een Edelman is / of waer upt dat hy komt /
 Of wel / waer dooz een mens werdt Edelman ghenoomt.
 Want / dat gaet vast en sterck / dat niemant werdt verheben /
 Of Edelman gesept, of daer is in sijn leven
 Oock iet dat merckbaer is / waer inne hy neemt upt,
 Of anders ins daer waer hier van een kleyn beslupt.
 Nu / soo het edel bloedt gheacht werdt boven maten /
 En ober-al bedient de treffelijckste staten;
 Noch bozgher / ofte boer by hem gheleken wort /
 Laet soecken het bediet / waer aen die boozdeel sehozt.
 Dus dient tot het begeijp; dat byn bysonder dinghen
 De menschen heffen op / en tot her hooghste bzinghen:
 Geleertheyt / wapens / deught. Elick van verschepden kracht:
 Maer boven d' ander twee / de deught moet zijn gheacht.
 Dooz wapens zijnder veel tot hooghen staet ghekommen /
 En tot in 't alder-hooghst verheben en gheklommen.
 't Is dickwijls toch ghesien dat een veracht soldaet
 Gekocht heeft met sijn bloedt seer Princelijcken staet.
 En / die te bozen was in 't alder-leeghst gheseten /
 Wanneer hy stout en kloech sijn byant heeft versmeten /
 En onder hem ghebocht; met wonder grooten lof
 Werdt deerste by den Prins in sijn verheben Hof.
 Soo dat de wapenen (soo 't top hier upt besseffen)
 Den mens die onder sat hoogh boven ander heffen:
 En maecken dat in hem booztaen niet werdt aensien
 Het ghene dat hy was: maer dat hem konst gheschien.
 De sake gaet oock soo / met die geleertheyt minnen /
 Waer dooz sy onder 't volck de hooghste plaersen winnen:
 Want / dat de wapens doen met kloechheydt en gewelt /
 En dat den rijcken koopt niet oberbloer van gelt /
 Het selve werdt den mens in wetenschay bedzeben /
 Met mindet sozgh en pijn wel jonstelijck gegeven.
 Het eerst en 't alder-best dat volght hem waer hy gaet:
 Want / wat geleertheyt mint / bekومت den hooghen staet.
 Dooz gaet de werelt rondt / dooz wandelt alle hoecken /
 Of / want u beter lust / dooz leest vermaerde boecken /
 Ghy sult bevinden waer / dat groot lijcks werdt gheleert /
 Verheben en gheacht / die wijs is en geleert.

Dry saken
 maken den
 mens edel.

Doch/verre hoven al verheft de deught de menschen;
 Want sy geeft meerder eer als sy hier verben wenschen.
 En 't ghene dat sy gheeft/ is daerom wonder groot/
 Om dat sy cert den mensch booz Godt/ oock naer sijn' doot.
 Het haer en isser niet in 't minste te gelijken/
 Door wie al watter is/ moet boogen ende wijcken.
 De wapens acht' ick veel: geleertheit noch al meer:
 Maer hoven al de deught de menschen set in eer.
 Want 't gene dat sy gheeft/ is kostelijck van weerden:
 En/ 't beste datter is in hemel/ en opeerden.
 Wat isser toch soo goet met waerheyt/ en in toogh/
 Als/ 't gene dat den mens by Godt maect eel/ en hoogh?
 Dir doet de deught alleen. 't Is dickwijls tochte merken/
 Dat die wel is geleert/ doet geen' geleerde wercken:
 Maer anders doet en leert. en na des volcks gheboel/
 Ten besten niet bedient de plaets van sijnen stoel.
 En die met kloecken strijd' sijn byant heeft ver slagen:
 Het leuen menighmael kloer bechtende moest wagen
 Tot 't leste sijnes bloets: neemt dickwijls in de deught
 Meer walgingh als genoegh: en in het quaet/ sijn' vzeught.
 Dus dient tot ons be sluyt/ dat/ soo 't wy wel doorgronden/
 Den besten edeldom mozt in de deught gebonden/
 En niet in blees of bloet: wy hebben toch te gaer/
 In Adam en sijn' vrou/ ons' eerste Maer en Daer.
 Maer mannen groot van deught/ geleertheit/ en van krachten/
 Ven hebben met goet recht/ daer booz doen in zeder achten.
 Als het ghemeyne volck: en die meer was vermaect
 In een stuck van dees dyp/ wiert edelker verklaert.
 Hun' kinderen naer hen/ als schoot' en edel rancken/
 Ghelomen van den haer/ hier in niet willen mancken:
 Maer elck in sijn' gheslacht met wapenen doet goet/
 Dat sy sijn' afkomst neemt in teel/ of eelder bloet.

EER.

HER-DICHT.

TOT DEN EDELEN ENDE VVEERDEN HEER,
I A N I A Q V E S D E B R A B A N T,
 Heere van Haverie, Raedt des Konings in sijnen
 Provinciatlen Rade van Vlaenderen.

Dat niet en is om doen/ of mogh' tijc upt te spreken/
 Kan nimmer wel geschien. Wat helpt het wenschen tocht
 Of uyt een jonstigh hert te roepen dicwils/ och!
 Doozwaer met allen niet. Sijn hoeft sau hy dan bzyken
 (Eerweerd' en Edel Heer) die konstigh wou besteken
 De palen uwer deught: want 't is een klaer bedroggh
 Te dincken dat een mens kan toonen al 't goet soggh
 Dat ghy gesogghen hebt upt hemelsche schoon' beken.
 Ich swijgh van nu dan stil/ en laet' u/ Brabant/ staen/
 Dien yder in klaer daggh stiet in de wolcken gaen/
 Verheben dooz wel doen hoogh boven onse gaughen.
 De wijske van het Landt/ 't Hof self/ seer groot in eer/
 Staen toch verbaest in u/ en in uw' wercken meer.
 Hoe kan ich u dan hier in een kort Dicht bevanghen?

HER-DICHT.

TOT DEN EDELEN ENDE VVEERDEN IONCKNEER
A B R A H A M V A N I G H E M E R,
 Schilcknaep, Heere vanden Leenhove van Bassevelde,
 Hooft-Redenaer van Vlaenderen, &c.

Eerweerd' en Edel Heer/ soo ick herfcheyden staten
 Van byzouwen en van mans' met desen Dicht begroet/
 En in 't bysonder soek kuff' handen ende voet/
 Men die ick dooz verbaent of liefde niet kan laten.
 Te vieden jonst en eer niet opgehoopte maten.
 Wat sonderlingh goet hert: ick viel in groote voet
 Dat ick uw' Edelheyt (die als mijn naeste bloet
 In 't herte staet ghedruet) soek niet en gaef te vaten
 De jonste die ick dyaegh: en 't Edel hups en Hof
 Van Bassevelt herfweegh. 't Welck nimmers grooten lof
 In Vlaenderen behaelt. Oude seben hondert jaeren:
 Dat hondert tseftich dzy schoon' onder-leenen heeft:
 Happonen soek soo veel als 't jaer ons daghen gheeft.
 Den Dzyng mach u van byz Hooft-Redenaer verklaeren.

EER-DICHT.

TOT DEN EDELEN ENDE VVEERDEN IONCKHEER
CHARLES VANDEN EECHOVTE-
ANGHEREELIS, gheleyt **GHRIMBERGE**,
 Schiltknaep, Heere van Pumbeke.

Gelijck het recken hout werdt sonderlingh gheprosen
 Van ingebozen deught/ van schoonheyt en van macht/
 Van veelderley gebuyt/ en van versceyden krachts
 Soo is het edel huyt van Echout langh dooz desen
 Gheweest in sulchen eer als groote konnen wesen.
 Wt 't Grimberghs edel saet (een Zwabants out geslacht)
 Gesproten alder-eerst/ en naeffens dat gheacht:
 Met Lodevviick van Mael in Vlaenderen gheresen.
 In 't een en 't ander Landt ghepaert met edel bloet:
 En dooz bereerden staet den stamgehouden goet.
 Doch swijgh' ick daer van stil: dit gaet my toch heel nader
 Dat hier staet en mercht dat ghy by d' Echouts naem/
 By haren suten lof/ en wijt-vermaerde saem/
 Den eeldom en de deught in u oock, weeght te gader.

EER-DICHT.

TOT DEN EDELEN ENDE VVEERDEN IONCKHEER
IAN VANDEN EECHOVTE-ANGHEREELIS,
 gheleyt **GHRIMBERGE**, Schiltknaep, Licent. in beyde Rechten.

Gelijck de schoone son' dooz haer' vergulde straelen/
 De duysterheyt verduyft/ het aerderijck verlicht/
 't Gebierte geeft haer' vrucht/ en aen de dagh het licht.
 En soo 't geloopend by 't sijn alder-naeste paelen
 Met heeten vrandt ontfleecht/ en warm maect sonder dzaelen
 Al wat sijn' kracht geboekt: soo oock niet eer en swicht
 Of g' hebt u edel huyt (van outs seer fray gesticht)
 Oock selve schoon gekroont. Ghy kont toch achter haelen
 De perels/ het gesteent/ en watter meer gebzeet:
 Die dooz geleerde saem/ en deughtden wijt-gereet/
 In u geslachte blinckt: die als een vier ontfleken
 D' saet tot deught ontfleecht: en als een licht wel klaer/
 Beslupt in utwen schijn de Echouts allegaer.
 Dw' deughtden/ u verstant/ by 't licht en 't vier gheleken.

EER-

EER-DICHT.

TOT DEN EDELEM ENDE VVERDEN IONCKHEER

MARTEN VANDEN HOVTE,

Gouverneur vande nijcke ende vermaerde

Arm-kamer der Stadt Ghent.

Vat dat den mens bereert/ of niet/ hy wel beseffen/
 Dat verre boden al/ de eerbaerheyt/ de deught/
 Waer in hy met vermaes scheidt blyfchap ende deught/
 Hem maken sullen groot en boden al verheffen.
 Myn Heer/ elck is bekent/ hoe het/ hoe plat/ hoe effen/
 Ghy wandelt in dees vaen: hoe ghy utw' jonghe jeughe
 Besteedt hebt in wel doen: en yber noch verheught.
 Door goddelijck hertoogh in saken die wel treffen.
 De Stadt van Ghende is vol daer van: en gae door- by
 Deet plaetsen daer het self gesproken werdt wel by.
 Verblijdt u dan daer in. Doorwaer g'hebt goede reden:
 Want ghy met doblen kwyf/ en met schoon edel stof/
 Weredelt u eel bloet/ en meerbert utwen lof
 By God/ en by den mens/ met woeker van goe seden.

XIII. GEDICHT.

TOT ALLE RECHTERS

I N D E

PRINCELYCKE OFFICIBREN.

Ghy rechter/die daer zijt ghesfelt om recht te wijfen/
 Den quaden tot de straff/den goeden om te prijsen/
 Dooziet de saken wel/en wijfelyck verfont
 Eer dat ghy 't bonnis strijct/enrecht te doen beghiut,
 Het ghene ghy bedient /in dese plaets gheseten/
 Is Godes eygen werck. Dus wilt u niet vergieten
 In soo gewichtigh stuck: want 't wijsdom dat ghy doct/
 Heert wederom tot u/recht op den selven boct.
 De vzeefe Gods en mach u hier dan niet ghepreken/
 Om neerftigh ende wel het bonnis te besteken.
 By Godt toch/soo elck weet/niet is het minste quaet/
 Die alles watter is/ten nauwste gade-flaet:
 Soo goch en mach by u het minste quaet niet wesen/
 Begheerdy dat vy hem het bonnis zy gheprezen.
 Noch giften/ noch persoon/ noch kleyn/ noch groote lien/
 Wie arm is/ofte rijk/en meughdy eens aensien:
 Maer moet (al of ghy waert berooft van u gesichte)
 De saken soo sy zyn/ dooz-wegen met gewichte/
 En gheben pder 't sijn/soo 't recht sal wijfen aen:
 De waerhept soo sy is/alleen sult bozen-staen.
 De liefde/haet/ofte nijt/en hebben hier geen spreken:
 Dat goet is/ende recht/booz recht moet zyn gestreken.
 Die bloot sit ende naekt/berooft van goet en gelt/
 En mach om dat gesagh/in boozdeel zyn ghesfelt.
 Het recht maect elck ghelyck: men mach geensins den crmen
 Tot achterdeel van recht/om sijnen noot ontfermen.
 Het quaet/berwijfet quaet: dat goet is/wijfet goet:
 Laet bitter bitter zyn: dat soet is/laetet soet.

2. Paral. 19.

Midem.

Exod. 13:

16.5.

Dan

Van doncker maect geen licht; van dagen maect gheen nachten. Ibidem.

Wee Rechters altenael/ die onrecht alleen dachten.

Wee hem die van sijn recht die recht heeft/stout berwijst : Proverb. 7.

Den onrechtbeer digen in onrecht looft en prijst.

Wee hem/die dooz het gelt/ dooz giften ende gaben/

De waerheyt en het recht laet schandelijck begraven. Exod. 23.

Seer dichtwyls toch geschiet/dat 't gelt/al is het krom/

Den Rechter die t aenbeect/om recht te doen maect stom.

Wee hem/die in het recht/veel meer acrsiet den rijcken :

Lev. 19.

En/om sijn aengesicht/goet bonnis laet te strijcken.

Deut. 1.

Wee Rechters/wie sy zyn: wee Rechters altenael/

Die oock de minste facten niet dodgen in de schael

Van waerheyt/so t behoort : die hier hen lauen vanghen

Dooz eenigh tijt sijn goet; en 'recht daer mede vanghen.

Want 't gelt doet dese kracht/ oock in een seer wijs man/

Exod. 23.

Dat hem op korte stonds/gants ob recht setten kan.

Deut. 16.

Het geeft sijn woorden keet / om andersins te leggen

Dat eerst was wel gelept om effen uyt te seggen.

Het maect roch sijn verstandt soo blind/en soo verdoempt/

Dat/soo t daer werdt getelt/ sijn wijsheyt al verdoempt.

't Is waerlijck soo gheschiedt in Samuelis kinders :

1 Reg. 8.

Die niet en zyn ghelooest dooz staenders en verminders

Van waerheyt/en goet recht : maer dooz de ghierigheyt

Hun' oogen wierden blindt; en 'recht/dat woert ungselt.

Den rijcken sagen aen: sijn' gaben groot sijn' achten

Den armen sonder gelt/was herten hun' gedachten.

Daerom heeft Godt begeert/en straf en dier belast/

Dat sy de gierigheyt (die 's menschengs hert verrast)

Exod. 18.

Van uyt der diepen grondt des herten sullen haren

Die Rechters willen zyn/en hebben ondersaten.

De bzeese Gods dooz al/ moet wesen hun' begijn/

Op dat sy/soo t betaemt/de waerheyt volgen in.

En/die niet bzeucht sijn's geests de rechtigheyt betwandelt :

De waerheyt ondersoect: geen valsche munt en handelt :

Sijn' sozen/sijn gesicht/niet aberecht en set /

Sal in den hemel zyn een Rechter na Gods wer.

EER-DICHT.

TOT DEN EDELEN ENDE VVEERDEN IONCKHEER

GVIDO LAVRYN,

SCHILTKNAEP,

Baillu vanden Ambachte van Bouchaute.

De naem/Laurijn, alleen/gheeft elck genoegh te mercken
 (Eerweerd en Edel Heer) dat ghy van edel bloet/
 En van een Afkomst zijt van outs seer rijk/seer goet.
 En goddelijck daer-by. De kostelijcke wercken
 Te Watervliet gewoicht/dit heden noch verstercken /
 En houden vaste staen. Sy toonen toch den moet /
 Den rijckdom van 't geslacht/ en watter meer toe doet.
 Hun' deught bewijst te klaer 't schoon boutsel van de kercken
 Die M'her Ieronymus Laurijn'u d'erd' out-va'er /
 Des Koningshs Tresoozier/doen maken heeft aldaer.
 De selve fras verciert/bereert in eeuwigheden
 Met Priesters en groot goet. Maer boven desen lof
 Die u van Ouders komt/wozt oock schoon edel stof
 In u van alle man bevonden en beleden.

Ten tijde
 van Philip-
 pus den II.
 Koningh va
 Spangien.

II.

Dus werdt ghy van het volck om utwe wijse seden
 In allen utwen doen/geeert/geacht/onfsien;
 Ontfsien; maer niet te min bemint van alle sien.
 Een-pder toch bemerckt hoe ghy met rijpe reden
 De saken overleght. Wanneer gh u gaet besteden
 Tot datter dient gedaen. In 't heeten/in 't verbiien/
 Rijt voorszichtig 't hys. Doozwaer 'ken weet vooz wien
 Ghy wijcken moet hier in. Dus hebt oock all' utw' Leden
 Geset in groote rust. Het Ambacht gants ghestilt/
 't Welc dooz inlantschen twist/ liep vooz utw' komst in 't wilt.
 Den Prins heeft u dan hier tot 's volcks geluck gesonden /
 Om sulck groot werck te doen dooz utw' rechtheerdighept/
 Die vooz utw' ooggen staet in allen u belept:
 In utwen handel toch gheen onrecht werdt bevonden.

EER.

EER-DICHT.

TOT DEN VVEERDEN ENDE VOORSIENIGEN
IONCKHEER

G V I L L A M D A M M A N ,

Borghermeester der Stadt Gheerdsberghen.

K En kan hem niet booz by aen wie ich stae verbonden
Van ober langhen tijt met dobbel knoopen vast/
En wiens ghemaecten knoop niet mindert / maer
meer wast;

Soo dat ick my beschaeint in sijn ghesagh heb vonden.
De reden dan bereyft hier neffens te verkonden/
Sijn naem/ sijn goede faem/ sijn' deughden dick getast/
En wie dat Damman is; ter wijlen dat wel past:
Want d'oozsaeck die'er is/ en komt niet t' alle stonden.
Nochtans is t buypen noodt van hem te segghen iet
Wiens aensicht elck voldoet. Die dat alleen besiet/
Besiet hem deur en deur. Men yder sal t vertoonen
Sijn' ingebozen deught. Hoewel tot naerder blijck/
Merckt op sijn leven by: sijn aensicht heel ghelijck.
Een' peerel/ een cieraet/ booz die te Gheerdsbergh woonen.

EER-DICHT.

TOT DEN VVEERDEN EN VOORSIENIGEN IONCKHEER

G I E L I S V A N V V A E S B E R G H E ,

Licentiaet in beyde Réchten.

D Es Waesberghs oudt gheslacht is komen en ghesproten
Wt Waesberghs edel huys en heerlijcheyt in t Landt
Van Vlaendren: die noch heeft heden daer ter handt
De derde bype tromp met meer daer in besloten.
Tot klaren blijck dat s is gesegent en begoten
Met boozdeel en met eer. Hoewel uw's Ouders bant
Noch vastier staet geknoopt/ en weerdigher hem spant
Met Godt en met den Pyns: mits sp de hardste noten.
Wt yder van t geloof met mannelijcke kracht/
Doen hebben kloeck gekraect/ wannex sp wijs bedacht/
De waerheyt stonden veur met pynen/ met veel slaghen/
Met groot verlies van goet. Bedwongen om huir deught
Te vluchten tijt het kant/ te verben alle vzeught/
Ten tyde t' Gensche volck den Ghenten aen quam slaghen.

EER.

EER-DICHT.

T O T S Y N B R O E D E R

IAN VAN VVAESBERGHE,

Oock Licentiaet in beyde Rechten.

Ghy Waesbergh zijt hoortmaer op wien ic all' mijn' sinuen
 Selept heb van jonghs kints : en die ik berre weseft
 Nach noemen met waer woort mijn' siel en wijnen
 gheeft /

Met alles watter meer mijn hert bewoont van binnen.

Ghy zijt roch die ik bey: mijn laten / mijn beghinnen.

De liefde my dan praemt / dat ich u op de keest

Van die ik eer' bewijs sal setten in het eest ;

Wel weteende dat ghy mijn' iuste sult beinunen.

Pochtans sal met een woort uyt segghen wie ghy zijt /

En hoe ghy hebt besiet van jonghs wel ulmen tijt

In deughden / en in eer'. Beer vzoegh in bep' de Rechten

Ghehoont Licentiaet. Verstandighende wijs /

Te Leuven in de school verdient den hooghten prijs

Gheen achtien jaeren oudt. Wie sagh op't kloecker vechten

EER DICHT,

T O T D E N V V A E R D E N , E N V O O R S I E N I G E N

MEESTER PHILIPS, DE RANTERE,

Licentiaet in beyde Rechten, Schepen van Geerdsbergen, &c.

T Is my genuegh bekent wat goede vrienden pleggen
 Den anderen te doen; en hoe sy t'aller stont
 Wann'er de oorsaeck hout besoonen uyt goet gront
 Hoe gerne dat sy zyn om wel te doen geneghen.

Dus wil ich Rantere oock rechts in gaen dese weggen /

En toonen wie ich ben. Niet vleyer met de mont /

Die all' sijn dinghen doet door onrecht en bont :

Maer die uyt cherre spreckt. Duet ion' u' booz mijn segghen /

Gheluck en salighheit met t' Schependon der stade

Wetwelck ghy nu bedient. Iek weet roch dat ghy dat

Door kloekheyt wijs a' herbaris / booz wijs bedachte sinuen /

En wel gheerde gen' sult setten in den staet

Daer't dient gheset te zyn van een wijs Advocaet /

Die noch da' hooghte plaet' met recht staet pos te wincen.

EER.

EER-DICHT.

TOT DEN VVEERDEN ENDE VOORSIENIGHEN

D'HEER IVSTVS VAERHEIL,

Ontfangher vande Casselrije vander Auderburch.

Vercheil wat sal ick doen: hier stuyghen ofte spreken?
 Het stuyghen waer my t'best: mit u wat ick seggh, oft niet/
 Dat sal van uwen lof noch wesen kleyn bediet.
 Want daer nopnt komt genoegh/ daer moet altoos ghebrucken.
 Nochtans wil met dit Deers het minste deel besteken.
 Van datter woont in u, die als een volle riet
 Van gaven zyt gebult. Dus wie u wel dooziet
 Sal binden u verstandt by d' Engh'len meer gheleken.
 Als by ons kleyn begryp. Ghy hebt toch ober-al
 Gereyft/ geleert van als. Ik en weet niet wie u sal
 Behinden sonder stof/ oft konnen dooz gesetten
 Een onbekent swaer stuck. Met schyften/en met spraeck/
 By-nae in elke tael een yders groot vermaeck:
 In alle Rechten t'huys: vol-leert in alle wetten.

EER-DICHT.

TOT DEN VVEERDEN ENDE VOORSIENIGHEN

D'HEER IAN VVIELANT,

Borghermeeester van het Ambacht.

van Assenede.

Ick hope niemans sal het segghen my beyniden
 Van t'Wielants ontgestacht/ dat hier elck kent en weet/
 En goben hem aen hem die t'soect/ soo goet bescheet.
 Dat oock een quade tongh niet derben sal bestrijden.
 Ja Basseveld' alken (hun' woonst' in goede tijden)
 Alom roept oberlydt met waerheyt en opeedt
 Den weert-geprezen lof/ denaerheyt en hun sweet.
 Geoffert aen de deught. Dus meught u top verbyden
 Met soo vercruden strupke/ wozeel en goet vermaect.
 Te meer/ om dat ghy hem aen u lof weerdigh paert
 Met Borghermeeesters staet; en die verheben ganghen
 Om s' Ouders kneck volght naer: want u nyder siet
 Een Hoofd van Assene en t'Ambachts groot gebiet.
 Dees peerel woest ghy toch aen u gestacht noch hanghen.

EER-DICHT.

TOT DEN VVEERDEN ENDE VOORSIENIGHEN
G V I L L A M H E R C K E,
 Borghermeester vanden Ambachte
 van Bouchaute.

V Dat kan ick seggen meer / dan dat ghy jonck van jaeren
 Men pder hebt vertooght den ingebozen aert
 Die selden ofte nopnt / soo broegh hem openbaert.
 Geer twintich jaren out konst toch elcx recht bewaeren
 Met 't Schependom bereert; als hy den Pzins vermaert
 Wie dat ghy noch soudt zyn / en wie ghy van doen waert.
 Van daghen jonck boozwaer: maer oudt van grtise haeren
 Shegroept in u verstant; die als verheben baeren
 Dhieffen haest op 't hooghst. Is doch de vierde hoer
 Dat ghy in desen staet / bewaert Bozgh-meesters eer.
 Want soot was pders wensch / zyt andermael verhozen
 Het eerste Hoost te zyn. Een-pder weet te wel
 Hoe dat ghy daer toe zyt bequaem booz pmandt el/
 En / hoe ghy tot goet recht gheeft pgeelyck de spozen.

EER-DICHT.

TOT DEN VVEERDEN ENDE VOORSIENIGHEN
D. HEER PIETER DV BOSCH,
 Baillu vande Heerlijckheyt van V V aterdijck.

A I soo ick niet en ben alleen Pasteur erfachtigh
 Da Bouchaut, nemaer oock van V V aterdijck daer met
 Het welck werdt geestelijck in Bouchauts herck gestet
 Al hebt 't hoogste recht, (een' Heerlijchept waerachtigh)
 Geer groot in haer bedzjif: van polder's rijck en machtigh.
 Met seben Schepenen bereert / tot volle wet:
 Om pder recht te doen / een lichaem / niemants let)
 Boozwaer het staet mp toe te wesen oock indachtigh
 Die daer in wootingh zyn / en trecken in 't geheel
 Met Godt en met den Pzins een recht-gespannen seel.
 Waer onder ghy du Bosch zyt een; die naer u Dader
 Baillu ter plaetsen zyt: en met wel kloecken moet
 Als van het hurp du Bosch, gheeft pgeelyck den voet
 De waerhept ende Godt alrijt te komen nader.

EER-

E E R - D I C H T

TOT SYNE BYSONDERE VRIENDEN,
I A N D E D O N C K E R E,
Meyer van Onckerzeel,

E N D E

P I E T E R D E D O N C K E R E,

Borgh' meester van VVaterdijck.

De Donckers moet ick oock met klaren inck beschrijven
En bzinghen in het licht: hier segghen dat sy sijn
Piet doncker van verstant uptwendigh in den schijn/
Oft inder waerheyt ooc: maer die/ recht/ sonder lijven
De saken diep in-sien/ en wijselijck die drijven
Tot op haer' vaste plaets met eenen rechten trijn.
Dus dzingken/ alle bey' als Heeren/ Heeren wijn:
Geset in sulcken staet daer niemant in kan blijven/
Oft immer komen toe/ als die met kloecken sin
De waerheyt en de deught met neersigheyt volght in.
Het welck sy hieden doen. Ten beste mach ick 't weten/
Die ober dertchien jaer den Meyer heb gekent
Als sijn Pasteur/en vrient. En nu altijt ontrent
Sijn boeder Pieter ben; Borgh' meester hier gheseten.

E E R - D I C H T

T O T A L L E L I E F H E B B E R S

V A N D E V L A E M S C H E D I C H T - K O N S T .

So ick nu onlanghs heb gaen proeben ende smaken
't Goedt sap van supper Vlaemis / 't gaf my een verschen mont/
En eenen kloecken moet te dalen op den gront
Dan daer 't sijn oorspronck neemt. Te meer/ dat ick sagh maken
Schoon Dichten in dees tael/ die oock de konst geraken/
En halen lof en eer met soo volmaecten bont
Als wel het werck bereyft. Waer by soo ick verstant
Dat Mannen van verstant/ en 't hups in meerder saken/
Oock hebben hunnen geest geset daer midden in/
Heb my daer dooz verstant dit slecht/ en kleyn begin/
Te bzinghen vooz den dagh/ te leggen vooz elcks ooggen/
Wt wyber van de spraek/ en van dees nieuwe konst/
Die my wel heeft behaeght. Dus Meesters neemt de jonst
In danck/ en vooz het eerst/ mijn fouten wilt gedoogen.

E E R -

EER-DICHT

TOT DEN GHEEST-RYCKEN

GVILLAM VAN NIEUWELANDT,

Konstigh Dichter ende Schilder binnen Antwerpen.

De Vlaemsche Poësi van onse moeder's tael/
 Seperelt/en verriert/met veel koust-rijcke Dichten/
 Gemaect in suprer Vlaens/getwegen met gewicht
 Van maer/en van getal/en gelt niet aen den Adel/
 Oft aen den Aertich, mit's konet schoon verhael/
 Het dat de dese doen: en waerigh is te lichten
 Elck een tot haer betrou: hem wijzen/ende strichten/
 Die d'edelhoust bemint: Het welck ghy menighmael
 Nieuw landel hebt gebaen/en klaerelijck doen blijcken
 Met beelderlyc schoon werck; daer top diep inne kijcken
 Tot lof van ulven naem: Het toont toech dat ghy zyt
 Een minnaer van de koust: rouwkoustenaer gepresen;
 Niet van t'penceel alleen: maer oock een uytgelesen
 Lief-hebber van goet Vlaens/en Dicht/in onsen tijt.

XIV. GEDICHT.

TOT DEN HOVWELYG

KEN STAET.

Ghy vrouwen ende mans/ die t'samen werdt bebonden
 Schnoopt in enen bandt die nimmer werdt ontbonden
 Doo; dat de doot hem breekt/ schiep breaught en goe-
 den moet/

Den staet is toech doot/waer/ gheplight ende goet:

Geëert/geacht/gesien/en in de Wer verbeten:

Gepresen oock met hem/ all die hem wel beleven.

Het bed is sonder sinet: heel suprer ende gaas/
 Daer liggen in gepaert/de vrouwen met den mans.

Gen. 7.
 Gen. 2.
 Mat. 19.
 Ioan. 2.
 Ephes. 5.

Ooch

Oock bzinght den selven staet met hem dyp deughden mede
 Tot meerder eer en lof: tot rust en soeten vrede.
 En d'eerste van de dyp/seer noodigh boven al/
 Is/dat den man de vrou/ghetrou by-blijven sal
 In t'houwvelijck verbandt. Dat hy ter geender daghen
 Een ander boven haer sal soecken te behaghen.
 En/dat de vrou den man oock blijven sal getrou:
 En toogen t'aller stonde dat s'is alleen sijn vrou
 En niet een-anders paer. Soo dat sy sonder blamen
 Niet mogen anders ins/als man met vrou versamen.
 Soo een met een beghint/soo moetet houden trijn
 Tot op den lesten dagh. t'En mach doch anders zijn.
 Sheen voozdeel vooz de mans: geen voozdeel vooz de vrouwen:
 Elck man moet sijne vrou: elck' vrou haer man behoutwen.
 Siet hier dan d'eerste deught. De tweede/3p de vrucht:
 Die desen staet verblijdt met beelderley ghenuecht.
 Want datter werdt ghesocht met langhen tijt te minnen/
 Het alder-meest wel is/te moghen vruchten winnen.
 De vrucht moet toch vooz al in t'houw'lijck zijn ghesocht:
 Maer daer te veel aen kleeft hoe sy werdt op-gebracht.
 De welbaert van het kindt is daer in toch geleghen/
 Dat in sijn eerst beghin daer vooz 3p sozgh gedreghen:
 Want soo in t'eerste faect de deught/als t'alder-best/
 Seer dickwijls/soo men siet/komt sy te laet op t'lest.
 Het onderschil is groot/hoe dat men leeft met kinders:
 Veel ouders hebendaeghs en zijn toch geen beminders.
 Van een soo na bestandt als eygen vleys en bloet:
 Dus kommet hen op een/hoe t'kindt werdt op-gheboet.
 Met dagelijckschen kost/ met maetelijcke kleeeren/
 Der staen veel dat sy zijn ghenoeegh ghestelt in eeren.
 De deught/de siel/en Godt/besijden staen gefet:
 Op t'meeste goet van al/het minste werdt gelet.
 Nochtans/vooz alle werck (als t'hoof van goede dinghen)
 Staet va'er en moeder toe hun kinders op te bzinghen
 In deughden en in eer: te geben goeden raet:
 Te prijsen in het goet: te straffen van het quaet.
 Hier vozen staet hun siel vooz Godt altijt te panden/
 Dat sy met alder spoet/met voeten en met handen/
 Die sullen queecken op in oeffeningh der deught:
 Den kinderen tot baet/den ouden tot vzeught.

*This mari-
 monij be-
 na: Fides,
 Proles, &
 Sacramen-
 tum.
 Fides expli-
 quat.*

Rom. 7.

Proles.

Sacramen-
tum.

De derde dengt die volght / dient mede niet vergheten :
Want yder / wie het zy / gelooven moet / en weten /

Ephes. 5.

Dat 't houwelyck niet alleen / werdt booz contract bekent /

Maer boden dien gheacht booz een groot Sacrament ;

Met d'ander' ingestelt ; en 't leste van de seken /

1. Theff. 4.

Die Christus aen sijn' Kerck ghejont heeft en ghegheben.

Dooz dese weerdigheyt de trouw werdt meer gheacht /

Verbetert / en versterkt met gheestelyche kracht :

Gen. 2.

Maer booz den swaeren last / en moepelyche wetten /

Marc. 10.

Die 't houwelyck volghen naer / kan man en yzou verpletten.

Luc. 16.

Behoudens dat daer by het Sacrament oock gheeft

Rom. 7.

Den bant die nopyt en breecht als man en yzou noch leeft.

1. Cor. 7.

Wt kracht van het contract alleen / den bant kan bzeken :

Den man noch kan sijn' yzou naer sulcke trou versterken /

En scheidten want hem lust / oock buyten scheidens noot.

Maer booz het Sacrament sijn' sterckheyt is soo groot

Rom. 7.

Dat hy ten geenen tijt kan bzeken / of bederven /

Ten zy eerst en booz al kommt' man of yzou te sterben.

Geen ongetijch soo groot dat hier toe dient van pag

Of d'eerste trou blijft trou / soo sy te yzen was.

Al wiert de yzou mismaecht van boden tot beneden :

Al waer sy dul en sot / en krank in all' haer leden /

't Endoet hier niet het minst. Al had oock menigh jaer

Den man gheweest van hups / noch blijft het selve paer.

Eens trou / alcht is trou : daer valt niet op te seggen :

Den bant eens vast geknoopt / kan niemant anders leggen

Dan Godt den Heer alleen. De sacck dan dient versint

Ter pmaut desen last met 't houwelyck begint.

XV. GHEDICHT. TOT GHEHOVDE MANNEN.

So Christus onsen Heer met liefde groot geprezen/
 Heeft sijne Kerck bemint/ en alle deught bewoesen.
 Het wouzen en met daet tot op den lesten dagh /
 En meer voor haer gedaen als mens' doozgronde mach:
 Geleden met gedult veel plaghen ende wonden:
 Genomen op sijn hals de straff van onse sonden :
 Gewasschen onse siel in sijn vergoten bloet:
 En aen den grammen Godt betaelt de leste boer:
 De mans' oock moeten soo met liefde soet van binnen/
 Hun' vrouwen min of meer als' repghen lichaem minnen:
 En diesijn' weerde vrou/ sijn' hulp/ en sijn' gerief/
 Wt goeden gront bemant/ wien heeft hy anders' lief/
 Als' eggen vles' en bloet: dat niemant kan gehaten :
 Waer boestert ende queert upt liefde niet om vaten..
 Wat sijn' toch vrou en man/ gekerent wief hy een
 In desen dasten knoop/ als' een persoon alleent
 Want daerom moet den man verlaten da' er en moeder/
 En blijven sijne vrou ghetrou als' haer behoeder/
 Oock in den lesten noot. Al wat de vrou toch heeft/
 Het selve komt hem toe/ en werdt te saem beleeft.
 Dus is 't de meeste schand/ en teghen alle rechten/
 Dat vrouwen ende mans' gaen klijben ende bechten.
 Die sich snijdt in de neus/ en wonden daer in vrent/
 Vetooght voor alle man dat hy sijn lichaem schent.
 Als' oock den man de vrou wilt stooten ende snijten/
 Haer' fouten/ haer' gebreck in 't openbaer verwijten/
 Wat doet hy van veel min/ als' die sich selven vijt/
 En in sijn eggen vles' een' groote wonde snijt:
 Den man moet dan de vrou in seer veel saken spaeren:
 Haer' siel/ haer' eer/ haer' lijf/ als' epgendom bewaeren :
 En dincken dat sy is een vatken teer/ en kranck/
 Dat niet mach sijn gheset te nautw in sijn bedwanck.

Ephes. 5.

Ma. 23.

Ephes. 5.

Gen. 2.
Marth. 19.
Marc. 10.

Shelcke-
nisse.

1. Pet. 3.

XVI. GHEDICHT.

TOT GHETROVDE

VROUVEN.

Ephes. 5.

Voer al staet toe de vrou / haer tot den man te keeren:
 Hem / als haer eygen hooft te dienen en te eeren.
 Niet min is toch den man het hooft van sijne vrou
 Als Christus van de Kerck: die hem soo blijft getrou.

Gelijck de Kercke dan aen Christo staet verbonden:
 Gehoozsaem aen sijn wet tot desen dagh bevonden:

Col. 3.

1. Pet. 3.

2. Tim. 2:

Oock allesins de vrou / 't gebodt van haren man
 Wt liefde moet voldoen ten beste dat sy kan.
 't En mach dan niet geschien / maer 't dient vooz quaet mispresen /
 Dat by d' ontwijse vrou de oberhandt sal wesen.

Ephes. 5.

In eerbaerheyt moet sy gehoozsaem ende stil /
 Involghen haren man: volbringhen sijnen wil.
 Het voeght wel qualijck oock / dat sy te veel sal spreken:
 Als eenen Predicant 't volck leeren / ende preken

1. Tim. 3.

4. Cor. 14.

Met handel vande Schrifft: te seggen goet en vast /
 Het gheen sy niet begrijpt / oft dat men leugens tast.

1. Tim. 2.

Gelijck het oock misstaet / dat sy als lichte wijven
 In kleeren / spraeck / en ganch / veel nieuwighepts bedrijven /
 Doch inmer zyn gerust. De minst haer toch soo schoon
 Gelijck de meeste doet / vooz yder setten toon.

De kans loopt dan verkeert. De deught is niet te soecken
 Wtwendigh in den toogh: in kleeren / oft schoon doecken:
 Maer in een' schoone stel. De lieflyckheyt bedrieght:
 De ijdelheyt verdwijnt: der vrouwen schoonheyt liegh.

1. Pet. 31.

Maer / die den Heer ontsiet: tot hem stiert haer gedachten /
 Haer laten / en haer doen: is boven al te achten.
 Veel prijsens is sy weerd: haer schoonheyt is volmaect:
 Die tot den hemel toe / in Godes thron geract.

XVII. GHEDICHT.
TOT BEDROEFDE
WEDUWEN.

En' Weduwe bedzoef/ en seer mistroost dooz 't scheidē
 Van haer gestozven man/ dat sy vertreck' besijden
 Derr' van het woefte volck: en legge van haer hert
 Haer alderwaerste pack: haer' droefheyt ende smert.
 Dat sy haer troost in God: die na syng wilg believen
 D'een vzoegh/ en d'ander laet/ konit dooz de doot ontreiben.
 Wien beter is bekend wat dat ons dient/ en haest/
 Als ons/ die in den gheest van binnen zijn bedzoest.
 Want/ soo wy altemael tot sterben zijn geboren;
 De doot seer haest ons bindt: en 't leven werdt verlozen
 Als t wy noch hebben lief. Maer God/ die 't leven geeft/
 Het leven en de doot gelijck in handen heeft.
 Dus sal den eenen vzoegh van dese werelt haelen:
 Den anderen sal traegh de selve schult betaelen.
 De vzwoutwe dickwijls eerst haer lieben man begeaest/
 En somtijl oock den man langh naer de vzwou hier slaest.
 Dit gaet al na Gods wil. De doot komt niet ghestolen:
 Maer/ doende sijn bevel/ gaet daer t haer werdt bevolen:
 En stont grijpt by den hals/ en gheeft den lesten bol
 Hem/ die ten naesten staet op Godes lange rol.
 Dit zy dan soeten troost vooz weduwen/ en weesen/
 Die hier in 't swerelts haen/ als kleyn' bedruchte weesen
 Alleen haer binden t' hups: en/ in wel vzoef gekrijt/
 Met aerheyt/ sozgh/ en ancr/ noch boeden grooten strijdt.
 Indien toch haren gheest tot God recht komt ghetreden/
 Omcinghelt dagh en nacht met vierige gebeden/
 En hope die versterckt; de traenen sullen saen
 Veranderen in vzeught/ en nemen blyschap aen.
 Maer weduwen die hier in bleeschelijcke lusten/
 In 't swerelts sot getier ghemachelijcken rusten/
 Al levende sijn doot: gevallen in de net
 Van dupbel/ en van 't bleesch/ aen elcken kant beset.

1. Tim. 5.

1. Tim. 5.

Ibidem.

XVIII. GHEDICHT.
TOT DE MAEGHDEN.

DEn Maegghdelijcken staet/ ten hooghsten opgherefen/
 Als boben ons gheset/ 3p hooghelijck gheprezen.
 Hy is toch die alleen de sinnen en 't verstand
 Dooz d' alder-kloerste daet verkwint/ en heel vermant.
 De werelt niet en kan vooz-setten sulck groot wonder:
 Den hemel dooz de kracht van bliexen/ en van donder/
 Of ander hzemt vertoogh/ en kan gebzinghen by
 Dat in een vleeschlijck mens soo seer verwondert 3p
 Als maegghdelijcke deught. Dit gaettet al te boben/
 Dat hier een' schoone maeght sal supberheyt beloben/
 En die bewaeren oock: Dat tegen vlees/ en bloet/
 Een mens van krancke stof/ soo swaeren aenstoot doet.
 Dooz waer seer grooten strijdt. Den byant becht van binnen/
 En die tot hulp moest zijn/ wilt self in 't vechten winnen.
 Wie sagh noch sulck gewoel: het lichaem aldermeest
 Met d' aldersterckste kracht/ beroert/ en praemt den gheest.
 Een byant binnen hups/ als onberwacht verrader /
 Maecht onghelijcken meer sijn weder-deel verbader
 Als die van bupten staen: en sal met minder macht
 Verachten het casteel daer hy is onberwacht:
 Soo sal den krancken mens veel kloekelijcker vechten/
 Sijn' wapenen by een voozt-hzinghen ende rechten/
 En jagen in den noot een ander die stijf staet /
 Als epgen vlees en bloet; 't welck al te na bestaet.
 't Gheest toch te veel te doen sijn selven te bestrijden:
 Dat 't lichaem en de siel malkanderen benijden:
 Want 't lichaem quelt den geest: den geest het lichaem praemt:
 Dus hoe ter gaet of niet/ een blijfter staen beschaemt.
 Het gaeter dan op aen als byant vol van krachten/
 Met aerbejdt en geweld sijn selven wilt versmachten:
 Want die met koelen sin sich soeckt te hebben doot/
 Ep laes! hy bevet quaet/ en is in grooten noot.

Gelijcke-
nife.

Gelijcke-
nife.

Siet/

Siet/wat een' Maghet doet: wat bloedighe byanden/

Wat uptghelaten toght sy houden moet in banden /

Wanneer sy soeten lust / (die blees en bloet verweet)

Met pijnlijcken strijdt allinghskens silt/en breec.

Die tegen ander becht / alleenlijck heeft verwonnen

Die met gelijcken strijdt het bechten had begonnen:

Maer hier in desen strijdt/die bitter smaecht als byjn/

Elck moet/hoe dat hy't maecht/ sijn eygen weester sijn.

En/die met ander becht/heeft dan genoegh gestreden/

Als/die verwonnen lagh/de neer-laegh heeft beleeden:

Maer hier is't noypt gedaen. Want waer ghy gaet/of keert/

Den byant volghet u naer: den strijdt altyt vermeert.

Gods Martelaeren all' /wel hebben veel geleeden:

Met een volmaect geloof de waerheyt vooz-gestreden

Met stortingh van veel bloets: noch eer en hielden op

Vooz dat gegeven was den lesten harden klop:

Wat doen de maeghden min? die niet op korte stonden

Gerabzaect of verbandt/verbeten of verflonden

Van moordenaers en zyn: maer in haer eyghen bier

Altyt geboelen byant/ en blijven byanden schier.

Een' maeght en werdt dan niet by Martelaers geleden /

Om dat men maeghden bindt gewont en doot-gesteken

Vooz Godt en vooz de deught: maer om dat dit gevecht

Self Martelaeren maecht/en maeghden daer in recht.

Dus wachten sy hier naer van Godt bysonder kroonen/

Maer mede sy bekroont haer hoofden sullen toonen /

En volghen 't supber Lam als menschen sonder smet:

Die werelt/bleesch/en bloet hier hebben gants verplet.

En sullen boven dien een hemels schoon liedt singhen

Dol alle melodij; dat 't herte sal doen springhen

En heffen hoogh tot Godt. Een liedt dat niemandt el

Als een verkozen maeght sal kunnen singhen wel.

Ghelijcke-
nisse.

Ghelijcke-
nisse.

Apoc. 14

Andermael tot de Maeghden.

De maeghden en is gheen gebodt oft last gegeven
Van tegen daeren danck hier maeghdelijck te leven:

Maer hebben byjn wil/ soot Paulus ons bebrizest/ 1. Cor. 7.

Om laten/en om doen/wat haer hier in gelieft.

Men

Men niemant en werdt dit bevolen: maer geraden
 Als wel het beste lot: geensins om te versmaden
 Den houtwelijcken staet. Elck kiest hier wat hem lust/
 En daer de siel in bindt de saligheyt met rust.
 Hoewel men niet en mach het Houwelijck gelijcken
 By Maeghdelijcken staet: maer moet daer bozen wijcken
 Als van veel minder deught. Een man trout toch een' vrou:
 Een' maghet haeren Godt: en eeuwoigh blijft ghetrou
 Al kostet moeyt en strijdt. Een man meest set de sinnen
 Om sijn' getroude vrou te lieben en te minnen
 Van upt des herten gront. Dus groept in sijn' ghemoet
 Den ingebozen lust tot 's werelts' bzeught en goet;
 Waer met hy sit verfelt/veroert/berdzaept/gespletten/
 En tot vershepden werck op eenen tijdt gheseten.
 Maer anders gaeter hier: want wat een' supber maeght
 Bemint/groot acht en soect/is/dat den Heer behaeght.
 Haer hert is vol van Godt. Haer' sinnen alleen strecken
 Om boozder tot de deught haer selben te verwecken:
 Op dat sy niet en zy na 't lichaem aldermeest/
 Kejn/supber/ende schoon: maer boven inden geest.

VERMAENDICHT.

TOT SYNE SYSTER ENDE DIENSTMAEGHT

CLARA VANDER ELST.

DE dagen zijn seer kort die wy hier komen leven:
 Den mens is kranck en swac: sijn selven kent hy niet/
 Sijn kranckheyt noch veel min. En/als het swacke
 riet
 Werdt met de minste windt ter aerde neer ghedreven
 Met schadelijcken val: en selden op-geheven
 In sijnen eersten standt. Booz' timeest is 't dan verdziet/
 Verdziet en swaerigheyt/dat hier de ooge siet.
 Dus Suster/als ich u den besten raedt sou gheben
 Tot baet van utwe siel/'ken kan geseggen meer/
 Dan dat gh' dagh op dagh tot Godt neemt utwen keer
 Om sterckheyt en om hulp. Op dat gh' utw' jonge jaeren
 Met 's werelts' woeste baen/en upt sijn' valsche bzeught/
 (Vol ongemachs en schand') met Godt/en met de deught/
 Tot grooten lof en eer meught salighlijck hier paeren.

XIX. GHEDICHT.

TOT VADERS

ENDE MOEDERS,

In 't gefagh van hunne kinderen.

Siet Ouders/wie ghy zyt/ siet vaders ende moeders/
Die reden en natuer maect boesters/ en behoeders
Van een soo weerden pant/ als eygen bles en bloet/
Hoe dat ghy daer met leeft/en hier set uwen voet.

Want dit gewichtig pack/by nachten en by dagen/
W-lieden altemael bevolen werdt te dragen

Met sonderlinghe sozgh tot voordeel van het kindt:

Dus/mits hier veel aen kleeft/de sake wel versint;

En leeret wel van joncks tot Godt sijn' sinnen keeren :

Want/in de vzeese Gods de wijsheyt is te leeren ;

Die roch geensins en wilt in boose sielen gaen /

Noch woonen in het bles met sonden oberlaen.

Cobias heeft alsoo sijn' saken voort-gezeben /

Endese goede less' aen sijnen soon gegeven :

Hem lastende wel dier/dat hy den grooten Godt

Sou vzeesen boven al/ en doen na sijn gebodt.

En wat heeft Abzaham ghemact soo groot van weerden?

Doen noemen Godes vriendt als Enghel opder eerden.

En boven alle volck tot inder eeuwigheyt

Sijn saet en sijn geslacht soo seer ghebenedijt?

Alleen'lyck om dat hy sijn huysgesin/sijn' kinders

Bevolen heeft te zijn lief-hebbers en beminders

Van God/en van sijn' wet: en/die wel straf belast

In alle rechticheyt altijt te wand'len vast.

Want/van den meesten dienst de Ouders Godt betoogen/
Als sy met neersticheyt/met sweet/en aerbeypdt poogen

Hun' kinderen van joncks te boeden in de deught /

En wijsen/dat in Godt te dienen/ leyt hun' vzeught.

Om dese schoone vzeucht sien wy de menschen t' samen

Paer een volmaeckte trou in 't houtwelijck versamen.

Want beter is een kindt dat in Gods vzeese leeft/
En hem tot wel te doen gestadelijck begeeft/

En hem tot wel te doen gestadelijck begeeft/

Ephes. 6.

Psalm. iro.

Prov. 1.

Eccli. 1.

Tob. 4.

Gen. 18.

Ephes. 6.

Eccli. 16.

Als dupsent ende meer / die buyten rechte wetten
Tot boosheyt en bedzogh hun hert en sinnen setten.

Ibidem.

Veel beter is het oock te sterben sonder bzuucht /
Dan niet een boosen hoop te sien sijn' ongenucht.

Eccli. 30.

Dus / wie sijn kindt beuint geensins hem mach vermeyen
Dan 't selve (moettet sijn) behoorzlyck te casteyen.

Prov. 13.

Want / die de roede spaert / sijn soon verbolght met haet:
En die hem onderwijst met geesselen / doet baet.

Prov. 23.

En wilt dan nimmernieer van hem de straff' ontrecken /
Waer mede ghy hem kont tot deught en eer verwecken:

Maer besight by de roe; daer niemandt af en sterft:

Maer winst en groote baet een-pder af beërst.

Den quaden doet sy deught / al schijnt sy hem te quellen:

En sijn' verdoemde siel verlost hier vander hellen.

Den mens' wijst sy den wegh dien hy moet inne-gaen:

En hoe hy dooz de straff' / de waerheyt leert verstaen.

Seer sijn sy dan verdoolt / die vzeesen te bedzoeben

Het quaet bedozben kindt: en lieber sullen 't toeben /

Als spijtig syzeken toe. Dus spinnen self den vast

Waer met dat noch sal sijn gheknoopt aen galgen vast.

Gelijcke-
nisse.

Eccli. 31.

De peerden ongetoomt / siet / werden hardt van monden /

Noch willen achternaer te vast niet staen gebonden /

Of bzycken 't al van een: en / want men hen veel quelt /

Gebzyucken op het lest hun' sterckheyt met gewelt:

De jonckheyt van gelijck / loopt sy hier op der eerden /

Ontbonden / ongetoomt / gelijck de wilde peerden /

Werdt roeckeloos en wildt: En / soo men daegh lijcks siet /

Bzinght vader ende mo'er in dzuck en groot verdziet.

Gelijcke-
nisse.

En' wisse teer en jonck / laet haer gemack lijck wzinghen /

De welcke ghy daer naer noch roeren kont / noch dwinghen:

Het jonck kindt laet hem oock versetten sonder pijn:

Maer toefdy wat te langh / self willet meester sijn.

Gelijcke-
nisse.

Den jager die van joncks sijn' honden houdt in banden /

Lejdt die na sijnen sin dooz bosschen en dooz landen:

Kindt leert oock van joncks' gehoozsaem sijn / en stil /

't Sal tot den lesten dagh volkommen utwen wil.

Gelijcke-
nisse.

Maer / als het kamelot sijn' ploeyen heeft genomen /

Het isser met gedaen / de eer is berr' ghekomen:

Als oock het kindt van wil / gewozden is een man /

Of vader spzeect of swijgh / daer aen niet meer en kan.

Het

Het slacht den aerden pot/ die eeuwelijck sal stincken
 Daer d' eerste vpligheyt die hy komt in te dyncken :
 De jonckheyt wilt toch doen tot op den lesten dagh/
 Of't goet is / ofte quaet/ dat sy te doen eerst plagh.
 Anders siet dan toe in tijts: en wilt beherten
 Dit stuck/ daer veel aen kleeft. Te seer sal't elck toch smerten
 Als't wesen sal te laet. De jonckheyt neemt vzoegh waer/
 Begeerdy dat ghy soeckt/ te binden achternaer.

EER-DICHT.

TOT DEN VVEERDEN ENDE VOORSIENIGHEN

D'HEER IOOS RANST.

Invvonnende Poorter der stadt Ghendt,
 en sijn huys-heer aldaer.

I.

Hoe ick my keer' of niet/ ick sie't en kan niet wesen
 Dat dit begonnen werck sou komen tot de pzent/
 Of ghy met uwen ranck daer inne stont bekent/
 En boven die ick mir verheben en ghepzen.
 Ick soeck' dan dat men sal in eeuwigheden lesen
 Wie dat ghy zijt geweest; en hoe ghy binnen Ghendt/
 Met Godt en niet de deught/ u leven hebt gekendt:
 Uw kind'ren alle ses als delicaete besen/
 Met sinnen en met moeyt' / gestichtigh op-gezocht
 Dan hinnen eersten dagh: noch iet soo seer gesocht/
 Als dat sy wijs bedacht/ van joncks wel souden leeren
 Godt vzeesen boven al: en scheppen hunne vzeught
 In't hemels eeuwiggh goet/ en in de supber deught.
 Dus siet ghy nu verblijdt ses kinderen van eeren.

II. 2

II.

I I.

Ja hebt ons Ambacht oock in groote swaerigheden
 Geholpen upt den noot/ met raet/ met gelt/ met goet:
 Gedaen dat een goet vrient den anderen noynt doet;
 Soo't oock van kleyn en groot/ met waerheyt en met reden/
 Tot inder eentwigheyt hier worden sal beleden.
 Veel dursent ponden groot hebt toch met kloecken moct
 Verschoten en gheleent/ eer ghy't op verschen boet
 Geset hebt daert nu is. Van bobent tot beneden
 Gesuybert van sijn' schult/ van renten/ van verloop/
 Die daegh'lijcks liepen op/ boozwaer ten viersten koop.
 Ick mach upt 't Ambachts naem met recht u dan bedancken
 Met dit ghepzent bescheedt: op dat een-pder vyz
 Sou sien hoe ghy alleen dat zyt ghebleven by
 In elcken noot getrou/en nievers in woudt mancken.

EER-DICHT.

TOT DEN VVEERDEN ENDE VOORSIENIGEN

D' H E E R

LIEVEN PRYSBIER,

Deurvvaerder vanden Raede in Vlaen-
 deren te Ghendt.

Seer verre zy van my/ dat ick u komme pzyssen
 Als pzyser van goet bier/ of and'ren goeden dzanck;
 Soouwē toenaem ons daer van maect groot geklanck/
 En waerelijck het self/ wilt schijnen te bewijzen.
 Neen/Prijsbiers ouden strupck en heeft dooz dzanck of spijzen
 Te Gent soo schoon gebloeyt. Uw's Vaders rechten ganck/
 (Greffier der Schepenen van Keur in D'eerste banck/
 Wolpzen en vermaert; wiens deughden noch vertijzen)
 Een oozpzonck daer van neemt. Die sonder eenigh' schult/
 Dooz God/en booz den Pyns/ verduert heeft met gedult/
 Veel dooefhepts/en den van. En 't geen dat uwen Vader
 Met wercken heeft betooght; ghy/ als sijn' eygen kint/
 Oock altermael het self upt enen grondt bemint:
 En/ hoe ghy langer leeft/ met deughden hem komt nader.

XX.

TOT DEN KINDEREN,

Ende van hunne ghehoorsaemheyt
tot Vader ende Moeder.

De kinderen die hen volkomelijck begheben
Tot dienst van Va'er en Mo'er / heeft Godt beloofst
langh leven

Exod. 20.
Eccli. 3.
Ephes. 6.

Hier op dees aerdsche pleyn : maer namaels meerder goet/
Hem/die dit alles ins/uyt jonst en liefde doet.

Dus/die dees schoone vucht/van onderdom/wilt plucken/
In 'r diepste van sijn hert van jonckx moet dit in-drucken,

En dincken/want hy soect te hebben hayzen grijs/
Dat hy eerst en vooz al moet winnen desen prijs..

Het leven is seer soet : sijn' daghen te vermeerren/
Soect pgetijck te doen; ons' ouders laet dan eeren/

Soo winnen wy den lof/en werden 't lieffste kint:
Van Vader en van Mo'er/en van Godt self bemint.

Dus sal een deughtsaem kint sijn vader hert lijk toeben :
Een roeckeloos/en sot/sijn' moeder sal bedroeben..

Prov. 3.

Het een/als wijs bedacht/sijn vader eert/en prijst :
Het ander/quaet van aert/sijn' mo'er met ving ren wijsf.

Prov. 15.

Een onderschil seer groot. Maer/soo hy werdt gepresen/
Die va'er en moeder eert;soo werdt hy oock verwesen/

Die tegen hen misdoet: en/na het groot misdaet/
Sal komen ober hem een onbersienigh quaet.

Want/die sijn' moeder pliet/veel schanden sal beërben:
Die leedt doet aen sijn va'er/onsaligh sal hy sterben.

Prov. 19.

Eens op sijn onbersiens/ in 't midden van den nacht/
Sal vallen in de straff' daer hy niet op en dacht..

Prov. 20.

De raben sonder fout haer sullen oock verlicken/
Met d' oogen van een boef te gulfigh uyt te picken

Prov. 30.

Die sijnen va'er bespot/en doet sijn' mo'er vertwijt.
Dat sy hem heeft gebaert met aerbept/en gekrijt.

Jaesullen haere maegh op-vullen tot verwalgen/
Soo langh als sulcke vlees sal hanghen aen de galghen :

Noch daer van houden op / hoe 't wappert ofte dzaept /
Tot dat oock het gheremt is gheten en berwaept.

Ecll. 3.

Oock is van quade saem / die wetens sijnen vader
Wt hoobeer dij verlaet / noch hem wilt kommen nader.

Exod. 21.

Wermaleldijt met hem die stout sijn mo'er verstoort /
En houdt met haer de spot / en doet dat niet behoort.
Wee kindren klepn en groot / die va'er en mo'er verbloekers

Of dooz een quade schaemt' versteken in de hoecken /
En setten in een plaets van dooefheyt / en verbziet /
Daer niemant hen en kent / noch spzeect / noch hoozt / noch siets

Maer blyben daer versmaet / verstootten / en vergeten /
Met luttel spijs en dzanck gants onbersien van eten :

En als den hongher pzaemt / hen werpen naer den mont
Het geen daer stont bewaert vooz katten of vooz hont.

aldermeeste smaet die ymant kan gedincken!
sonde / die den mens doet levende versincken
Tot op het alder-leeghst! Der hellen meeste pijn /
Tot inder eeuwigheyt vooz sulck een kindt sal sijn.

Ecll. 7.

Wonderlijcke saeck! dat 't kindt hem set tot hinder
Van d' Ouders / daer 't moest sijn de hulp en eerst' beminder:
En dincken (soo 't oock is) dat sonder mo'er en va'er /
Hier nopnt en had geweeft / noch inunermeert en waer.

Eclli. 9.

En / hoe ter gaet of niet / het kindt staet toe te haelen
Sijn eer upt sijnen va'er / als upt sijn' rechte paelen.

De schaende toch van 't kindt / is / vader sonder eer:
Beschaaemet dan den va'er / het doet sijn selven seer.

Eclli. 3.

Maer 't kindt dat sijn va'er eert / sal in sijn' kind' ren mercken
Een' blyjschap sonder endt / en daer in hem verstercken.

Oock sal den Heer van verr' aenhooren sijn gebet /
En geven hem in deught een goet en vast beset.

T O T H E E R E N E N D E M E E S T E R S

In 't gefagh van hunne dienaers ende onderfaten,

D En meester die een knecht van trou eens heeft verwege-
 Dat hy upt gantscher hert tot hem wel zy genegen
 Als tot sijn' liebe siel/ of upt verkozen kint/
 Het welck hy boven al wel gae-flaet en bemint.
 't Is toch te frap om sien/ een knecht die eerlijck wandelt:
 Sijns meesters saken all' rechtbeerdelijck doozhandelt:
 Die wat hem staet te doen/ sozghbuldelijck dat doet/
 Poch immermeer verset tot onrecht sijnen boet.
 Die inder waerheyt werckt/ en doet na sijn vermogen:
 Wiens sinnen altemael zijn t' samen opgetogen
 Tot winst en groote haet: die sulck een knecht behoudt/
 Heeft binnen in sijn hups daer hy hem op betrouwt.
 Dus staet den meester toe met hem te laten volgen
 De bypheypt die hem komt: noch haest te zijn verbolgen
 In saken kleyn van prijs: want werdt hy seer gepzaemt/
 En in 't gesicht van veel/ begrepen/ en besthaemt/
 Sal scheidten upt sijn dienst/ en gaen in ander' hoecken:
 De bypheypt die hem faelt by nieuwe meesters soecken:
 Doch/ die soo goeden knecht/ moettwillens steert van kant:
 Verooft sijn eygen hups van sijnen besten pant.
 Doozts/ staet den meester toe/ wel neerstigh te besorgen
 Dat 's knechts verdienenden loon niet ongelooft tot mozgen
 By hem en blijbe staen: maer sal noch vooz den nacht
 Hem geven dat hem komt/ soo verr' hy daer naer wacht.
 Want soo hy dat versumpit/ den werckman sal hem keeren
 Tot onderstandt en hulp tot Godseen Heer der Heeren:
 En toonen hem tot blijck/ en sonderlingh bescheedt/
 Van sijnen rechten eyfch/ sijn aen sicht noch in 't sweet.
 Welck sweet sal roepen luy: en God/ siet/ sal sijn' oozen:
 Wilt open doen tot hem/ en sijnen roep aenhoozen:
 En straffen na verdienst den gene die misdoet;
 Insupgende het sweet des werckmans/ en sijn bloet.

Eccli: 7.
Eccli. 33.

Ibidem.

Iev. 19.
Dut. 24.
Tob. 4.

Ⓞock

Oock is des meesters last sijn' dienaerst' onderwijfen:
 Te straffen van het quaet/ en van het goet te pynsen.
 De deught te pzeken aen: te leeren hoe dat Godt
 Moet wesen hun begin/ het midden/ en het slot.
 En/ hoe elck hebben moet de vzeese Gods' booz' oogen
 In alle sijnen ganck: en nimmermeer gedoogen
 Dat oock het minste quaet in hem verweeren sal,
 Het welck de siele bzinght tot schadelijcken val.
 Hoe dat de deught alleen den mens maect wel-gebozen:
 De sond' hem oock alleen jaeght eendwelsch verlozen:
 Hoe dat de deught by Godt gheëert werdt en ghekroont:
 Het quaet althijt gestraft: het goet althijt geloont.
 Dus niemant hier en mach sijn' Heeren soo behagen/
 Of moet noch meer naer Godt/ en sijn' geboden vraghen:
 En dincken dat hy' ris die' t oock van berr' al siet/
 En alles datter is/ heeft vast in sijn' gebiet.

XXII GHEDICHT.

T O T D I E N A E R S ENDE ONDERSATEN,

In 't gefagh van hunne Heeren ende Meesters.

DEn dienaer die hem heeft met vzyen wil begeben
 Tot dienst van sijnen Heer/ om in bedwanck te leben/
 Althijt moet staen bereedt/ bereedt en wel gepast;
 Om na sijn's meesters' wil te volgen sijnen last.
 Met aerbejdt/ en niet vzees/ gehoozsaem moet volbzinghen
 Het uytgesproken woort in kleyn' en groote dinghen.
 En datte niet alleen uytwendigh in den toogh/
 In 't aensien van den mens/ als dienende booz' d' oogh:
 Maer uyt een recht gemoet. D'olweerdigh te beherten
 Den aengenomen last met pynen/ ende smerten/
 Met liefd' / en geen bedwanck/ booz' soo veel hy' bermaght:
 Niet uyt gebeynsden gront/ of menschelijck ont'sagh.
 Het gheen' den knecht toch doet in 't heeten of 't verbieden/
 Het selve moet in als uyt goeden gront geschieden:
 Niet meer/ of min/ dan of hy' dede het gebodt/
 Niet van een sondigh mens/ maer van den groosten Godt.

Ephes. 6.

Tit. 2.
 1. Pet. 2.

Ephes. 6.

Want/

Want/houdt dat booz gewis/en wilter vry op schaffen/
Dar Godt den boosen knecht soo grontwelck sal straffen/
Die tegen sijnen Heer uyt boosheyt heeft misdaen/
Al of hy tegen hem soo stout had op-gestaen.

Want/alle macht waer dooz de overhept komt pzanghen
Den uptgelaten mens/van Godt is sy ontfanghen.

Dus/wie soo hooge macht moectwillens weder staect/
Hem wapent tegen God/wiens wetten hy verstaect.

En knecht sijn meester dan/moet dienen/achten/ereen:

En onderlaet oock moet de Overhept sijn Heeren/
Seer vzeesen/seer ontsien: en wachten hem te wcl/
Wt kringelhept te doen tet tegen haer bevel.

't Is toch geen kleyns saeck vermetens t' overreden
De wetten/ die het hooft geeft aen sijn onder-leden:

Want/met het scherpe sweerdt dat hier den rechter dzaeght/
Den godden werdt bewaert: den quaden werdt geplaecht.

Na blijk van het misdaect/den armen sal men vanghen/
En bannen npt het landt: den anderen haest hanghen.

Die goet is/en wel doet (als in dees saken wijs)
Alcht hem onderwerpt: en sal ontfanghen prijs.

De Leden staet toch toe met wijs-bedachte sinnen/
Sehoorzsaem/ ende stil/haer Hoofden te verminnen.

En knecht sijn meester oock moet lof en eere vien:
Sijn lasten al voldoen: sijn woorden al ontsien.

Geeft yder dan het sijn met woorden en met werken:
En/wat rechtveerdigh is/wilt booz het meest vermercken.

Den hooghsten lof geeft God: u Schepper en u Heer:
De menschen oock voldoet met tol/met dienst/met eer.

Rom. 19.

Rom. 13.

Matth. 23.

VERMAEN-DICHT
TOT SYNEN DIENAR
INGHEL CAPO.

Soghy u hebt tot dienst begeven/
Sozghvuldelijck wilt hem beleven:
Doch/wat ghy laect/of wat ghy doet/
Tot onrecht noynt en set u voet.

Al saecht ghy t' huys vol schoone kleeren:
En moest het gelt met schuppen keeren:

En' myte daer van niet en raect/
Of eenen dingher bet aen maect:

IN

Want/

Want/die hier in verbodt eens wandelt :
 En aberecht dat rethris handelt/
 Alst hem naermaels leedt of lief/
 Houdt eeuwelyck den naem van dief.
 Dus/die wilt zijn van dienst gepresen/
 Die hy sijn meester heeft bewesen/
 Moet niet alleenlyck in den schijn/
 Maer oock voo? Godt rechtveerdigh zijn.
 Hoewel noch moet met sorgen slapen/
 Een knecht/dien niemant kan betrapen
 In iet dat onrechtveerdigh luydt :
 Want goeden dienst veel meer besluypt.
 Gehoozsaemheyt en macher faelen :
 Want/soo die manct in dese paelen/
 Den meester isser qualijck aen/
 En dierkwijls bindt verstelt hem staen.
 Want wilt den dienaer niet volkomen
 Den dienst die hy heeft aengenomen/
 Noch doen dat hem sijn Heer belast/
 De sake gaer van heel omvast.
 Wat helpt toch dat hy is rechtveerdigh/
 En meynt te zijn sijn diensten weerdigh/
 Doet hy niet meer dan dat hem lust/
 En daer met al sijn saken lust.
 Heer/wetn/hy moetter al volbzinghen/
 Soo wel het groot/als klepne dinghen :
 En dincken waer hy neemt den keer/
 Dat hy is dienaer/engeen Heer.
 Maer/om een knecht voo? t meest te loben/
 Besorgen moet noch daer-en-boven/
 Dat hy met groote neerstigheyt
 Doldoen sal datter werdt gheseyt.
 Ja nimmermeer het woozt verwachten/
 Wanneer hy kent sijn Heers gedachten.
 Gebodt en isser toch van doen/
 Kan hy sijn meesters sin bezoen.
 Gehondens/soo hy kan doozgronden/
 Of sekerlijcks nu heeft bevonden/
 Dat hy wilt hebben van den knecht
 Het ghene dat Gods wet bevecht/

Met bypheyft sal dan klare uytfechten/
 Daer by Godt niet en mach werlegen/
 Maer boven al den grooten Godt/
 Gehoorfaem zyn in fyn gebodt.
 Wilt inghel Capo hier op letten/
 En soo hem in fyn dienften fetten/
 By fal noch werden eens een man/
 Daer vder deught van feggen kan.
 By fal noch kommen eens geraken/
 Tot staet/die hem sal weerdigh smaken.
 En werden meeſter eens voer al/
 Die goede dienaers hebben ſak.

XXIII. GHEDICHT.

TOT DEN GODVRVCH-
TIGEN MENSCH.

HEt gene dat den mens bereert/en maect verheben/
 Soo hier/ſoo naermaels doek/is een Godvzuchtigh leven.
 't Is toch verlozen moept/te ſoecken elders vzeught/
 Als/in een goet geloof/en deffeningh der deught.
 Die elders in fyn hert ſoect blijlijck te vermaken/
 En kan niet vollen trooft ten eynde niet geraken.
 Sijn' blijſchap ſal op 't leſt veranderen in d'zuck:
 En/dat eerſt voordeel ſheen/sal werden ongeluck.
 De deught alleen 't gemoet verheught/en geeft de menſchen
 Den grooten bloet van vzeught die ſp met herten wunſchen.
 En/boven dat ſ' doek frap het lichaem queert en toeft/
 De ſiel beſozght voor 't meeſt van al dat haer behoeft.
 Sy maect den mens by Godt/en by den mens gepzeens
 Alomne waer hy komt/ſeer aengenaem te weſen.
 Want niet en werdt van elck ſoo liefgetal bemint/
 Als/'t gene dat den mens aen Godt heel vaſte hint.
 Dit doet de deught alleen. Gemackelijck om dzagen:
 Waer in den grooten Godt neemt alle fyn behagen:
 En hier den krancken mens door haer gaet ſterck en vaſt/
 Noch immermeer en werdt niet aerbepdt overlaſt.

XXIV. GEDICHT.

TOT DEN GODVREES-
SENDEN MENSCH.

Gelukkig is den man/en saligh boden maten/
Die Godt den Heere vreesst/en soect sijn' meeste baten
In t'onderhoudt der wet. Want sijn rechtveerdigh
saet

Psal. 110.
Psal. 111.
Ecdl. 1.

Ontfanghen sal een kracht/die nimmer en vergaet.
Met rijckdom en met eer/ met wat het hert kan dincken.
Sal Godt hem booz' sijn loon begroeten en beschincken:
En maken dat sijn hups/ en sijn' rechtveerdigheyt/
Met goddelijcke kracht sal werden vast belept.
Want sijn' barmhertigheyt van aller eeuwigheden
Komt op den goeden mens: die / met sijn' vrees' doozsieden/
Van hem/en van sijn' wet/ niet achterwaerts en wijct:
Maer met een scherp gesicht die sterckelijck bekijct.
Soo dat all' onse kracht/ en allen ons betrouwen /
Doet op de vreesse Gods/ als op haer' gronden bouwen.
S'is toch den stercken steen die nimmermeer en vreesst
Hoe sijf den vyant klopt/ hoe menighmael hy steect.
Dus wandelt hy gerust die in Gods vreesse wandelt;
En geeft toeh/ of ten neemt/ hoe hem den vyant handelt/
Hoe hy hem alles ins om quact te doen bezoeft;
Want t'komt hem ober een: geen' quellingh hem bezoeft
Al valt se dickwijls swaer. Godt sal hem toch bewaeren/
En maken dat den strijdt hem niet en sal beswaeren/
Hoe pijnelijck hy valt. Den duyvel hoe hy vast/
Hem nimmermeer en krijght in sijne stricken vast.
Dus die den Heere vreesst/ dat hy hem niet en keere
Van hem/ soo komt hy noyt tot val en tot onerre:
Maer vast staend' op sijn woort verwacht sijnen loon/
Die hem Godt heeft beloost te wesen groot en schoon.
Dit zy dan sijnen troost in droefheyt en in lyden/
Dat hy naer korte wijl hem eeuwig sal verblijden:
Want op den lessten dagh/en in den swaersten stoot/
De vreesse Gods bezijdt de siel van quade doot.

Ecdl. 2.

Ecdl. 33.

Ecdl. 2.

Ecdl. 9.

XXV. GHEDICHT.

TOT DEN OOTMOE- DIGEN MENSCH.

Luc. 18.

So wie hem diep verneert / sal werden hoogh verheben
 Of hier in 's werelts baen / of in het ander leven:
 Of hier / en naermac's oock. Te die'twijls toch geschiet?
 Dat hy ten hooghste komt die hem verklepnt als niet.

De saeck toch anders gaet met opgeblasen menschen /
 Die meynen dat sy zijn al 't gene dat sy wenschen /
 Als met die hem verneert: want die gaen verr' van daer
 Van dat sy volgen in / en dees daer kommen naer.

De hoogheyt vliedt van hem / die met een groot verlangen /
 Hooghmoedigh in sijn hert / dat groot is / soect te vanghen:
 Daer / den ootmoedigen altyt volght meerder eer:

Want / hoe hy die meer vliedt / hoe sy hem in / volght meer.
 Den eenen die verliest / oock dat hy had verkregen /

En daer sijn sinnen all / meest waeren toe-genegen:
 Den anderen die kringht dat hy geensins en soect /

Ja / dat hy in sijn siel byna als quaet verbloect.
 Den machtigen die werdt uyt sijnen stoel gesteken /

En die ootmoedigh is / als sijnber van gebreken /
 Daer inne werdt geset. Die hoogh sit doet den val /

In wiens verheben plaats die neer sit komen sal.
 Van outs is toch gesien / dat die wilt zijn gepresen /

Geacht / en over-al in d'eerste plaats wesen /
 Dat hy in korten tijt / verr' buyten sijn gedacht /

Werdt booz een kael geset vernedert en veracht.
 En die men uyt goet gront sich selven siet verneeren:

Alom de leeghste plaats ootmoedelijck begeeten:
 Versoeken dat sijn stoel geset sy buyten toogh:

Oock teghen sijnen danck verheben werdt seer hoogh.
 Den goeden Publicaen vol van ootmoedigheden /

Luc. 18.

Van verr' heeft in de kerck met ootmoet Godt aenbeden /
 Den Phariseus niet: dus was hy langh aenhoort /

Als noch den desen stondt in sijn gebedt verstoort.
 De

De Chananeusche vrou met swaerighe pt beladen/
d' Apostelen haer' jonst ten vollen niet verbaden :

Matth. 15.

Maer/soo sy niet ootmoet verduerd' in haer gebedt/

Den Heere pzees hare doen : den dupbel wiert verplet.

Matth. 8.

En/ van gelijken oock/een Hoofdmau van soldaeten/

Van macht/ en groot gebiedt acu al sijn' ondersacten/

Verwerfde booz' sijn knecht gesontheit met een woort/

Soo hy niet sijnen eytsch ootmoedelijck ginck boozt.

Alkens quant tot sijn va'er/ den soon die was verlozen.

Doen hy versocht te zijn/niet dat hy was te voren/

Maer wel den minsten slaef. Den va'er toch bli aensagh

Luc. 15.

Sijns soons beleden schult/sijn' kennis/sijn' beklagh.

Soo bli wiert oock aensten/maer meest tot ons verblijden/

Ootmoedighept der Waeght/den sy haer ginck bereyden

Luc. 22

Te worden dat sp is : want d' alder-hooghste Bzupt

Van hemel/en van aerd'/gaf haer booz' dienstmaeght npt.

En Christus onsen Heer/ als hy de sijn' sagh kijven/

En vragen wie sou d' eerst'/en wie de leste blijen;

Den booz' antwoorde gaf/ dat hy sou d' eerste zijn:

Matth. 18.

Die hem houdt als een kindt in 't hert/en in den schijn.

Marc. 9.

En/on met klaer bescheedt/met woorden/en met wercken/

Ons in ootmoedighept noch vaster te verstercken/

Die Heer is boven al/ die alle hooghept geeft/

Ioan. 135

De voeten sijnex volcks self schoon gewasschen heeft.

Het staet ons van al toe/ootmoedigh van manieren/

In allen onsen doen malkanderen te vieren :

Te dincken wat wy zijn. Wat voeght hem hooverdij:

Wiens lichaem haest in 't graf sal sincken als een py!

Gen. 3.

XXVI. GEDICHT.

TOT DEN BERMHERTIGEN MENSCH.

Tobias/weerdigh man/ en heyligh in sijn leven/
Sijn sone booz' sijn' doot een lesse heeft gegeven/
Bevolen dier en sterck/ als 't lesse testament/
Dat hy die in sijn hert sou houden vast geyert;

Tob 4

En vooz het best begin/ dat hy alsoes sou eerem
Den alder-hooghsten Godt/en tot het goet heyt keeren:
Dat hy van alle sond' sou setten sijn-gedacht/
En nimmermeer daer op sou wetens nemen acht.
Doorts/ dat hy van sijn goet (om op ons stuch te letten)
Den armen na sijn machte sou ryckelyck besetten:
Te doen alre sijn best: berruherlyck en bekeeft/
Wt-decken vzeegh en laet van t gene dat hy beeft.
Want/ die de milde hande (sicht hy) sal kloech opt-recken/
Van hem en sal den Heer sijn aensicht oock niet werken
Wanneer hy vooz de noot hem binden sal gepaemt/
En als een sondigh mens beladen en besthoemt.
D' ael-moesse toech verlost den mensche van veel sonden/
Ch van der sielen doot: en houdt hem vast gebonden
Aen Godt/ en aen de deught. Noch immermeer Godt sal
Gedoo-gen dat hy konni' tot eenigh groot misval.
Dus geeft sy hem een groot/ja wonder groot betrouwen
Op Godt/ die die aensiet/en niet en laet verfloutwen
Hem die s'upt liefde doet. Want/ soo het water blust
Het vier/soo d'aelmoess' oock der sonden boosheyt sust.
Om menschen volght dit in! utw s' naestens noot konni' stelpen:
Doet dat ghy kont/en meught: den armen soect te helpen.
En nimmermeer en houdt de spoot/ of ulven geck/
Met ymandt die u bidt om hzoot/vooz groot gebreck:
Maer sijnen hongher blust/ en geeft hem geerne t eten/
Op dat u sijnen noot niet naermaels zy verweten.
Noch/ seght niet/ mozen komt: kont ghy hem helpen mit:
Maer doet utw' jonst soo haest als ghy hem siet vooz u.
Want/ die tot het gehooz der armen slopt sijn' soezen/
Wanneer hy roepen sal/ sal Godt hem niet verhoozen:
Maer die tot geveens bereedt den eersten keer/
Gehene-dijdt werdt hy daer vooz van Godt den Heer.
Hoe veel dat hy oock geeft/ sijn goet en werdt niet minder:
Het geven nimmer doet den geber eenigh hinder.
Maer/ die sijn' goet'en spaert/ noch arm-lien geerne siet/
Sijn goet sal achternaer noch kommen al op niet.
Dus weest in t'geven mit/ het beste suldy kiesen:
Die geeft/ doet winste toech/ en nimmer sal verliesen.
Het luttel dat ghy geeft/ werdt groot vooz Godt vertoont.
Het koude water toech en blijft niet ongetoont.

Ibidem.

Ecc1. 43.

Tob. 4.

Prov. 3.

Prov. 31.

Prov. 22.

Prov. 28.

2. Cor. 9.

Mat. 10.

Men wien soek dat m'iet geeft/sal werden soe genouwen/
Al of het selve waer in Christus handt ghekomen.

Math. 25.

Wilt dan ten nauwste niet de gifte gade-flaen
Het komt toch ober een aen wien sy werdt gedaen.

☉ menschen hier op let! dit boozdeel wilt bedincken.

Die hongher heeft/geeft spijis; die dorst heeft/geeft te drincken:

Isa. 58.

Den dooden maect sijn graf: den naecten een goet kleedt:

En/die naer herbergh draecht/maect hem u hup bereedt.

Den siecken mens besoect/ hy wacht u met verlangen:

En siet met goet en gelt te loffen den gebanghen.

Weygen vlees/en bloet/u aldernaest bestandt/

Ma u vermogen helpt/en reyt tot hem de handt/

Soo sal u wel geschien: en Godt sal dese wercken

Versekeren niet loon/ en met sijn seggen stercken.

Ibidem.

Ghy sult hem roepen aen/ en hy sal met een set/

Noch eer ghy spreken sult/aenhoopen u gebedt.

Geluckigh zyn sy dan die met dees dencht hier sterben:

Want sy een eeuwiggh goet booz wipen dreck beërben.

De dencht die sy hier doen met desen aerdschen sijnck

Maect inder eeuwigheyt hen in den hemel rijnck.

XXVII. GHEDICHT.

T O T D E N W Y S E N
M E N S C H.

H Et eerste goet begin om wijsheyt hier te leeren/
Leyt niemers elders in/als in de bres des leeren:

Want/in een' boose siel sy niet te diep en gaet/

Noch in het lichaem woont dat sonden onderstaet.

Eccle 1.
Eccle 2.
Pfal. 110.

Maer/die Gods' repnen geest besoect met groot verlangen/

Met oberbloet van wens haer' gaven sal ontfanghen:

Op dat hy nimmermeer ontwijfelyck bedacht/

Berooft van wijsen sin/verlies hem in de nacht.

De wijsheyt toch den mens bewaert in Godes segen/

En set sijn rechten doet in recht-gebaende wegen.

Sy is die hem berstret in allen sijnen ganch/

Op dat hy in de dencht niet wanckelbaer en manck.

Sap. 7.

Sp is een warmen damp die smuyet myt Godes krachten/
 Waer mede top verbult het beste goet groot achten.

Is eenen schoonen bloet van 't alder-klaerste licht:
 Van Gods almogentheit/ en van sijn schoon gesicht.

Ibidem.

In haer dan niet en komt dat ymant kan besmetten/
 Of dat een reyn gemaet onsupber kan gesetten.

De spiegel is sy toch van Godes Waerheyt:
 En veelt hem wel gelijk van inder eeuwigheit.
 Hier deure sy vermacht/ niet kleyn/ maer groote dinghen/
 Om na haer eygen sin ten eynde die te bzinghen.

Ibidem.

Sp stelt de vrienden Gods/ Propheeten boven dien:
 En/ die vernebert sijn/ verheft doo: alle lie.

Noch ymant Godt bemint/ of sijn gesicht sal toonen/
 Als/ die haer hebben lief/ en met haer inne-woonen.

Oock die van het begin hem waeren lief getal/
 Doo: haer/ en haere kracht zija sy genesen af.

Sap. 19.

Sp geeft toch onderwys van altemael Gods wercken/
 Om onsen krankten sin met wysen raedt te stercken.

Als een Leerersse/ geeft den mensche klaer bediet/
 Van dat de werelt doo: bedektelijck geschiet.

De wijsheit weetet al: doo: haer is niet verholen:

Die haer bemint en volght/ kan in geen' wegen dolen.

Sap. 7.

Is klaerder als het licht/ en boven klaerheit klaer;

En werdt toch geenen nacht of duysteris gewaer.

Men haer kan oock geen quae: want watter werdt bevonden
 Der argert/ of vervalst/ sy blijft gants ongeschonden.

De rechte wetenschap doo: haer werdt ondersocht/
 En watter is volmaect doo: haer is soo getzocht.

Niet is haer onbekent: maer wat men kan bedincken
 Doo: d' alderbeste waer/ dat aen den mens kan schincken.

Soo wie rijckdommen soect/ met haer die bonden heeft:

Wat isser rijcker toch als wijsheit/ die se geeft:

Der soect ghy kloecken sin om konstenaer te wesen/
 En/ dat u konstigh werck ten vollen zy gepresent.

Dit komt u oock doo: haer: want niet soo d' oogh vermaect
 Als/ dat de wijsheit heeft getoetst/ en mel geraect.

En/ die de rechtigheit (doo: goddelijcke sinnen).

Doo: t' alderbeste goet lief- hebben en beminnen/
 Volkomelijck dat doen doo: haer; die trecht bereect/.

En/ die de denghden al' ons met de waerheit leert.

Doo:ts/

Woortz wie'er oock mach zijn genegen om te weten
 Verscheyden wetenschap daer 't heert op is geseten;
 Gemackelijck sal hy dat dooz de wijsheyt doen;
 Die 't swaerste datter is/als 't lichtste kan bezoen.
 Want watter is geschiet/dat weet hy te bedieden;
 En/ dat geschieden sal/haer niet en kan ontblieden/
 Daer komter naer en by: nits sp dooz wijsen vont
 Daer niemant aen en kan/alomme vindt den gront.
 Die konstigh kan ondoen de woorden van schalckheden/
 Die wat 't ontbinden is/ontbindt met wijsse reden.
 Den loop van son' en maen/van sterren kleyn en groot/
 En wat tot wonder is/vooz haer is eben bloot.
 Dooz haer/werdt dan den mens geacht groot in sijn leven/
 En boben alle man geëert en hoogh-verheben.
 In 't midden van het volck een wijs man werdt aenhoort/
 En yder met verheugh scheidt leeringh yst sijn woort.
 Wanneer hy sijnen mont doet open om te spreken/
 Men sal van stonden aen een' ander reden bezeken/
 En nemen acht op hem. Elck een sal hem sien aen/
 Om met aendachtigheyt sijn seggen te verstaen.
 Want dat de wijsheyt doet/dat gaettet al te boben;
 Haer' weerdigheyt en kan ten vollen niemant loben.
 Sp is het alderbest dat hier den mensch betwoont/
 En/dat hem naer sijn doot in eeuwigheden kroont.
 Dooz haer werdt 's hemels goet gewonnen en vercregen:
 Den mens om wel te doen met grooten lust genegen:
 Sp onderwijset al/wat goet is/en wat quaet/
 Sp stort in ons gemoet wat dienen kan tot baet.
 Sp leert het groot geschil van wel/ en qualijck sterben:
 Wat helpen kan de siel/en wat haer kan bederven.
 Den goeden steret in 't goet/en van het quaet hem keert:
 En/waer in dat het quaet gelegen is/hem leert.
 Sp is van de meester s' van altemael de saken
 Die 's menschens saligheyt/en welbaert konnen raken.
 Die/al dat eeuwig is/ten diepsten onderwijst;
 En desen aerdschen lust/vooz achterdeel mispyjst.
 Wp haer en is dan niet in werde te gelijcken:
 Want alles wat het is/moet vooz de wijsheyt wijcken;
 Het kostelijck gesteent/het silber/het sijn gout/
 Of iet van ander stof/daer ymant meer af houdt.

Met neerstigheyt dan soect (daer't al moet bozen (wijzen)
Dooz allen besten part/de wijsheyt te verkerigen.

Maer/om te soecken wel/moet soecken daer sy is/
En daer sy geerne woont/of anders slaet ghy mis.

Eccle. 1.

Eccle. 1.

Psalm. 110.

Hier boven is't gesept/ waer in sy is gelegen/
En sult se binden daer/laert der waerts utwe wegen:
Want in de bzeese Gods de rechte wijsheyt leyt/
En/schouwingh van het quaet/werdt wetenschay gesept.

XXVIII. GHEDICHT.

TOT DEN ARMEN
M E N S C H.

Vertroost u inde Heer/schept bzeught/en wilt niet treuen.
Al zyt ghy hier veel meer ten achter als te veuren.

Al hebby groot verdriet/al valt u lijden hert/
Al is geheel u doen niet anders als een smert;

Geensins en laet den moet ter aerde neder sincken:
D'armoede toch en kan het beste deel niet krincken.

De siel blijft in haer g'heel: en beter baert den geest
Wanneer het lichaem voelt de quellingh alder-meest.

De saligheyt en is in weelde niet gelegen/
Noch hy is rijk booz Godt/die veel goets heeft verkeren:

Matt. 5.

Maer die van geest is arm/ en niebers in hem roemt/
Is saligh boven hem/en saligh werdt genoemt.

Prov. 19.

En beter is een mens die gaet sijn' arme ganghen/
Als rijke die men siet de lippen t'samen pzaanghen/

En/met een stuer gesicht den armen kijcken aen/
Wanneer hy dickwijls is met armoed meest belaeen.

Tob. 4.

Tobias/goet/en arm/sijn soon daer met vermaecte/
En alle sijn verdriet daer in met blyschay staecte /

Dat hy versekert was te krijgen meerder goet/
Soo verr' de bzeese Gods bleef vast in sijn gemoet.

Oock die groot goet beëft/beëft de minste gaben
Die Godt de menschen geest: want hy daer met komt laben.

Oock die hem niet en kent. Den quaden hier toch geest/
Het goet daer hy om wenscht/en daer hy hier niet leeft:

Cot

Et blyck dat dese jonck is wonder kleyn van weerde;
Geleken by het stof/ by 't sant/en by wyl' eerde.

Want/soo dooz' kleyn geblaes van winden/'t sant verblieght/
Oock al dit aerdsche goet den rijcken saen bedrieght.

Het alder-beste goet is derr' uyt 's werelcs hoeken/
By Godt in sijnen throon te binden en te foecken.

Daer leyt de schar de waert/die naer dit d'voef gejanck/
Met een' volmaecte vzeught komt in des armens vanck.

Al werdt hy dickwijls dan verstaedt/en seer bespoken/
En mach daer tegen niet quammoetigh qualijck byzeken.

Het gaet toch vast en vandt/dat hy by rijcke lie/
Die niet met allen heeft/seer qualijck is gesien.

Alom werdt hy verdruct: en moet noch stille swijgen:
Het dunct hem toch wel heel/kan hy den kost gekrijgen.

Te dickwijls toch gebeurt dat hy van vziendt en maeght/
Als een ontweerdigh mens' veracht werdt en verjaeght.

Soo langh hier het geluck blijft met den mens' wel lucken/
Heeft vzienden by getal die hem bloot kommen plucken:

Maer soo de goe' foortypn verandert ende keert/
Sijn rijck gaet daer met uyt/niet langher werdt geëert.

Die van te bozen stout sijn' tafel quamen vleyen/
En/van soo grooten vziendt' geensins en wilden scheyen/

Gaen dan al derr' van hem/en vagen 't maeghschap uyt/
Noch achten hem veel meer/als dooz' een doef/of guyt.

Dit is des werelcs doen/soo frap kan sy bedriezen/
En schoon' geloften doen; maer groote leugens liegen.

Den rijcken toch alleen geëert werdt en goacht;
En/op een kael gesel en werdt niet eens gedacht.

Dus moet sijn' hope staen op Godt; niet op de menschen/
Die/'t booz'deel datter valt/altoos den rijcken wenschen.

Godt sal sijn' swaer verdriet beranderen in vzeught
Soo verre hy daer in verduldigh hem verheught.

XXIX. GEDICHT.
TOT SYN NAESTE
BLOEDT.

Ick soeck' oock dat mijn bloet/mijn' vrienden uptgelesen/
 Mijn baders' loflijck huys/ hier t' samen staen gepresen/
 En booz' de dagh gezocht. Waer toch een jammer groot.
 Dat die geen' Selmans' zijn/ in boeckken bleven doot.
 Eick sie dan wie wy zijn: en wie ons' Ouders' waeren:
 Al waer t' van dypsent jaer' t' waer mogh' lijk te vergaeren
 Wie Vander Elken' zijn/ en booztjits' zijn geweest:
 Hoewel men daer van niet in vzendde boeckken leest.
 Wat toch de werelt prijst/ en houdt hier op der eerden
 Gepresen en geacht/ als wonder groot van tweerden/
 Is hoogheyt/ ende staet/ of oberbloet van gelt:
 De deught/ de goede faem/ by hem werdt niet getelt.
 Wy prijsen onsen struyck: maer niet van groote saken
 Wtwendigh in den toon/ die niet of luttel maken:
 Die sterben niet den mens/ en gaen met hem in t' graf:
 Die hier den Hovelinck haest maken moe' en laf.
 Hier swijgen wy dan stil: en laten Selmans' sprekē
 Wat dat van eeldom is: en wat de Hoofsche trekē
 Den mens al bringhen by die hem daer op vertrou:
 Onse' afkomst toch en is op edeldom' gebout:
 Maer houden ons gerust/ en wonder wel te vreden
 Met t' gene dat wy zijn: en setten ons beneden
 Soo vele dies aengaet. Hem niemant van ons roemt/
 Een Edelman te zijn/ of Edelman hem noemt.
 Men kommen daer van niet den ouderdom doen blijcken
 Van ons' vermaert geslacht: noch daer oock naer en kijcken.
 Maer roemen ons wel by/ omi' dies wil dat wy zijn
 Van deughdelijck geslacht in wercken en in schijn.
 Van Vader en van moer' gekomen/ en geboren/
 Die in de vreesē Gods/ als kind' ren Gods' verkozen/
 Hier leefden na den geest: met wonder groot ontsagh
 Van ymant te misdoen tot op den lesten dagh.

Soo dat sy zyn geweest seer edel dooz goet leben/
En daer van mogen zyn alomme byp verbeben.

Oock is 't genoegh bekend/al spracck' ick niet een wootz;
Want hunne goede saem noch bagelijcks loopt voort.
Dersoect eens binnen Meys, twee mijlen maer gelegen
Van Brussel/ in het Landt van Gimbergh (daer sy plegen
Groot lant-gebou te doen) waer dat de wooningh was
Van Simon vander Elst, en hoe hy sijnen tas
Van deughden heeft gemaect. Sy sullen u daer seggen -
Wat van de waerhept is : en klaer genoegh uyt- leggen
Wat Landt-lien dat van oudts geweest zyn ende noch :
En/ hoe sy altemael noch surgen 't selve sogh.

Spreect Nassegem oock aen: spreect alle de Landbouwten/
Die seben mijlen ront zyn daer ontrent t'aenschouwen :
En vzaeght naer Vander Elst, en vzaeght naer Cuelens oock/
Die daer van ouden tijt een vier/ en eenen roock /
Dooz 't houwlijck kregen t' saem : en nu soo sterck gewassen
(In deughden en in eer) dat qualijck is om passen
In doozen daer ontrent/ hoe tusschen vrou en man
De houtwelijcke trou voorten geschieden kan
Dooz al 't gemingelt bloet. Dooz is isser oock te mercken.
Hun' ingebozen aert/ uyt veel verscheyden wercken.

Hoe sy het Katholijck geloof zyn toegebaen:
De waerhept/ ende Godt/ rechts innigh dozen staen.
Met wat een' neerstighept hun' kinderen doen leeren/
Om daer van achternaer te maken lien van eeren.

Ghen sult niet binden een in een soo groot geslacht/
Dat niet ter scholen gaet/ en leert met gantscher macht.
En niet alleenlijck Vlaems/ maer and're schoone taelen :
Om yder na sijn' vzaegh met antwoord' te betaelen.
Dus leeren sy Latijn/ en Wals/ by grooten hoop/
En 't Spaensch begint oock te hebben sijnen loop.

Ja vrouwen zijnter oock te Nassegem te binden/
Die by de Walsche tael 't Latijn oock konnen binden
Met spraccken en met geschzift: en 'teen en 't ander net:
Soo dat hy staet verbaest die dieper daer op let.
Verblijdt u dan daer in mijn' Susters/ en mijn' Broeders/
Dat immers zyn geweest ons' Vaders ende Moeders.
Involgers vande deught tot veel geslachten toe:
En/ dat sy noch ter tijt zyn daer in op hun' hoe'.

Een dorp
geleghen
tusschen
Leyden en
Brussel.

De gene dieër zijn door af-komst af-gekomen;
 Niet een van al den hoop in dat deel ruytgenomen.
 Verblijdt u dat ghy meught uw's Ouders ouden naem/
 Dyp hoozen ober-al/en weten van hun' saem.
 Verblijdt u dat ghy siet dat soo veel schoone rancken/
 Noch bloepen op den strupck/en niebers in en mancken:
 Maer groepen meer en meer. Dit houd' ick toch soo goet/
 Soo goet/en beter oock/als d' afkomst van eel bloet.

EER-DICHT.

TOT SYNEN BROEDER IAN VANDER ELST,

Ontfangher vanden Lande van Henegouve, onder
 sijnen Heer en Meester Ionckheer IAN DE BVEZEGNIS,
 Heere van Aftiche, van Haulchin, van Le Val, &c.
 Ontfangher Generael van den voor-
 seyden Lande.

Ick weet/g' hebt uwen tijt nu vierentwintich jaeren
 (Dijn weert-geprezen Bro'er) besteet in Henegou
 Ten dienste van het Lam/sozghvuldigh/en ghetron;
 Om d'inkomst dieër is allinghskens te vergaeren:
 Die ick vijf tonnen schats mach stoutelijck beeklaeren
 Van jaer te jaer te zijn. G' hebt oock welkloech/en bou/
 Ten tijde van de pest gedaen dat niemant sou
 Dooz vrienden konnen doen: om Bergen te bewaeren/
 En t'helpen met u bloet in een soo dzoeben noot
 Als ymant heeft gesien in swaerigheden groot.
 G' hebt daer dan lof behaect. Maer/siet/uw' vrienden t'samen/
 En in t'bysonder elck/u gelden ander eer;
 Mits ghy uw's Daders huys hebt tot bersthepden heer
 Geholpen in de noot/ooch eer sy tot u quamen.

EER-

EER-DICHT.

TOT SYNEN BROEDER

MARTEN VANDER ELST,

Drossaert ende Rentmeester vande Baro-
nije van Leefdael.

Mijn wel-beminden Bro'er: Ich heb alhier beschreven
 Ons eerelijk geslacht; en wie ons' Ouders al
 Dooz desen zijn geweest in wonder groot getal:
 Hun' wooningh waer die was. En oock geset daer neken
 Hun handel/hun bedrijf/en hun' manier van leuen.
 Maer soo het selve huys geensins tot dooden val
 Alsnoch gekommen is; wy hopen dat het sal
 Dooz u/en dooz u saet noch werden meer verheuen.
 Op dat in onsen Elst, die seer langh heeft gegroeft/
 Elck mercken mach dat hy noch dag'lijcks schoonder bloeft/
 En grooten aen-was krijght. Doch / dat wy van u hopen/
 Hebt met seer goet begin ten halven wel gebrecht
 Met uwen goeden dienst/ in staeten nopnt versocht:
 Tot blijck dat ghy uwt' deure tot meerder en lof set open.

XXX. GEDICHT. TOT DEN MEDECYN- MEESTER.

T Is wel een' yemde saeck / dat ymant wilt verachten
Den meester Medecijn / en krupten groot dan krachtē.
Veel menschen seggen toch: Ich sal t' Godt geben op:
Den Meester wil ick niet / al kostet my de kop.

Dus gaen sy hem booz'p / en alle medecijnen /
Al hoelen sy bedzoeft oock allerhande pynen:
En wachten dat den Heer dan boven / sonder noot /
Den siecken in het bed / sal helpen vande doot.
Dees dolen bukten wegh / en gaen verdoolde stappen:
En averechten keer met sulcken klap te klappen.
Sy doen hen selven lecht: sy sprekē tegen God:
Sy toonen dat sy zijn onspreekelijcken bot.
Het gaet toch bukten schyef / te willen stout verfoepen
De krupten vander aerd / die t' onser welbaert groepen.
Dit woort is dante slecht: Is en wil den Meester niet:
Ich sal t' Godt geben op / als trooster in t' verdriet.
Den Meester heeft hy toch om onsen wil geschapen /
Met t' krupte dat wy verblent al walgende begapen.
Den Alder-hooghsten Heer heeft upt den aerdschen grondt
Tot onsen troost verleent der medecijnen dondt.
Hy isst / die den mens heeft wētenschap gegeven
Hoe dat men dese konst ten besten sal beleven.
Tot welbaert ende troost van die verduert de pijn /
En dupsentwaelt versucht om haest daer upt te zijn.
En / soo de siecten zijn in menschen seer verschapden /
Weet die / elck t' syner hulp / manierlijck te bereyden.
Den Apoteker maect na s' Meesters wijs bebel /
De dranken suer / of soet: de salvingh eden wel.
Geeft dan den meester plaats / en wilt w' synwaerts keeren:
En / om soo grooten noodt hem t' alle tijden eeren.
Hy is toch eere weerd met lof en grooten prijs /
Die soo verbozgen schat doot Godt is worden wijs.

XXXI. GEDICHT. TOT DEN SIECKEN.

Is't dat ghy u bevindt doo? siecten swaer beladen/
 By tijde wel booz'iet: het beste laet u raden
 In uwten lesten noot. Op uwt' gesontheyt past
 Ten besten dat ghy kont/ eer u de doot verrast.
 Men 't leven hanght veel aen. Dus is een pder schuldigh/
 Tot onderhoudt desselfs te wesen seer sozghuldigh:
 Naer' namelijck op 't lest/ als u de krankheyt pzaemt/
 Doer dan dat wel behoort/ en dat een mens' betaemt.
 Het lichaem dient besozght doo? goede medecynen/
 Tot troost van dieër leyre in 't midden van de pynen:
 Den Meester staet te sien wat dat den siecken let:
 Die sieck is/ leven moet na sijn' beschreven wet.
 Naer/ soo veel als de siel het lichaem gaet te boben;
 En soo veel als wy meer haer' hoogheyt moeten loben
 Als eggen vles en bloet, dock soo veel meer is 't noot/
 Elck sozgen moet booz' haer/ als booz' des lichaems doot.
 Zoo haest dan ymant is in desen last getreden/
 Dat hy den lesten rijt sie wijslyck te besteden:
 Op dat de edel siel/ geschapen na Gods beelt/
 Ten besten dat kan zijn/ sozghuldigh'zyp bestelt.
 Dat hy die supber wasch' met tranen van leetwesen/
 Waer doo? sy alderbest werdt salighlyck genesen.
 Dat hy hem ondersoek' tot een volmaecte vicht/
 En bidde dat hem Godt daer toe wel klaer verlicht'.
 Het weerdigh Sacrament, hoogh voben al verheben:
 Der sielen soete spijs/ den pandt van 't eeuwig' leven/
 En onsen besten troost; dat hy dat met verlang'/
 Met een oprecht geloof/ en vierigheyt ontfang'.
 En/ booz' sijn lest gerecht/ want hem de doot komt nader/
 Dat hy noch eens versoek' sijn geestelijcken vader/
 Gods Pzester groot van macht; op dat hy vroom en sterck/ Iacob. 5.
 Verheplicht/ en her'salst/ hem stelle kloeckan tperck
 Van sijnen lesten strydt: en wel getroost van binnen
 Den vyant die hem quelt kloeck bechtende kan winnen:
 En achterhael' de kroon die booz' een kloeck soldaet
 Met hope/ vrees/ en waert/ hier af te trecken staet.

Gen. 1.

XXXII. GHEDICHT. TOT DEN LANT-MAN.

K En nuoch mijn waeste bloet / den Lant-man niet bergerē
 Daer ich van Adam af ben midden in geseten:
 Want alle mijn geslacht van vader / en van mo'er /
 Als nebe / rechtswēers / ooms / mijn' susters / mijn een hzo'er /
 Noch handelen den ploegh tot op den dagh van heden;
 En hebben op't hant hzoet met ackeren gebeden.
 Het waer my van een' schand' / te lacteru die ick min' /
 En / die ick met goet hert altyt wil volgen in.
 Oock waer't my al te leedt / dat ick my soude schamen
 Te seggen die ick ben: 'ten sou oock niet betanien.
 Die hem sijn' Ouders' schaemt / onweerdigh dat hy leeft /
 En 't gene dat hy is / dat hy 't ontfanghen heeft.
 Doch is den staet seer goet / en weerdigh wel gepresen:
 Rechtweerdigh boven al in handel / en in wesen.
 Den Acker-man heeft toech geen' ander aerdsche byucht /
 Dan daer hy jaer en dagh heeft d'ickmaet om gesucht:
 Die hy saechtmoedigh heeft en byoght en spaden regen /
 Verwacht / tot dat Godt geeft daer over sijnen segen.
 En dicwijls na veel d'ens / niet aerbeydt en verdziet /
 Als't Godt hem niet en jaert / dan heeft den Lant-man niet.
 Godt / die den wasdom geeft moet al gebenedeyen
 Wat in de aerde valt / en niet sijn' jonst besprezen:
 Want anders' wat hy doet / is al verlozen waeyt' /
 Indien den segen Gods' daer over niet en vloeyt.
 Hy kan op sijnen tijt het beste saet wel saeyen:
 Maer kan soo't hem belieft geen' byuchten daer van maeyen.
 De groese van het saet is byuten s' menschevs macht:
 Maer Godt die t al besoght / geeft aen het saet dees' kracht.
 En / mi als't al wel gaet / en 't graen op 't velt gewassen /
 Gehzocht tot inden bandt / om in de schuer te tassen;
 Noch valter dicwijls toe soo menigh quaet bestoot /
 Dat altemael 't gewas komt in den meesten noot.
 Dooz regen / en dooz wint / dooz veelderley tempeesten /
 De schooven op het velt beginnen wyt te keesten.
 Soo't noch ten besten staet / en 't graen van 't velt geraect /
 Seer selden hy te ver sijn' ving' ten daer aen maect.

Jacob. 5.

1100r

't Werdt toch soo wijt verdeelt eer elck het sijn kan krijgen /
 Dat die den aerbejdt doet / al vastende moet swijgen.
 Van Chienden swijgh' ick sijl : maer datter boozts moet af /
 Seer die wijls is soo veel dat hen blijft qualijck t' haf.
 De pachten vallen swaer / de lasten mette minder :
 Het krijghsvolck dagh op dagh doet noch wel t' meeste hinder.
 Doozts / watter gaet of keert / t' besocet den Lantman goet /
 Om water / melck / en graen / daer t' al by leven moet.
 Soo dat sijn vlees en bloet / sijn dagelijcks laburen /
 Is booz den gaerden man : booz hem alleen het treuren.
 En die behoorden t' meest te proberen van t' gewas /
 Eet dickwijls alderwinst van sijnen koren was.
 En die al d' ander moet niet graenen kornen spijzen /
 Doet dickwijls van ghebreck sijn kinderen sieu grijsen.
 Soo gaet de kans verkeert met u / o Acker-man!
 Als ghy van u gewin u bindt de verste van.
 Maer troost u inden Heer : hy sal uw' droeve dagen /
 Uw pijn / en u leedt / u jammer / en u klagen /
 Veranderen in brengh : op dat ghy eens blij maect /
 Het genie dat ghy nu met droeve tranen sacpt.

2. Tim. 2.

Psal. 125.

XXXIII. GEDICHT.

TOT DEN SOLDAET.

Soach met desen Dicht begraet verscheyden staeten /
 Ken mach vergeten niet krijghslieden en Soldaeten /
 Met dat den Leger volghet. Het gabe hen toch byp /
 Dat ick het kloekste volck moer willens gingh voorby.
 't En sal oock niet geschien : waer gaen hen bozen setten.
 Een' lesse hoort en goet van goddelijcke wetten.
 De selvedie Sint Lat den Dooper eerijts gaf
 Hen krijghslieden / die hem dees schoon' vrage waerghden af :
 Wat hat hen stoude te doen / en booz het best te maken /
 Om in het Rijke Gods te beter te geraken t'
 Die hen tot dese waergh' behal van dinghen voest :
 Erst / vermandt aen te doen den minscu overlast :

Luc. 3.

Lev. 19.

11 ro Dryendertichste Gedicht, tot Sangers en Speel-lien.

Doch met dat onrecht is / 't zy rijk / 't zy arme boeren /
Of eenigh ander mensch te quellen / oft verroeren :
En dat sy sullen zyn te vze' met hunnen loons
Dolepndende daer met sijn ingegaen sermoon.
Godt ghebe dat sy dit in kleyn' en groote dinghen /
Volkomen / ongeschendt / onthoutwen en volbringhen
Al die in d' oorloogh zyn / en daer in geterne leest /
En tot den droeben krijgh met blyschap hem begeest.
Doozwaer in sicken stant / den Lant-man sou sijn' handen
Schyncken onbezest tot oeffeningh der landen
Met welbaert en met rust : by waer luyt grooten dyck
En veelderley verdziet gekomen tot geluck.
By waer noch eens geset op sijn' voozgaende voeten /
Beschijde van quaet gespays / en schadelijcke voeten :
Want niet soo seer hem quelt / en jaeght in swaer verdziet /
Als d' oorloogh / die op 't leest hem dzinght / eplaeft tot niet.

XXXIV. GHEDICHT,

T O T S A N G H E R S

E N D E S P E E L L I E N .

D En Speelman met sijn spel / dē Sanger met sijn' sangz /
Waar toe des menschen geest na hupstert met verlangen,
Oock moeten staen bekent in desen mijner boeck /
Op dat ich sou voldoen hun aengeleyt versoek.
Oock waer 't iny al te leedtwiet goers te laten weten /
Men die dooz groot misbruyck te diekwijls hert vergeten
In al hun lieder doen : want meer als ieberzel /
Geschiedt dat niet en boeght in sanghen / en in spel.
Het gaet toch blyten schreef / en blyten' dwel betamen /
Dat dese konstenaers hen niet te doen en schamen.
Het spel / toch met den sangh / wort averecht ghecert /
Als Sanger sijnen sangh / en Speelman 't spel onttert.
Wanneer den Speel-man speelt op herpen / oft op velen /
Op cyters / of op luyt / oneerelijcke spelen ;
En als den Sanger singht een seer ontsichtigh liedt /
Den sangh / den sanger / 't spel / en speel-man en deught niet.

Doch.

Pochtans sos verr' zijn wy in onsen tyt gekomen/
 Dat dees manier van doen alom is aengenomen.
 De dansen die men speelt/zijn meest al' sielterrij:
 En/dat den Sangher singht/ bzinght buyligheden by.
 Die gene die wel best de liedkens kan singhen/
 Sal qualijck een dat sicht ten vooz: sehjn konnen bzinghen :
 En/die op 't snaeren spel hem geeft vooz meester wpt/
 Seer dierckwils is 't te sien/te zijn den meesten ghyt.
 Het welck niet sonder sond' /en schand' /en kan geschieden :
 En grootelijcks misstaet aen alle eerbaer' lieden /
 Dat sy niet groot misbuyck/ veranderen de vzeught
 In 't gene dat ontficht/ en niet met allen deught.
 Verbetert dan in als sulck handel/ en manieren/
 Wanneer ghy eenigh volck wilt tot de blyjschap scieren.
 Weest met den blyden bly: maer anders niet en doet:
 In spelen/ en in sangh/ dan dat vooz Godt is goet.
 Wanneer gh' oock inde kerck Gods dicusten komt verschoonen:
 Met eenigh bly geluydt/ gestichtigheyt sult toonen.
 In 't gene dat ghy doet: en geben Gode lof
 Met opgeheben stem in sijn verkozen Hof.
 Met alle weerdigheyt sult sijnen naem hoogh prijsen :
 Met een oornooedigh hert hem lof en eer bewijsen:
 Met sanghen en met spel/ en met vol- pzen konst.
 Sijn' hooge Majestejt aen-bieden groote jonst.
 Dit staet u al te doen: en daer met sult oock maken
 Dat g' haest tot beter naem en faeme sult gheraken:
 Wat helpt roch blyden sangh/ of aengenaem geluyt
 Der stemmen/ als de stem maer buylighet werpt uyt:

XXXV. GEDICHT.

TOT DEN KOOP-MAN.

Ghy kooplien allegaer die koopmanschappen handelt/
 Slaet gade wat ghy doet: hoe ghy daer inne wandelt.
 En komt niet over een hoe dat sy werdt beleeft :
 Maer 't meest wel daer aen hanght/dat 't sijn een-
 der heeft.

Maer

Ier. 19.

Men mach geen' winningh doen met skoutelick te liegen:
Noch rijkdom volgen in met schaed lijck te bedriegen.

Deut. 25.

Ezec. 41.

Matth. 6.

Als elck een heeft het sijn/dan heeft den dupbel niet:
Dan werdt de siel bewaert van quellingh/en verdziet.
Dus wacht u van bedzogh/en uwen vriendt rontstichten
Met ongefijck te doen in maten / of gewichten.

Prov. 10.

Dw' wage die daer hanght/dat die rechtveerdigh zy:
t'Gewichte laet soo't is: en doeter af/ noch by.

Want tweeddeley gewicht/ en tweederlepe maten/
En't gene dat men meet met tweederhande baten

Al heymelick en ill/booz Godt is groot misdaet,
Die allen hee bedzogh van verre gade-slaet.

Dus is't groot siel-verlies niet ongefijck te winnen:
Aen valsheyt en bedzogh te hanghen al' sijn' sinnen.

Geeft yder goede waer van dat ghy set te koop/
En lieber meer als min: soo krijghdy al' t'geloop.

De baten maect gefijck. Niet een laet wesen minder
Als sijn' gestaecte maet: soo doet ghy niemant hinder.

En als ghy ier verkoopt booz pypck/of t'beste graen/
Ghyen menight de krinsen dan niet dewe de terwe slaen.

Geen' minghelingh oock doct / als ghy u goet gaet packen/
Met ongefijcke waer in uw' verkochte sacken:

t'Is toch gestolen gelt. Daer lebert alle goet
Gelijck het is verkocht; noch daer meer handt aen doet.

Matth. 7.

Des Heeren heefelijck woort wilt nimmermeer vergeten:
De maet daer ghy met meet/ daer sal men u met meten.

Luc. 22.

Oock t'boozdeel dat men doet met valsheyt en bedzogh
Is sond' en siel-verlies: t'welck niet en smaect naer noch.

Soect elders meerder winst': maect eeuwelijcke schatten:
Den rijkdom die ghy soect/hier hoven sijt te vatten:

Dit tijtelijck gewin van goederen / van gelt/
Op eenen oogenblich hier met de menschen smelt.

Al wat g'hier hoven tast/ sal wel besaert daer blyven:
De schatten die ghy brengh't/in eeuwigheyt beklijven:

De motten noch den dief en kommen daer ontrent /
t'Blyft al in s'heeren huys volmaect/en ongeschent.

XXXVI. GEDICHT.

TOT DEN SOTTEN

M E N S C H.

Als 't al moet zijn gesept/laet boozder ons verflouten/
 Mits datmer vele bindt/ van sotten oock te kouten.
 Want/soo de Schzift ons leert/ontallick is 't getal Ecl. 1.
 Der gener die zijn sot/en boben maten mal.

S'en sitten toch niet al' gesloten in dul' bupsen/
 Die mallen hedendaeghs met vele sotte bupsen.
 S'en dzagen oock op 't hooft niet meer een sot capzoen/
 Die sottes zijn als sot in al hun-lieder doen.

En spreek hier niet alleen van sotten/sot gebozen;
 Die nopnt en zijn geweest op wijsen kam geschozen:
 't Is toch den minsten hoop die soo geen wijsheyt heeft;
 Maer ver den meesten is/die haer niet wel beleeft.

Die sot gebozen is/hem niet en is te wijten;
 Dus boeght hem eben wel het lacchen als het krijten.
 Oock wat hy doet oft laet/en komt hem niet te baet:
 Want nimmer doet hy deught/en nimmermeer oock quaet.

Noch eere noch oneer behaelt hy in sijn' wegen;
 Het werdt toch al van hem/ als van een sot verdzegen.
 De wijsheyt steecker in gelyck den wijn in 't vat Ecl. 21.
 Gebroken/en van een; t welck niet en houdt sijn nat.

En t binnenste sijn's herts werdt by het rat geleken
 Dat in de kerre keert/ en lichtelijck kan bzeken Ecl. 33:
 Sijn' sinnen/sijn gedacht/by d'asse die rondt dzaept:
 Om dat al sijn gepeps als lichte stof verwaept.

Sijn hert lept gants verkeert/en av' recht van den wijsen;
 Waer van wy desen wel/maer niet den and'ren pzijsen. Ecl. 21.
 Het hert van eenen dwaes lept bozen in de mont;
 De mont eens wijsen mans lept in des herten gront.

Dus sal den dwaesen mens sijn' woorden niet beleggen;
 Maer sonder acht/of merck/seer sotte dingen seggen.
 Den Wijsen sal met sin/boozsichtig booz' t verhael/
 Het gene dat hy spzeect eerst wegen met de schael.

Soo dat des sots geklap/en al: sijn' bzende bragen/
Zijn als een moep'lijck park om ober wegh te bragen:

Want wat komt upt de mondt van eenen sot of dwaes/
Toch anders niet en is/ als tijhept/ en geraes.

Maer dan verlozen moept hem andersins te leeren:
De sothept die hy heeft in wijshept te verkeerren.

Eccli. 22.

Maer toch aleens gedaen/ als die eer' aerde teel
Gebzoken met den lijn/ wou maken wees geheel.

Die sot gebozen is moet sot gebozen blijven :

Men hem en doet geen' baet/ 't berispen/ of het krijben.

Doch/ hun getal is kleyn/ en bere' den minsten hoop/

En hebben achter straet nu qualijck meer geloop.

Maer groot is het getal van die mal van manieren /

Gelijck den bullen mens/ of als de wilde dieren/

Te buyten gaen hun' eer/ hun leven/ en hun' siel/

En bzaepen sot'lijck om/ als in de wagon/ 't wicel.

De dees zijn wijs en sot: sot dooz hun' sotte wercken :

Maer wijs/ om dat sy die als wijser konnen merken

Wanneer sy 't willen doen. 't Komt doch dooz humen wil

Dat sy zijn sot en mal/ niet sebaer ende stil.

Het komt dooz quaden wil dat menschen wijs van sinnen/

Verlatende de denghet / hun leven gaen beginnen

In ondeught buyten Godt: en met een volgedacht/

Tot groote wulpsighept gebzupcken hunne macht.

Of/ soo 't nu bele doen/ hun' siel den buyvel geben/

Om hier in buylen lust een korte wijl te leven.

Meer achtende dees bzeught/ oock dooz soo kozentijt /

Als 't gene dat hier naer in eenwighept verblijt.

Men vintet toch nu veel die dese waerhept stercken

Met woozden/ en met daet/ en leven als een vercken.

Die van het recht Seloof/ ons alder-beste goet/

Moertwillens wijcken af/ en elders setten voet.

Die hande jonckhept af in leelijckhept der lasten/

Sock buyten alle sozgh/ als in hun' welbaert rusten.

Die niet het minst geveys en hebben van hun' eer ;

Doch hoe sy sullen staen hier-naermaels met ons Heer.

't Gaet boven ons verstandt (als bere' de bzenste saken)

Hoe vele dat mer bindt die niebers sond' af maken :

Maer leven sonder bzees van tegen het gebodt

Seer dichtwijls te misdoen/ en gram te maken Godt.

Dit

Dit is het sot getal waer van dat heeft gesproken
 Den wijzen Salomon/ als hy't ons heeft ontloken
 Te wesen sonder endt. Want waer men gaet of staet/
 Dees sotten zyn alom/in huysen/en op straet.

Eccle. 1.

XXXVII. GEDICHT.
 TOT BELEEFDE ENDE
 DANCKBAERE MENSCHEN.

Mijn' Dichten komen mi een danckbaer mensch verheffen/
 Op dat een-pegelijk sou klaerelijck beseffen
 Wat eer de danckbaerheyt een danckbaer mensche geeft/
 En hoe hy't al verdient/ die heusch is en beleeft.
 Wat kander toch by hem in weerde zyn gheleken/
 Die nimmermeer hier is ghebleven in gebreken
 Van uyt een jonstigh hert te kennen aen sijn vrient
 Het gene dat hy heeft wel rijckelijck verdient:
 Doozwaer'ken weet niet wat. Sulck een is toch te prijzen
 Die deught met deughtden loont: en aen sijn vrientd wilt wijzen
 Een groot danckbaerigh hert: noch oock iet soect soo seer
 Als tot bekentenis des selfs/te geben meer.
 Want desen thoont dat hy is eerbaer boven maten/
 Noch in het minste soect de danckbaerheyt te laten
 In alle sijnen ganck: ja wijst dat hem behaecht
 Dat yder-een hoogh prijst/en niemant opnt beklaecht.
 Alom is't toch te sien/dat menschen heusch van leben/
 Gefert zyn en geacht/gepriesen en verheben:
 Noch ymandt nimmermeer versaedt wozt deught te doen
 Men een die deught bekent/ en wel-doen leert bezoen.
 Want die met waerheyt is danckbaerigh van manieren/
 En merct dat hem sijn vrientd met giften soect te bieren/
 Dat gerft verdobbelt weer; noch opnt in 't hert gedooght
 Dat ymandt sijnen moedt vermeerdert of verhooght.
 Gelijck den Potelaer/hoe meer hy wozt geslagen/
 Meer noten sal hy dan ten naesten somer dzagen.
 De slagen doen hem deught: want hoe hy die meer vanct/
 Deel rijcker dat bekent/noch opnt daer dooz verkrant.

Dit wonder siet nr hier oock: want het gewoon lijk plegen
 Van een danckbaerigh hert/ is/ geven meerder segen:
 Of als 't soo niet en luct/ doet/datter dient gedaen
 Om sijn' belesfden naem ten besten gae' te slaen.
 Die doet toch dat hy kan/is pzijsbaer in sijn' saken/
 Hoewel hy tot sijn endt siet qualijck te geraken.
 Den wil moet zyn de daet als 't geen sijn kan geschien/
 En woerter booz aenbeerd't van alle danckbaer' lien.

XXXVIII. GHEDICHT.

TOT DEN GODLOO-
SEN MENSCH.

- D** En goddeloofen mens/berooft van alle reden/
 Van sinnen en verstandt/ geen' Godheyt heeft beleden:
 Maer seer onboijs beraen in 't hert gesproken heeft/
 Dat God geen God en is: dat sonder Godt al leeft.
- D**us is booz sulck ghedacht afgrijselfijck bedorven:
 Derargert in sijn quaet/en buyten Godt gestorven.
 De deught heeft hy versoep't/en in-gevolght het quaet:
 Verloochent datter leeft een straffer van 't misdaet.
- Dees dwaesheyt is te groot: groot boven and're saken
 Daer ymant van den wegh onwetens kan geraken.
 Des menschengs kranck gemoet/ verduyfster/ en geschendt/
 Veel dinghen wel niet klaer/of soo 't behoort/en kent:
 Ja dickwijls oock het minst sal qualijck achterhaelen/
 En/ als 't hem niet en dunct/ oock in sijn' wijsheyt faelen:
 Maer dat een red' lijk mens verloochent sijnen Godt/
 Sijn' Schepper/ sijnen Heer/ is boven maten bot.
- Den hemel/en de aerd' / en watter is geschapen/
 De Godheyt/ en Gods macht/ self klaer daer ynt betrapen.
 Het schepsel van de son' / van sterren/en van maen/
 En wat wy boven sien/ ons wijfen dat oock aen.
- De vogelen des lochts/ de beesten vander eerden/
 Het schepsel van den mens/ seer schoon/en groot van weerden/
 De groote woeste zee/ versien van alle vis/
 Ons roepen met een' stem dat Godt hun Schepper is.

Psalm. 19.

Psalm. 52.

Psalm. 18.

Job. 12.

Al't gene dat wy sien/en mercken met onf' oogen/
Komt ons den grooten Godt met groote macht vertoogen.

Het spreekt al sonder tongh/en't roeyt wy' sonder stem/
Dat alle creatuer geschapen is van hem.

Wy moeten wylt de konst ons tot den meester keeren/
En wylt soo prijsbaer werck/sijn' macht verstaen/en keeren:

Bekennen dat sulchs niet en is des menschens werck:

Al waer oock een alleen al't ander menschen sterck.

't Is boven onse macht ses voeten hoogh te springhen:

Het afgesneden let noch eens daer aen te byinghen:

Te seggen hoe wy zijn bergadert soo aen een:

Hoe dat het vlees/en bloet/ eerst is geworpen been.

't Is blypen ons begryp het schepsel van een mercken:

En boven onse kracht oock aen het minste dierken

Veranderingh te doen. Het is toch al volmaect/

Dat desen grooten Godt des hemels heeft geraect.

En staen wy daer verstaet/noch weten wat te seggen/

Als wy zijn minste werck eens rijp'lyck oberleggen/

Dooz dien het selve springht hoogh boven onsen geest/

Wat souden wy toch doen/of seggen van het meestt

Dooz waer met allen niet. Dus hooghelyck laet prijfen:

Die grooten prijs is weerd; en hem de eer bewijfen.

Die meester is van al: die met volmaecte macht

Volbringht soo grooten werck met woorden of gedacht.

Die met een inckel woordt de aerde kan verdoeren:

Op eenen oogenblich den hemel heel beroeren:

Die aen de son' gebiet/en sy niet op en staet:

Die op de woeste zee en op haer' vaeren gaet.

Die met een snel gesicht neemt acht op al' de sterren/

Dat sy in haeren loop niet onderlingh verwerren:

Die t'altmael regeert/verset/en geeft bevel/

En al' sijn' dinghen doet volmaect/en eden wel.

Zy verre van van ons de Godheyt afte wijcken/

Waer van wy dooz ons sien/en voeten soo klaer blycken.

Seer verre zy van ons/te seggen dat sijn' stuck/

Sijn' nuyt vol-prijzen werck/een werck is van geluck.

Dat alles wat wy sien van selfs sou zijn ghemomen/

Van selfs heeft sijn' figuer soo konstigh aengenomen:

Dat elcke creatuer van soo volmaecten wens/

Sijn' eygen Schepper is; de beesten met den mens.

Matth. 6.

Gen. 1.

Iza. 6.

Psalm. 148.

Job. 9.

Gen. 1.

1 Is toch te sot gepeps / en dulle rascrije /

Te seggen datter niet en is een Heerschappije

By onsen grooten Godt: maer dat elck dier dat leeft /

Wt eppen kracht en macht sich soo geschapen heeft:

Of dat het schoon gebou der hemelen hier boven /

Dat wy met vryghet aensten / hoogh-prijen ende loben /

Dat sterren / son / en maen / in een soo groot getal /

Aldaer gekomen zijn alleenlijck by gebal:

Dat desen aerdschen kloot / vol van verscheyden dieren /

Die op het platte landt / of in de diepte swieren /

Soo schoon / en soo volmaect / in alles soo doozwozocht /

Eens op sijn vreesdens gedaelt is upt de locht.

Dit / seggh ick / is al raeg: want oock de minste dinghen

Den selven minnemeer ten doozschijn konnen bzinghen.

En kerck / een huys / een hof / seer schoon van als verciert /

En heeft doozwaer sich sooter plaetse niet gestiert:

Maer dooz herbaren handt / dooz meester van schoon wercken

Ons werden hier gewaect 13p hof / 13p huys / 13p kercken.

Gelijck een schilderij daer elck de konst in siet /

Den schilder soo schoon maect / maer sy haer selven niet.

Woe sou dan soo groot werck / daer elck stuck in 't bysonder /

Werdn rijpelyck aensien met wonder boven wonder /

Wan niemant zyn gewozcht: Woe sou soo schoonen schijn

Gelijck het licht der son van selfs daer komen zyn:

Oock gaet de saeck aleens met alle creatueren /

Die haer oft in de locht / oft op der aerden rueren:

Niet een toch van de die heeft nae sijn eppen sin /

Oft upt sijn eppen hooft sijn oozwozoch / of begin.

De beesten met den mens / dat sy hier hebben leven /

Het self is hen soo 't is / van eenen Godt gegeven:

Want 't leven van de beest / is nae der beesten aert:

En 't leven van den mens / wel met den mens gepaert.

Het leven van de beest moet met de beesten sterben:

Het leven van den mens de rewtigheyt moett erben.

Onredelijck de beest / maer rebelijck den mens:

Tortteerken dat het niet en gaet nas humen wens.

Dochtans dit redelijck dier moet klagen / ende kermen;

En kan sich selven toch van qualijck vaert beschermem:

Maer moet niet groot verdriet / niet suchten / niet gekrijt /

Hier leven na Gods wil 13p hoort / 13p langhen tijt.

Het

Het welck niet sijn en sou/hadt dooz sijn' macht verkregen

De siele daer t by leeft: want niemant is genegen

Tot dat hem pijn/ en dwinght. Den mens (ick seghter by)

Waer t in sijn' eppen macht/ waer oock van sterben dyp.

Hu/soo hy t leben heeft van Godt den Heer ontfanghen /

Al is t hem lief oft niet/moet t selve noch eens langhen

Den hem/die t troebehoort/en die t hem eerstmael gaf;

Tot klaeren blyck dat al daelt van de Godheyt af.

Wel verre gaen sy dan de red'lyckheyt te buyten/

Die tegen alle recht/Godt wyt de herten slupten/

Selich de beesten doen. Oock was t een groote beest/

Gen beest/meer als een mens/ die sulcks gedacht heeft eest.

En desen grooten Godt is een alleen: den Vader/

Den Zoon/en Godt den Geest: een Godt/en dyp te gader.

Van wesen en natuer maer een: maer van persoon/

Niet een/maer dyp: en elck van Godtheyt even schoon.

Het welck elck Chyristen mens moet vastlyck soo gelooven:

Want/die tot dese leer sijn' oozen wilt verdooben /

En weet niet wie Godt is/noch heeft hem opyt gekent:

Maer dooz verkeerden bondt de Godtheyt meer geschent.

Doozts/werdt van Godt daer by verskert/en beleeden /

Dat hy is van altoos: en inder eeuwigheden

Sal blyben die hy is. Van eer de son/en maen/

Iedieders van den tijt/den tijt ons wesen aen

Soo was hy eeuwig Godt. En eer de Hemels waeren/

En eer de aerde was/en eer de zee haer' baeren.

Grammoedigh heeft getoont/hy was den selben Godt:

Den Va'er/den Zoon/den Geest: t beginfel/en het slot.

Noch mogen van den Va'er (sou ons t geloof verstercken)

Of van den Zoon/of Geest/hysonders iet bemerkken

Van hoogheyt of van macht; dees dyp zijn toch maer een:

En wat den eenen heeft/is alle dyp gemeen.

Almachtigh Godt den Va'er/den Zoon/den Geest almachtigh: Gen. 17.

Iob. 42.

Wat een persoon toch doet/doet d' ander eben krachtigh.

Onendigh Va'er/en Zoon/onendigh Godt den Geest:

Deut. 15.

Rom. 16.

Onendigh alle dyp: maer d' een niet min of meest.

Den Vader en werdt niet het minste toegeschreuen/

Dat niet en heeft den Zoon/en Godt den Geest daer neben:

Den Heer is Godt den Va'er/ en Godt den Zoon den Heer/

Den Heer Godt Heyligh Geest: maer d' een niet min of meer.

Hoewel

Hoewel maer eenen Heer/een Godt/en geen' dyp Goden:
 En andersins wie spreekt / dat is hem straf verboden.
 Almachtigh oock maer een/en niet Almachtigh dyp:
 En Eeuwigh oock maer een/ oock vast gelooven wy.
 Een-yder staet toch toe raenmercken en t'herleggen/
 Dat wy maer eenen Godt/en dyp persoonen seggen:
 Den Vader en is toch den Zoon/noch Zoon den Darrer:
 Noch dese twee den Geest: hoewel een Godt te ga'er.
 Een Godt/om datter maer en is in dyp een wesen:
 En t' selve heel en al gelycket is geseen
 Wt's Vaders midden schoot. Een Godt dan in getal/
 Die eeuwigh is geweest/ en Eeuwigh wesen sal.
 Dooz's weet dat Godt den Zoon alleen heeft aengenomen
 Het menschelijcke vlees: en waer'lyck is ghekomen
 Hier in dit al der traen. geworden dat wy zyn/
 Om t' menschelijck geslacht te helpen uyt de pijn.
 Pochtans men meugen hier niet wanckelen/ of dolen/
 Al is de sake diep/ en boozden mens verholen.
 t' Seloobe maket waer: het sterckt den krancken sin:
 En t' bzinghter die t versoect allinghskens dieper in.
 Dus segge/ dat den Zoon is Godt/ en mensche t' samen;
 Behoudens dat het werdt verstaen na' t wel betamen.
 Van eeuwigh is hy Godt: en mens/ vandoenter tijt/
 Dat hy een' Maget heeft booz sijne mo'er gebrijt:
 Dan dat hy naer een groot/en wonder groot verlanghen/
 In t' lichaem van sijn mo'er/ en maget/ is ontfanghen
 Dooz' t' werck des Heplighs Geests: en is geworden mens
 Wt liefde/ die hem dwanck te doen des menschens wens.
 Wt liefde tot den mens (die sondaer was geworden)
 Om hem aen sijnen riem des lebens vast te gozden /
 Te wasschen in sijn bloet. Al-welcken tijt te ga'er /
 Du twintich is en twee/ met seftien-hondert jaer.
 Zoo dat wy van den Zoon niet waerheyt nu belijden
 Dat hy is Godt en mens: maer Godt/ van alle tijden:
 En mens/ van dat hy is gebozen uyt een' Maeght/
 Die hem booz moeder heeft doen alder-meest behacght.
 De Godheyt is nochtans gebleven als te bozen/
 Al heeft den Zone Gods de menschept uyt verhozen:
 Want sy geensins en is in menschen vlees verkeert/
 Hoewel de menschept werdt in Godt/ als Godt geert.

Dus

Dus blijft den Soon den Va'er gelijk/ en oock heelwinder:
 Het welck een yder byz mach seggen sonder hinder/
 Of leet van sijn persoon. Want/ na de Godtheit/ siet/
 Is hy den Va'er gelijk: maer na de mensheyt niet.
 Doch/ in dit selve werck 't verstant/ laet dieper sincken/
 Om van den Soone Gods niet abererhts te dincken.
 Want/ schoon al is hy Godt en mens/ houdt vooz getwis/
 Dat hy daerom geen twee/ maer eenen Christus is.
 Gelijk de sel/ en 't vlees/ die in malkander haecten/
 Niet meer als eenen mens dooz desen bandt en maecken/
 Soo gaettet oock alhier met desen vyzenden knoop:
 Want Christus/ Godt en mens/ en is maer een te hoop.
 Die/ als wy dooz de sond' daer lagen heel bedozven/
 Om onse saligheyt is aen het kruys gestozven:
 Begraven in een graf: gedaelt oock in de hel
 Tot op den derden dagh. Wanneer hy rasch/ en snel/
 Verresen vander doot/ hem kommen is vertoonen/
 En beertich dagen langh noch opder aerden woonen.
 Tot dat hy achter-naet geklonnen is om hoogh
 Ter rechter-handt sijns Va'ers. Alwaer hy sit ten toogh/
 Tot dat hy andermael sal kommen doozdeel geven
 Soo ober die zyn doot/ als die dan sullen leven.
 Op welcken dagh en stondt (al is de werelt groot)
 Sal elck gestozven mens verrijzen vander doot/
 Om rekeningh te doen van altemael de daden
 Daer hy dan binden sal sijn' siele met beladen
 Of lieffelijck getwoost: en hebben sal vooz loon.
 Een' straffe sonder endt/ of 's hemels gulden thron.
 Dit is het waer geloof/ waer yder in moet steruen/
 Die naermaels 't eeuwigh goet/ vol blyschaps/ wilt beerven.
 Wie toch hier inne faelt/ vooz-seker ditte zy/
 Dat hy Gods aengesicht nopnt sal aenschoutwen bly.

XXXIX. GEDICHT.

TOT DEN BOOSEN ENDE
ONGODDELYCKEN MENSCH.

- G**eluckigh is den mens die niet en heeft sijn boeten
 Geset tot in de baen daer sondaers diep in woeten:
 Noch ooc te verr' gebolght met herten boos en quaet/
 Der boosen vals vertoogh of hunnan quaden raet.
- G**eluckigh is met hem/ die niet en heeft geseten
 Een Leeraer in de stoel om quaet te laten weten:
 Die niemant van de deught tot sonden heeft gekeert/
 Of aberechte leer' sijn naesten opnt geleert.
- W**ant sulcken boos gezocht sal minnermeer verfraepen:
 Maer/ als het licht gestof/ tot alle sond' verwaepen:
 En/ op het alderleest met ongeluck vergaen/
 Als een rechtveerdigh mens blijft vast in deughden staen.
- E**n/ als den grooten Godt sal konnen oordeel geben
 Van dat de werelt dooz werdt goet/ of quaet/ bedzeben/
 Den boosen dan en sal verrijfen tot de vzeught/
 Gelyck een ander mens die hem in 'r goet verheught.
- W**ant in des Heeren huys komt niemant hem vertoonen
 Om inder eeuwigheyt dat blind' lijck te betoonen/
 Als sijn verkozen volck. Den quaden hy vermaet/
 En verre stoot van hem die sijn gebodt veelaet.
- H**y haet toch boben al de boosheyt met den boosen.
 Die stout de boosheyt doet: en hem tot vele poosen
 Moetwillens daer toe set: die niet soo luttel acht/
 Als oock de meeste sond' die valt in sijn gedacht.
- D**ie hem soo verr' vergeet/ soo wijct van rechte reden/
 Tot dat hy in het diepst der sonden is getreden/
 Noch meer op Godten vast: maer met een byp gemoet/
 Deel liever als de deught/ de meeste boosheyt doet.
- D**en desen dan verblint in al sijn wegen wandelt:
 Sijn leven en sijn stel in al sijn doen misshandelt:
 En is gelyck den mens die in een dool-hof staet/
 En niet en weet den keer hoe hy daer recht upt gaet:

Daer loopt hem moe' en laf in menighe van wegen /
 (Die door seer konstigh werck daer inne zijn gelegen)

Tot dat hy seer vermoeyt / en niet te wel gesint /
 Genoegh bemerckt dat hy den uytgaek niet en vint.

Aleens sal toch op 't lest den boosen mens beklagen

Dat hy sijn' jonghe juyght / en altemael sijn' dagen /

In boosheyt / en in sond' / soo ober heeft gezocht /

En / als een god loos mens geleest in dese locht.

Want / soo de straffe Gods beginnen sal te naken /

En 't geen hy heeft gebreeft / sijn' lendenen komt raken.

Met grouwel / ende schrick / dan sal hy booz getwis /

Beklagen dat hy sprit van mo'er gebozen is.

Niet selden toch geschiet / dat naer veel groote sonden /

Sock plagen wonder groot zijn onder 't volck gebonden.

Telt eens van onder op / en merct het eerst verdziet

Dat binnen Noë's tijt de werelt is geschiet :

Want / soo des menschen's quaet ten hooghste was geklommen /

Zijn uyt des hemels bloet de wateren gekommen

Beneden op het landt / en hieffen hen soo hoogh /

Dat oock den hooghsten bergh niet meer en stont in 't droogh.

Alsoo dat alle blees dat leven had ontfanghen /

Sock binnen korten tijt moest 't selve weder langhen :

En sterben dooz den bloet. Alleen lijck wiert gespaert

Al wat in d' Arche was by Noë wel gepaert.

Daer naer moest Sodoma met and're Koninghrijcken /

Dooz solfer / vier / en peck / verbranden / en beswijcken.

D onkuyshet was soo groot / soo leelijck boven maet /

Dat Godt twee Eng'len sandt tot straffe van dat quaet.

Den Koningh Pharao verseent in all' sijn' wercken /

Heeft in Egypten oock veel plagen moeten mercken ;

Tot dat hy achter-naer met al sijn' volck verdzanck /

En in de roode zee tot in het diepste sanck.

Doen Coze met de sijn' / socht wonder groote listen /

En / midden van het volck ginck tegen Moysen twisten /

De aerde haer begaf met een' seer groote scheur ;

En hy met sijnen hoop viel in de hel daer deur.

Antiochus is oock om alle sijn' boosheden

In 't lijf geweest geplaeght van boven tot beneden :

De lupsen / het gewozin' (dooz goddelijcke straff')

Sijn vleesch tot aen 't gebeent' seer gulsig' aten af.

Sap. 5.

Gen. 7.

Gen. 19.

Exod 14.

Num. 6.

2. Mach. 9.

Dees

124 Veertichte Gedicht tot den ontstichtigen mensch.
 Dees plagen wonder groot / ter deught ons moesten stichten:
 Tot schouwingh van het quaet ons' duystr' sinnen lichten.
 Geluckigh is hy toch die dooz een-ander's leedt /
 Om wel te doen hem maect van stonden aen bereedt.
 Het leven is toch kort / noch hebben geen en morgen /
 Indien ons Godt den Peer niet langher schiet te bozgen.
 Dus moeten vzoegh / en laet niet vrees / met groot ontsagh /
 Verwachten Godes komst / en onsen lesten dagh.
 Zy verre dan van ons / of boosheyt te bedrijven /
 Of in 't bedreven quaet moettwillens te verstyven.
 Het blijft toch klaer genoegh / hoe Godt de sond' mishaeght /
 Als hy hem die se doet / daerom soo straf / en plaeght.

XL. GHEDICHT.
 TOT DEN SCANDALEVSEN
 OFT ONTSTICHTIGEN MENSCH.

Die sijne siele quetst met voeten / handt / oft ooghen /
 En wil die aen sijn lijf nu voorder meer gedoogen:
 Veel beter is het toch te leven sonder dat /
 Dan dooz des selfs misbruyt te gaen na 't helle-gat.
 En / die met quaet vertoogh van leven en manieren /
 Den minsten osck ontsticht / dien hy wel moeste vieren /
 Veel beter sal 't hem zyn dat hy in 't diepste sinck
 Met steenen om den hals / en soo in zee verdzinck.
 Wee toch soo boosen mens die Gods gesalfden tempel /
 Daer hy in leest en woont / ontceert dooz quaet exempel:
 Want die sijn naesten schendt en bringht tot quaden val /
 Dooz waer de meeste straff hem overkomen sal.
 Gods vreeselijcke handt sal hem seer vzoegh verrasschen:
 eens op sijn onverschens kleyn bysselen als asschen.
 Dat hy in 's werelts pleyn nopnt had geset sijn voet:
 Schozen nopnt van moer / dat waer hem al te goet:
 Geluckiger is toch die nopnt en is gekomen
 Hier in dit dzaebe perck / dan die heeft aengenomen
 Het leven van een mens: maer binnen korten tijt
 Met hinder sijner siel het selve weer werdt quyt.

Matt. 18.
 Marc. 9.
 Luc. 17.
 1. Cor 3.

Matt. 26.

Die

Die oock geen' sozgh en draecht vob? die hem zyn beboven?

Maer stout en onbezreft soo werden pandt laet doen?

Of als een roeck loos mens te dege niet en past

Op die hem in sijn huys ten dickeste zyn befast/

Is snooder als een boef: niet waerheyt wel geliken

By pman die ontsicht met werken en niet r' spreken.

Ja dooz soo boose daet 't gelof geloochent heeft:

En arger is als een die ongelosbigh leeft.

En yder sie dan toe te wysen / en te wegen.

Die staen in sijn gebiedt: ten werdt toch niet verdragen

Van Godt (die r' al aensiet) dat hy sal leeren quaet/

Die self hier is gestelt een straffer van 't misdaet.

1. Tim. 5.

XLI. GHEDICHT.

TOT OORBLASERS

ENDE DOBBEL-TONGH-SPREKERS.

HEt snoodste dat men bindt/en heeft altyt gebonden/

En dat men binden sal/ zyn tonghen ongebonden

Dan vrontwen of van mans. Wat kan toch arger zyn

Als 't gene datter is veel arger als venijn.

Dir is de dobbel tongh: die niet verscheyden listen

Des menschens hert bersert: doet kijven ende twisten

Mer wonderbaer getier/ met opspreeken berwijht/

Hem/ die daer sat in rust/ en leefde sonder strijd.

Den stercken sy toch haest velt plat ter aerden neder/

En 't gene sy eens neemt/ geest inimmermeer dat weder/

Sy besicht haer venijn tot hinder van de naem/

Dan d'eere/van den lof/en van de goede saem.

Sy settet al in roer/ de landen en de steden:

Hem/ die in 't hoogste stontd/ heeft saen geset beneden.

Sy wint als sy verliest: want haer' volmaecte vzeught/

Leyt in een-anders leed/ en niet in eygen dencht.

Vermaledijt is dan die spreekt met dobbel tonghen/

En tot sijn's naestens leed/ gaet om met kromme spronghen.

Vermaledijt is hy/ die onrecht heeft gesocht/

En dooz de valsche tongh sijn vriendt tot val gebracht.

Eccli. 27.

Ibidem.

Sy quact noch al veel meer als geschedenen slagen /

Die puant sonder schult moet in sijn weep verdragen :

Want 't quact dat daer van komt/ sijn stramen in het lijf :

Maer een' vervalste tongh den geest dooz-geesselt stijf.

Oock is haer doot-getal veel meerder boven maten /

Als die dooz 't scherpe sweert gedoodt sijn op de straten :

De dobbel tonghe noch d'ingh'waer den meesten hoop

In lijden en om hals: en dat ten dierste koop.

Want die met kloeck gebecht gewont wort en geschommen /

Heeft dickwijls dooz de noot noch grooten prijs gewonnen.

Dus stierf hy sonder pijn die om sijn eere vocht:

En 't storten van sijn bloedt hem lof en boozdeel docht.

Maer die dooz valsche tongh hem groot lijcks vindt belogen /

Is boven alle man gehindert/en bedrogen.

Sijn leven en sijn bloet al suchende verteert :

Geen' siner hem toch soo seer als dese sinerte deert.

Gelukkig is hy dan met jonste niet om vaten /

Die in sijn soete rust van haer hier is gelaten :

Die aen haer lastigh jock getrocken niet en heeft /

Maer buyten haren bandt ontbonden hier geleest.

S heeft toch een ij'ren jock/en s heeft metalen banden

De sterckste die men vindt: niet bykeltich met handen /

Met kracht/oft groot geweld. Daer veel derley geuel

Is arger als de doot/en droever als de hel.

Wat in de werelt is wort eenighsins bedwonghen /

En na des menschens sin gebooght en neer-gewonghen

Met macht of dooz p'actijck; soo dat den kloecken mens

Heeft saken boven hem gebzoect tot sijnen wens /

Als meester boven al. De ongetoemde peerden /

Dol van verheben moet/ als beesten groot van weerden /

Met eenen kleynen toom/en dickwijls niet te sterck /

Ben na des meesters wil herkeeren in het perck.

De schepen van de zee al werden si gedreven

Dooz winden vanteempest/ en in het hooght verheben

Met schickelich gedruysch/nochtans soo groot rancor

Den schipper wederstaet niet tkeeren van het roer.

Oock siet daer by eens aen/ hoe dat de wilde dieren /

Verseyden van natuer/ van aert/ en van manieren /

Hoe groot/ hoe sel/ hoe loos/ hoe van den mens verbremt /

Noch werden al van hem bedwonghen en getemt.

Ibidem.

Jacob. 3.

13

Der menschen tongh alleerharr stelbooz alle dinghen;
 En een soerkranchen let hem niet luttelaten dinghen:
 Maer als een vrandigh vter heel voffthen oock onstact/
 En dooz haer groot geweld de boomen scheurt en vzeert.
 Dus is een' dobbel tongh het hooft van boose seden:
 Een ongeburigh quaet: een' werelt vol boossheden:
 En 't quaetste dat men bindt. Die vgeestiken schent:
 Die tot een' anders leedt gedarelyck haer went.
 Vermalcdijt werdt Godt dooz haer/en oock de menschen:
 Die hier geen meerder quaet als quade tonghen wenschen.
 Gelyck een' goede tongh is toch het beste goet/
 Soe oock een' quade tongh het meeste quaet ons doert.

Ibidem

XLII. GHEDICHT.

TOT TOVERAERS
 ENDE WAERSEGGERS.

Exod. 22.
 Lev. 20.
 Deut. 18.

D En dupbel heeft den mens tot op de hooghste trappen
 (Vergetende s'ijns selfs) de voeten stont doen stappen/
 Wanneer hy met bedroggh soo verr hem heeft verleyt:
 Dat hy de toberij hem niet en heeft ontfeyt.
 Doozwaer een stont bestaen/dat menschen hen verstouten
 Tot leedt van hunne siel met duphelen te kouten.
 Wat isser toch soo vzeent/ en duppen allen schijn/
 Dan dat een red'lyck mens een toveraer wilt zijn:
 Wat isser noch soo vzeent als Godt stont te verflaken/
 En met den boosen geest een sterck verbondt te maken:
 Dat met geseten sin den vpyandt pman soect/
 En om des vpyants wif/sijn heer en Godt verbloect:
 Dat pmanthijf/en siel/hier binnen dit soet leven/
 Sal stont/en onbersaect den dupbel obergeben:
 Dat pman't reuwigh vier/sijn aldermeeste quaet/
 Gaet soecken dooz sijn doot/en daer toe nemien raet:
 Aberecht gedacht! o aberechte seden!
 Dat tot groot siel-verlies den dupbel werdt aenbeden:
 Dat pman't hem volght in/hem soect in sijnen noot/
 Hem maect des dupbels slaef veel jaeren dooz sijn doot.

118. Tweeënveertichste Gedicht tot Toveraers, &c.

Den toveraer doet dit in veelderley manieren:
 Die in de plaets van Godt den duyvel soect te bieren:
 Die d'eer die Godt alleen komt toe/ den duyvel geeft:
 Die als sijn ondersaet in sijn' geboden leeft.
 Die van den grooten Godt heeft achterwaerts getweken/
 En/ in de slavernij des duyvels hem gesteken:
 Die op verbloete konst meer heeft genomen acht/
 Als op d'almogendheyt van Goddelijckemarck.
 Dus is t wel t meeste quaet dat mensche kan gedinken;
 Dooz dien den toveraer Gods eere soect te krincken/
 En die den duyvel geeft: op wien hy hem verlaet:
 Cruyt den diepen grondt sijn's herten Godt verstaet.
 Dus wiert in d'oude Wer wel strafelijck verboden
 Een toveraer te zijn/ of dienen valsche Goden
 Op peyne van de doot. Tot klaer bescheidt en blyck/
 Dat die dit quaet bedrijft/aen Godt doet ongelijck.
 En van gelijcken oock misdoen/ die gaen te raden
 Aen hem/wanneer sy zijn met swaerigheyt beladen/
 En overlast met pijn. De saech gaet toch soo aen
 Met veel/die in de noot tot Duyvelaers recht gaen.
 Noch immer zijn gerust of s' hebben een gesproken
 Die swarte konsten kan/en klaer hen heeft ontloken
 Hun leet waer dattet schoyt: waer op soo rusten vry/
 Al of den duyvel had nu volle heerschappij.
 Dus volght wel grooten hoop verbloete duyvel-jagers/
 Waer seggers/toveraers/en diergelijcke sagers/
 Der argert van verstandt. De Godheyt laeten daer:
 En wat dees guyten doer/dat houden goet/en waer.
 Soo gaettet met den mens. tEn is niet om verseggen
 Hoe hy de leugens heft: de waerheyt wilt verleggen:
 Godt schijnt hy hem plat doot: of dat hy nu niet meet
 Is trooster in tberdyet/en onsen lieben Heer.
 O ander dwaesten hoop! O Adams boose kinders!
 Hoe is t hert soo beswaert: Hoe maect ghy u beminders/
 Van groote leugentael/van ydel ydelheyt/
 Die in den diepen gront uw's herten zijn gelept?
 Niet meer/niet meer alsoo: maer mint de rechte wegen/
 En soect de waerheyt wel. In Godt is sy gelegen/
 En niebers blyten hem. Op hem alleen betrou
 In allen uwen noot/en duyvels listen schout.

Exod. 22.
 Lev. 20.

Psal. 4.

XLIII. GEDICHT.
TOT DEN MEYNEEDI-
GEN, VLOECKERS, ENDE
SWEEDERS.

En-geeffich hem moet wel boven al verberren
 Dan reden licht te doen/en skoutelijck te sweeren:
 Want soo dat niet geschiet doozsichtig in den noot/
 Met waerheyt/en goet recht; her is een sonde groot.
 Die toth lichtveredigh sweert / en neemt den naem des Heeren
 Onwerdigh in de mont/die hem staet toe te eeren/
 Doozsichtig/en bedacht/sijn eedt soo niet en doet:
 Maer sondicht tegen Godt/en dakt hier in de doet.
 En/die sweert byten recht/dat is/die sweert die dinghen
 Die hy niet sonder schand' / of sond' / en kan volbzinghen/
 Sweert oock niet soot behoort: maer leelijck ende bot:
 En overtreedt noch meer sulck sweerder Gods gebodt.
 Maer/die hem in dit werck soo verre gaet te byten /
 Dat hy de waerheyt soeckt uyt sijnen eedt te slupten/
 Is een meyneedigh mens. ~~Als~~ ~~by~~ ~~thende~~ Gods naem
 Tot valsheyt en bedrog: als daer toe noch bequaem.
 En desen dient te zyn met ijeren gesteken
 Dweers dooz soo snoode tongh/die lasteringh derst spreken:
 Of dat het scherpe sweerd doozgae den blooten hals
 Dan die oock sijnen Godt (waer't mogelijk) maect bals.
 Het is dan sond' en schand' / t'zijn leelijcke manieren/
 Dit strangh en groot ghebodt/ van sweeren / niet te bieren.
 Men siet toch menigh mens in 't sweeren wel soo licht/
 Al oft het niet en waer een sake van gewicht.
 Het werdt toch heel gemeyn/ oock om de minste reden/
 Te doen wel grooten eedt. Men acht het overtreden
 Dan dese wet niet heel: want so het woort is uyt /
 Veneedt stracks volghter naer tot een volmaect he slupt.
 Den koop-man siet eens aen/ hoe dat hy sweert by hoopen /
 Om sijn gepresen waer wat vierder te verkoopen.
 Sijn eerst/sijn leste woort nu is: Soo waer als Godt:
 Maer mede hy sijn doen/en seggen slupt in 't slot.

Iurabis in
 veritate, &
 in iudicio,
 & in iustitia.
 Ier. vii. 4.

Of: 'tis soo/ op mijn' siek den dupbel moet wy haelen
 Is dit/ of dat/ niet waer. **O** ongelcerde taelen!

Den dupbel/ Godt/ de siel/ en meer getycken vout/
 Zyn nu by menigh' mensch' gemeyn' sijck in de vout.

O wonder groot misbyuek! dat wy tot onse saken
 Gods alderhooghsten naem soo seer onweerdigh maken.

O saken vol van schrick! dat wy soo staen bereedt/
Om luyten allen noodt te doen soo grooten eedr.

Want/ die stout sonder vrees/ en sonder achterdincken/
 Gewoonlijcken sweert/ hem dickwijls sal vermincken.

Dooz dien hy toch den eedt doet blytigh ende ras/
 Sweert leugens/ en sweert waer: soo 't beter komt te pas.

Exod. 20.

Maer meerder quaet noch doet/ die niet geseten sinnen
 Doet enen valschen eedt om 't recht soo 't overwinnen.

Die stout/ en onbeschaemt/ getuygenisse geeft
 Van dat soo niet en is: en daer van kennis heeft.

Dit is een recht rabout: meyneedigh/ vol boosheden:
 Die in den hooghsten graet de waerheyt heeft bestreden.

Prov. 19.

Ontweerdigh dat hy leeft/ en ober voeten gaet/
 Die midden van het volck bedrijft soo grooten quaet:

Den Wysman heeft hem (als mens om 't quaet te wyzellen);
 By eenen scherp en pijl/ en een scherp sweert geleken:

Provel. 25.

Om dat hy dooz sijn' tongh/ die leugenen verwijt/
 Sijns naestens hert doozschiet/ en dooz sijn' eere snijt.

XLIV. GEDICHT.
 WAERACHTIGE GESCHIEDENISSE

VAN

ANTEVNIS HAECK,

Door de straffe Gods verkeert in asfchen ; soo men
 meynt, om fijnen valschen eedt.

Hoe groote sond' dat is al willens stout te liegen /
 En met een valschen eedt sijn naesten te bedriegen /
 Maect ons hier al te klaer 't exempel dat ick sal
 Het waerheyt en met trouw verhaelen ober-al.
 Het is toch bypten noot iet byemts hier te verhalen /
 Of met onessen werck de vloekers te betalen /
 Tot blyck en klaer betoogh dat eenen valschen eedt
 Dooz Godt en booz den mens / is wel het meeste leedt.
 Dooz waerheyt dan aenbeedt / het geen' ick hier sal seggen /
 En willet in u hert / o Vloeker! wel herleggen :
 Het sal u doen pzoft / en aen utw' siele baet /
 Want ghy 't met goede sozgh ten besten gade-slaet.
 Ick hope ghy en sult den grooten Godt meer tergen /
 Is 't dat ghy my geloost wat dat te Gheeraerdsberghen
 Is sekerlyck geschiet aen een Antevnis Haeck,
 Wien oberkomen is een wonder swaer geraeck :
 Niet van een sterflijck mens / maer van den Heer der Heeren :
 Die ons dit meeste quaet / hier niet heeft willen leeren.
 Maer om dirschoon vertoogh veel lichter te verstaen /
 Weet / hoe dat desen Haeck althit plagh om te gaen
 Het groote byptigheyt van beelderley accijsen /
 Die nu in Vlaenderen boozwaer ten hooghsten rijssen /
 En soo hy niet 't recht been ginck manck / en op een' kruck /
 Behielt den naem van Kruck by 't volck / met quaet geluck.

Anno 1599.
 29. NOV.

Nu/soo hy was gewoon in hupsen en op straten
 Te halen van elck een het vooz-deel ende baten
 Van sijn geslagen pacht; heeft hy 't voozschzeben jaer
 Een seker mans-persoon gemoet ter plaetse daer
 Die hem heel schuldigh was naer 't seggen sijnre boeckheit.
 Om welcken grooten epsch wat dieper 't ondersoeken/
 (Mits datter was geschil/en seker misverstandt)
 Gegaen zyn in het Schip; een' herbergh' hen ter handt:
 Om naer diep ondersoek van datter was geschzeben/
 En wat den eenen woest niet recht den and' ren geven/
 'r Geschil te leggen af. Maer soo't bedriegh' lijck gelt/
 Den mens van aerdsche stof/dooz gierigheyt onstelt/
 Den krijgh ginck hittigh aen met tierren en met kijben:
 Elck wou toch by het sijn/ als by het beste blijven.
 Den eenen sprack stout ja: den andren stout neen.
 Dus watter wiert gesept/en quam niet over-een.
 En/soo die stout lijck lieghe/vooz't meest hem soect te weeten
 Met eeden goet of quaet; soo leelijck ginck me'r sweeren
 Dat oock den grooten Godt/die in den hemel woont/
 De eeden heeft aenhoort: den valschaert haest geloont
 Met loon by hem versocht: en niemant el kan geven
 Als Godt/die niet een blick der oogen hem doet beven
 Die wetens hem versaect. Dus/soo't was Kruckens wens/
 En alder-swaersten eedt (O ongeluckigh mens!)
 Dat Godt/de waerheyt self/terstont hem sou verrasschen/
 En malen in kleyn stof/en doen vergaen in asschen/
 Was sijnen epsch niet goet/was sijnen eedt niet waer/
 En alle sijn versoeck niet waerheyt eben klaer:
 Godt die 't al hoorde aen/heeft kortz daer naer bewesen
 Of 't waer was/ ofte niet: en vzeender als wy lesen
 Met wercken oock betooght. Betooght niet sulck een stuck/
 Dat binnen dupsent jaer elck een van desen Kruck/
 En van soo stouten eedt/die Godt heeft willen wzeken/
 Met vrees en groote schzick wel weten sal te spraken.
 Want/soo't nu about wiert/is hy getrocken deur
 Die niet hem sat en keef: en blicden upt 't getreue
 Als Lot upt Sodoma. Maer Kruck in plaets van schepden/
 Al was't oock vasten-dagh/de spijse de' bereden/
 En setten hem aen 'r vier/en aen de tafel oock:
 Het aensicht naest de spijse: den rugghe naest den roock.

Sint An-
dries avont.

En/

En/soo hy hem nu blij had geten en godzontken/
 Begonst met nieuwen lust te pepsen om te roncken.
 Den overschot wiert dan gewieert/ en 't hout dat was
 Seer nae noch al verbjandt. De vrou op 't selve pas
 Hem boven liet alleen : om na sijn sin te rusten
 Aen tafel oft op 't bed; soo'r beter hem moght lusten /
 En sloot de kamer toe. Doch Kruck bleef op de banck
 Doch sitten daer hy sat: noch immer doozder spranck
 Eplacen van die plaats. In 't wier is toch gehallen
 In korten tijt daer naer: en heeft aen Godt de ballen
 Van sijnen eedt betaelt met ongehoorde straff' :
 Waer in hy sijnen geest wel dierelijcken gaf.
 De saeck is daeghs daer naer verdooght/ en klaer gebleden:
 Wat datter was geschiedt : want niemant konst versterken
 Een stuck soo dol van schrick/ een werck dat alle werck
 Verwint/ en tot Gods macht een-pder geeft groot merck.
 Kruck lagh doch op den heert mismaect/ en soo geschonden/
 Als noynt ter werelt is een mensche meer bevonden :
 Van boven tot beneen in affchen heel verkeert :
 Van wesen/ van persoon/ tot onder toe onteert.
 Al affchen was het toch wat doen de menschen sagen :
 Een stuck en waasser niet geheel van daer te dragen.
 Al affchen segh' ick/ waer't (ick bidde mij geloofte)
 De ribben kleyn en groot/ het ingewant/ het hooft.
 De beenen met het bleesch/ de armen met de handen/
 En alles wat hem raect/ de oogen/ mont/ en tanden/
 In affchen was verkeert. Sijn boeten nem' ick uyt
 Alleen/ en anders niet in 's menschens groot beslupt.
 En dese lagen bey' te gaer/ en liggen bleven
 Met kouffens en met schoens noch aen: elck been daer nectern
 Dooz vreen' helst ongeschent/ oft immers daer ontreut.
 O wonderbaer Gods werck! hier dooz wiert toch bekent.
 Den dooden/ die daer lagh soo onberstens gestozben :
 Gestozben onberstens: verandert en bedozben:
 Bedozben en verkeert in affchen : want dooz blijck/
 Gesien wiert eenen doet den and' en niet gelijk.
 Sijn recht-been wel bekent van letsel/ was gelaten
 By 't slincke been/ om dat elck beter soude vaten
 Dat Kruck soo was verkeert. Het vier had toch gespaert.
 Waer dooz hy alder best bekent was en vernuert.

Is't dat nu ymant vzaeght/hoe 't vier dees wonder' krachten/
 Dees krachten ongehoort/en ongelijcke machten/
 Gedacn heeft en een mens: hoe 't vier niet al te heet/
 (Als maer het overschot van vier) soo groote leet
 Heeft kommen byinghen by: Een mens met al 'sijn' leden/
 Sijn maeksel soo het is/man boben tot beneden
 Te zijn op korten stondt soo wonderlijck onstelt/
 Als qualijck kommen sou geschieden met geweld/
 Of grooten tag van hout/wie sal dit wel grondeeren/
 Te meer dat 't selve vier heeft niemant kommen deeren
 Als desen man alleen: want sonder groot gedruys
 Is't altemaer geschiet. Den byandt en heeft noch huys/
 Noeh eenigh dinc geraect daer byten oft daer binnen/
 Noehier van daer ontrent. Alleen socht 't overwinnen
 Het lichaem vanden mens/ ick ducht' oock vooz den geest/
 Die hem van soo groot quaet niet anders had gheest.
 Dit geest dan goet bescheedt/dat Godt is die dees byinghen
 Tot straff' van die misdoet heeft willen soo volbyinghen.
 Dat Godt is/die kleyn vier soo groote sterckheyt geeft/
 Dat oock den stercksten mens daer tegen niet en heeft.
 In teeken dat dit vier van Godt daer was gesonden/
 En hebt dooz 'sijn' kracht geen hinder ofte wonden
 Gedacn/oft kommen doen/van aen den dwaesen mens
 Die sidels niet valschen edt hem gaf tot quaden wens.
 Want ander sijn een vier dat menschen kan der slinden:
 Der andren in stof/dat wech waeyt met de winden:
 Had eer iyt epgen kracht/en dooz son sellen byant/
 De heel' of halbe stadt/als soo een mens vermant.
 Een duyfent nutfactys t saem gebult met dicke stocken/
 Of eenigh groot getal van meerder epken blocken/
 En souden soo een mens niet byinghen heekte niet
 In asschen/en in stof/ gelijck dit is geschiet.
 Doch had dit selve vier/ooch onder de gebueren/
 Oft voozder in de stadt gedaen gelijcke kueren/
 Een yder had gemeynt dat dooz een vooswichtys raet/
 Oft ander ongheluck/oock Kruck biel in dit quaet:
 Maer soo het niemant heeft geraect/ oft konen raeken
 Soort blyckt/als hem alleen; voozmaer het zijn Gods saecken.
 Te meer/dat 't selve vier was kleynen overschot
 Van 't hout te vozen daer gelzocht dooz Krucks gebodt.

Zoo dat hy in het vier geballen niet konst decken
 Op d'een end ander sij de helft van al de pferken
 Daer vier of byant doen was. Nochtans 't was affchenoorck.
 Het let dat lagh upt 't vier/upt byant/ en upt den roock.
 Het welck soot wiert verstaen/ de Schepenen die quamen
 Het Priesfers bande stadt ter plaetsen daer versamen
 Om een soo wonder werck tot heden onghoozt /
 Te sien/te doen/wat elck hem in het sijn oozboozt.
 De kind ren kleyn en groot/de mans met hunne vrouwen/
 En watter was in stadt/om eenw'lyck daer 'onthouwen/
 Oock volghde vierigh naer. Het was toch werdt om fier.
 Het geen' (Gode gebe ja) sal nimmermeer geschien.
 Des mans gedaente toch/om boozder dit te stercken/
 Was in de affchen oock noch gants en heelte mercken.
 En op de selbe plaets daer hy geballen lagh/
 Sijn' letten altemaect een-pder klaertlyck sagh.
 Want 't hooft had noch den schijn van 't hooft / en andre leden.
 Daer toonden oock alsoo. Wie heeft noch sulcks gebedent.
 Maer sooden Chirurgijn de letten roerden aen /
 Sy vieden al van een: elck sagh het stof vergaen.
 Men bouwt anders niet als affhen. Al de ribben/
 En beenen dick en groot (soo groote menschen hebben).
 En waeren anders niet als affchen ende stof:
 Sijn' boeten nem' ick upt; tot Gods werck ende lof.
 Dit lebende verhael/een-pder moet verbaeren.
 Sijn' siel met balschen eedt/en leugens te beswaeren.
 Dat waer is/seght dat waer: dat neen is/seght dat neen:
 En spreekt altoos alsoo/by veel volcks oft alleen.
 Seluckigh is hy toch die kan van Godt verwerben/
 Dat hy hem booz sijn' doot/en onversienigh sterben/
 Nach spiegelten met vucht aen ander/ en daer naer/
 Sijn leben/en sijn' doot/te beter nemen waer.

XLV. GHEDICHT. TOT DEN WOECKERAER.

O Heer! wie salder in u Tabernakel woonen/
 En hem op ulden bergh der heyligheyt betrouwen!
 Die wandelt sonder smet/ en werct rechtweerdigheyt:
 Die niet en open hert de waerheyt heeft gesept:
 Die niet en heeft gedaen bedrog niet dobbel tonghen:
 Aen sijnen naesten leet/ door aberschte syngghen:
 Die niet en heeft sweert/ en wotens niet en lieggt:
 In allen sijn bedrijf geen menschen en bedrieght:
 Die niet en heeft sijn gelt ten woeckerer ingegeben/
 Doch daer van overschot ontfanghen in sijn leven.
 Want die dees dinghen doet sal nimmer zyn verdoert;
 Maer werden tot de vzeught des hemels op-geboert.

XLVI. GHEDICHT. TOT DEN SELVEN.

Is't sake dat ghy leent u gelt aen arme lieden/
 (Het welck in hunnen noot seer dickwijls kan geschieden)
 Het schattingh en gewin dat hen niet af en vzeught/
 Ofst als een woekeraer hen naesten niet en vzeught.

Of hebby in u huys ontfanghen ulden broeder/
 En hem van als versten gelijk aen kindt de moeder
 Wt groote liefde doet; en eyscht van hem niet meer
 Als u dat heeft behof/ sodt komt u dank en eer.

Is't och te groote sond' sijn naesten bloot te plucken:
 Het vuple woekery den armen te verdoucken:
 Want die dees sin aetheyt doet/ en overschot begeert/
 Het bloet van sijnen vziert ingierigheyt verteert.

TOT DEN DOODT.

S L A E G H E R.

Exod. 10.

Deut. 5.

Math. 5.

Ver boben alle goet benint den mens 't soet leven/
 Het welck hem hier van Godt tot booz-deel is gegeven.
 Niet praemt hem toch soo siet / oock in bed'ot sven-
 staet/

Als dat hy metter tijt booz onderdom beryaet.
 En niet den mens alleen/maer oock de wilde dieren/
 Hoe onbolmaert sy zijn/als flecken/woznen/pieren/
 Doen wonderbaer gewoel om hen te maken by
 Wanneer de blecke boot hun palen komt te by.
 Het leven valt soo soet aen alle creaturen /
 Dat sy geen dinc soe noep gelijk de doot besuieren.
 Het goet werdt groot geacht/ en boben dat de eer/
 Maer 't leven/soe men siet/een yder acht noch meer:
 Want wat den mens besit/sal dat om 't leven laten:
 Ja dirkwijls sijnen byent als byant daerom haten.
 En soo hy in doots noot geset/noch 't leven houdt/
 Schept eenen nieuwen moedt/noch immer heel verflout.
 Is 't sake dat sy van misdoen/en zijn snoo' dieven/
 Die ymant van sijn goet booz snooden bondt antrieben/
 En meerder dief noch is die d'eer sijns naestens stel;
 De meeste sond' volbringht die 't leven niet gewelt
 Een ander stont neemt af: en niet geseten sinnen
 Stopt het onnosel bloedt van dit hy kan verwinen.
 Hy neemt toch dat hy niet/hoe kloeck hy is/hoe yont/
 Booz menschelijcke macht kan geven wederom.
 Seer dickwijls oock geschiet/ dat die sijn moedt wilt wycken
 Op byant/oft op byent/de siele sal booz steken
 Als hy het lichaem wondt: en jaegen hem ter hel/
 (Gestozen in sijn sond') die hy stact booz het vel.
 Den rechter staet het toe/en daer op wel moet schaffen /
 Om hem die quaet bed'ijft na sijn verdienst te straffen:
 Van God heeft hy toch 't sweerdt ontfanghen: niet elk mens/
 Om quaet met ander quaet te loonen na sijn wens.

XLVIII. GEDICHT.
TOT ONBELEEFDE ENDE
ONDANCKBAERE MENSCHEN.

En bot ondancbaer mensch mijn pen wilt ooc beschryue/
 En sijn ondancbaerheyt hem dooz de kaken wryuen.
 Wat isser toch soo plomp/ of dat soo seer misstaet /
 Als dat een red lijck mens hem doock te buypen gaet
 Met groot ondancbaerheyt aen sijnen vriendt te thoonen /
 Die hy met alle recht behoorde wel te loonen/
 En uyt een jonstigh hert te jonne sulcken goet
 Dat ymant hoogh berheft en groote baten doet?
 Dooz waer niet allen niet. Wat leelijcker manieren /
 Wat onbeschaemder werck kan ymant toch versieren/
 Als met af-jonstigheyt/ en niet verboten tael
 Ontkennen groote deught en vriendelijck onthael
 Te bozen hem geschiet? Het zyn toch snoode treken/
 En aberechten bondt/ te der ven stout versteken /
 Hem/ die in elcken noot/ tot op den lesten dagh/
 Met gelt/ met raet/ met goet/ sijns vrienden noot aensagh.
 Ontweerdigh dat hy leeft/ die met ondancbaer werken/
 Sijn huys en sijnen staet wilt houden en verstercken :
 En die een prijsbaer stuck met quaden loon bergelt /
 Sal binden hem op 't lest in meerder quaet gestelt.
 Pochtans een soo gesint/ moetwillens en met sinnen/
 Sal uyt een doostigh hert om meerder goet te winnen/
 Sijn onbeleeftheyt doen: vergetende de deught
 Van ander hem gedaen/ in oneer hem verheught :
 Niet meer indachtigh is wat in voozleden tijden
 In sijnen vroeven noot/ en in geduerigh liyden/
 Wt liefd' hem wiert betooght; en hoe hy naect en bloot/
 Sat met gebreck in huys/ en dickwijls sonder vzoet.
 Dit/ segg' ick/ is hem al ontbloogen en vergeten/
 Poch wilt/ als onbeschaemt/ van vrientschap niet meer weten
 Geholpen uyt de pijn/ en uyt sijn swaer verdriet;
 De onbeleeftheyt toch geen vrientschap kent of siet.

Prov. 17.

Al-welcken aerdschen aert in Laban is gebleken /
 Die thienmael met bedrog heeft iacob upt-gestrecken / Gen 31.
 Hem weyg rende dat hy had deughdelijck verdient
 Met wel getrouwen dienst/ als schoon-soon en goet byient.
 Den Schincker in het Hof van Pharao, gebanghen
 Dooz' skoninghs straf bevel/ had vrees te moeten hanghen: Gen 40.
 Maer Ioseph gaf hem troost/ en hielp hem tot de eer.
 Die hem ontnomen was; om dat hy dies te meer
 (Als oock gebangen man) sijns soud' indachtigh wesen
 Geset in sijnen staet/en van den druck gesesen.
 Du siet 'rondanckbaer stuck. Den Schincker noyt dar naer
 Om Ioseph eens en dacht/maer liet hem blijven daer.
 Den hontschen Nabal oock/ met onbeschaemde kacken/
 En woorden vol van trots/ heeft verben stout versaecken.
 'tVerfoeck dat Davidde' aen hem: noch achten iet
 'tGroot boozdeel dat aen hem te bozen was geschiet.
 Deschoon' Abigail dit hebbende vernomen/
 Is David heel verstoort oomnoedigh aengekomen
 Met spijs booz al sijn volck: verfoeckende van hem
 Verdzaggh van Nabals seyt met seer beleefde stem.
 Als koningh loas/ och! de Zachariam sterben
 In 'tHeeren heyligh huys/en in veel stucken kerben/
 Op 'tgoet dat loiada sijn vader had gedaen
 Aen koningh loas self/ geen acht wiert meer geslaen.
 Herodes van gelijck/ ongoddelijck van leven/
 Heeft aen Sint Ian Baptisimoortdadigh stuck bedreven:
 Want die hem dickwijls had berispt/ gestraft/ geleert/
 Moest vorlen noch 'tbloot sweerde dooz' sijnen hals gekeert.
 De negen bande thien mielaetsch' onsupper' maanen I. luc. 17.
 Oock hadden upt hun hert de danckbaerheyt gebannen:
 Al waeren sy toch al' gesupbert van hun leet /
 Maer eenen keerden weer tot danckseggingh bereet.
 Dees wercken wijsen upt/ dat all' ondanchbaer herten
 Zijn herr' de meeste wond die ymant seer sal smerten:
 Sy supgen toch alom het bloet van and' re lien /
 En niemant siet van hen de minste deught geschien.
 Om hebben sijn sy loos/ en boben maten veerdigh/
 Hoewel sy niet een siet verdienen/ of sijn weerdigh:
 Tot geben sijn sy raegh. Geleken by een hont/
 Die bet of mager boock sijn moeder niet en jont.

140 Negenenveertichste Gedicht, tot Viese menschen.
 Dus is 't den besten raedt/ soo hantschen hoop te schoutwen/
 Waer op (oock in den noodt) hem niemant mach betrouwen.
 Wie heester opnt toech baet/ of eer by hem behaelt/
 Die niemant upt goet hert voldoet of op-betaelt?
 Ich dinck' noch out uoch jonck. Een meys van wijse sinnen/
 Sal dan een beter naem/ en meerder goet beninnen
 Als een veracht persoon/ ondanchbaer/ onbeleest/
 Die voer een ander niet/ maer voor sich self al heeft.
 Bliedt verre dan van my in onbekende landen /
 Die niet soo vuplen dreck/ en moepeltjcke banden /
 Beseurt zijten belast: nopnt heb ick toech gesocht
 Soo reklachtigh volck/ en onbeschaemt gezocht.

XLIX. GHEDICHT.

T O T

VIESE MENSCHEN.

Vat Viese menschen zijn/ hun handel/ hun' manieren/
 Hun laten en hun doen/ sal niet dit Dicht barbieren.
 Waer toe verswegen toech/ een vies/ een dzoef gebiert/
 Een mensch die groot of kleyn/ verdzaeght/ ontsiet/ of viert?
 Wy weten toech genoegh dat Viese sien hen dragen/
 Met onrust/ met gekijf/ met pteutelen/ en klagen.
 Want wat men doet of niet/ men doet hen niet van pas/
 Den eenen loopt te traegh/ den anderen te ras.
 Die hem ten besten pooght/ en doet na sijn vermengen
 Om een van sulcken aert (waer 't mogh' sijck) te verheugen/
 Behaelt soo grooten danck of hy niet groot vermaeck
 De vingh ren niet de handt in 't vier of asschen staeck'.
 Het liefelijck gesicht/ de vriendelijcke woorden/
 Die oock een steenigh hert niet soete kracht doorboorden /
 En komen niet met al aen een soo dzoef gespuys
 Dat anders niet en doet als pzoncken binnen huys.
 De menschen staen verstelt met hun' manier van leven/
 Want niemant hander spraeck of teechenen gegeven
 Bevallijck en bequaem aen een heel vies gesint:
 De sinnen waepen toech niet allerhande wint.

Dus

Dus konnen ſe altemaal ſeer qualijk dienæers krijghen
 Oock met wel grooten loen: want of die stille ſwijgen
 En ſtoppen hunnen mont/ oft of ſp ſpreken wyt
 Al watter dient geſeyt met goet en kozt beſluyt/
 De ſaech komt eben naer; noprit ſullen ſp volbruinghen
 Den dienſt nae hunnen ſin at konſten ſp hen wzinghen
 Gelyck een' jonghe wiſſe: t'En woort valt toch te lanck/
 Het ander heel te kozt: elck heeft verſcheyden ganch.
 Wat dient er meer geſeyt: dan dat ſoo dieſe menſchen.
 Niet weten wat ſp doen / of wat ſp willen wienſchen.
 Hun' ſinnen zyn altoos miſſtelt / t'geſichte ſuer/
 Hun' wercken ſwaer om doen/hun' woorden hardt en ſuer.
 Laet dan de Dieſaects gaen: ſp moeten t'ſamen proncken/
 En ſetten boet aen boet met dagh en nacht te moncken.
 Wat dient ons ſulcken hoop: Een dieſen dief ſal toch
 Soo langh hy leven ſal in drincken t'ſelve fogh.

L. GEDICHT.

T O T

DEN HYPOCRYT.

V Dee twee het ſlim gedzocht van valſche Hypocrieten /
 Die dat ſp ſelbe zyn/ een ander willen wijten.
 Die met een vals gelaet/ en averrechten ſin/
 Meer ſoecken eygen baet als eenigh ſiel-gewin.
 Die t' minſte niet en doen: maer aen de ſlechte lieden/
 (Al of ſp t' deden al) het meeſte ſtraf gebieden.
 Die nievers handt aen doen: maer buypen in den toogh/
 (Heel dobbel en geveynſt) hen ſetten in elcks oogh.
 De deſe Chriſtus heeft/ als hy van hen ginck ſpreken/
 By ſchrijven van de wet/ en Phariſeen geleken:
 Die het onnooſel volck verdzuchten met ſwaer laſt /
 Daer niet en wiert van hen met ving' ren aengetaſt.
 Die van het kleyn gewas (gelyck de minſte ſlaven)
 Tot quijtingh van hun' ſchult/ de volle thienden gaven
 Van munte/ van anijs/ en van het ſlecht komijn;
 Maer van de beſte vrucht en jonden niemant t'ſijn.

Math. 23.

Sy lieten 't oordeel staen / ('t welck immers was te breefen)
 De saken hielden op van weduwen / en weesen:
 Tot 't hooghste van de wet / bermhertigheyt / 't geloof /
 Meest waeren ston en blind / en droozen hadden doof.
 Het minste was wel goet gedaen / en niet vergeten:
 Maer op het meeste meest / moest 't herte zijn geseten:
 Want / die het minste doet / en laet het meeste daer /
 Genoemt werdt / en oock is / een Hypocrijt voorwaer.
 Als / die in ymants oogh / manterlijck / sonder gecken /
 Een vesel liggen siet / en die soect upt te trecken;
 En self heeft in de sijn geen vesel / maer een balck /
 Maect hem meer hypocrijt / als in sijn wercken schalck.
 Een Hypocrijt voorwaer / gebeynst in sijn manieren:
 Een / die voor 't volck hem soect als heyligh te doen wieren:
 Een / die hem als volmaect geeft voor de menschen upt /
 En daer-en-tusschen is den alder-meesten grypt.
 Doet upt eerst utwen balck / dat is / utw' quade seden /
 Waer door ghy Gods gebodt hebt dobbel overtreden;
 En / als ghy utwe siel van binnen supber hint /
 Het aengenomen werck aen utwen bzo'er begint.

Luc. 6.

LI. GEDICHT. TOT DEN SCHIMPER.

D En buysten van de school / den bofsten van ons allen /
 Die anders niet en kan als schimpen ende mallen /
 Wort hier ghedaghvaert oock. Wat dient sulck een
 gespaert
 Die ober-al is een / en niemants eer betwaert:
 Wat doet den Schimper toch / als grisen / bijten / steken /
 Te byinghen voor den dagh kleyn' fouten en gebreken
 In plaats van groot misdaet: te seggen wat hy weet
 Tot achterdeel te zijn / en tot een-anders leet.
 Van 't geen' dat niet en is / sal donder-flagen maken /
 En dat in 't minste manet sal alle sins versaken.
 Sijn' oogen niet en sien / sijn' tonghe niet en spreect /
 Van groote lasteringh' en dat tot spot verweert:

Dem

hem niet en is' van pas wat and're goestigh seggen/
 Daer met verbeteren sin sal pders werck herleggen.

Dat pzijs en grooten lof behaelt dooz alle man/
 Derargert en verwoypt/en stont set in den ban.

Die selve met de konst niet weet by een te binden/
 Gebzeken schijnt by hoop/ooch in goet Dicht te binden.

Het eenen houdt geen maet/het ander geen getal;

Of inimmers na sijn sin r heeft aberechten val.

Nits toch een schumpigh mens seer qualijck kan verdzagen

Een-anders pzijsbaer werck / sijn herte bindt dooz-slagen/

Derandert en ontstelt/of boven maten swaer

Met 't geen hy niet en kan met eeren volgen naer.

De wetenschap heeft toch noynt meerder byant bonden

Als die onwetend' is/ en qualijck kan doozgronden

Dat ooch een kindt begrijpt. Doozwaer sulck een spijt seer

Dat and're boven hem zijn ober-al in eer:

Dat hy als plomp en bot/alom moet stille swijgen/
 En hoogh-geleerde siet verheven staeten krijgen.

En bottaert staet dan toe/te hoozen en te sien:

Te sijngeen geen venijn wpt 't werck van wijser lien:

Te dincken by sich self geen konst of eer te wesen/
 Met schimp/met geck/met spot/iet willen oberlesen.

Deellichter is het toch/te schimpen ober-luyt/
 Dan selve beter stuck met lof te geben wpt.

Dus die booz-sienigh is/stil-swijgende sal decken

Al wat hy vindt misset/ en niet daer mede gecken.

Het gaet toch ront en vast/ dat een kraanch sterf'lijck mens

Loopt in des wercks baen verr' achter sijnen weng.

⊙ Schimper! hier op let/ en willet wel bedincken

Wanneer ghy besigh zijt venijnigh sogh te dzincken

Wt mijn boozschreben Dicht: tis toch verlozen moeyt

Te soecken hi er den gront waer in geen onkrup't groeyt.

LII. GHEDICHT.

TOT DEN
LEUGENAER.

Prov. 6.

DEn Wijsman ons leert / dat ses / soo seben dinghen /
Godt grouwelycken haet : Waer onder wy hier bzin-
ghen

Prov. 12.

Lev. 19.

Eccl. 20.

Ibidem.

De buple lengen-tongh. Afgrijselijck booz Godt /
Dooz Godt / en booz den mens : en tegen elcks gebodt.

Is toch een argh verwijt booz alle goede menschen :
Het leelijckste dat kan een eerbare hert gewenschen.

Dus werdt een leugenaer by dief geleken wel :

Jae / die seer dichtsijls lieght / is arger dooz sijn vel.
Een goet rechtbeerdigh mens sal hem met gantsche krachten
Ontweerdigh dat hy leeft / verfoeyen / en verachten.

Gods woort is al te waer : de buple mont die lieght /
Sijn eppen siel vermoort / en jamuerlijck bedzieght.

Dus wie een leugnaer siet / begint van hem te walgen /
En dinckt / ick sie den boef die kussen moet de galgen.

Wie steelt een-anders goet / moet hanghen booz een dief.
Een leugenaer oock dzaeht met hem der galgen bzief.

By hebben niet-met-al malkand'ren te verwijten ;

Elcks eer is eben groot ; onmogelijck te spijten.

De ketel en de pot geschildert op een bert /

Bedeelen eenen gront / en toonen eben swert.

Wijs eenen leugenaer / een dief oock suldy wijsen /

Men kan den eenen niet / of meer / of min / misprijsen.

Een leugenaer toch meest / lieght om 't gestolen gelt :

En lieght / om dat men niet sou weten dat hy steelt.

Dus die hem bande galgh / of roeden wel wil wachten /

Van leugens groot en kleyn moet setten sijn gebachten.

Al woortet ict misdaen / oft aberecht geschiet /

't Waer woortet noch moeder sijn : want dat en schaemt hem
niet.

Sap 7.
Ephes. 4.

TOT DEN DIEF.

VAn Leug' naets is geseyt: laet spreken mi van dieben; Erod. 20.
 Die yder haet om 't meest/ om dat sy elck misgrieben. Lev. 19.
 Die niebers zijn gesien hoe verre dat sy gaen: Deut. 5.
 Maer werden ober-al welneersigh yae-geslaen. Matth. 19.
Ephel. 4.
 By niemant zijn sy vrient: by moeder noch by vader:
 Den mannier by sijn' vrouw wat kan bestaen noch vader?
 Den va'er schout sijnen soon: de moeder blucht van 't kind.
 Den soon sijn vader vork/ is by een dief gesint.
 Het bloet grijpt hier geen' plaets. Een dief bekent geen' vziende:
 Maer steelt al waer hy komt/ en daer hyt best kan binden.
 Geen' plaetsen hy ontsiet/ geen' hoogheyt/ geen' persoon;
 Al waert des koninghs staf/ of 's Paus' byz' dobbel kroon.
 Elck schout hem dan niet recht/ en gaet vooz hem verr' loopen:
 En niet wel goeden wil de galgh-strop sal hem koopen.
 Hoe edel dat hy is/ hoe schoon/ hoe out/ hoe jonck/
 Elck jont hem van de leer te doen den lesten spronck.
 Oock komt den meesten hoop dees' schande te geschiedens:
 Van hondert qualijck een sal toch de galgh ontblieden.
 Straft heden hem te deegh: bekijft hem/ maect beschaemt:
 Met geesselen by hoop sijn lichaem bloedigh praemt:
 't En helpt niet allen niet. Al kreegh by duysent slagen
 Op sijnen blooten rug/ die niemant sou verdragen/
 En tot verfscheyden heer/ wiert in het vrees' gebzant/
 Noch sal tot dieberij wptsteken voet/ en hande.
 Doet al wat u belieft/ gh' en sult een dief niet pranghen/
 Van sijn bedozven aert vooz dat hy is gehanghen.
 Hier toe hoeft geenen blyck: 't En is niet dan te waer.
 De galgen ober-al/ betwijfen t ons te klaer.
 Dus die sich selven soect van schande te berzijen/
 Moet hem van dieberij in 't heymelijck oock mijen.
 De diefte komt toch ypt: de kraepen sullen toch/
 Al wist een mensche niet/ wpt-bzanghen 's diefs' bedozgd.

LIV. GHEDICHT,
TOT DEN HOOVEERDE-
GEN MENSCH.

T Is wel een' byemde saeck dat niemant wilk beseffen/
Hoe leelijck dattet staet sich selven te verheffen:
En hoe den mens ontfleect van binnen in 't gemoet/
Om tot in 't alderhooghst te setten sijnen voet.

Gen. 3.

Dat wy/die affchen zijn/ en slechte stof der eerden/
Ous selven maken groot/en van veel meer der weerden
Als wy geschapen zijn: en heffen onsen geest
Werr' buypen sijnen pael: en poogen al om 't seest
Te klimmen tot op 't top: en nemen vooz wellusten/
Met aerbeypd en met pijn/in ongemack te rusten.

Prov. 16.

Hochtans vooz Godt den Heer is 't een afgrijp'lijckheyt/
Dat 't hert van een neer mens/ soo hooge werdt gelept.

Eccli. 10.

Seer haet 'ijck is vooz hem de groote hoobeerdye;
Waer vooz den sotten mens wilk hebben heerschappije/
En uyt sijn selven springht: oft van sijn selven maect/
Het geen' hy niet en is/ of hem geensins en raect.

Eccli. 10.

Ous buypen sijn gedacht/maer wel met goede reden/
Seer dichtwijls valt van hoogh uyt sijnen stoel beneden/
Die hem verheben had. Den welcken Godt versmaet/
Versmaet/en werpt van hem/en menighmael verlaet.

Den Enghel Lucifer in 't alderhooghst geseten/
Van dese groote sond' is alder-eerst verdeten:
Want doen hy sijnen thsoon wou maken Godt gelijck/
Op enen oogenblich verlozen heeft Gods Ryck:

I. Sa. 14.

Den hemel kreegh een' scheur/ en hy met sijn' gesellen/
Eplacen 't viel daer vooz tot in den put der hellen.

Gen. 3.

Den alderhooghsten geest/ soo edel en soo schoon/
Vooz ijdel hoobeerdy verlozen heeft sijn' kroon.
Ons eerste Daer en Noer oock waeren seer bedrogen/
Soo haest sy van dit sap wat hadden in-gefozen:

De wetenschap van goet en quaet/hen soo ontfack/
Dat sater stont de handrupreppen tot den tack/

En proefden van de vrucht in 't Paradijs verboden;
 Mits hunne meyringh was dat sy daer dooz als Goden
 Vol wijshepts souden zijn. Ontsteken in den geest
 Volhoychten soo groot quaet. Och! 't onser leet wel meest.
 Hun' kinderen naer hen / om hoogen naem te houwen/
 Oock wilden metter macht soo hoogen tozre bouwen/
 Wiens alderhooghste punt / ver' boben dese locht /
 Tot aen den hemel toe sou werden eens gebzocht:
 Maer siet / 't en wou niet zijn: 'ten wilde soo niet lucken:
 Den tozre konst niet op / maer bleef staen in sijn' stucken.
 De spzaeck wiert soo verdeelt dat d' een niet en verstont
 Wat tael den and' ren sprack; en soo viel' t' stuck te gront.
 Den Koningh Pharao doen hy Gods naem al-weerdigh /
 Versmaedden en verwiery; antwoorzende hoobeerdigh/
 Den Heer en ken ick niet: dooz een' seer groote straff /
 In 't midden van de zee den geest seer deertijck gaf.
 Nabuchodonosor hem makende den meesten /
 En boben menschen hoogh / moest met de wilde beesten
 Den tijt van seben jaer gaen leven op het belt:
 Het welck hem tot een' boet van Godt soo wiert gestelt.
 Antiochus vol moets / en vol van boose sinnen /
 Wiert om sijn' hoobeerdij van bupten en van binnen
 Het lichaem seer gequelt: en met wel vyzemde plaegh /
 Van alderlep gewozmt' op-geten tot de maegh.
 En Goliath den Reus / die volle beertich bagen /
 Verachtende Gods macht / seer onbeschamte quam bzagen
 Oft pman van sijn volck met hem een kamp sou gaen /
 Van David met een' key ter aerden is geslaen.
 Dit dees' exem' len volght / dat sy booz Godt seer stincken /
 Die trots en hoogh van moedt / schoon in hun' oogen blinken.
 O mens! daer op dan let. Reemt affschen in de handt /
 En spiegelte u daer in: 't is tochu naest bestant.
 Siet d' aerde dickwijls aen / bekijckt de doode beenen /
 O hebt redenen genoegh om u hier te verkleenen.
 Want 't gene dat sy zijn / dat suldy wesen saen:
 Wat wildy van soo hoogh als in de wolcken gaen?
 Beneden set den boet / en houdt alrijt u minder
 Als 't gene dat ghy zyt: soo doet ghy niemant hinder.
 't Bernederen is 't best: want die hem meest verneert /
 Den hooghsten werdt geset oock als hy 't niet begeert.

Gen. 11.

Exod. 5.
Exod. 14.

Dan. 4.

1. Reg. 17.

Prov. 25.
Matth. 23.
Luc. 14.

LV. GHEDICHT.
TOT DEN RYCKEN
ENDE GIERIGEN.

- D** Es werelts meeften hoop faect fchatten te bergaeren /
De hoffer's hol niet gelt in 't hepm'lyck te bewaeren /
Endag'lycks meer en meer te halen wyft/en breeft/
Deel gelts/veel goets by een niet aerbeft/ende fweet.
- Eccle. 5. Hopnt is het hert in rust/of daer is meer verkreogen.
En/als 't verkreogen is daer't eerst toe was genegen/
Dan valter weer terstont wat anders in den sin
Soo aengenaem als 't eerst: daer't dan leyt midden in.
- Eccle. 2. Soo gaen de rijke boozts. Pijn' gangen/en hurr' stappen/
Alleen'lyck zijn geseft om meer goets te verraepen.
Geen goet den mens verfaedt die gierigh is/ en rijk/
Al had hy 't gelt by een vergaert gelijk het slyck.
- Eccle. 5. Wat erven hy beft/ wat rijkdom boden maten/
Sijn' tonghe sal altoos van meer te hebben ppaten.
Wat grooten oberbloet hem dagelycks dalt by /
Het hert staet noch beroert/ den geest is nimmer bly.
- Pfalms. 98. En als't al is vergaert tot menigh' duysent ponden /
Het sozgh/ met grooten anckst/ niet leelijchheyt van sonden/
Eccle. 5. Seer dichtwyls niet en weet die's soo vergadert heeft/
(En allen synen tijt geweest seer onbeleeft)
Doo? wien hy ditte doet. Dus isset te belagen /
Dat in dit werelts goet den mens neem' sulch behagen.
- Pfalms. 48. Want/soo de leste heer's sal wesen up't gebant /
Den rijken die daer sterft en bindt niet in 'sijn' handt.
- Iob. 20. In synen lesten dagh/ een dagh/ een dagh der wraaken/
Die allen onsen doen doet stil-staen ende slaken /
Den rijkdom niet en baert; maer laet den mens in noot.
- Eccle. 5. Een leuen sonder smet verlost dan vander doot.
Prov. 12. Seer dichtwyls oock geschiedt/ dat/die hen vast betrouwen
Op groot verkreogen goet/op koxten tijt verflouwen/
En vallen gants te hoop: maer die van deughden bloept/
Sal wesen als het blaer dat boozthont ende greept.

Dus

Dus is te prijfen meer een luttel ongehooven/
 Dat in de bzeest Gods rechtbeerdigh is geboornen /
 Dan schatten sonder ende / en al des fondaers goet/
 Werkregen en befozght met overrechten boet.
 Want die sulck goet befit / befit met sond / en sozgen /
 Daer hy sijn edel siel heeft door lijk aen vermozgen /
 Maer een rechtbeerdigh mens met t luttel dat hy heeft /
 Is vrolijck in den geest / en tot elck een beleest.
 Den rijckdom noch verwoeckt den rijcken tot veel dinghen /
 Die hy niet al te wel met Gode en kan volhizinghen.
 En / daer- en- tusshen / fiet / een arm rechtbeerdigh man /
 Veel wijser is als hy / en meerder dinghen kan.
 De weelde maect den mens toch bot / en soe hoortbeerdigh /
 Dat hy hem duncken laet / veel meer te wesen weerdigh /
 Dan hy met waerheyt is. Dus werdt op 't lest soe blent /
 Dat hy niet wel het goet upt / t meeste quaet en kent.
 Het argste van vanal / is met geseten sinnen /
 Wt 't binnenste des geests het gelt te seer beminnen:
 Want die dit quaet beghift / loopt qualijck sijnen loop /
 En set sijn weerde siel voor kleynen prijs te koop.
 Dus heeft den Wyseman (hy roert met goede reden)
 Den Heerupt diepen gront vermordeelijck gebeden /
 Dat hem gelieden sou hier op dees aerdsche baan /
 Van rijckdom / en gebreck / alijt hem gas- te- slaen.
 Alleen lijk hy aenschicht den nootdrift van sijn leuen:
 Hem bindende voldaen wiert hem maer dat gegeven.
 Van overschot was hy verbaert: en bzeeste seer /
 Oft hy verfaet van goet / quaem hochedenen den Heer
 Door al sijn groote jonst: Of dat hy door armoede /
 En van te groot gebreck (waer van Godt elck behoefde)
 Cordijste hem begaef. Dus geen van twee en socht:
 De middelbaere maet hem ver- de beste docht.
 Den overbloet verheft / en doet den mensch vergeten
 Gods ingebozen wet / die hy wel moeste weten:
 De armoede dwinght en praent; en doet den armen doent.
 Het gene hy genoegh door sonde kan bezoen.
 De middel- maet behaeght. Maer Godt / die 't van hier hoent:
 Ons altemael verleent / seer hooghelijck moet loven
 Van 't gene dat hy geeft. En / om 't ontgaen den noot /
 Laet bidden dagh op dagh den Heer om 't daglijck s hoot.

Psaln 36.

Ecclie 4.

Prov. 3.

Prov. 28.

Prov. 11.

Ecclie. 10.

Eccl. 30.

1. Tim. 6.

Het alderbest gewin/ leyt in Gods rechte wegen:

In oeffeningh der deught/ en in Gods vrees gelegen.

Den rechten schar laet daer verfoecken daer hy is:

Het gelt/ het rijkhijk goet/ slaet toch te dichtwijls mig.

Men hebben hier niet in gebrocht om uyt te brengen/

Wat willen wy dan seer van aerbsche dinghen klagen?

Ons hoeft maer kost en kleedt: daer niet heeft elck het sijn.

In 't purpuren habijt/ in kostelijcken wijn/

En leyt de welbaert niet. Den Rijcken wiert begraven

Venden in de hel: en boben in Gods haben

Luc. 16.

Den armen Lazarus. Den welcken naer de doot/

Den Rijcken heeft gesien in Abra'ams blijden schoot.

Dit wijst/ en leert ons klaer/ dat wy meer moeten trachten

Te leven na Gods wet/ als groot den rijkdom achten.

Eccle. 7.

Prov. 22.

Weel beter is het toch te zijn van goede saem/

Dan hebben onder 't volck den alderrijksten naem.

LVI. GEDICHT.

T O T

DEN ONKVYSCHEN.

Eccle. 20.

Geluckigh is den mens die hem hier kan onthouden/
 En wachten van 't onthael van vriendelijcke vrouwen:

Job. 31.

Die niet sijn' oogen heeft gemaeet soo vaste wet/
 Dat hy oock dooz' t gesicht hem nimmer en besmet.

Eccle. 19.

Want/ vrouwen/ en de wijn bedriegen oock den wijzen:

En doen hem op herlest oock sijnen Godt misprijzen.

Sprooben hem sijn hert/ en maken hem soo blent/

Dat hy der vrouwen lust dooz' t beste goet bekent.

3. Reg. 11.

Den wijzen Salomon sal wesen ons getuygen/

Hoe sy op koxen tijt sijn' wijsheyt deden buygen:

Sijn hert wiert toch soo seer van vrouwen omgekeert/

Dat hy dooz' sijnen Godt/ afgoden heeft gekeert.

Haer' sterckheyt is soo groot/ dat sy des menschens sinnen

Op eenen oogenblick aenbechten/ en verwinnen:

Haer sieffelijck onthael/ haer' jonst/ haer' soete spraek/

Haer vriendelijck gesicht/ sijn haeren stercken haeck.

Dies

Hier met de vrou beruimt dat noyt en was beruomem

En wonder' dinghen doet/die niemant el sou konnen:

Het bint toch al te vast dat soete liefde bint:

En niet en mint soo seer/ als dat wilt zijn gemint.

Die wasser noch soo sterck als Samson sterck van machten/

Die dooz de teere vrou verlozen heeft sijn krachten:

Want Dalila heeft hem in haren strich gezocht/

Het welck soo menigh man te bozen had gesocht:

Dat niemant konst gedaan/ heeft konnen saen volbringhen/

En wist sijn' groote kracht dooz soete spzaeck te dwinghen.

Het pyllyckheyt is sy gekommen aen sijn hooft/

En scherend' aff sijn hapt heeft hem van macht berooft.

Hier wat de vrouwen doen. Hoe sy nae hoer verbliden/

Den gene die haer volght aen-locken tot groot tijden.

En 't geen' dat dese twee is sekerlyck gebeurt/

Om 't selve heeft er duyff/en duyffenden getreurt:

't Is qualijck seggelyck met menschelycke monden/

Hoe vele datter zijn in groot verdriet bebonden.

Dooz dit misgrypck alleen: en komen in den noot.

Die siel en lichaem pzaemt/en bzinght tot in de doot.

Als honich zijn toch soet de lippen van de hoeren/

Maer mede sy den mens tot haeren wil beroeren:

Maer 't gene datter volght/ den alder-lesten steert/

Als alsein bitter is/ en scherper als een sweert.

Want dat den mens meest leydt naer 't diepste vander hellen/

Sijn lichaem/en sijn' siel/sal pijnen/ ende quellen/

Dat is de hoerery. Mits haren rechten ganck/

Ter hellen henen gaet met droefheyt/ en gejauck...

't En moet dan niet alleen vooz schande zijn genomen/

Dat ymant by een' vrou is onbeschaemt gekomen:

Maer schand' / en groote sond'. Hy doet toech tegen Godt.

Die sulck een quaet bedyift/ en overtreedt 't gebodt.

Oock volen eben seer/ en grootlycks daer in lippen/

Die/niet de hoerery/ maer overspel berispen.

Die meppen dat een man hem daer in seer misgaet:

Maer vooz een jongelinc/ dat sonder sonde staet.

Maer 't is groot misberstandt/ het een gelijck het ander:

't Gelijck toch al te naer vooz vuylen lust malcander.

Want overspel is sond' / en oock de hoerery:

Het een als meer der quaet/ het ander maect niet vuy.

Iud. 16.

Prov. 5.

Ibidem.

Exod. 20.

1. Cor. 6.

Ephes. 5.

Col. 3.

Exod. 20.

173 Sesenvijftichste Godicht, tot den Onkruytchen.

Sapra.

Al wat onkruyt heyt is (wie in ster deel manieren
Beschiet/en werdt volbracht) geen mens en kan betrouwen
Maer geeft de siel een' smet booz' sleet/ en gewis,
Poetwel veel meerder d' een/ veel minder d' ander is.

Math. 5.

Noch is hier boven dien aendachtelich te merken/
Dat d' oncr niet alleen is sond' / des met de wercken
Volkomelijck gesteldt; want oock een' groote smet
D' onkruyt heyt doet de siel/ die maer gesteldt in 't hert.

Math. 5.

Mint al wat 't herte doet/ soo 't is tot quaet geneegen /
Het selve werdt oock quaet booz' Godt den Heer betwegen
In sijne rechte woegh: want booz' den quaden wyl
Zijn al de wercken quaet. Waer leyt van het geschild

Ephes. 5.

Zoo wie dan met den wil onkruyt heyt heeft bezeden /
Onkruyt heyt heeft gedaen/ al is het werck daer bleven.
En sulcken sond' als hy in 't herte heeft gedaet /
De selve heeft hy oock booz' Godt alsoo volbracht.

Prov. 5.

Oock dich wijls' groote sond' gestrieter met de woorden;
Die als een scherpe booz' des herren groot booz' woorden/
En nemen daer hun' plaets. Ja somtijl meer ontzicht
D' onreynigheyt des monts/ als 't werck/ of het gesicht.

Gen. 19.

Wat dienter meer geseyt: dan dat onkruytche saken/
De siel wel alderneest/ maer oock het lichaem raken.
Het lichaem doen sp' leedt/ met quellings/en met pijn:
Maer bringhen in de siel vergif/ en quaet denjin.

Dan. 5.

De plagen die hier Godt daer ober heeft gesonden /
Als Sodoma wiert heel booz' vier en pech berfonden /
Ons maken sijnen haet en grammen moet bekant/
Ja 't sake dat top niet en gaen al stende/ blent.

Lev. 20.

Den koningh Balchazar sijn doot- brief oock sagh schryben /
Te wille dat hy sat aen tafel met veel wijben
Dof van onkruytch gedacht. Cplac' op staende doet/
In hem veranderde sijn aensicht/ en sijn bloet.

Ioan. 8.

En eerijts in de Wet geboodr' wiert met de stenen
Wie over spel bedreef/ en moest alsoo bewerna
Sijn schult en sijn misdact. Dees dinghen doen beschreeft
Dat in onkruyt heyt is te binden een' groot leedt.

LVII. GHEDICHT.

TOT

DEN NYDIGEN.

V Die datter sterft of niet/ de nijt blijft 't langhste leven/
 Mits sy haer niet de doot niet ober en tolt geven/
 Maer houdt den lesten dagh te spijt van alle man/
 En stercker treet haer sittingh/ als ymant trecken kan.
 In 't alder-eerst begin van datter menschen waeren/
 Heeft met den mens begonst haer hier te openbaeren:
 Want/ doorz des duppels nijt/ zyn top niet dzoeben noot/
 Geballen in Gods haet: gekommen in de doot.
 Den mens/ die na Gods heelt onsterf'lyck was geschapen:
 Die nimmermeer de doot had konnen hier betrapen/
 Is toch doorz 's byants haet/ doen/ als 't hem niet en docht/
 Met groot' ellendigheyt tot sterbens toe gezocht.
 Soo dat het eerste quaet/ en verr' de meeste sonden/
 Die immer zyn gebeurt/ doorz haer eerst zyn gebonden.
 Wy sullen uyt de Schryft doorz-hzinghen het begin/
 En volgen dat niet veel seer schoon' exemplen in.
 Het alder-eerste bloet onnooselijck vergoten/
 Is dat niet doorz de nijt gestoet en uytgegoten?
 Is Abel niet gedoodt doorz Cains stercke handt/
 Om dat den grooten Godt sijn giften beter vandt?
 Den boosen Elau oock gingh tegen Jacob twisten/
 En socht sijnz hzoeders doot met veel verscheyden twisten/
 Doorz dien huns baders handt op Jacob was gelept/
 Waer doorz hem 't beste goet alleen wierd toegesep.
 De schoone Rachael en was niet wel te vreden/
 Maer heeft gants ongesint haers susters vzych bestreden/
 Mits gaders Lia was vzychbaerigh en sy niet;
 Het welck sy langh sach aen met oogen van verdziet.
 En/ soo wy in de Schryft noch doorzder konnen lesen/
 Is tusschen Jacobs soons seer grooten twist geresen/
 En waeren altemael op Ioseph niet gesint/
 Om dat hy van den vaer was meest van al bemint.

Gen. 1.
Sap. 2.
Gen. 5.

Gen. 4.

Gen. 27.

Gen. 30.

Gen. 37.

154 Sevenenvijftichste Gedicht, tot den Nijdigen.

Poe dichtwijls/bzoegh en laet/ heeft David moeten blieden/
Om dat hem niet en sou van Saül quaet geschieden &

1. Reg. 18.

Want/ rsevert dat hy had den grooten Scus verlaen/
Konst Saüls gram gemoet van David niet gegaen.

Het spret hem al te seer/ dat soo veel schoone maeghden
Paer David wie hy was/ en niet naet Saül bzaeghdens.

En tot sijn lof en eer/ blij songhen een schoon liedt/

Waer inne wiert verhaelt 't groot seyt dooz hem geschiet.
Du/ als den Ioncksten soon/ geacht dooz doot-verlozen /

Luc. 15.

Poch van sijn vader wiert booz een lief kindr verkozen/
Den oudtsten soon ontstelt/ begeerde niet te sien.

Dat hem soo groote jonst sou van den va'er geschien.

Ioan. 12.

Oock is daer by bekent hoe Iudas wiert ontfleken/
Doen hy Mariam sagh haer' doosen open-bzeken /

En storten uyt haer' salf. Den reuck gaf aen sijn hert.

In plaets van mederijn/ een' doodelijcke smert.

Siet watter al dooz nijt geschiet: siet aen sijn' bzuchten:

Waer dooz soo menigh mens/ bedzoest moet blijven suchten.

'Komt toch dooz haet en nijt dat hier den goeden treurt:

En verr' het meeste quaet dooz dese sond' gebeurt.

Lev. 19.

Matth. 5.

Luc. 6.

Daerom heeft Godt den Heer (om hier niet in te dolen)

In d'oude Wet wel straf/ en in de nieuw' bevoeten/
Dat niemant in sijn hert sal bzagen haet of nijt :

Of toe-gaen sijnen bzo'er met woorden van verwijt:

Maer dat wy (soo 't best voeght) meer daer op sullen schaffen/
Om hem met soetigheyt van sijn misdaet te straffen :

Want dat de liefde doet/ is verr' van meerder kracht/
Als 't gene dat uyt nijt gesept werdt onberwacht.

LVIH. GEDICHT.

TOT DEN
GRAMMOEDIGEN.

Die wel wilt zijn veraen in kleyn en groote saken/
Seer wijselijck sal doen geen handelingh te maken
Met een grammoedigh mens: wat die hem schout en bliet/Prov. 22
Bewaert sijn' edel siel van beelderley verdriet.Eccli. 8.

Hy sal toch sonder fout klijbagien verwecken:

De schande van sijn' vziendt in 't openbaer ontdecken:

Met woorden en met daet/ met allerhande spijt/

(Onsticken dooz dit bier) hem aendoen groot verlijt.

Het gaet toch ront en vast/ dat menschen seer genegen

Tot stoornis en gekijf/ dat oock de selve plegen

Tot sonden en groot quaet genegen meer te zijn

Als menschen soet van aert/ in waerheyt/ en in schijn.

De gramschap heeft toch geen' bermhertigheyt met allen:

Maer als de aserij komt toornigh uyt geballen.

Den stercksten van ons al en kan den sellen loop

Dan het grammoedigh bloet gehouden wel te hoop.

Dus mach den grammen mens met gramschap heel onsticken/

Met goe' gelijchenis by sotten zijn geleken.

Den sot in al sijn' doen/ en weet niet wat hy doet.

Wat weet den mens' veel meer/ onsticken dooz gram bloet?

Sijn' oogen niet en sien/ sijn' doozen niet en hoozen:

Hoe hy meer wordt vermaent/ meer sal hy hem verstoopen.

Hy weet niet wat hy doet/ waer hy hem keert of went;

De reden hy bevecht/ en is al siende blent.

Sijn' aensicht is vol biers/ sijn' oogen in hem blammen/

En hoe hy grammer is/ meer sal hy hem vergrammen.

Sijn' saken av' recht gaen/ hy doet niet als een ander.

Den sot en een gram mens' gelijcken dan malkander.

Het onderschil dat wy in dese twee bemercken/

Dooz waer is wonder kleyn. Het bliet toch uyt hun' wercken.

Sy loopen eenen loop/ van sinnen gants berooft/

Wanneer de gramschap is geklommen tot in 't hooft.

Weest dan niet haestigh gram/ en wacht u van het klijben/

Waer dooz ghy quaet op quaet silt soecken te bedrijven.

De gramschap niebers toch en rust/ dan in geraes/

En in den dullen schoot van eenen grooten dwaes.

Prov. 27.

Eccle. 7.

16 Achtenvijftichste Gedicht, tot den Grammoedigen.

Eccli. 29.

Poch gaet de gramme vour seer veer' den man te boben/
Soo haer ontsteken bloet tot gramshap is verschoben.
Gelijck toech t'arghste hooft/ is 't hooft van een serpent/
Soo werdt de gramme vour voer' t'quaefste dier bekent.

Dus is 't welklagons' weert/ dat roedlijcke dier en
Ontsteken dooz gram vier tot 't binnenste der niereu/
Soo leelijck hen misgaen / dat sy als dulle lien
De dulheyt volgen naer/ de reden niet aen sien.

Het werdt toech altemael bedorpen en geschonden/
Daer een grammoedigh mens' werdt twistende bevonden.

De naem/ de saem/ de siel/ de reden/ en de wet/
Werdt al op eenen tijt veer' buyten hem geset.

Wert gram: maer niet alsoo. Wert gram: maer daer-en-tusschen
Siet ulven grammen moet manierelijck te blusschen

Pfalms. 4.

Ephes. 4.

Soo 't ons de reden leert. Wert gram: maer niet en pooght
Te doen/ van dat al' s'ins de rechthoep gedwooght.

Wert gram: maer niet en laet de redelijcke sinnen/
Soo u de gramshap drijft/ van gramshap overtuimene:
En alle quaden list die ulven geest bekent //

In ulve gramshap blift/ te niet doot/ enderemt.

Wy moeten toech ver gram: in kleyn' en geore dinghen/
Ons selven/ soo 't betaemt/ nae rechte reden dtwinghen/

En daer niet buyten gaen: op dat het gram ontmoet

In onsen handel sy den leyds' man tot het goet.

De gramshap is ons toech van Godt den Heer gegeven
Als eenen medecijn / om die welte beleven.

Men mogen dan haer' hulp maer besigen in noot:

In noot/ en niet verstandt: of anders' s'is ons' doot.

Het is toech al te waer/ dat niet meer ander' plagen/

Eccli. 30.

De gramshap niet haer' bynght vermindringh der dagen.

Ja het gepeys' al den geest in een' nijdigh heer:

Den ouderdom te vzoegh/ en werckreer' dzoove suert.

Dees' sake dient dan wel/ en wijselijck gehandelt:

En elck' voer' hem moet sien hoe sy in gramshap wandelt:

Want dic' wijs' een hart woort ontsteekt den grammen lust/

Het welck' een soet verhael verbetert ende blift.

Prov. 15.

Prov. 25.

't Is sonderlingen raet/ in al' handerens' geuziken

Ten besten nemen af: en niet te willen werken:

Een uytgelaten woort gesproken sonder schult:

Daer dat/ en meer daer toe/ verdzagen niet gedult.

LIX. GEDICHT. TOT GVL SIGHAERTS ENDE DRONCKAERTS.

Demoor van alle quaer/ van leelyckheyt der sonden/
 Van swijft/ van sot getier/ wert d'zonckenschap bevonde.
 Het broetsel van gebecht/ van dulle raserij/
 Van dootslag/ van gevloec door haer sal komen by.
 Want wie den d'ranck bemint/ en daer in neemt verheugen/
 Allenghshens meer en meer doet boden sijn vermenigen:
 Tot dat hy achter-naer verwoonnen van den d'ranck/
 Geworden is sijn slaef/ en leeft in sijn bedwoanck.
 En/ als den mens soodiep is in dit quaet getreden/
 Een beesten leven leeft; vor' blyten alle reden.
 In alle s' hem vergeet/ en blyten eer' en schacme/
 Doet dat de beesten doen/ en dat geen mens betaemt.
 Dus dickwyls is gesien/ dat qualijck sijn gevaeren/
 Die op den hooghsten trap van eer geseten waeren/
 Om dat sy door' t' misd'rupch van bieren of van wijn/
 Tot groote overdaet op' s' self gekomen zijn:
 Die hen op korten stondt doen vallen heeft beneden:
 Hun' ingebozen deught geset in quade seden:
 Den mens wel-gemantert gesient/ en gants mismaect:
 Schroecht tot ongeluck/ en t' eenemael gekraect.
 Als Holofernes was door d'zonckenschap outslapen/
 Een kloecke vrou hem stont in t' bedde quam betrapen:
 Want soo hy als een' beest versmooyt daer mine lagh/
 Saf' l'hdich in den hals hem s' hnen lesten slagh.
 Wat seggen wy van Lot: hoe hy hem heeft vergeten/
 Wanneer hy ondersiens was van den wijn verbeten:
 Sijn dochters alle bep' / bedzoncken heeft bevrucht;
 Hoewel hy t' niet en de' niet wil/ of door' gemucht.
 Den godden man booz waer was door' den d'ranck bedrogen/
 Piet wetende de kracht die hy had in-gesogen.
 t' Was toch den eersten wijn die naer des werelts bloet/
 Geperst was upt de d'uyf; dus viel hy sterck/ en soet.

Rudich 19.

Gen. 19.

158 Negenenvijftichste Gedicht, tot Gulfighaerts, &c.

Geensins en had hy hem uyt gulfigheyt gebzoncken/
Of dooz groot oberdaet sich selven soo beszoncken/
Soo nu de dzonchaerts doen: die niet geseten sin/
Derr buyten hunne macht de wijnen dzincken in.
Die van des morgens hooch schier dagelijcks nu t' samen/
Tot in den about toe in dzonckenschap versamen:

16. 4.

En niet verscheyden dzanck soo vullen t' lichaem op/
Tot dat hy op het lef dompt boven uyt den kop.

Maer wee dit sal gespuys: wee/wee/ dees dzoncke vincken/
Seer machtigh ende sterck om dagh en nacht te dzincken.

Ibidem.

Wee/wee/wie dattet zy/ die dzonckenschap hanteert/
En tot groot oberdaet den wijn/ of vier begeert.

Nis't och dat den wijn schijnt schoon in d' oogh te blincken/
Noch sal sijn' groote kracht den dzincker dickwijls krincken.

Prov. 23.

Hy loopt toch soetkens in: maer siet/ hy sal op t' endt
Stijf byten als een' slangh/ of als een argh serpent.

En die hem dooz sijn' kracht te seer bevindt ontfleken/
Sijn herte sal terstont verkeerde dinghen sprecken.

Prov. 20.

Die d' eerbaerheyt had lief/ sal vallen uyt sijn' eer/
En in oncerbaer werck verheugen hem dan meer.

Sijn' oogen sullen sien de schoonheyt van de voutwen/
Waer van hy hem dan niet sal willen weder-houtwen:

Maer keeren sijn' gesicht/ sijn' handen/ sijnen boec/
Tot t' gene dat sijn' siel het meeste hinder doet.

Den wijster van het volck in oberdaet geseten/
De wijsheyt die hy heeft sal allesins vergeten.

Hy sal vergeten Godt/ sijn' siel/ en wat hy heeft/
En leven als een' beest: ongod' lijk/ onbeleest.

Maer matelijcken dzanck sal hier gesontheyt geben
Aen t' lichaem en de siel; daer by oock een langh leven.

Eccli. 3 1.

Een mensche salder wel af rusten/ sonder pijn:
Sijn' siel sal daer van oock niet hem wellustigh zyn.

Ibidem.

Zy verre dan van ons den sob' rente begecken/
Of hem dooz dzinckerij tot gulfigheyt te trecken.

Seer verre zy van ons den sob' ren t' sijn' leedt/
Te dwinghen tot den dzanck: te p'amer tot bescheedt.

Ibidem.

Den oberdaet sal toch het meeste quaet uyt-storten:
Swac' siekten bzinghen by: het leven seer verhozten:

Maer die de soberheyt bemint/ bemint de deught:
Sijn' leven hy verlenght/ en jont sijn' siele vzeught.

TOT DEN TOVBAC-
DRINCKERS.

K En mach hier oock boozdy: maer moet gaen onder soe-
ken
 Wat dat van touback is: en upt wat vzemde hoecken
 By ons is kommen by. Het gaet toch ront en vast/
 Dat desen nieuwen bondt niet mindert/maer meer wast.
 Men siet toch dagh op dagh het volck met groote hoopen/
 Het pijpen in de handt/ met touback-bussen loopen/
 En wat daer meer toe hoeft. En sitter eenen neer/
 Sy sitten allegaer met touback in de weer.
 Het licht dat werdt gekyft: de keerse werdt ontfeken/
 Of lonten/ of pappier. Men kant/ men gaeter spreken
 Wie dat den besten heeft: of waer aen dat men kent
 Sijn' deught/ sijn' kracht/ sijn' werse. Maer eer de reden ende
 Men supghit noch eens de pijp/ men treet met volle monden/
 En andermael rontom werdt vrandende gesonden
 Het soeten reuck en smaect. 't Is qualijck upt de handt/
 En werdt terstont noch eens gesteken tusschen tandt
 Het yber en met jonst: en dat tot soo veel reysen/
 Als sy de soetigheyt van touback overpeysen.
 Sy supgen toch te saem soo dickwyls aen het hol/
 Tot dat dooz byplen stanck her hoofft is boven vol.
 Doch tusschen elcken keer dat sy met volle teugen/
 Den touback supgen in met wonder groot verheugen/
 Tot meerder leckernij/ en d' alder-beste eier/
 Gaet met den touback om een reugh van 't beste bier.
 Nu meret des toubacks kracht. Ele een terstont gaet stuymen/
 Veel woslen spouwen upt/ en sieveren en schuymen/
 Tot grsote walgingh toe. Elck heeft dooz hem een plag
 Van alle bypligheyt / gelijk een hoogen tag.
 De kamer is vol stancks van boven tot beneden:
 Men kan gedueren niet van al' de bypligheden.
 Den roock vleght op seer hoogh tot boven in het dack:
 Het speecksel vult den vloet/ en maect hem nat en swack.

Ja/door soo flouten reynen hooft vande Francken/
 Een kloech man doech beswelt: en sal soosien verbrancken

Al of de doot hem jaegh, O wep crhaeren lof
 Van desen soeten branck/en kostelijcke sof!

Dus sou niet hooger naem den touback geerne noemen/
 Op dat sijn' minnaers all' hen stouten moeghten roemen

In 't midden van het volck van soo volprezen stuck/
 Dat hen is komen by door sonderlingh geluck:

Maer soo Calvinus volck Gods wierdoech komt verachten/
 En wilt sijn' oudt gebryuck te niet doen en versmaecten

In onse Roomsche Kerck; deel houden booz geluck/
 Dat touback anders niet/als Calvinus wierdoech is.

Maer is hy die eerst heeft dees aen-gesochte panden /
 Dees onbekende waer/gebracht in dese landen

Hy heeft toech niet goet recht verdient booz sijnen loon
 Te dragen op sijn' hooft een' schoone fielen kroon

't En was toech geenen noot dees woutwe hont te leeren:
 Dees schoone soete waer soe vriend' lijk om te keeren:

Een goet dat walgingh geeft/soe seer te volgen in:
 Veel schaden/groot verlies/te achten booz gelwin.

Het is toech sotten raes/ 't zyn' leugens goet om tasten/
 't Zyn' steenen/en geen hoot/booz die niet hongher vasten/

Te seggen dat hy drooght/veel buyligheden quyt:
 De herffenen verlicht: de water-sucht verbyt:

En meer gelijcken klap. Al ofter ander saken
 Om dese deught te doen/ter werelt nu gebaken

Al of de wetensshay van 't helpen in de noot/
 Waer niet de Medecijns begraven ende doot.

Al ofter booz den tijt dat touback is geprezen /
 Waer van gelijcke quael niet anders ins genesen

Die hulp en bystandt socke. Al of noch desen dagh
 Tot welbaert niet en quaem/die daer niet houdt den lach.

Want/ich geloobe vast/dat onder buyfent menschen
 Die touback-drinckers zyn/en touback alreijt wenschen/

Niet eenen voel: de deught/die sy hem seggen naer:
 Maer eer gevoelen pijn/en letsel altegaer.

Veel beter had hy dan in Indiën gebleven
 Dan daer hy komen is/ als hier te korten 't leven

Dan menigh slecht gefel: die meyn/soe hy hem deinct/
 Dat hy sich 't elcken heer geluck en welbaert schinet.

Hoewel hier niet en dient het beste deel verswigen/
 En hoe ick heb bemerct dat eerbaer herten plegen
 Te drincken desen dranch met pypen wel versien/
 Versien/en gelardeert met 'r geen' dat leck're lien
 Hoogh heffen voben al/en aengenaem sal smaken/
 Om soo tot 'r lief gebzupck van touback te geraken.
 Dus/om met nieuwen bondt te winnen lof en pyjs/
 Bestozten eerst het blat met olie van antjs
 Met dzup'len hier en daer: het welck sy laten t'samen
 Tot meerder leckernij' een luttel tijts versamen/
 Cer dat de pypje komt. Maer/soo haer soeten geur
 Den touback werdt getwaer/ en dzinghter deur en deur/
 Het spel neemt sijn begin. Met vzeughden gaetmer pzoeben
 Hoe dat soo soet onthael den minnaer kan getoeben.
 En/soo sy noch van verr' de pyp sien in den brandt/
 Den aengenenamen reuck vertwint na het verstandt.
 Den touback gants en heel verliest sijn eerste wesen:
 Sijn ongesonden roock: en wat hem had booz desen
 Tot achterdeel gezocht. In plaets van buylen stanch/
 Met siber werdt genoemt oprechtten goeden dranch.
 En/om dit selbe stuch noch beter te bevesten/
 In plaets van eenigh hier/dan drincken sy ten lesten
 Den socten Spaenschen wijn: en seggen oberlupt:
 Alsoo geraect den wijn/en oock den touback upt.
 Dus heeft den rijcken wyzeck veel kinderen gekregen/
 Die met hem volgen in des Leckaerts leck're wegen:
 En binden dagh op dagh noch menigh vzendden keer
 Tot quistingh van veel goets/van welbaert/en van eer.

LXI. GHEDICHT.

T O T D E N

GEBRANDEN-WYN

D R I N C K E R S .

L Het van gebzanden wijn onf' mepningh' oockt upt-seggen/
 De deughden die hy heeft ten besten ober-leggen:
 Want / soo hy wert gebzuyct / gepresen / en geacht /
 Het volght dat hy moet zyn van sonderlinghe kracht.
 Die ooggen heeft die siet hoe hem syn' minnaers volgen/
 Hoe hy als goet van smaeck wort lieflyck ingeswolgen
 Niet min als kost lyk nat. Men dzmet hem toch niet meec
 Als met de groote maet: en dat wel menigh heer.
 Of zjinter die hem noch met kleyne lepel's dzincken /
 En in het kleyn gelas' vooz' grootkens' laten schincken /
 Seer dun zyn die gesaept / en luttel van getal:
 Oock komen achter-naer te doen noch meerd' ven val.
 Hun' wercken wijfen toch hun' fouten en gebzeken/
 Al wisten wy een woort daer van hier niet te spzeken.
 Het lepelken dat gaet soo menighmael toch om/
 Tot dat sy sonder spzaeck van dzonckenschap zyn stom.
 Oock gaet de saeck te werck seer vierigh ende wacker ;
 Want 's morgens met den dagh / soo sy zyn worden wacker /
 Met sulcken neerstigheyt den besten wort gesocht /
 Al of om niet-met-al wiert 'r beste goet verkocht.
 Noch ymant dzinckt hem meer / gelyck wy eertijts plegen
 Sijn out gebzuyck te sien op straeten ende wegen
 Rechts vooz' den gaende man : maer binnen in het hups
 Dooz' 'r dag' lykcs' groot geloop' geschiet nu groot gedruys.
 Soo dat dit vyfste nat wort 's morgens' vzoegh' gedzoncken/
 En voozts' den gantschen dagh met vzoelijchheyt geschoncken:
 De lepel / het gelas' / den beker / en de pot /
 Dast blyven in de handt : en elck werdt dzoncken-sot.
 En dzoncken niet alleen : maer soo de pzyen stincken /
 Stinct hunnen aessem oock. Mits' sy van binnen krincken
 De longher en de maegh / en heel het ingewant /
 Dooz' grooten oberdaet van schadelijcken bzant.

Dus sien sp als de doot/mismaect in hun' gesichten:
 Seer leelijck/ende bleeck. Poetwel sp niet en swiichen
 Van repstchen meer en meer: want seiden honden op
 Doo? dat de doo?de doot hen geeft den lesten slop.
 O klagelijcke sneck! dat rebelijcke dieren/
 Dat menschen van verstandt in buspligheyt soo swieren.
 Dat die de reden heeft/gaet sonder reden voo?t:
 Het lichaem met de siel soo jammerlijck vermoort.
 Dat 't geen' dat niet en deught/ noch immermeer sal bengen/
 Dat anders niet en is als valsheyt ende leugen
 Van dat han vaets doen/is dat niet klagen's waert/
 Dat dat soo menigh mens tot achter deel begeert.
 Is den touback quaet/of immers niet te wijssen;
 Op moeten desen wijn voo? arger noch berwijssen:
 En seggen dat het is sprechten sielen dranch/
 Die anders niet en geeft als buspligheyt en stanch.
 Het dat my pman seght/dat hy verdrijft heel wijnen/
 En werdt van wisse lien gebuyert voo? mederijnen:
 Het selve seght ick nock. Behoudens die dat doot/
 Deem weprigh voo?de rust: of anders gelt de doot.

LXII. GEDICHT.

TOT T V Y S S C H E R S
 ENDE S P E E L D E R S.

D E Tynstchers moeten doek hier met de Speelders spelen/
 En dansen bep' te saem op eender speel-mans' velen:
 Het woort toch hummen keer. Oock waer't my een groot leet/
 Te laten ongelept wat ick te seggen weet
 Van een' soo snoode sond' vol schandelijcke blamen,
 Waer van een' pder sich niet recht wel moeste schamen/
 En kennen s'ijne schult als van een groot misdaet/
 Het welck gemeenelijck noch boestert meerder quaet.
 Want soo het spel begint/begintmer oock te seuren/
 En kijben oberluyt/en om het gelt te treuren
 Dat daer verlozen is. En als t'by-na is op/
 Het bloet ter stont verwaemt/en doo?t heet bloet/de kop.

Dus kan hy sijn verlies niet wederom gewinnen /
 Den speelder woxt gants bul en raesende van sinnen /
 En anders als een mens. Hy weet niet wat hy spræect /
 Wat dat hy doet of laet / of hoe hy slaet of steect.
 Hy sal hem alles ins al spelende vergeten /
 En worden meer en meer op sijnen vrient verbeteren :
 Tot dat noch achternaer dooz langhe tijberth /
 Naer inténigh dupsent woxt / den doot-slagh komt daer by.
 Soo dat de tupscherh den mens op korte stonden
 Bynghet tot seer groot misval / en veelberhande sonden.
 De daer betwyft dit klaer / al waer hier pder stom /
 't Bebeurt toch dagh op dagh daer tupscherh zijn / alom.
 En boben dit groot quaet / wel pijn lijck om t'ontbieden /
 Soo siet men noch daer by gemeynelijck geschieden /
 Dat speelders / quaet van aert / wanneer sy komen r' hups
 Met bozen sonder gelt / en mager als een lups /
 Hun vrouwen / dooz gram bloedt ontfelt / dan willen smijten /
 En een soo groot verlies d'onnooselen vertwijten.
 Hun hoofden staen verdzaeyt : sy roepen oberluyt :
 De kinderen / de vrou / ter deuren moeten uyt.
 En als het groot is op / en t'backsel verr te soecken /
 Geeft hy in plaets van gelt de vron dan dupsent bloecken /
 En dupsent noch daer toe. Eylaes ! sy keert den bal /
 En moet niet droeben moet betaelen t' groot misval.
 't Wonder groot verdziet ! dat menschen zijn genegen
 Doetwillens in te gaen soo moepelijcke wegen
 Dat ymant al sijn goet / en t'leste van sijn gelt /
 Op eenen oogenblick vertupscht / verliest / verspelt.
 Noch daer en is aen t'spel geen hoordeel groot te kiesen /
 Als tupscher dieer tupscht het sijn koint te verliezen :
 Het geeft een kleyn bediet / t'zy teerelinc / t'zy kaert /
 Of eenigh ander spel ; wanneer hy qualijck daert.
 Niet / dat wy alle spel versteken en verwijsen
 Als ongeoorlooft werck : noch oock te geerne prijsen
 Het beste datter is : want hoe ter gaet of niet /
 Gemeynelijck in t'spel sal altijt hap'en iet.
 Hoetwel het koningh-spel / het welck sy noemen Schaecken /
 Wy heffen boben al / en dupstmaet eelder maecken
 Als teerelinc of kaert. 't Is toch een ander stuck /
 Dan eerbaerheyt / van konst : en geen spel van geluck

Gelijck all' d'ander zijn/ of luttel uytgesteken:
Bemasschert en beseint met vele snoode treken.

Hier in speelt toch alleen den geest/en het verstandt:

En die'r wint/ boozwaer heeft sinnen in de handt.

't Geluck doet hier niet met. De sinnen t' sijnen wercken

Tot dat het spel vol-spindt. Doch neerstigh staet te mercken

Wat dat partje speelt: want die in desen strijdt

De sinnen eens herkeert; is all' de baete quijt.

Doorts/ is dit spel soo eel/ waer t' oock werdt van geprezen/

Dat niemant wie het zy/ hier speelder in mach wesen

Van veel oft luttel gelts. Het haelt toch sijnen lof/

Sijn' eer' en sijnennaem/ uyt 's Koninghs edel Hof.

Speelt Tictack/ speelt Verkeer/ t' en sal u nimmer baten

Wat meester dat gh' oock zyt/ kont ghy 't geluck niet baten

Het welck den teerclinch moet geben in het spel:

Want/ siet/ dat moeter zijn al speelt ghy noch soo wel.

En van gelijcken oock/ al zyn ter veel manieren

Van 't spelen met de kaert/ de kaert sal u bestieren

Kont sy u 't boozdeel niet/ gelegen in het blat.

Den winner toch daer uyt sijn' meeste winste bat.

Doch hoe t' met 't spel al gaet/ niet veel en salmer binden

Van die hen dagelijcks het spelen onderwinden/

Die koopden daer met lant/ of daer met woerden rijck.

De speelders toch seer naer/ malkandren zijn gelijck

Met luttel/ of geen gelt. Ja dicwyls werden dieven

Met ijver van het spel. En menigh mens ontrieben

Om in het spel te zijn. Den alder-snootsten bondt

Waer met den dwaesen mens hem bloot tot op den grondt.

Als de dzonckenschap van vele quade saken

De boester en de moer/ noch sal den dzonckaert smaken

Wat boozdeels uyt den dzanc/ en oock behouden wat:

Den speelder niet en proeft/ en maect sijn' boze plat.

Ele wacht hem dan van jonck met speelders te verkeeren/

En t'boetsel van groot quaet/ de tuyscherij te leeren.

Gen offe-plec is quaet te vagen uyt het kleedt;

Wien 't spel oock eens besmet/ dat doet hem ceutwigh leedt.

LXIII. GEDICHT.

TOT DEN LUYAERT,
OFTE TRAEGEN.

O Luypaert/traegh gesel! die hier soo ledigh wandelt:
De dagen van yozijt soo schadelijcken handelt:
Het somers lief s'aisoen met voeten steect van kant:
En/tot den rijpen ooght niet ypt en reept de handt.

Prov. 6.

Siet wat de mieren doen: hoe sy den tijt belaben
Die haer tot groot geluck/ en voordeel is gegeven.
Met wat een' neerstigheyt sy hebben in gesagh
Den korten oogenblich van eenen somer-dagh.
Want/ soo den dageraet hem s'morggens komt vertoonen/
Der sonne klaeren schijn haer' palen weer bewoonen/
Zijn midden in haer werck met innerlijcken lust;
Noch houden daer van op voor dat de sonne riest.
Met wonder is t'om sien/hoe soo vertwoopen dieren
Met sorgen sonder endt ontrent malkander swieren
Tot soekkingh van den kost: en/ als ten diersten hoop/
Veneerfijgen den banck in d'aerde hoop aen hoop.
Sy nemen waer den tijt; om voor den dagh van morgen/
Het voetsel dat hen dient sozghbuldigh te besorgen.

Prov. 6.

Dus in t'schoon somers weer / dat daer toe dient van pas/
Voor s'winters langhen nacht vermeerd ren haren tas.
O Luypaert hier op let! leert wijsheyt aen de beesten:
En set den tragen voet op dees gemeten leesten/
En voeght u tot het werck. Geen s'ins een mens betaemt
Dat hy (soo edel dier) voor mieren stae beschaemt.
Dus seght wanneer ghy sult yzoegh opstaen en verrijzen:
Hoe langhen tijt ghy sult u laten ondertwijzen
Van t'geen' soo seer misstaet: 'tis tijt dat ghy ontweect/
En naer den schoonen dagh/en handt/en voet ypt-steect.
Want/voor den rijpen tijt/die ghy verliest met slapen/
d'Armoede/die ghy bliedt/u heym'lijck sal betrapen/
En naerder volgen in; tot dat sy met geschryp
Tot op den lesten dagh u yzoef sal blyben by.

Dus een den wijfen raet / sal geen aerbeidt spaeren /

Om in den Dzoogen ooght / sijn goet by een te gaeren.

Den legaert sal ontfande stralen van de son /

En dinct dat elcken stap hem doet een' versche won'.

Den geuen sal daerom met rijckdom oberbloedigh /

Den binden haest versten / en in het sijn doozspoedigh.

Den desen / als traegh mens / en / als een grooten sot /

Sal werden als by klaeght upt noot / met recht bespot.

Die toch traegh ende laet met voeten bloech en haecher /

Sijn' landen wel laberut / en ober gaet dan arben /

Dergadert ober schot tot sijnen hoef en djanck /

Wanneer den hupaert bidt om byoot met groot gjanck.

En die dooz houden stoot van wintersche daj /

Den ploegh set aen den kant / ent' hups nae 'r vier komt byagen /

Sal in den blijden ooght / als ander' op doen graent /

Dooz bedderley gebreck hem binden oberlaen.

't Is dan een' dzoetve sacch / dat menschen sterck van ledend /

Derbyent van alle werck / de traecten hup betredem

Of / als het teere kindt / in doechen vast gebest /

Tot midden van den dagh noch liggen in de nest.

Alkens gelijck de deur haer hoert in hare herre /

En dyaeyt nu hier nu daer / nu by / en dan weer herre /

Zoo keert den hupaert hem in 'r bedde moe' en las /

Tot dat hy liggens moe' / daer komt gekropen af.

Hy weet niet wat hy wilt: Al had hy keur van kiesen /

Het komt hem ober een hee wouwen en 'r berie sen.

Dan wilt hy dit / dan dat: maar wat hy wilt of niet /

Hy dinct in sijnen wenschtupe ledigheyt berdyet.

Hy wilt / en hy wilt niet. Sijn' sinen sijn geschonden:

Sijn' oogen sijn verblens sijn' handen als gebonden.

Sijn' slappen telc hy al: den aerbeidt by bespoyt:

Het eten doet hem pijn: het leven hem vernoyt.

Dus is't wel goeden raet / by legart niet te houwen:

De traegheyt toch den selfs genoegh werdydengenomen.

Pochtans is 'r groote schand' / dat ymandt janch of stadt /

In dooz deel en wofht upt traegen aert berfloet.

Prov. 10.

Prov. 12.
Eccli. 30.

Prov. 28.

Prov. 20.

Prov. 26.

Prov. 13.

LXIV. GEDICHT,
TOT DEN SONDAER
IN T GEMEYN.

B Godt en isser niet in 't minste te getijcken
In hoogheyt of in macht. Dooz hem moet toch al wijckel
Al wat geschapen is: of 't hem op aerde roert/
Oft boven dese locht de hemelen herboert.
Den reden-rijcken mens/ de hoogh-berbeben geesten/
't Gebierte van de zee/ de menighe der beesten/
Dooz hem zijn qualijck iet : die Schepper is en Heer
Van alles watter is van hoogheyt/macht/en eer.
Hy is 't toch die 't al heeft na sijnen wil geschapen
Wat dat wy hier volmaect in desen standt betrapen.
Wat dat de oogen sien/en al wat 't hert doozboort
Is ons dooz Godes macht alsoo gekomen hoort.
't Is dan maer sijn gedoogh/ en sijn genadigh geben/
Dat oock een oogenblich een sondigh mens blijft leven /
Die sijn gebodt weerstaet dooz sijnen boosen wil :
Niet makende van goet of quaet te doen/geschil.
Hy isset toch alleen/ elck macher wy op schaffen/
Die 't lichaem en de siel gelijckelijck kan straffen
En woopen in de hel. Want 'teen en 't ander oock/
Sal leven sonder endt/ in volker/vier/en roock.
Hy isset die de aerde beroert/ en doet berschieten
Dooz een gesicht alleen: en beben doet als rieten
't Gebiert dooz eenen blaas : die soo hy maer en raect
De bergen niet sijn handt/ doet roocken/ en hermaect.
Wiens gramschap niemant kan weerstaen oft overkomert:
Die self de stermels heeft om ons te sluyten binnen /
Oft met sijn saligh sijck: die met verbaerden val/
Ons onder d aerde smijt/en daer wy hebben sal.
Wiens krachten zijn soo veel / en van soo groote wonder/
Dat het gedruys der zee/ het weerlicht/blitzem/donder/
Daer 't minst niet aen en doen/ om wel te zijn bekend.
Sijn' macht en heeft toch geen begin/oft eenigh endt.

Luc. 12. 7

Psalm. 103.

Ibidem.

Job. 9.

Apoc. 1.

1. Reg. 2.

Psalm. 144.

Afgrijfselijck is 't dan te vallen in Gods handen:
En van sijn aengesicht alrijt te zijn gebanden :
Te komen in den noot des doots/ en in 't verdriet
Dat onse sielen raect/ en beven doet als riet.
o sondaer hier op let/ en met een diep bedincken/
Gods vrees/ Gods groote macht/ wilt salighlijck in-drincken.
Dooz grondt wel wie Godt is/ en daer-by wie ghy zijt;
Sebinden suldy dan waer tegen ghy voert strijdt.
Gen eeuwiggh geest is Godt: onendigh in sijn wesen:
Van ongeschapen macht: van heyligheyt volzessen.
Die t al na sijnen wil/ en sijn' beliefte doet:
Die dooz sijn selven is almachtigh/ hoogh/ en gaet.
Die met een inckel woort alleen doet alle dinghen:
Die alles wat hem lust/ kan eben-wel volbringhen:
Die op een oogmblick kan d'aerde doen vergaen
Met wat hem daer op roert: de hem'len stil doen staen.
Wien niet onmog'lijck is te schapen of te maken :
Wien geen dinck swaer en valt/ oock in de swaerste saken:
Die dooz sijn wesen is alom: al hoozt/ al siet:
Die hemelen en aerd' regeert: alom gebiet.
Hier uyt den sondaer meret hoe slecht hy is beraden :
Hoe grooten leet hy doet sijn' siel/ wat groote schaden/
Wanneer hy sonde doet/ en op-staet tegen Godt :
En hoe hy in dees saeck is dwaes/ en meer als sot.
Dat hy kom' nader oock: en nem' eens and' re pemmen
En vliegh' sijn epgen in ; om wel te leeren kennen
Dat hem soo naer bestaet : en mercke van wat stof
Dat hy geschapen is ; als aerde/ rou/ en grof.
Sijn' wooningh soek in sie hier in dit al der traenen /
In dit ellendigh verck/ in dese dzoebe baenen.
Waar inne menigh mens leeft als een' wilde beest;
Meer volgende sijn lust/ als d'inspraeck vanden geest.
Soo gaet de saeck met hem. Van boven tot beneden
Met dzoefheyt overlaen/ verbult met veel kranckheden.
Getweken vande denught/ van waerheyt/ en van recht :
En in sijn selven voet geduerelijck gevecht.
Die uyt sijn selven niet en weet oft kan : en gants onmachtigh
Om uyt sijn epgen hoeft te doen iet dat waerachtigh/
Of lof/ of prijs verdient. Gen dier dat dooz geschrij /
Dooz dzoefheyt en gejanck/ oprecht is nimmer blij.

Deut. 15.

Isa. 44.

Dan. 7.

Gen. 17.

Iob. 42.

Gen. 1.

Psal. 148.

Iob. 9.

Iob. 42.

Sap. 1.

Exod. 2.

Num. 12.

Gen. 45.

Psal. 31.

Iob. 14.

1. Cor. 3.

Een dier dat niet en kan sijn selven waer tijck helpen:
Sijn alder-swaersten noot volkomelijcken selpen.

Dat in der waerheyt is van lichaem ongesont:

Bedorven in sijn siel: en boos iyt eygen gront.

Wt eygen gront tot sond' / tot sond' en quaet genegens:

Genegen in te gaen des sondaers boose wegen.

Een dier dat in dees baen soo wandelt hot en blent/

Dat oock sijn meeste leet ten volken niet en kent.

Omuit / en onbeguaem / oneffen / ongebonden /

In reden / in verstand / en in den wil geschonden.

Een dier dat die wijls mint / oock dat hem aendoet leet/

En haten sal het geen' dat 't sijnre voordeel weet.

Wiens leven by goet recht mach immers sijn geleken.

By eenen korten tijt van dagen of van werken.

Ofst liever by het hop / by dompen / en by wint /

Of by den soeten dauw dien haest de son ver slint.

Den mens die komt hem toch gelyck een' bloem vertoonen /

Wiens schoonheyt niemant kan in 't minste deel verschooen.

Al-welcke schoone bloem soo sy seer licht vergaet /

Den mens oock soo verhuyst / en nimmer stille staet.

Of soo wy lichtlijck sien een' schaduwte verdwijnen /

Verdwijnen eben haest oock menschen die veel schijnen:

Te sijn in hunnen moet. Wat wil ick seggen noch /

Van dat wy allegaer hier suppen dit quaet sogh

Wt d'eerste maer en va'er: en gaen in ons bederven

Wt eenen quaden aert: en daglijcks moeten sterben

Met vrees en grooten schyck. Doch immer sijn gerust /

Doo? dat de bleerke doot dees dinghen heeft gesust.

Dus bidde / siet eens aen / siet aen wat wonder werken

Wy in soo krancken dier / als is den sondaer / merken.

Siet aen / het is toch byzmt / hoe datter verft bestaen.

Oock tegen sijnen Godt soo harden kamp te slaen.

Siet aen hoe dat een mens van kranckheyt oerwommen /

En die met al' sijn' macht in waerheyt niet sou konnen

Des doeten springhen hoogh / of 't afgesneden let

Doch setten eens daer 't stont / volmaectelijck en net /

De Godheyt oock veracht: en niet en wilt hem schamer

Daer tegen te misdoen / en iyt te stozten blamen:

Te doen dat haer mishaeght: dat hy weet al te wel:

Recht tegen haer te sijn / en tegen haer bevel.

Iob. 14.

Iob 7.

Psalm. 102.

Isa. 40.

Iac. 4.

Iob. 14.

Psalm. 103.

Die sekerlijcken weet/ dat Godt noynt sal gedoogen
Het alder-nijfste quaet/ oock stout derst in sijn' ooghen
Het alder-meeste doen. Al of soo krancken dier/
Dat tegn Godt geset is minder als een' mier /
Oock hem verwinnen konst/ en gants en heel verpletten :
Verpletten oock met hem sijn' aengegeven wetten.
Doozwaer een wonder groot/ dat Godt/ met all' sijn' macht/
Dan een onmachtigh mens soo leelijck werdt veracht.
Dus sondaer siet wel toe. Ick bid' s' u wilt versinnen,
Eer ghy soo grooten quaet noch meermaels sult beginnen.
Bedinct toch iltven staet daer ghy u inne stelt :
Bedinct de helsche pijn die eeuwelijcken quict.
Gens rijp lijck overcruyst/ hoe groorlijcks Godt mishagen
De sonden/ die een mens stout tegen hem derst wagen/
En doen in sijn gesicht : dat hy het beste goet/
Den schat des eeuwighhepts derst steken mette voet.
Dit wint toch elcks verstand/ dat hy den Heer der heeren/
Die hemel vuk en aerd' / en dien hy meest inset eeren
Dan upt den diepen gront des herten/ dat hy hem
Veracht wel boos en stout/ noch past op sijne stein.
⊙ hoosheyt sonder endt! dat oock de creatucren
Hun Schepper wederstaens en handt en voetenrueren
Weel stouter tegen hem als tegen ymant el.
Noch achten meer of min de pijnen bander hel
Als dit geschildert vier. Noch op Gods macht meer passen
Als of sy dooz meer krachts die waeren overwassen.
⊙ aberchten strydt! dat wy den schoonen pzijs
Des hemels/ ons belooft/ niet willen werden wijs.
⊙ wonderbaeren lust! dat wy de langhe pijnen
Die 't lichaem en de siel eens sullen over-schijnen
Paer desen kopten stontd/ nu niet en nemen waer:
En dan soo heeten vier eens quallyck hebben vaer.
Het meeste wonder dan/ is wel hier in gelegen/
Dat menschen dan verstandt dees dinghen niet en weggen.
Dat ymant die geloof dees saken dooz 't geloof/
('t Welck niemant en bedzieght) soo blent blijft ende doof.
Dooz-seker toch sal hem dees korte vzeught eens rouwen
Wanneer hy op het lest sal bevende verfloutwen /
En ballen heel te niet. Als 't wesen sal te laet/
Dooz niet dan roepen sal: ⊙ Heer! komt my te baet.

Den Rijcken wyck/ die in de helte wier begraben/
 En had syn wellust hier genomen in dees haben/
 Den sondaer heeft geleert met woorden en met werck/
 Dat hem het ewigh wier reus branden sal te sterck.

LXV. GEDICHT.

TOT DEN BEKEERDEN
SONDAER.

DEn alder-soetsten troost die sterffelijcke menschen
 Hier in dit al der traen tot boordeel kommen wenschen/
 Is/ dat den goeden God den sondaer jont en geeft/
 Dergebenis der sond/ als hy't aen hem beleeft.

Pfalm. 129. Want/soo den krankhen mens in alkraemael sijn' wogen
 Hem bindt meer tot het quaet als tot het goet genegen;
 En/ een rechtveerdigh man op eenen korten dagh
 Wel seben repfen valt met kleynen stoet of slagh;
 Wy moeten/soo ick t'segh' / den grooten Godt van boben/
 Van sijn' barmhertigheyt in eeuwigheden loven/
 Om dat wy niet en sijn' versmoort in ons misdact:
 Maer oock naer grooten bal/ verrijfen van het quaet.
 En dat hy niet en heeft geset de meeste sonden
 In seker groot getal/en ons daer aen verbonden:
 Noch sondaer gaet boozhy: maer hem sijn' Rijk verleent/
 Die met oprecht berou sijn' sonden al beweent.
 Den Heer is toch soo goet / soo vol barmhertigheden/
 Dat hy gants en geheel vergeet het overtreden/
 Wanneer/ en' elcken keer/ den sondaer met dootmoet
 Dergebenis versoect; hem vallende te voet.

Ezech. 18. Geensins hy toch en wilt sijn' doot/maer meer sijn' leven;
 iWelck hem op staende voer woert jonstelijck geueven.
 Deel meer hem toch behaeght/ dat hy keer wederom/
 Dan dat hy tot de doot sijn' wegen wandelt krom.
 Beweent dan diep in' rheet de aberrechte ganghen/
 En betert het misdact/ met uwen geest te pzaughen
 Van alle quaden lust. De boosheyt zy u leet/
 En tot den rechten wegh de stappen maect bereet.

Waer in ghy hebt gehad te bozen u behagen/
 Het selve sult booztaen upt diepen gront beklagen :
 En als een ander mens / met eenen nieuwen geest/
 Verbeteren 't misdaet met traenen aldermeest.
 Het wasschen dach op dach de siel van 't sondigh smerten/
 En wat haer helpen kan / dat sonderlingh beherten.
 Verfoeren al het geen' dat haer byacht in den noot :
 En daer sy nach op 't lest om sterben sou de doot.
 Een diepsten sult insien hoe menighmaecte bozen
 Doctwillems in de sond' uw' siele ginght verinbozen.
 Hoe dickwijls met de daer / niet worden / met het hert /
 Dat sy geteekent is met doodelijcke smert.
 Want soo veel als ghy meer misdaden sult verbinden /
 Soo veel te stercker doock u selven moet verbinden
 Te beteren van als : maer boven maten sult
 Beweenen al het quaet gebeurt boozt uwe schult.
 Dit hebben soo gedaen / die met bekeerde sinnen
 Den hemel met geweld hier hebben willen winnen.
 Het Ninivitsche volck heeft dese vechte baen
 Met groote vierigheyt ten bestenin gegaen.
 En Magdalena oock tot quijtschel van haer' boeten /
 Met eenen tranen vloer quam over tafel grotten
 Den Heer in Simons huys : en drooghte met haer hant
 Sijn' voeten nat gemaect met traenen openbaer.
 En David van gelijck / by dagen en by nachten /
 Dooz wonder groot berou en konst hem niet gelwachten
 Te maken nat sijn bed : en badt daer by den Heer /
 Dat hy hem wasschen sou in traenen noch veel meer.
 Doen Petrus Christum had geloochent / en geswozen
 Niet te eente zyn van die hier waeren upt verkozen
 Tot sijn Discipels / heeft niet jammerlijck geschry
 Beweent den valschen eedt daer hy soo stout bleef by.
 Dit leedtschap hebben soek betooght veel mans en vrouwen /
 Om altemaect het buyt der sonden upt te douwen.
 Hun lichaent hebben straf bedwonghen en gepraemt /
 Op dat de siel daer dooz niet blijven sou beschaemt.
 Het selve laet oock doen : de sonden laet castijen /
 Om ons van meerder quaet hier naernaels te bevrijen.
 Te wijle dat den tijt van boozdeel werdt gejon /
 Laet toonen dat het quact ons leed is nipt goet gront.

Luc. 5.

Ionæ 1.
 Matth. 12.
 Luc. 11.
 Luc. 7.

Psalm. 6.
 Psalm. 50.

Matth. 26.
 Luc. 22.

LXVI. GHEDICHT.
 TOT DEN SELVEN
 BEKEERDEN SONDAER.

Den vijfthichsten Psalm, *Miserere mei Deus*, &c.

Dichtvijs overgefet.

O Difermt u mijnder Godnae uwo' barmhertigheden /
 Die doo; mijn' eygen schult uwo' twet heb overreden.
 En nae het rijck getal / en wonder groot beslypt /
 Van uwo' genade / Weer! mijn' boosheyt doet ooc uwt.
 Ja wascht my meer en meer van mijn onrechtigh leven /
 En supbert schoon mijn' siel van sonden by-gebleven.
 Mijn' sonden ken ick toch: mijn' boosheyt oock daer by:
 En sie alrijt die staen recht tegen over my.
 Gefondight heb ick u: en quaet groot van gewichte /
 Seer stout en onbeschaemt gedaen in u gesichte.
 Soo dat ghy in u woort werdt klaerelijck gerecht
 Doo; kennis van mijn' schult: want waer is 't dat ghy seght
 Van my / en mijn' misdaet. Alleen dan moet ghy winnen
 In 'toordeel tusschen ons: en ick mijn' schult bekennen.
 Want oock doo; mijn' geboort' de boosheyt my bevinck:
 In sonden toch doo; waer mijn' moeder my ontfinck.
 En overmits ghy mint de waerheyt van de saken /
 Met een verhooggen schar uwo' s' wijshepts quaemt my raken.
 Bespraemt my met hyssoop / wascht my / en obergit /
 Ick werde boven sneeu gesupbert schoon en wit.
 Wilt blijfchap oock daer by aen mijn' gchoo; verleenen /
 Soo krijgen nieuwe bzeught mijn' neer-geballen beenen.
 Daen s'icht dar ick bzeeg / van all' mijn' sonden keert /
 En doet mijn' boosheyt ruyt / eer sy in my verweert.
 Maer soo (o Godt) mijn' hert is doo; de sond' verlossen /
 Scheyt toch in my een nieuwo: en maect my als herbozen
 Van binnen in mijn' siel doo; eenen nieuwen geest /
 Die my behagen mach / maer uwo' Godtheyt meest.

Noch wilc my immermeer van u gesicht verstoeten:
 Noch van dijn goeden geest mijn dzoede siel ontbloeten:
 Maer geest my wederom mijn eerst verlazen dzeught/
 En met den selven geest versterct my in de deught.
 Den boosen die verdoolt/ sal ick ulv' wegen leeren/
 En hy sal wederom tot uhem komen keeren.
 Maer van 't onnoosel bloedt vergoten dooz mijn' schuld/
 O Godd: my eerst verlost: soo werde mijn mond' gebult.
 Om utwen hoogen naem te loben en te pzyisen:
 Om eere/danck/ en pzyis' althit u aente wijsen.
 Want dat ghy had begcert den offer van de Wet/
 Ick hadden u gedaen: maer weet dat ghy meer let:
 Op een gebzoken hert vol traenen ende suchten;
 't Welck nimmermeer en moet van u gesichte vluchten.
 Maer niet alleen/ Heer my: maer Sion oock siet aen:
 D' uytberkozen volck/ wanneer ick heb misdaen:
 Wy sullen't samen u op-offren Offeranden
 Die utwen geest bemint/ en die ghy sult sien bzanden/
 Ontsteecken dooz heet vier: hier beesten kleyn of groot:
 Maer een gebzyselt hert; 't welck lebendig is doot.

LXVII GEDICHT.
 VAN DE
VIER VVTERSTE.
 ENDE VAN DE
EEVWIGHEYT,
 TOT ALLE
CHRISTEN-MENSCHEN.
 ENDE EERST:
VAN DE DOODT.

*In omnibus
 operibus tuis
 memorare
 nouissima
 tua, & in
 aeternum nō
 peccabis.
 Eccli. 7.*

O Menschen ondt en jonck! ten besten weest indachtigh
 De sekerheyt des doots: die aen elcks deur waerach-
 tigh
 Komt klappen dagh en nacht/en niemant en ontfiet;
 Mits gaders sy alom gelyckelijck gebiet.
 Want tsebert dat den mens/verciert met wijsen reden/
 Heeft stoutelijck 't gebode des Heeren overtrede[n]
 In 't aerdsche Paradijs/is sy (o droeven noot!)
 Daer sijnen langhen ranck gevallen inde doot.
 Die van te bozen was onsterfelijck geschapen/
 En nimmermeer de doot had konnen hier betrapen /
 Is doot sijn' epgen schilt/maer bukten sijnen wens/
 Geworzen hier een slaef/een slaef en sterflijck mens.
 Geensins en had hem Godt tot desen noot verbonden:
 Daer die onsterflijck was / wiert sterflijck doot de sonden.
 In 't schepsel van den mens en was sy niet gesien/
 Die nu alomme loopt/en overwint de lien.

Eccli. 7.

Gen. 1.
 Prov. 2.
 Eccli. 1.
 Gen. 3.

Ibidem.

Die/

Die/door onwinbaer' macht te niet doet alle Rijken:
 Op eenen oogeblick den stercksten doet beswijcken /
 En belt ter aerden neer: die pgeelijck verbaert
 Door haer' bedroefde komst: die kleyn noch groot en spaert.
 Den wijfen man/den sot/ den rijken met den ermen/
 Dat leelijck is of schoon/ gelijckelijck doet kermen.
 Den eelboom en heeft oock by haer geen' plaets' behaelt
 Dan voordeel of verdzaggh: maer elck aen haer betaelt
 Dees swaere seker' schult: niet eenen uptgesteken /
 Al konst hy met sijn' tongh gelijck een Enghel spreken.
 Geen' menschen toch aensiet: noch op geen' spzack en past:
 Geen' uytstel oock en geeft op 't woort dat sy belast.
 De sterckheyt branccheyt is by hare macht geleken/
 Die ijser ende stacl gelijck een stock kan vzeken.
 Geen' schoonheyt haer beroert: de wijsheyt sy versteect/
 Geen' rijke lier sy viert: want haer geen goet gebzeect.
 Met 't jonck geboren kindt/ en een van hondert jaeren/
 't Zy vrou- persoon/ 't zy man/maect sy gelijcke paeren.
 Geen' jonckheyt haer beweeght/ geen ouderdom en kent:
 Op niemant neemt sy acht: want s'heeft de oogen blent.
 Den stercken Sampson wiert door hare macht versmeten:
 Den wijfen Salomon gelijck een hant verbeten:
 Den schoonen Absolon bleef hanghen aen een tack:
 En Cresus rijck van gelt/ oock naect en bloot vertrack.
 De sterckheyt de' geen' baet: de wijsheyt wiert beruommen:
 Het gelt wiert niet aensien: de schoonheyt gants' geschoumen.
 En soo de doot niet die heeft haren wil gedaen /
 Soo sal sy doen met ons. Houdt seker dit vermaen.
 't Is soo van Godt gestelt/ dat wy al' moeten sterben /
 En met het minste dier lichamelijck vederben.
 Gelijck wy zyn gemaect van aerde rou en grof /
 Soo moeten wy noch eens veranderen in stof.
 Het lichaem dat soo seer alom wilt zyn gepresen /
 Moet door het vuyl gebiert' een' aerdsche spijse wesen.
 Dat nu naer 't muscus' riect/ soodoor' 't blancketsel blinct/
 In d' aerde sonder siel vol van 't gewoizinte stinct.
 Dees' saken gaen heel vast: hier op valt niet te seggen:
 Daer nu een ander leyt daer sal men ons oock leggen.
 Den dooden selve spreect gesloten in sijn graf/
 En roept met hyder stem: Gelijck ick gif' ren gaf

Rom. 5.
 Rom. 6.
 Heb. 9.
 i. Cor. 15.

Iud. 16.
 3. Reg. 11.
 2. Reg. 18.

Heb. 9.

Gen. 3.

Eccli 33

Eplaten mijnen geest/ soo sult ghylien noch heden
 Ten uben geven oock : en daelen hier beneden
 By ons in desen put. Dan/morgen/s wijght by stil:
 Maer seyt/noch desen dagh: geen mens heeft hier toch wil.
 Wie is hier seker toch/soch van den dagh van morgen/
 Beliebet Gode den Heer hem soo langh niet te bozgen:
 De doot is sijnen knaep/soo haest sy gecft den klop/
 Daer is niet toe te doen: terstont wy moeten op.
 Het is dan sot geraes/dat wy ons selven paepen
 Het overschot van tijt: en soo de saken draepen.
 Al of ons waer bekent den alder-leesten dagh/
 Die selden ofte noynt/hier pmanant weten mach,
 Men vinter nu toch veel die soo hun' dinghen drijven
 Al of sy hondert jaer gerust hier moghten blijven:
 Al of sy niet de doot/mer Godt/en niemant el/
 Hier hadden een verbondt gesloten/vast/en wel:
 Al of sy sonder vrees/en eenigh achter dincken/
 Hun sielen moghten by in quaden lust berdynden:
 Al of de snelle doot/ die niemant gaet booz-by/
 Men inder eeuwigheyt hier hielt van sterben by.
 Veel menschen zynter toch/die sonder maect/of leesten/
 Hun leven setten aen gelijk de wilde beesten:
 Die d' ure vander doot/ die nader altyt naect/
 Of nimmermeer/of laet/om wel te doen geraect:
 Die/als het vuple stijn in vypligheden swemmen:
 Den upgelaten toght der lusten noynt en remmen:
 Die in der sonden stanck blij rusten met gemak/
 En dzagen hunne siel in een gebzoken sack.
 Pochtans/soo 't is geseyt/ seer kort is hier het leven/
 Daer wy ontwijts bedacht soo luttel omme gheben.
 Wat is 't toch meer als stof/ als aschen/aerde/wint/
 Als roock/als eenen domp/ als 't boosste dat men vindt:
 Boozwaer het mach daer by met goet recht zyn gelekien:
 Niet bzeecter toeh soo haest/als wy den mens sien bzecken.
 Een pot/een teer gelas/gebzeect maer klymen stoot;
 En wat behoest ons meer/al zyn wy sterck/en groot:
 Serr dit wijls noch geschiet/dat die noch langhe jaeren/
 Gefont en wel te pas soert meer by een te gaeren/
 Op eenen ooggenblich hem bindt met kleyn getwelt/
 Gelyck het swacke riet ter aerde neer gevelt.

Job. 7.
 Psalm. 102.
 Isa. 40.
 Iac. 4.
 1. Pet. 1.

Twee saken zynter dan/die ons tot goede wercken
Schoornden allesins volkomelijck te stercken.

De sekerheyt des doots: d' onsekerheyt/wanneer.

Het eerste dwinght ons toch: maer tweede noch veel meer.
Wat heeft den sondaer toch/ dat hem tot deught kan stontwen/
Dan dat hy 't leven hier niet langh en mach behoutwen?

Mits toch de bleecke doot geduerigh daer aen weest/

Den mens in korte tijt aen haer hem opae geeft.

Dat al wat hy besit/ moet in de werelt laten:

Het gelt/het goet/de eer/ met haer verheben staten.

En niet alleentlijck dat: maer dat het lichaem moec

Oock scheidten van de siel; 't welck meerder d'zoefheyt doet.

Dit gaet toch rout en vast/ dat al des werelts pompen/

Verdwijnen als een roock/ of uyt-gelaten dampen:

En dat den stercken handt van sielen lichaem hzeect/

Wanneer dooz 's doots bevel/de siel/bedzoeft vertreect.

Dees sekerheyt geeft dan den krancken mens te letten

Op 't gene dat hy noyut van hem en kan gesetten.

Het is toch buyten hem/ soo 't boben is gesept/

Dat d' ure sijner doot sal werden wat verlept.

By dese sekerheyt des doots/ laet mi by voegen

Onsekerheyt des tijts; 't sal onse siel genoegen:

Want soo het seker is dat wy al sterflijck zyn/

Het leven anders niet als eenen korten schijn:

Noch hebben sekren dagh/ noch uer; 't is goet om vaten/

Dat wy niet moeten doen/ dan dat de siel kan vaten.

De eeuwigheyt is toch 't beginsel en het slot/

Dan alles watter is. Hoe zyn wy dan soo sot/

Die eeuwoigh moeten zyn/ om 't eeuwigh niet te pepsen/

Maer tot het slytelijck veel liever achter-depen:

Hoe zyn wy dan soo sot te slupten uyt den geest/

De doot/d' onseker uer: het eerst/ het lest/ het meest.

Het hanght toch daer aen al/ wat dat den mens kan raken/

Wat hem hier naer verdoemt/en saligh kan gemaken.

Men sterben toch maer eens. Maer eens: 't en is geen spel:

Dan volghht toch een van twee: de blyschap/ of gequel.

Wy sterben segh' ick eens: maer soo wy zyn gestorven/

De siele niet en werdt gehindert of bedorven

Soo veel haer leven raect. Alleen het lichaem sterft:

De siel haer eeuwigheyt oock sonder 't lichaem erst.

Suprà.

Gen. 1.
Prov. 2.

Suprà.

Maer

Maer twee de menschen al' geschoonen en begraven
 In doodelijcke sond: begraven als doots slaven
 Beneden in de hel. t'En mach tocht helpen niet /
 Dat t'lichacm leyt in t'graf/ de siel in sulch verdriet.
 In desen grooten druck/ en meeste swaerigheden/
 Elck sondaer dooz sijn schult moerwillens komt te treden/
 Om dat hy op de doot/en op de eeuwigheyt/
 Geen acht genomen heeft/ wanneer t'hem wiert gesent.
 Want/nae Gods recht gebuyck/ gemeyn lijck sal t'geschieden
 Dat/die hier qualijck leeft/ooch qualijck sal outblieden
 Des sondaers quaetsic doot: en/die de doot beracht/
 Dat sy hem overvalt als hy haer niet en wacht.
 Geluckigh is hy dan / die altyt heeft vooz oogen
 De sekerheyt des doots: noch ket en sal geboogen
 Centijde dat hy leeft/ dan t'gene dat hem sal
 Behagen in sijn' doot/ wanneer hy schepet vooz al.
 Den desen segd' ick is geluckelijck geboren /
 Entot de schoone brynght des eeuwighepts verhozen.
 Den desen als hy sterft bebben sal dat goet
 Daer hy met groote soogh nu worder veel om doet.

Eccli 7.

Psalm 115.
Apoç. 14.

DER KERCKEN SANGH VOOR DEN DOODEN,

Dies ira, dies illa, &c.

Dichtwijs nae den sin overgeset.

I.

Shyll' en David t'samen leeren/
 Dat op den lesten dagh des Heeren
 De werelt sal in stof verkeerren.

II.

Och! hoe sal alle vleesch dan bedden/
 Wanneer den Rechter hoogh verheben/
 Sal komen t'leste bonnis geven.

III.

Het trompet van d'roede soonen/
Sal alle graven van betwoonen/
En d'winghen elck tot 's Rechters thronen.

IV.

Natuer en Doodt self sullen grijfen/
Zoo 't doode vleesch weer sal verrijfen/
Om sulcken vormis sien te wijfen.

V.

Men salder toch een boeck boox-vinghen/
Waer in gebuct staen alle dinghen
Waer upt den Rechter elck sal d'winghen.

VI.

Zoo saen van hy sal zijn gefeten/
Een-pgetijck wel klaer sal weten/
Sijn wercken/woorden/sijn vernieten.

VII.

Dus sal den sondaer d'roechigh sichten/
Diet wetende hy wien te d'uchten/
Dits dat den goeden self sal d'uchten.

VIII.

Ⓞ Koningh van verbaerde krachten/
Fonteyn des lebens groot te achten/
Geest ons de vreaught die wy verwaecten.

IX.

Ⓞ Jeshu 'bol van soeten segen/
Dinck/ ick ben d' sozsaek uwer wegen/
En valt u schepfel dan niet tegen.

X.

My hebby toch verinsoept gaen soechen/
Met traenen/sweet/bebloede doechen/
Beladen met het strups'bol bloechen.

XI.

Rechtbeerdigh Rechter om te waken/
Ick vrees en sacht seer om mijn' saken/
Wilt eerst mijn' schult dan effen maken.

X I J.

Verroert ben toch in veel snoo' stucken/
Die in mijn aensicht schaenite d'ucken/
Dus laet my uto' ghenaed gelucken.

X I I I.

Die Mariam hebt ontvonden /
Den Dooddenaer ontslaen van sonden/
Geneest my oock van mijn' doot-wonden.

X I V.

En kanick meer aen u' verwerpen /
En laet my in geen' sonden sterben /
Zoo komt mijn' siel tot geen' bederven.

X V.

Ia wilt my doo' uto' hemel-knapeu /
Wt' t'vuyl gestanck der bocken rapen /
En setten by uto' liebe schapeu.

X V I.

Den verdoemden hoop verweisen /
Om eeuwoigh in de blam te wesen /
Roeyt my dan by u' uytgelesen.

X V I I.

Ick bidde toch wilt mijns' outfermen /
En hoozt uyt rouwoigh hert mijn' kernen /
Om sij te rusten in uto' ermen.

X V I I I.

Wee hen dien dagh / die uyt 's doots-graven
Derrijfen sullen 's duypbels slaven /
Om droef te erben d' hel'sche haben.

X I X.

o Jesu vol barmhertigheden /
Laet niemant vallen hier beneden /
Maer geeft de sielen rust en vreden.

LXVIII. GEDICHT.

V A N

HET OORDEEL.

Dewerelt is haest vol van veel verwaende geesten /
 Die 't leven van den mens gelijcken by de beesten:
 Die seggen overluyt / dat hy geheel bederft /
 Dat oock de edel siel gelijck het lichaem sterft.
 Dat naer des lichaems doot geen leven is te wachten :
 Dat allen het geluck hier is alleen te achten :
 Dat hier in dit verdozt de meeste welvaert leyt /
 En datter geene vzeught hier-naermaels werdt bereydt.
 Dat niemant van de doot sal andermael verrijfen:
 En dat elck blijden sal in 't graf der woymen sijnfen:
 Dat niet en sal geschien/ dat 't lichaem soote niet /
 Noch eens sal onderstaen dat Godt op 't lest gebiedt :
 Dat wy naer langhen slaep noch sullen eens ontwecken /
 En 't selve lichaem van de selve siel bedecken:
 Dat allen het gerent noch kommen sal aen een
 Soort van te vozen was; en 't vlees weer aen het been :
 Dat 't lichaem/dat nu leyt berooft van alle sinnen /
 En anders niet en is als bypligheyt van binnen /
 Dat dat sal andermael noch kommen tot de spzaeck /
 Weer krijgen het gesicht/ 't gehooz/ 't geboelen/ smaeck.
 Orel menschen zijnter toch die hier in leelijck doelen /
 En buyten 't waer geloof besoecken vzenide scholen:
 Daer niet en werdt geleert dan 't geen' dat vlees en bloet /
 Tot allerhande vzeught geeft dag'lijcks meer den voet.
 Want/ al mach hier den mens verwoert tot 's werelts lusten /
 En/ daer hy vooz gemack/soect lief'lijck in te rusten /
 Dat wilt hy volgen in/ en houden vooz het best;
 Gods oordeel stuert van kant/ 't welck kommen sal op 't lest.
 Voozwaer een quaet beslypt/ en aberecht gewandelt/
 Als een ontwijfen mens d'almogentheyt mishandelt:
 Noch anders ict geloof van 't gene hy verstraet /
 En sijn ontwijjs verstandt te boven niet en gaet.

Al of den grooten Godt/ die hondert duysent dinghen
 Op eenen oogeblick volmaectlyck kan volbzingen/
 Niet meer en konst gedoen als daer hy met de hande
 Gemacklyck kan ontrent/ of wat met sijn verstande.
 Al of Gods groote macht/ die niemant kan vol-weten/
 Een mens van aerdsche stof sou konnen afgemeten.

Al weten wat Godt weet: begriypen wat hy doet:

En sijn' almogentheyt oock bzinghen onder voet.

Naer dan dit sot geraes upt onse sinen sitten:

Laet dieper op de doot/en op Gods oordeel letten:

Gen. 1.

Laet dincken wat wy zyn: geschapen na Gods belte

Prov. 2.

Met redelycke siel: die niet mach staen gestek

By 't leven van een beest. Wy moeten dan dit sprekken
 Dat niebers toe en dient/ upt onse hoofden stecken.

Want/ die met leugentael sich selven toeft en paert/
 Bevindt hem achternaer veel leelijcker begaert.

't Gaet secker toch en vast/ dat menschen niet en sterben
 Gelyck een beeste sterft. Alleen komt tot bederben
 Het lichaem/ niet de siel: die hier/ en naermaeks leeft:

Supra.

En/ als het lichaem sterft/ noch 't selve leven heeft/
 En eeuwelijck dat houdt. Maer wel is hier te merken

Dat 't leven van de siel sal volgen hare wercken.
 Want/ soo sy hier verhuys/ hoor? God stracks komt ten toon:
 Die/ soo hy haer bevindt/ rechtveerdigh geeft den loon.

Rom. 2.

Apoc. 14:

Niet hoor? gesetten tijt: maer die tot alle tijden
 Sal zijn tot groote bzeught/ oft tot seer pijn lijck tijden.

Was 't leven goet/ was 't quaet/ den loon sal oock soo zijn:

't Goet leven volghet de bzeught/ 't quaet leven volghet de pijn.

Welck bonnis sal de siel geen langin tijt berbeypden/
 Maer/ soo 't nu is geseyt/ soo sy van hier gaet scheyden/
 Oock op den selven stont den Rechter 'recht upt-spreect/
 't Welck eeuwelijcken duert/ en nimmermeer en bzeect.

En tot een klaer beschiedt van sijn diep ondersoecken/
 Dooz elck sal open-doen de toege sloten boecken

Van datter is geschiet. Waer in een ydel woert
 Oock sal geteekent staen. Die heeft sulcks niert gehoor?

Doch/ soo de siel alleen geen mens en kan gemaken/
 Het oordeel sal soo wel 't gestofven lichaem raken /
 Als 't raken sal de siel. 't Sal toch als 't al vergaert/
 Dooz Gods almogentheyt haest zijn noch eens herpaert.

Het sijn' verlaten siel. En vander doot berresen
Sal't eeuwelijck niet haer in vzeught / of droefheyt wesen.
Gelijck het niet de siel heeft goet of quaet gelvzocht /
Soo wozztet oock niet haer in vzeught / of lijden vzocht.
Als dan 't lichaem doot / en in het graf begraaven:
Gegeven tot een' spijts om het gedict' te laben :
Of midden in het vier in asschen heel verbzant :
Gemaelen oock soo kleyn als sabel ofte sant :
Al waert oock in de zee gelwozpen en verdzoncken /
Veneen in 't alder-diepst der wateren gesoncken :
Daer geten van den visch / vernielt / en heel verteert /
Dit al het lichaem niet tot sijn verrijzen / deert.
Want op den joncksten dagh (die Godt na sijn belieben
Nen elck gestozven mens sal klaerelijck bezieben)
Sal wat gestozven was verrijzen rasch en siel
Het 't selve vleys en bloet / met 't selve been en vel.
Ich segh' / den selven mens sal hem veropenbaeren
Soo hy te vozen was. Het selve hooft en hazzen:
De oogten en de mont: niet beenen / vleys / vel / bloet.
En vzaeghdy hoe 't kan zyn: 't Is Godt die dit soo doet.
Godt / die den hemel heeft van niet-met-al geschapen /
En d'Enghele by hem genomen vooz sijn' knapen :
Het aerdrijck en de zee / en alles wat men siet
Dooz een gesproken woozt geschapen soo van niet /
Sal hy niet konnen doen dat menschen eens gestozven
Niet eeuwelijck in d'aerd' als vupligheyt bedozven:
Sal hy niet konnen doen dat heel het doot getal
Op eenen vogenblick noch eens verrijzen sal:
Sal hy die 't meeste kan / niet konnen dat is minder?
Kan hy 't niet al gedoen / wiens macht is sonder hinder?
Hy / die den eersten mens schiep als hy niet en was /
Sal hy niet konnen doen / dat hy terstont en ras
Sal op-staen vande doot? Dus moeten sy hen schamen /
Die van den grooten Godt / stout spreken sulcken blamen.
Godt / die alnachtigh is / en weret na sijnen wil /
En bindt in al sijn doen / of aerheyt / of geschil.
En Christus / Godt en mens (om voozder dit te toonen)
Als hy met menschen vleys quam met de menschen woonen /
Heeft hy niet Lazarum / en dooden meer verweert /
Die midden van het volck doot lagen upt-gerect?

Iob. 19.

Matt. 24.

Iob. 19.

Gen. 8.

Gen. 17.
Iob. 42.Ioan 14.
Luc. 7.

Matth. 27.
 Marc. 13.
 Luc. 23.
 Ioan. 19.
 Matth. 28.
 Marc. 16.
 1. Cor. 15.

**En/ doen hy aen het kruys had sijn geest gegeven/
 Is' lichaem dat lagh door in 't graf/ niet worden leden t'
 't Is' scherlijck dat ja. Gelykerwijs dan hy
 Doozwaer verresen is / soo fullen oock eens wy.
 't Is' toch om onsen wil dat hy hier is gekommen:
 Verresen vander doot : den hemel opgeklimmen.**

**Bleef dan den dooden mens begraven in sijn graf/
 Het waer gants te vergeefs hier iet te spreken of.
 Wat vruchten sou hy toch wyl Christi lyden baten /
 Of hoe sou hem sijn doot in 't mieste kinnen baten /
 Want hy oock niet verrees t' Doozwaer so heyligh bloet
 Om onsen wil gestozt/ gesteken wiert met doet.**

**En ditte niet alleen : maer altemael Gods vrienden
 Die hier in groot verdriet en lyden hem wel dienden/
 Zijn met de beesten doot : noch hebben vooz hun leet/
 Dooz hun' verduerde pijn/ vooz aerbeydt ende sweet/**

**Ontfanghen rechten loon. Al hebben sy geleden
 Oock dat men ober hen niet voeten heeft getreden :
 Veracht/begett/bespot/ gebanghen en geplaecht
 Geweest om sijnen wil/ en hem daer in behaecht/
 Noch waeret te vergeefs : Die niet en willen deugen/
 Maer meer in 't meeste quaet hen dagelijcks verheugen/
 Geluckigh waeren hier/ en naermacks sonder duck :
 En/ die de deught bemint waer buyten sijn geluck /
 Die doot is/ bleef hy doot. Oock isset gants verlozen /
 Dat Christus om den mens is van een' Maeght gebozen :
 Dat hy ons heeft gesocht/ bemint/ gestraft/ geleert :
 Soo menigh dysent mens tot betetnis bekeert.**

**Het is oock te vergeefs/ dat alle de Prophten/
 Van Godt/ en van sijn Rijk/ ons hebben laten weten.
 Der Martelaeren bloet vergoten op de straet/
 Want niemant en verrijst/ en doet hen oock geen' baet.
 Sou niemant van de deught hier-naermacks loon ontfanghen/
 Wat helper dat den mens met innerlijck verlaughen /
 Gods dienaer soect te zijn : slact Godt daer op geen merck/
 En volghter geenen loon/ 't waer al verlozen werck.**

**'t En kan dan soo niet zijn gelyck de boose spreken/
 Die dag'lijcks meer en meer met aberrechte trecken
 Godt sluyten wyl het hert : en soecken wel vooz 't meest
 Dat hunne siele stierf gelyck die van de beest.**

Wel anders is den roep van Goddelijcke menschen/
 Die hunnen meesten loon in 't ander leven wenschen.
 Want niet hen soo seer sterckt in beelderlepe deught/
 Als dat Gods grooten loon in eeuwigheyt verheught.
 Dit doet een minnaer Gods gewillighlyck besuren
 Den aerbeyt die hy doet/ om datter niet blyft dweren
 Van 't gene dat m' hier lijdt : en dat den loon daer veur/
 Is boven onsen waesch/ en supber dan getreur.

LXIX. GEDICHT.

V A N

D E H E L L E.

HEt is een wonder groot/ ja wonder boven wonder/
 Dat wy soo zyn verbaert van blixem en van donder/
 Of ander vzeemt getier/ dat ons gants onderwacht/
 Komt vallen op het lijf te midden vanden nacht:
 Dat ons tot sterbens toe berocren klepne saken/
 Waer dooz wy grooten dreck en ongemicht/ in maken/
 Als van het meest verlies dat ons kan kommen toe :
 Noch inimmermeer en zyn van sozgh of slachten moe.
 Groot wonder is 't dat wy 't gebodt van groote Heeren
 Dooz vzeese van de straff/ in 't minste niet mis keeren
 In allen onsen doen: en dat op Godes woet/
 Daer d' eeuwigheyt aen kleeft/ soo luttel werdt gelet.
 Dat Wzincen zyn ontsien/ ontsien om hunne machten :
 Dat tijtelijck verlies den mens soo groot wilt achten ;
 Pochtans Godt niet en vzeest/ wiens kracht wel hy bekennt :
 Die 't lichaem met de siel kan straffen sonder endt.
 Die vooz den boosen mens/ die stont heeft overtreden
 Sijn wet en sijn gebodt/ in alle eeuwigheden
 Veel straffen heeft geset : die niemant sal ontgaen
 Dan die in sonden sterft hier in dees aerdsche baan.
 Groot wonder isset dan/ dat wy niet meer en schaffen
 Op 't gene dat ons naect met eeuwelijcke straffen
 Hier-naermaels in de hel. Alwaer de meeste pijn
 Die mens gedincken kan/ sal seer verschepden zyn.

Matth. 10.

Matth. 3.

Iob. 10.

Matth 22.

Iza. 66.

Acht ber-
fchepden
pinnen zijn
inde hel.

Eerste
pijn.

Matth. 5.
Luc. 22.

Matth. 25.

Apoc. 21.

Ioan. 3.

Pœna dam-
nâ

Matth. 25.

Luc. 13.

De tweede
pijn der
helle.

Matth. 8.

Matth. 22.

Matth. 23.

Iob. 10.

Ich zegge datter is beneden inder hellen

Een' straffe niet alleen: maer acht sal icker tellen

Verfchepden ende groot/en setten die hier doozt:

Niet uyt mijn hoofd gedicht/ maer uyt Gods' eppen woort.

En d' eerste van dees' acht/wilt verr' de meeste wesen.

Want niet en kan gezijn soo groot/soo schoon geprefen

Als Godt te mogen sien: te d'rincken sijnen d'ranck.

Te eten van sijn' spij's: tot hem te hebben ganck:

Als sijn' verkozen kindt den hemel te beërben:

Te leven daer met hem een leven sonder sterben:

Wt allen dit verdziet te wonen in Gods' Rijck:

Dooz eenen nieuwoeh geest/te wesen hem gelijck.

Dit segh' ick/is het meest dat menschen konnen drucken:

En tis oock verr' het meest dat Godt ons kan geschincken.

Verlies dan datter is van 't alder-beste goet

De menschen in de hel de meeste pijnen doet.

Soo toch den mens' bevroedt wat hy al heeft verlozen/

En/dat hy was van Godt geschapen en gebozen

Om inder eeuwigheyt te hebben sulck geluck/

De droefheyt hem bevanght/en balt in grooten druck.

Wt dit diep onder-soeck: en/hoc hy meer dan binnen

Het groot verlies doozsiet/werdt rasende van sinnen

En uyt sijn' selven spzriecht. Dooz tmeest toch dir beklaeght/

Dat hy de vzeught is quijt/ en eeuwiggh werdt geplaecht.

Poch dese pijn alleen pijnt soo verdoemde menschen/

(Hoewel sy vooz de die wel duysent and' re wenschen)

Maer daerenboven oock veel swaerighepts hen quelt/

Die hunnen droeben geest beroert/en meer ontstelt.

Want boven dese straff/dat sy van Godt verdzeven/

Sijn' aensicht noynt en sien/ en sonder vzeughden leven.

Gesloten uyt sijn' Rijck; een' groote pijn noch is

Dat sy gevallen zijn in dicke duysteris.

In duysterheyt/ segh' ick/ hen binden van geseten/

Daer sy van son/ of maen/ of van geen licht en weten.

Daer't nimmer dagh en is/maer alrijt doncker nacht:

Daer nimmer klaerheyt is/ noeh immer werdt verwacht.

Daer niet en werdt gesien dat d'oogen kan verblijden:

Geen schijnfel van het licht om meerder pijn te mijden.

Den put is toch te diep/ te diep en buyten gront

Daer huue wooningh is; verr' van der sounen vout.

Ver-

Herr' buyten 's hemels looy/ herr' buyten alle liechten/
Seer herr' van daer top zijn/ en buyten onse gesichten.

Geballen in den put die onder d' aerde staet :

En dieper onder d' aerde als sy in ronde gaet.

Ick segh/ in sulchen put/ daer niet en is te binden/

Als solfer/ peck/ en vier/ sneeu/ hagel/ ende winden

Van wonderbaer getier: maer niet dat d' oogh vermaect.

Op dypsent jaeren eens; hoe seer sy daer naer snaect.

Hoe groote pijn dat is/ genoegh ons geeft te pzoeben.

De dypsterhept waer in wy hier ons nu bedzoeben.

Bedzoeben? ja wel seer/ soo sacn niet groot verdriet.

Het lichaem pijn geboelt/ en d' ooge niet en siet.

Wanneer toch een kranck mens moet gantsche nachten waken/

Alleen/ en sonder licht/ noch eer hy kan geraken

Tot 't kriicken vanden dagh/ wel dypsentmael versucht/

Maect wonder groot misbaer; en leeft in ongenucht.

Bedzoeft dan korten tijt van maenden/ oft van jaeren/

Of oock van eenen nacht, bedinet hoe dat sy vaeren/

Die inder eeuwighept geen klaerighept en sien/

Noch dicke dypsternis zijn mogelijck t' ontblien.

De derde pijn/ is 't vier: 't welck eeuwelijck sal branden:

Niet eben heeten brandt. Ontsteken dooz Gods handen.

Tot straffe van de sond'. Een vier van groot geweld:.

Waer ijser ende stael op korten stondt in swelt.

Een vier van and're macht als 't vier dat wy hier hebben; :

Het welck naer langhen brandt/ brandt qualijck dooz de rebben.

Het welck hoe heet dat is/ alleen het lichaem brandt:

Maer niet de siel daer in; als buyten sijn bestandt.

Maer 't vier dat God den Heer grammoe'digh heeft ontsteken/

Om sijnen grammien moet op 't sondigh vleys te wyken/

Scheel den mens verwint/ en pijnicht hem dooz een:

Het lichaem met de siel/ het vleys/ het bloet/ het been.

Dooz waer seer groote pijn: een' pijn niet om verdragen:.

Een' pijn die alle pijn verwint: een' plaegh der plagen.

Wie ijser toch soo sterck die midden in het vier

Sal woonen sonder bzant/ en maechen geen getier:

Wie ijser die het vier langh dragen kan met handen:

Of sonder groote pijn dat houden tusschen handen

Oock eenen korten tijt: Dooz waerden stercksten man

Wat dat hy doet of niet/ daer tegen niet en kan.

Psal. 10.

Pialm. 20.

Derde pijn:
Der yelle.

189

Is dan dit aerdsche vier/van machten oock soo machtygh/
 En op seer korten stont in handen wel soo krachtygh /
 Dat niemant/wie het zy/het selve kan weerstaen/
 Hoe sullen wy het vier dat eeuwighe duert/verstaen ?
 Hoe sullen wy daer in in eeuwigheden woonen/
 En ons in sulcken brandt/niet brandende vertoonen

Psalm. 10.

„Het berr' de meeste pijn: Hoe sullen wy in 't perck
 Van suffer/vier/en peck/ons' wooningh houden sterck?
 Och! och! 'ten kan niet zyn. Die nu niet deel en konnen/
 Oock sullen in dat vier haest wesen oberwonnen
 Van pijnen wonder straf. Die minder pijn berwint/
 Deel eer den selben mens de meeste gaets verflint.
 Laet dan niet dincken sulcks/maer hier in wesen wyflic:
 Men sullen dan toch zyn van koper oft van ijser /
 Van stael/of harde stof gemaect na onsen wens :

Iob. 19.

„Maer 't gene dat wy nu, hoewel onsterflich mens.
 Het selve vlees en been: en/ na het wel betamen/
 Het lichaem niet de siel noch eens by eente samen.

Matth. 3.

Matth. 13.
& 25.

M.r.c.9.

Luc. 16.

Hoe sal den sondaer dan in 't vier geloeven heet /
 In vier dat niet en smelt/maer tot des' sondaers leet
 In eeuwigheden brandt/m eeuwigheden wesen?
 Cplaes' met groote pijn. Gelyckerwijs wy lesen
 Van sck ren rijken man begraven in de hel:
 Die/soo hy lach vol bzants/mer wonder groot gequel
 Tot Abrahams luy' riep / dat hy hem in doots' haben/
 In 't midden van het vier sou licht'lyck kommen laven
 Rechts met een druppel nats: want/soo hy riep/en sprack/
 De hitte hem verwant/en heel het herte brack.

„O droeben lesten noot! o pijnen sonder maten!
 Die niemant kan weerstaen: die niemant kan gebaten.

Wie sal verbzagen toch een vier van sulcken macht /
 Dat leven laet den mens/en hem altoos verfmacht.

„Een vier dat heeter is als all' dees' aerdsche vieren:
 Dat inder eeuwigheyt den sondaer sal doen tieren

Suprà.

„Dooz' uytgelaten bzant. Dochmans het sal geschien;
 Den sondaer sal dees' straff' der sonden niet ontbluen:
 Den sondaer moettet sien: maer sal dooz' boos' vergranunen

Psalm. 111.

„Vermaledijgen Godt/en vierigh op hem blarunen /
 En raesen dooz' de pijn. Doch soo hy sal verstaen
 Dat nopnt het eynde volght/sijn' hope sal vergaen.

Den woorn/die pijn tyck knaeght/en eentwelyck sal kuangen/
 In 't vier sal woonen oock; en met seer diepe slagen
 Den sondaer slaen op 't hys/tot dat hy dooz het vel
 Geraect tot in de siel/en daer in speelt sijn spel.
 Daer woeten dagh en nacht/daer heeren hem en wonden/
 Dan onder boden op met veel verschepden vonden
 Dan alderlep gebacht. Want dan/al is't te laet/
 Sal hy bebinden waer/dat hy dooz quaden raet
 Gehonnen is in dyck/in dyck/en in groot liden:
 Waer bozen hy konst zijn by Godt in groot verblijden.
 Dan sal hem vallen in/wat kostelijcken tijt
 Hy leelijck heeft verquist; en hoe hy dien bekrijt
 Als geen gesucht en helpt. Dan sal hy oberdinken
 Des werelts koste vzeught; waer bozen nu moet dzinken
 Gods gramschap sonder endt: en hoe hy was soot/
 Dat hy sijn quaden lust veel lieber had als Godt.
 Hoe dier hy heeft gekocht de koste sondaers lusten/
 Waer in noch niet gemak 't hert noput en konst gerusten/
 Sal diep doozgronden dan: en dincken booz gewis
 Dat hy in desen koop te seer bedrogen is.
 Dit is den woorn die woet met knagende gedachten
 Dooz lichaem en de siel met hondert duysent klaghten
 Oock op een koste wijl: want dooz den grooten dyck/
 't Verstande werdt rasende van sulcken ongeluck.
 En boven desen woorn/veel zyntr van geboeren/
 Dat oock in 't helche vier verschepden bersten woeren
 Tweers dooz het sondigh vlees van een verdoemde siel/
 En dzaepen dagh en nacht daer in gelijck het wiel
 Front in den wagen dzaept. noch oock een plaets bezijnen
 Van pijnelijcken beet: of oogenblich vernijnen
 Te kruppen hoogh en leegh: maer eentwelyck knagen boozt/
 Tot dat het selve vlees werdt duysentmael doozboozt.
 Voght nu by dese pijn/tot meerder helche boeten/
 Dat/wie ter hellen komt/met handen/en met voeten
 Gebonden vast aereen/gebonden eentwelyck blyft:
 Soo Christus onsen heer ons 't selve klaer beschryft.
 Gebonden oock soo vast met goddelijcke banden
 Dat niemant desen bandt dooz menighte van handen
 Sal konnen opnt ontdoen. Dus daer den sondaer leyt/
 Blyft op de selve plaets tot hider eentwagheyt.

De vier
 pijn der
 hellen.
 Iſa. 66.
 Marc. 9.

D. Basil. in
 explicatio-
 ne Psal. 33.

De vijffte
 pijn der
 hellen.

Matth. 24.

Noch

Doch sal hem soo hy lept op hondert duysent jaeren
 Verroeren konnen eens om aessem te bergaeren
 Dit een soo harden hoop: die hem noch meer belast/
 Mits dat 't verdoemt getal der hellen dag'lijchs wast.
 Hoe toch den hoop meer groept/hoe sp oock aen malkander
 Doozhaecken meer en meer. 't Een lichaem vast aen t ander
 Met groot geweld geperst. Den aessem niemant krijght
 Wat groote moept' hy doet: hoe seer hy daer naer hlyght.
 Noch is 't veel meerden schroomte woonen met de geesten
 Vermaledijt van Godt: en boven felle beesten
 Met boosheyt opgebult. Veel arger als venijn:
 En 't quaetste dat men vinde/of datter quaet kan zijn.
 By hunnen argen aert en kan iet zijn geleken/
 Die alder eerst van Godt moet willigh zijn getweken
 In 's hemels Paradijs: en noch op desen stonde
 Gods vpadht zijn verklaert van uyt des herten grondt.
 En dooz den grooten haet dien sp daer tegen dragen/
 Ist/dat sp oock den mens met duysent plagen plagen
 En bzinghen tot verdziet. Op Godt zijn sp gestoozt/
 Op Godt en op den mens/met gramschap ongehoort.
 Met desen boosen hoop (o Heer! wilt ons bewaeren)
 Den sondaer dooz bedwanck moet eeuwelyck hem paeren/
 En blyben daer sp zijn: vodoen al hun bevel:
 Niet sonder grooten schroom/ en met een droef gequel.
 Want hun gesicht alleen den mens beneemt het leven:
 Derandertal sijn bloet: doet schudden ende beben.
 Vol booshepts zijn sp toch: en lechck boven al:
 Verschepden van gedaent/en in seer groot getal.
 Hun krachten zijn soo groot/dat sp'tal overwinnen:
 Geen sterckheyt sp ontsien: noch ymant sp beminnen.
 Ontsteken dooz groot quaet/ vernielen kleyn en groot/
 En bzinghen watter leeft/met hen in grooten noot.
 Nochtans den sondaer moet met dese duybels woonen/
 En booz hun boos gesicht hem dagelijchs vertoonen
 Als een verwoopen slaef. Verdragen met groot leet
 Hun boosheyt dagh en nacht/met traenen/bloet/en sweet.
 Dit allen dit verdziet/soo't ons Gods woort komt wijzen/
 Sal in de doncker hel een groot geschrey opryssen/
 Met schroomelijck gehuyt. De oogen/swart van roock/
 Gedurigh krijten aen. De tant-pijn isser oock.

De sefte
 pijn der
 helle.
 Matt. 25.
 Apoc. 20.

Supra,

Hebenste
 pijn der
 helle.
 Matt. 8.
 Luc. 13.

En tant-pijn niet alleen: maer krijtseligh der tanden ;
Dooz 't schroomelijck aensten van alle de byanden
Die daer ter plaetsen zijn. 't Geschrey komt dooz de pijn:
't Bekrijffel dooz den schroom. O sondaers bitter rey byjn !
Die hier ter goeder tijt sijn boosheyt ende sonden
Niet eens en heeft beuere / moer eentelijck gebonden
In hier dat vierigh byandt beweenen sijn misdaet
Wanneer het niet en doet aen siel of lichaem baet.
En die Godt niet en heeft geveest hier te vergammen /
Noch sijn gebodt ontsien; inset in die heete vlammen
Maet groote byes en schroom gehoossem ende stil /
Tot sijn groot achterdeel voldoen des dunbels wil.
Dan siet dan sondaer eerst / wat roeten hy moet kriegellen
Hoe groots quaet dat is / Gods wenten te versieken:
Hoe schroomelijck dat is te vallen in sijn handt:
Wat bitter pijn dat is / te zyn in sulcken byandt.
Waar hy wy noch wel klaer / tot doozdeel komen leeren
Hoe saligh dat het is van sonden hem te keeren
Eer ons de doot verrast. De deught dient toch gedaen
Ten tijde dat wy noch tot Godt recht komen gaen.
Als 't wesen sal te laet / dan sullen wy seer kermen /
En roepen oberluyt Die salder mijns ontfermen
En bystaen inden noot. Dus is 't den besten vaet /
Noch hebben deught te doen / en wachten hem van quaet.

De achtste
 pijn der
 hellen.
 March 22.

Hebr. 10.

LXX. GEDICHT.

VAN DE HEMELSCHE

BLYSCHAP.

VAn droefheyt is gesept: laet nu van blyfchap seggen/
 En/waer in dat sy leyt / ten besten oberleggen.
 Want/die oprechte bzeught soect elders als in God/
 Ontwyflich is beraen/ en in syn' saken bot.
 Hier in dit al der traen en is geen' bzeught te binden
 Die niet op kopten stontd' verwaeyt met alle binden.
 Al had toch een alleen bekregeen na syn' lust
 Al dat de sou beschijnt/ noch waer hy buyten rust.
 Geen' sijncken zyn' soa schoon/ geen' slypsters soe verheben/
 Die ons na onseu wens volkomen hoogheyt geben:
 Want hooger dat wy gaen / noch willen meer en meer/
 Het gelt geen mens verfaet/ en noch veel min de eer.
 Alleeneijck in Godt/ en in syn' schoon aenschouwen
 Leyt die volmaecte bzeught daer wy ons op betrouwen.
 Daer is't te binden al dat hier seer werdt gesocht:
 Te binden niet alleen/ maer t' eenemael volbrocht.
 Die naer rijckdommen jaecht/ in Gods' vergulde salen
 Met grooten overbloet zyn' sekerlijck te halen.
 Wien hoogheyt meer behaecht/ die is te binden daer:
 Want die vooz Godt is hoogh / seer hoogh is hy voozwaer.
 De schoonheyt soect daer oock; en niet in 's werelts' hoeken:
 Godt is de schoonheyt toch: waer is sy dan te soeken?
 De klaccheyt is hy self / en het waerachtigh licht:
 De saligheyt leyt dan altem in syn' gesicht.
 Geen' oogen konnen sien/ geen' dooren konnen hoozen/
 Hoe veel dat 'therte pemsst/ geen' ins kan't oock doozboozen
 De blyfchap en de bzeught die Godt ons heeft bereydt
 In synen schoonen thzoon tot inder eeuwigheyt.
 Hier boven in Gods' Rijck/ daer sullen wy toch erben
 Een' blyfchap sonder endt/ een' leven sonder sterben:
 Een' goet 't welck niet en is gemengelt met het quaet:
 Een' bzeught die alle bzeught seer berr' te boven gaet.

Eccle. 5.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ila. 64.

1. Cor. 2.

Dan. 7.

Luc. 1.

Eenentseventichste Gedicht, vande Eeuwigheyt. 195

Is daer te binden al: veel meer als alle menschen/
 Al d' Enghele met hen zijn mogelijk te wenschen.
 Daer eten wy sijn spys/ en drincken sijnen drank:
 Daer singhen wy te saem den Goddelijcken sanck:
 Daer leven wy in peys/ in onsen soeten vrede:
 Jerusalem is daer; de alderschoonste stede.
 Het goet is daer by hoop: het quaet en isser niet:
 De blijchap daer en is besoelet met verdriet.
 Al wat de kranchheyt volght/ is uyt die schoonelanden
 Gebannen en verjaecht. Gods aengenaemste panden
 En weten van geen pijn/ van pijn of van de doot:
 Geset in alle vzeught; bevrijt van alle noot.
 O menschen daer op let! set daer op uwr gedachten/
 En't gene dat g' hier mint booz goet/ wilt dat berachten.
 Het hemels goet volght in/ dat sal u blijven by/
 En inder eeuwigheyt het herte maken blij.

1. Cor. 2.

Luc. 22.

Apoç. 2.

Apoç. 21.

Apoç. 21.

LXXI. GEDICHT.

V A N D E

E E V W I G H E Y T.

Nier dien des menschen siel kan nimmermeer bededen;
 Maer inder eeuwigheyt moet leven sonder sterben
 In droefheyt oft in vzeught; laet t'onser sielen daer
 Ten besten leggen uyt hoe langh dat eeuwig staet.
 En/aenge sien daer in geen endt en is te binden
 Hoe menigh duyst-getal wy op malsander binden/
 t'En mach niet gaen booz by het welck wel aldermeest
 Tot groote saligheyt raect ende roert den geest:
 Kent toch tot in het hooghst/ of neerwaerts diep in d'eerde/
 En siet wat dat ghy vindt soo kostelijck van weerde/
 Als't geen' dat eeuwich duert en nimmermeer en endt:
 Doozwaer met allen niet daer tegen werdt bekent.
 Want al dat eeuwich is/ en is niet te overtellen:
 Al wou een Enghel dock sijn sinnen daer met quellen/
 Het waer verlossen moept': wat kan hy toch geboen
 Men't geen' dat Godt alleen is machigh te beboen!

Telt een/telt twee/telt thien/telt thiennael duysent jaeren/
 En hondert duysnt daer toe; en wilt daer by het gaeren
 Soo veel als ghy vermengt: noch heeft dit groot getal
 By d' eeuwigheyt geset/soo veel als niet-met-al.
 Van om de selve saeck wat dieper t' ondersoeken/
 Laet hier oock voegen aen de lett ren van de boecken/
 Met allen het geschijft dat opnt ter werelt was/
 En leggen dat te gaer/en maken eenen tas.
 Al-welcken grooten tas by d' eeuwigheyt geleken/
 Is minder als een mens is moghelijck te spreken.
 Veel minder als een nuer geleken by een man/
 Of als het minste graen geleken by den wan.
 Dus setter noch stout by de hayzen van de beesten/
 Gerkent dieer zyn: den minsten hoop/den meesten:
 Met altemael het krupt dat opder aerden groept/
 En allen het gewas dat op de boomen bloept.
 Iae komt wat nader oock/en set by dese dinghen/
 Al t gene dat men kan tot meer getals gebzinghen:
 De drup'len van de yet niet haer ontallicke sant/
 Den wasdom van het graen die staet op t' d'zooge lant.
 Neemt allen het colour/neemt alle de gesichten/
 Neemt elcks verscheyden spracck; onmogelijck te dichten:
 Neemt al wat roert en leeft/neemt al wat d'ooge siet/
 Van hebby by het geen dat eeuwigh is/noch niet.
 Ja of't oock soo gebiel/doch t' waeren vrende saken/
 Dat t' sant gehoopt te gaer den hemel konst geraken/
 Den hoop waer immer groot: veel meerder als een mens
 Begrijpt door sijn verstandt/ of heeft in sijnen wens:
 En dat van al dit sant een bogelken quadem haelen
 Op duysent jaeren een/ den sondaer sou betaelen
 Op t' leest noch al sijn schult/en kruppen wt de pijn:
 Maer aen dat eeuwigh duert/kan geenen affslagh zyn.
 Het welck/ al duncket vrent/ moet ewentwel soo wesen;
 Geen tellingh roch en kan by eeuwigh staen gepresen:
 Want geen getal soo groot het komt noch achter-naec
 Al dueret langhen tijt rot op sijn leste jaer:
 Maer t' geen dat eeuwigh is/ heeft nimmermeer begonnen
 En t' gene nopnt begonst/ doch nimmermeer sal konnen
 Geraken tot het endt. Den alder-langhsten tijt
 Men d' eeuwigheyt en doet toch af-slagh van een' mijt.

Dus niemant kan soo groot getal by een gebincken
Het welck van d' eeuwicheyt een oogenblick sal krincken.

In haer toch niet en is beginsel ofte slot:

Gelijcker geen begin/ oft uytganck is in Godt.

Godt is altoos geweest/ en eeuwigh Godt sal blijven.

Wat eeuwigh is sal oock in synen standt beklijden.

Doet wat dat u belieft/ en houdeet d' uysent telt/

Dan salder wesen niet aen d' eeuwicheyt misstelt.

O eeuwicheyt! die noynt ten eynde sult geraken/

Hoe bitter suldy eens den grooten sondaer smaken:

Het sal toch dueren langh dat eeuwelijcken duert;

Dus wee hem die in pijn de eeuwicheyt besuert.

Wee wee de menschen all' die hier op niet en letten/

En op het tijtelijck altijt hun' sinnen setten.

Die 't geen' dat eeuwigh is stout steken uyt den sin:

En dese korte bzeught vooz eeuwigh volghen in.

Wee hen die hier hun' siel soo jammerlijck bedriegen/

En in der sielen slaep ten eynde vlijden vliegen.

Wee hem die qualijck leeft/ en in syn' boosheyt sterft/

Wiens siel soo hy verhuyst haer eeuwigh leede beest.

Want die in kleyn verdriet/ en tijtelijcke pynen/

Verfuchten d' uysentmael en lichtelijck verdwijnen/

Hoe sullen sy in dier/ in dier dat niet en strielt/

Maer blijft in synen bzant/ weer slaen soo groot gebelt;

Doozwaer 't sal qualijck zyn: doch sullen seer beklagen.

Dat desen korten tijt/ vees kostelijcke dagen.

Onnuttig zyn verquist; en van de eeuwicheyt

Die dan soo bitter smaect / het hert gants waert verlept.

LXXII. GEDICHT.

DEN KERCKELYCKEN
LOF-SANGH

TE DEVM LAVDAMVS,

Dicht-wijs overgeset.

Lof/eere/prys/en danck/zy u/o Godt! den Vader/
 Gods Soen/Godt den Geest: een Godt/en dzy te gader.
 Veel aerderijck bekent/dat ghy (wel t'onscr vreughte)
 Een eeuwighe Vader zyt/die alle vleesch verheught.
 Dw' geesten groot van kracht/de hooge Cherubinnen/
 De edel bozgerij van schoone Seraphinnen/
 Al d' Enghelen te saem in u verheben Hof/
 Bieden sonder endt den alder-hooghsten lof.
 De menschen van beneen/de Hepligen van boben/
 Dw' dienaers kleyn en groot gedurighlijck u loben.
 d' Apostolijcke Chooz/ t' groot Martelaers getal/
 Den prijelijcken hoop van uw' Prophten al/
 Het goddelijck eel-sact van uytverkozen menschen
 Geraect in uwenthoon/u alle hoogheyt wenschen.
 De Kercke die omringht des werelts ronden klood/
 Den Va'er/den Soon/den Geest/geest hoogheyt eben groot.
 Maer ghy/ o IESV CHRIST. te samen werdt beleden
 Des Vaders eygen Soon van inder eeuwigheden/
 En oock waerachtigh mens. Sebozerrupt een' Maeght
 Die u tot onsen troost booz moeder heeft behaeght.
 Want g' hebt ons dooz uw' doot den rechten ganck gegeven
 Tot s'hemels Paradijs; om daer met u te leben
 Daer ghy ter rechter-handt uw' s' Vaders sit ten thoon/
 Tot dat ghy wederom komt upf deirselben thoon
 Een Rechter zyn alhier: den goeden om te prysen:
 En om den quaden oock rechtveerdigh te verlyfsen.
 Dus bibben wy u/ Heer! dat ghy toch bystant doet/
 Den mens/dien g hebt verlost dooz u vergoten bloet.

Gont hem dit groot geluck/dat hy naer druck en lijden /
 Met u verkozen deel hem eeuwig mach verblijden.
 Daer saligh/Heer! u volck/op 't welck ghy staet gesint/
 En als u eygen erf seer lief hebt en bemint.
 Het wel-doen komt van u: ghy zijt die elck moet setten.
 Op sijnen rechten wegh: en/ die den mens doet letten.
 Op u/en op uwo' wet: in noot staet ons van hy /
 Wy sullen dagh en nacht uwo' eer' uyt-spreken bly:-
 En loben uwen naem/ die nimmermeer kan wesen
 Van Enghel of van mens volkomeelijck gepresen.
 Daer Heer! op desen dagh komt stercken onsen geest/
 En helpen vanden dal der sonden aldermeest.
 Ontfermt u onser Heer! komt toonen uwo' genaden:
 Met uwen soeten troost de siele komt versaden.
 Al ons betrouwen toch op u seer vaste staet,
 - Vergeeft dan onse schult/ en weert van ons het quaet.
 Geen mensche blijft beschaemt / die met een vast betrouwen
 Tot u neemt sijnen vlucht wanneer hy sou verflouwen
 En vallen onder voet: want dooz uwo' rechter-handt
 Sijn vbandt ghy verstaet/en praemt met stercken bandt.

SOLI DEO HONOR ET GLORIA.

AMEN.